

School of Theology at Claremont

1001 1376026

ERKLARING
IGE SCHRIFT

MET NIEUWE VERTALING

PSALMEN

DOOR

DR. A. NOORDTZIJ

The Library
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT

WEST FOOTHILL AT COLLEGE AVENUE
CLAREMONT, CALIFORNIA

KORTE VERKLARING
DER HEILIGE SCHRIFT

HET BOEK DER PSALMEN

KORTE VERKLARING DER HEILIGE SCHRIFT

MET NIEUWE VERTALING

BEWERKT DOOR

Prof. Dr. G. CH. AALDERS

Prof. Dr C. VANGELDEREN

Prof. Dr S. GREIJDANUS

Prof. Dr F. W. GROSHEIDE

Prof. Dr A. NOORDTZIJ

Prof. Dr J. RIDDERBOS EN

ANDERE GEREf. THEOLOGEN

DE PSALMEN

DOOR

Dr A. NOORDTZIJ

J. H. KOK — 1923 — KAMPEN

130
9
1

HET BOEK DER PSALMEN

OPNIEUW UIT DEN GRONDTEKST
VERTAALD EN VERKLAARD

DOOR

Dr A. NOORDTZIJ

Hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Utrecht

EERSTE DEEL

PSALM 1—70

J. H. KOK — 1923 — KAMPEN

Theology Library
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

Aan de nagedachtenis mijner Ouders.

TER INLEIDING.

§ 1.

Israël is een volk geweest van lied en zang. Reeds van de vroegste tijden was de poëzie de natuurlijke uiting van den volksgeest. In de waterarme streken wordt het vinden van bronnen bezongen (Num. 21 : 17 v.). In de wijnbergen gaan de maagden uit om met reien te dansen (Richt. 21 : 21) en de wijnpersers verlichten hun arbeid door het zingen van liederen of rhythmische uitroepen (Jez. 16 : 10, Jer. 25 : 10, Am. 5 : 17). Bij gastmalen treden soms de voorname gasten zelf op als improvisatoren en dichters (Am. 6 : 5). Ook doet men hen uitgeleide onder de tonen van zang en muziek (Gen. 31 : 27). Dat ook de liefde bezongen is, behoeft nauwelijks met Jez. 5 : 1 v.v. en Ez. 33 : 32 bewezen te worden, waar we uit Jez. 23 : 15 leeren, dat zelfs de vrouwen, die haar liefde verkochten, speciale liederen hadden.

We vinden dan ook resten van allerlei liederen in het O. T.; zoo b.v. een strijdzang (Gen. 4 : 23), een triumfzang (1 Sam. 18 : 7), een spotlied (Num. 21 : 27—30), een drinklied (Spr. 31 : 6, vgl. Am. 6 : 5, Jez. 24 : 9). Op bruiloftsliederen wordt gezinspeeld Ps. 78 : 63, Jer. 7 : 34, 25 : 10. Klaagliederen vinden we 2 Sam. 1 : 19 v.v., 3 : 33, vgl. Am. 5 : 16, Jer. 9 : 16, 2 Kron. 35 : 25. Een proeve van raadselpoëzie biedt Richt. 14 : 14. Liederensbundels waren „het boek van de oorlogen des Heeren” (Num. 21 : 14 v.) en „het boek des oprechten” (Joz. 10 : 12 v., 2 Sam. 1 : 18).

Indien echter reeds liefde en krijgslust, rouw en huwelijksleven dergelijke tonen ontlokten aan het hart van Israëls zangers, daar zullen we een nog machtiger accoord beluisteren, waar het de weerklank geldt van de diepst ingrijpende van alle zielsaandoeningen, waarvoor een menschenkind vatbaar is: die van het religieuze leven. Onder de inwerking der bijzondere Godsopenbaring heeft de poëtische gave van Israël haar schoonste vruchten gedragen, wanneer zijn dichters de gangen des Eeuwigen in eigen hart en leven naspeurden, van hun lijden spraken of van hun blijde verwachting getuigden.

Allereerst in dienst van het cultische leven. Niet als zou in de Wet aan muziek en zang een groote plaats zijn ingeruimd. Wel wordt hier gevraagd het brengen van offers, het lezen en leeren van de wet, maar aan het lied is hier geen plaats ingeruimd. De zilveren trompetten van Num. 10 : 1—3 hebben alleen de bedoeling het volk bijeen te roepen. Slechts eenmaal hooren we van zang bij den cultus. En dat geldt de vereering van het gouden stierkalf (Ex. 32 : 15—18). Maar dat die zang niet erg hoog stond, wordt ons daar ook gezegd.

Maar al zwijgt de Wet er ook van, toch hebben we in het O. T. wel eenige gegevens, die er op wijzen, dat ook bij Israël zang en muziek in dienst stonden van het cultische leven. Bij de Roode Zee zingt Israël den Heere lof en wordt de zang met cymbelspel begeleid (Ex. 15). Het opvoeren der ark naar Sion geschiedt met muziek (2 Sam. 6). Sinds David hebben muziek en zang hun plaats in den tempeldienst (1 Kron 15 : 19—22). Onder de teruggekeerde ballingen vinden we ook zangers (Ezra 2 : 41).

Voor al echter stond de dichtkunst in dienst van het individueele en louter geestelijke religieuze leven. Hiervan vinden we tal van voorbeelden bij Jeremia (12 : 1 v.v., 17 : 12 v.v., 18 : 18 v.v., 20 : 7 v.v.). Zelfs kunnen we zeggen, dat de profeten, ook waar ze tot hun volk spreken, zich bedienen van den poëtischen vorm. En ook waar dit niet het geval is, is hun stijl toch in de meeste gevallen zóo poëtisch, dat de grenslijn tusschen verheven proza en poëzie hier min of meer is uitgewischt.

Het heerlijkst vinden we dit trillen der menschenziel onder de bevruchtende werking van 's Heeren Geest in het boek der psalmen, Israël's schatboek. Hier beluisteren we ootmoedig gebed en jubelende dankzegging, aanschouwen we het diepste zielelijden en zegevierende verwachting. Hier zien we het hart van Israël's vromen in zijn diepste diepte geschokt door verzoeking en hartstocht of jubelend in blijde uitredding en wondere verlossing. Nu eens zijn het tonen van leed en smart, wanneer vervolging van alle zijden op den dichter losstormt of de raadsele des levens hem benauwen; dan weer klanken van hooggestemd Godsvertrouwen en zegevierende verwachting. Himmelhoeh jauchzend, zum Tode betrübt. Hier drijven geen esthetische bedoelingen; hier ontsluit zich de menschenziel onder innerlijken, hooger drang, zoekend naar God en wetend waar Hij te vinden is. Hier geen zwelgen in de natuur, in andere lyrische zangen zoo gewoon, maar medegevoel met de natuur, gezien als mede-schepsel, lijdend onder Gods toorn of verkwikt door 's Heeren nabijheid (Ps. 29, 65, 104). Hier geen verheerlijken van den mensch, maar een in oneindig verlangen zich uitstrekken naar den Eeuwigen God, in Wiens gemeenschap de hoogste zielevreugde wordt gemaakt. Zelfs die zangen, welke meer het nationale dan het individueele leven tot inhoud hebben,

bedoelen geen streeling van volksbewustzijn maar grootmaking van Hem, die op zoo wondere wijze zich in Israël verheerlijkte, en terugleiding van het volk naar zijne voorhoven (Ps. 78, 105, 106). Hier staat God, niet de mensch in het middenpunt. Hier zingt en klaagt en hoopt het „Israël Gods”, dat niet alleen alle wereldgebeuren op God zelf terugvoert, maar ook zijn eigen verhouding tot dien alles overheerschenden God tot voorwerp maakt van zijn lied. Verwijdering door zonde doet hen klagen; gemeenschap door genade doet hen jubelen. De Heere en zijn zaak houdt hun aandacht gespannen en naar de uiteindelijk zegepraal zien ze met smachtend verlangen uit. Vandaar ook de verwachting van het komende Rijk en den komenden Koning, waarin des Heeren welbehagen over Israël heerlijk schitteren zal. Dit is niet maar een hopen op betere tijden, een egocentrisch begeeren naar geluk, maar een grijpen naar des Heeren overwinning, wanneer deze den vijand vernietigen en zijn lichtend aangezicht verheffen zal. En dit bloeit op uit het onwrikbaar geloof aan des Heeren beloften, het zich vastklemmen aan zijne toezeggingen, door zijne profeten tot Israël gebracht, die in hooggestemde woorden het beeld maalden van den „aan de vaderen Belofde”.

§ 2. Naam.

In den Hebr. bijbel draagt ons psalmboek den naam van „boek der lofzangen”, wil men: gezangboek, en wordt het daarmee dus aangeduid als een verzameling van gezangen, die onder begeleiding van het trompetgeschal der priesters (vgl. 2 Kron. 5 : 12 v.) in den liturgischen tempeldienst door de zangerskoren werden aangeheven. In de opschriften wordt echter alleen van ps. 145 gezegd, dat hij een „lofzang” is.

Sinds wanneer deze naam in gebruik is, weten we niet. Slechts staat vast, dat het boek in den tijd, toen het in het Grieksch werd overgezet, een anderen naam droeg. In de Grieksche vertaling heet het „psalmen”, waarom dan ook in Luk. 20 : 42 en Hand. 1 : 20 van „het boek der psalmen” sprake is. Hier worden ze dus aangeduid als liederen, die onder begeleiding van snaarinstrumenten gezongen werden. We vinden dit „psalm” als opschrift boven 57 liederen. Waarom het bij de andere ontbreekt, weten wij niet. Misschien heeft het woord „psalm” in het Hebreeuwsch een nevenbeteekenis gehad, die het onge-schikt maakte om als aanduiding voor *alle* liederen te dienen.

Een derden verzamelnaam vinden we in een der beroemdste Grieksche handschriften (cod. Alexandrinus), waar het boek genoemd wordt *psaltèrion*, vertaling van het Hebr. woord *nēbel*, oorspr. een groote harp met 20 snaren, daarna gebruikt ter aanduiding van de onder begeleiding van zulk een *nēbel* ge-

zongen liederen, precies op dezelfde wijze als wij nog spreken van „De Harpe Sions”.

De oudste verzamelnaam schijnt te zijn „gebeden”, gelijk het onderschrift van ps. 72 bewijst. Deze naam, die in ons psalmboek alleen aan ps. 17, 86, 90, 102 en 142 wordt gegeven, is in ieder geval breder dan die van „lofzangen”. Toch kan ook deze geen kenteekening zijn voor *alle* psalmen, want daaronder vinden we hymnen, gebeden en liederen, die zich te minder onder één gezichtspunt laten samenvatten, wijl deze groepen weer in andere uiteenvallen: processie-, feest- en overwinningshymnen, liturgische en eschatologische hymnen, geestelijke en didactische liederen.

We beschikken dus niet over de noodige gegevens ter beantwoording van de vraag, welke de oorspronkelijke naam van ons psalmboek is geweest.

§ 3. Aantal.

Hoewel er een Joodsche traditie is, die spreekt van 147 psalmen „in overeenstemming met de 147 levensjaren van onzen vader Jakob” en de oudste handschriften dikwijls ps. 42 en 43, ook 114 en 115 met elkander verbinden, stemmen alle tekstgetuigen daarin overeen, dat er 150 psalmen zijn. Maar de afgrenzing en in verband daarmee de telling der verschillende psalmen is weer niet bij alle dezelfde. In de Grieksche en Latijnsche vertalingen vormen ps. 9 en 10 en ook ps. 114 en 115 een geheel, terwijl ps. 116 en 147 in tweeën gesplitst zijn. Ook wordt in sommige handschriften op Hand. 13 : 33 het psalmwoord 2 : 7 aangehaald als staande „in den eersten psalm”, waaruit blijkt, dat ps. 1 niet altijd is meegeteld. Bovendien heeft de Grieksche vertaling nog een zeer jongen, blijkbaar niet uit het Hebr. vertaalden psalm, die echter reeds door de oude handschriften als „buiten het getal” staande wordt aangeduid. Dat is het z.g. „eigen geschrift Davids,” dat zijn stof ontleent aan 1 Sam. 16 : 1—14 en 17.

We komen echter slechts tot dat aantal 150, wanneer we enkele dingen buiten beschouwing laten :

1°. ps. 9 en 10 hebben oorspronkelijk één geheel uitgemaakt, zooals de alfabetische orde der beginletters bewijst ;

2°. ps. 42 en 43, die in 36 Hebr. handschriften als een enkele psalm gegeven worden, vormen inderdaad één lied, gelijk de identiteit der situatie, de overeenstemming der uitdrukkingwijze en de terugkeer van hetzelfde keervers bewijzen ;

3°. sommige psalmen komen geheel of ten deele tweemaal in den bundel voor : ps. 14 = ps. 53 ; ps. 40 : 14—18 = ps. 70 ; ps. 57 : 8—12 en ps. 60 : 7—14 = ps. 108.

Dit bewijst :

¹⁰. dat we in den psalmbundel niet zoozeer met poëtische als wel met liturgische eenheden te doen hebben, waarop ook de vereeniging van ps. 19 : 1—7 en 19 : 8—15 ; ps. 24 : 1—6 en 24 : 7—10 ; ps. 27 : 1—6 en 27 : 7—14 wijst ; vgl. 1 Kron. 16 : 8 vv., waar we een concrete voorstelling hebben van de wijze, waarop gedichten tot een liturgisch geheel werden samengevoegd ;

²⁰. dat de groepeerings van deze psalmen en hun vereeniging tot één bundel eene historie heeft doorgemaakt, waarover straks nader.

§ 4. Formeele eigenaardigheden.

Als gedichten vertoonen de psalmen natuurlijk dezelfde formeele eigenaardigheden als de andere voortbrengselen der Hebreeuwsche poëzie. Ze zijn :

¹⁰. steeds een parallelie der leden, dwz. gewoonlijk 2, soms 3 op elkander volgende versdeelen drukken min of meer dezelfde gedachte uit, vgl. ps. 1 : 1, 2 : 5, 19 : 8 vv., 20 : 8 enz. Deze parallelie is vrucht van een streven naar ideële eurhythmie, zooals ook Babel's en Egypte's poëzie dit kennen ;

²⁰. steeds door afwisseling van betoonde en onbetoonde lettergrepen, dus een accentueerend rythme, waarbij tusschen twee volbetoonde lettergrepen een varieerend aantal meer of min onbetoonde lettergrepen liggen kan. Hierdoor ontstaat een symmetrie van met elkander corresponderende versgedeelten ;

³⁰. steeds door het ontbreken van rijmwoorden ;

⁴⁰. dikwijls door een min of meer symmetrischen opbouw van het lied ; vgl. bv. ps. 2, waar de verzen 1—3, 4—6, 7—9, 10—12 eenigszins zelfstandige stukken vormen ; welke symmetrie ook kan verkregen worden door keerverzen, vgl. ps. 42 v.

De bestudeering van de Hebreeuwsche rhythmië staat echter nog in de kinderschoenen. Een van de grootste moeilijkheden is wel, dat we weinig of niets weten van de wijze, waarop het Hebreeuwsch oorspronkelijk werd uitgesproken. Ook hebben we te worstelen met groote onzekerheid bij de vaststelling van de volbetoonde lettergrepen, die het rhythmische thema vormen.

§ 5. Bijschriften.

Bijna alle psalmen zijn voorzien van een of meer toegevoegde opmerkingen, die meestal den vorm hebben van een opschrift, soms ook van een onderschrift, en ten deele ook midden in den tekst een plaats hebben gekregen.

Het opschrift ontbreekt bij 34 psalmen, waarvan 6 in boek I en II, 10 in boek IV en 18 in boek V te vinden zijn. Men

noemt ze „verweesde psalmen” of „weezen”. Men moet ze niet verwarren met de 50 z.g. „anonieme psalmen”. „Anoniem” is een psalm, die niet op naam van een dichter staat; „verweesd” is een psalm, die in ’t geheel geen opschrift heeft. „Verweesde psalmen” zijn dus altijd „anoniem”, maar de „anonieme” behoeven nog niet altijd „weezen” te zijn.

Sommige opschriften geven den psalm een plaats in een zekere categorie van poëtische voortbrengselen. 57 worden gekarakteriseerd als „psalm”, 13 maal gecombineerd met het woord „lied”. Soms moet naar hun zin geraden worden. Zoo het 14 maal voorkomende *maskil*, dat ik vertaalde door „overdenking”, St.V. door „onderwijzing”. Ook het 6 maal voorkomende *miktam*, dat ik onvertaald liet, de St.V. vertaalde door „gouden kleinood”. Evenzoo *siggajon* (ps. 7), dat ik met St.V. onvertaald liet.

Andere opschriften hebben betrekking op de wijze van voordragen van den psalm. Soms geven ze de instrumenten aan, waarmede het lied moet worden begeleid; of ook de melodie, waarop het moet worden gezongen. Ook hier is veel duister. St.V. laat ze maar onvertaald. Ik vertaalde *binginoth* en *al-neginoth* door „met snaarinstrumenten”; *al-hasjeminith* door „met basstem”, *al-alamoth* door „met sopraanstemmen.” Een aanwijzing van de melodie vinden we waarschijnlijk in *al-ajjeleth-hasjachar*: op de wijze van (het lied, dat begint met de woorden:) „de kinderen van het morgenrood”; *al-jonath-elim* (zoo te lezen in plaats van *élem*) *rechokim*: op de wijze van „de duif der verre terebinten”, waarbij wel herinnerd mag worden aan onze Souterliedekens.

Deze muzikale opschriften zijn zeer oud. Reeds de oude vertalingen moeten er dikwijls naar raden. Zoo staat het ook met het woord *la-menatstseach*, dat gewoonlijk wordt vertaald door „voor den opperzangmeester”, wat tamelijk raadselachtig is. Even onbekend is het beroemde *sela*, dat 71 maal in het psalmboek gevonden wordt, verdeeld over 39 psalmen, vooral in die van boek II en III. De lengte der psalmen heeft niets te maken met het al of niet voorkomen van *sela* en ook niet met het aantal keeren, dat het woord voorkomt. Het is een puzzle, waarop menigene zijn vernuft heeft gescherpt.

Een derde groep opschriften is van liturgischen aard en heeft betrekking op de godsdienstige gelegenheid, waarbij de psalm moet worden gezongen. Zoo moet ps. 92 gezongen worden op den sabbat; ps. 100 waarschijnlijk bij het *toda*-offer van Lev. 7 : 11 v.; ps. 88 bij het doen van boete; ps. 38 en 70 misschien bij het brengen van het *azkara*-offer van Lev. 2 : 2; ps. 102 is een gebed „voor (of van) een ongelukkige, als hij terneer-geslagen is en zijn klacht uitstort voor den Heere”. In de talmoedische geschriften vinden we nog meerdere aanwijzingen, waarvan we sommige in de Grieksche vertaling terugvinden. Bij het brengen van het dagelijksche morgenbrandoffer moesten

de volgende psalmen gezongen worden: Zondag ps. 24, Maandag ps. 48, Dinsdag ps. 82, Woensdag ps. 94, Donderdag ps. 81, Vrijdag ps. 93, Sabbat ps. 92. Op de groote feestdagen werden dan bovendien nog gezongen de z.g. *moesaf*-psalmen; bv. van den 2^{den} tot den 8sten dag van Loofhutten ps. 29, 50: 16—23, 94: 16—23, 81: 7—17, 82: 5b—8, 65; op Nieuwjaarsfeest ps. 81, 's middags ps. 29. Bij het eten der paaschlammeren zong men het z.g. *Hallel* d.i. ps. 113—118 en wel ps. 113 en 114 vóór het eten van het paaschlam en ps. 115—118 na den maaltijd, terwijl de vierde beker gedronken werd; vgl. Matth. 26: 30, Mark. 14: 26. Hierop volgden soms nog de psalmen 118 (volgens anderen 120) —137, het z.g. *groote Hallel*. Op het Loofhuttenfeest zong men ook het *Hallel*, vooral ps. 118; op het Poerimfeest ps. 7, op Pinksteren ps. 29, op Paschen ps. 83 of 135. Bij de herdenking van de verwoesting van den tempel op 9 Ab zong men ps. 137.

Een vierde groep opschriften, te vinden boven 102 psalmen, houden een persoonsnaam in, voorafgegaan door het voorzetsel *l*. Deze persoonsnamen zijn Mozes (ps. 90), Salomo (ps. 72 en 127), Ethan (ps. 89), Heman (ps. 88 naast „de zonen van Korach”), Asaf (ps. 50, 73—83), de zonen van Korach (ps. 42, 44—49, 84, 85, 87 en 88) en David (ps. 3—9, 10—32, 34—41, 51—65, 68—70, 86, 101, 103, 108—110, 122, 124, 131, 133, 138—145; in 't geheel 73 maal). *)

Bij 14 psalmen met zulk een persoonsnaam (steeds David) vinden we den naam gevolgd door een historisch feit, dat in verband wordt gebracht met den psalm. Deze historische feiten hebben betrekking op gebeurtenissen, verhaald in de boeken van Samuël, behalve het in ps. 7 vermelde, welke Koesj een ons geheel onbekende persoonlijkheid is. Deze bijschriften zijn gewoonlijk in dezelfde termen vervat als waarvan het boek Samuël zich bedient.

Over de vraag, wat het voorzetsel *l* voor deze persoonsnamen beteekent, heerscht verschil. In den regel ziet men daarin een voorzetsel tot aanduiding van den auteur, den dichter van den psalm. Anderen wijzen er echter op, dat *l* ook middel kan zijn van een z.g. hoedanigheids-tweeden-naamval en dat b.v. *mizmor le David* zeer wel beteekenen kan òf een met betrekking tot David gedichte psalm òf een naar Davidische wijze gedichte psalm, een Davidpsalm. Al moet dat echter in het algemeen worden toegegeven, moeilijk kan toch worden ontkend, dat *l*, waar deze voor een persoonsnaam staat, dient tot aanwijzing van den auteur, vgl. Jez. 38: 9, Hab. 3: 1. Dit zullen we dus ook hier hebben te aanvaarden. In de eerste plaats omdat dit de meest voor de hand liggende verklaring is, die we eerst mogen opgeven, wanneer overwegende gronden daartegen spreken. In de tweede plaats, omdat deze

*) In *lidoethoen* en *al-jedoethoen* vermoed ik een muzikaal opschrift.

verklaring bij sommige psalmen door verdere bijschriften ontwijfelbaar wordt vereischt. In ps. 7 en 18 volgt op *le Dawid* de relatiefzin, en in ps. 36 : 1 en 90 : 1 staat bij den eigennaam een nadere bepaling. In de derde plaats omdat bij 14 psalmen een bepaald moment uit Davids leven wordt aangegeven, dat nauw verband houdt met het ontstaan van het lied. In de vierde plaats omdat het onderschrift van ps. 72 onderstelt, dat het *le Dawid* van de in dien ouden Davidsbundel vervatte psalmen wil zeggen: „door David gedicht.”

Nu worden hiertegen twee bezwaren ingebracht:

a. dat we in het algemeen de psalmen niet kunnen laten gelden als gedicht door Mozes, David, Salomo enz.;

b. dat het opschrift van ps. 72 zich tegen deze opvatting verzet, wijl het lied aan Salomo wordt toegekend en toch tot onderschrift heeft, dat de gebeden van David een einde hebben.

Het eerste bezwaar kan niet als geldend worden beschouwd. Immers, waar, gelijk nader blijken zal, de opschriften boven de psalmen van jongeren datum zijn dan de psalmen zelf, kan uit *le Dawid* enz. alleen volgen, dat de auteur van zulk een opschrift grond meende te hebben voor zijne opvatting, dat hij een Davidischen, Mozaïschen, Salomonischen psalm voor zich had. Zelfs al ware het dus bewijsbaar, dat we niet één Davidischen of Mozaïschen psalm meer bezitten, dan zou dat nog niets bewijzen tegen de meening, dat *le Dawid* enz. beteekenen moet „een door David gedichte psalm”.

En wat het tweede bezwaar betreft, iets dergelijks is door meerderen gevoeld. Zoo door St.V. („voor Salomo”). Maar ook dit bezwaar is denkbeeldig. Immers het laat zich niet inzien, waarom een bundel psalmen niet „gebeden van David” kan heeten, ook al is er bij wijze van aanhangsel een „psalm van Salomo” aan toegevoegd. Maar hoe moet het dan met *l vóór* „de kinderen van Korach”? Een lied kan toch maar het geesteskind zijn van een enkel man! Dat wordt door niemand betwist. Maar het opschrift „van de kinderen van Korach” houdt toch niets anders in dan dat deze psalmen eens deel hebben uitgemaakt van een bundel, die voortkwam uit de familie der Korachieten en daarom tot opschrift droeg „van de kinderen van Korach”. Bij het verwerken van dezen bundel in ons psalmboek werd het opschrift zonder meer boven ieder der daaruit opgenomen psalmen geplaatst. Men vergelijkte het onderschrift „Mährischen Brüdern” in de duitsche gezangbundels.

§ 6. De historische waarde der bijschriften.

Men heeft gemeend o.a. bij monde van *Hengstenberg*, *Keil* en *Rupprecht* niet alleen de betrouwbaarheid, maar ook (wat gansch wat anders is) de oorspronkelijkheid der bijschriften te

kunnen bewijzen. Een drietal gronden werd hiervoor bijgebracht:

10. de gewoonte der Arabische dichters om hun naam boven de gedichten te schrijven. Dat dit gebruik ook bij Israël heeft bestaan, zou dan blijken

a. uit de gewoonte der profeten om de profetieën te voorzien van hun naam en andere historische opmerkingen;

b. uit het feit, dat het danklied van Hizkia (Jez. 38 : 9) een opschrift draagt, naar dat der psalmopschriften geredigeerd, en dat „de laatste woorden” van David (2 Sam. 23 : 1) een dergelijk opschrift hebben; vgl. ook Sam. 22 : 2;

20. de muzikale opschriften werden reeds spoedig niet meer begrepen, waarom ze dan ook bij de jongere psalmen niet meer gevonden worden, en de andere, die betrekking hebben op dichter, historische aanleiding of doel van het lied, worden meermalen door de historische boeken bevestigd en harmoniseeren met den inhoud;

30. niet alle psalmen zijn van opschriften voorzien, en die ze wél hebben, worden aan verschillende auteurs toegekend. Waarom voorzagen de latere verzamelaars niet *alle* psalmen van opschriften?

Het is echter duidelijk, dat van deze drie gronden alleen de eerste, indien hij juist was, in staat zou kunnen zijn steun te bieden aan de stelling van de oorspronkelijkheid der opschriften. De tweede grond zegt ons alleen, dat de opschriften ouder moeten zijn dan velen vermoeden. De derde grond kan alleen bewijzen, dat de auteurs-opschriften niet zijn toegevoegd dan op grond van betrouwbaar geachte traditie.

Daarbij komt dan nog, dat men tevens den schijn geeft, alsof ook de muzikale opschriften van den dichter zelf afkomstig zijn, wat zou inhouden, dat de dichter het lied opzettelijk gemaakt heeft om voor den cultus te kunnen dienen, zelf ook zijn lied geklassificeerd heeft als „lied”, „psalm”, „gebed” enz. en zelf ook aanwijzing heeft gegeven over de wijze van voordragen. Dat nu is niet alleen a priori onwaarschijnlijk, maar ook met de feiten in strijd. Wel zijn in boek IV en V liederen opgenomen, die blijkbaar voor liturgisch gebruik bestemd zijn, maar deze missen juist liturgische opschriften. En die, welke ze in boek I en II hebben, zijn zóó persoonlijk van karakter, dat ze zich alleen verstaan laten als liederen, die oorspronkelijk bedoeld zijn als hartskreten en eerst later voor den liturgischen dienst in gebruik zijn genomen.

Wat nu den eerstgenoemden grond betreft zij opgemerkt:

a. zeer zeker zijn er Arabische dichters geweest, die hun naam in het lied hebben vermeld, maar dan maakt de naamsvermelding deel uit van het lied. Opschriften als boven de psalmen vinden we slechts bij liederenbundels en zijn dan van den verzamelaar afkomstig.

b. Ook Israël heeft de naamsvermelding als deel van het

lied gekend. Zoo 2 Sam. 23 : 1, Num. 24 : 3b, 4, Spr. 30 : 1. Daar hebben we een lyrischen aanhef, gelijksoortig aan dien van Num. 23 : 7, 18; 24 : 15, 16. Maar een eenvoudige vergelijking met de psalmen-opschriften leert ons het groote verschil.

c. De profetische geschriften zijn door redactoren gebracht in den vorm, waarin wij ze kennen, en de opschriften zijn dus vrucht van redactioneelen arbeid.

Op oorspronkelijkheid kunnen de opschriften dus geen aanspraak maken. Ze zijn te danken aan tweeërlei :

1°. aan het liturgisch gebruik, van het lied gemaakt ;

2°. aan de oplossing van oudere bundels in onzen psalm-bundel, waardoor het noodig werd den titel, dien oorspronkelijk alleen de bundel zelf droeg („van David”, „van Asaf”, enz.) boven iederen psalm te plaatsen.

Daaruit mag nu echter niet worden geconcludeerd, dat deze opschriften ten eenenmale onbetrouwbaar zijn. Immers, hoe nauwkeurig de traditie ook in dezen heeft gewerkt, blijkt uit het feit, dat, toen de Davidsbundel in ons psalmboek werd verwerkt, toch de daartoe behoorende ps. 72 niet van het opschrift „van David” werd voorzien maar aan Salomo werd toegekend. Voorts : indien het 't streven was geweest om psalmen aan bekende mannen onder Israël toe te kennen, gelijk men beweert, dan is het niet te begrijpen, waarom niet één psalm aan een der grootste profeten is toegeschreven en wel de onpersoonlijke „zonen van Korach” vernoemd zijn. Ook laat zich dan niet verstaan, waarom 50 psalmen auteurloos zijn.

Daarbij komt, dat deze traditie zeer hoog opklimt. Reeds de Grieksche vertalers hebben de muzikale aanwijzingen in het geheel niet meer of nog slechts ten deele verstaan. Voorts : die muzikale opschriften kunnen ook uit de latere boeken, Kronieken en Ezra-Nehemia niet verklaard worden, hoewel daarin veel van muziek sprake is. Ook vinden we de auteursopschriften hoofdzakelijk boven de gewoonlijk als de oudste erkende psalmen.

Men heeft getracht de betrouwbaarheid der opschriften te verzwakken.

1°. Men heeft gewezen op het feit, dat, hoewel het onderschrift van ps. 72 het einde der Davidpsalmen aankondigde, toch nog niet minder dan 18 volgen.

2°. Ook hierop, dat de verhouding, waarin David tot het psalmboek staat, in den loop der tijden steeds inniger is geworden.

3°. Eindelijk hierop, dat de traditie niet constant is, wijl „Davidische” psalmen in de Grieksche vertaling ook tegelijkertijd aan anderen worden toegekend.

Hiertegen merk ik op :

a. Het onderschrift van ps. 72 is niet van onzen verzamelaar, maar van één zijner voorgangers. Deze psalm was eenmaal de slotpsalm van een Davidsbundel en had daarom een onderschrift, dat nu met dezen psalm is overgegaan in onzen bundel.

Daarmede werd natuurlijk allerm minst te kennen gegeven, dat nu in den jongeren bundel geen Davidpsalmen meer volgen zouden.

b. De bewering, als zou de natuurlijke en begrijpelijke neiging om Davids naam steeds inniger aan het psalmenboek te verbinden, er ook toe medegewerkt hebben om steeds meer psalmen aan David toe te kennen is zonder voldoende grond. Immers in 1 Kron. 16 : 7 wordt niet anders gezegd dan dat David toen voor 't eerst aan Asaf en zijn broeders opgedragen heeft het „Looft Hem”, dat uit gedeelten van Ps. 96, 105 en 106 bestond, aan te heffen ter eere des Heeren. David heeft het „Looft Hem” voor liturgisch gebruik bestemd, misschien zelfs gearrangeerd.

In Hebr. 4 : 7 wordt niet anders gezegd dan dat de daar aangehaalde ps. 95 „in David” staat, precies zooals Rom. 11 : 2 gezegd wordt, dat iets „in Elia” en Rom. 9 : 25, dat iets „in Hozea” staat.

Hand. 4 : 25 zegt niet anders dan dat de biddenden de algemeene overtuiging van die dagen deelden, dat de psalmen, die geen auteursnaam dragen, aan David moesten worden toegerekend, eene opvatting, die ook in de Christelijke kerk heeft geleefd. Maar het pleit voor de getrouwheid van de overlevering der auteursopschriften, dat men ondanks deze overtuiging daarin geen verandering heeft aangebracht. Dit is ten opzichte van de Davidpsalmen alleen gebeurd in de Grieksche vertaling, die zich een groote vrijheid tegenover de opschriften heeft veroorloofd.

Met *Calvijn* ben ik dan ook overtuigd, dat we bij de verklaring van de psalmen niet van de opschriften hebben uit te gaan, maar een onderzoek hebben in te stellen naar de gegevens, die voor de vraag naar den auteur in den psalm zelf te vinden zijn. We moeten dus de opschriften aan den inhoud toetsen. *Calvijn* heeft dan ook niet geaarzeld om de „Asafpsalmen” laat te stellen, sommigen zelfs in den tijd der Makkabeën (74, 76 en 79), ofschoon Asaf een tijdgenoot van David was (1 Kron. 16 : 5).

§ 7. Geleidelijk ontstaan.

Het psalmboek is geleidelijk ontstaan. Achter onzen bundel liggen andere, die hierin zijn verwerkt. Hierop wijzen de volgende feiten:

10. Hoewel in het onderschrift van ps. 72 „het einde der gebeden van David, den zoon van Isai” wordt aangekondigd, volgen nog 18 psalmen, die eveneens aan David worden toegeschreven.

20. Enkele liederen komen tweemaal in het psalmboek voor: 14 = 53, 70 = 40 : 14—18, 108 = 57 : 8—12 + 60 : 7—14.

30. De psalmen 42—72 hebben een z.g. elohistische redactie

ondergaan, d.w.z. hierbij is de naam Jahwe vervangen door Elohim.

⁴⁰. De vier doxologieën (ps. 41 : 14, 72 : 18 v., 89 : 53, 106 : 48) vertoonen onderling grootere of kleinere afwijkingen.

Ieder dezer feiten laat zich slechts verklaren uit een geleidelijke wording van ons psalmboek.

Zoodra wij nu gaan zoeken naar vroegere bundels, die in ons psalmboek zijn verwerkt, vinden we reeds dadelijk de volgende :

a. de Davidspsalmen, waarvan ps. 72 eens de laatste moet geweest zijn ;

b. de psalmen van Asaf ;

c. de psalmen van „de zonen van Korach” ;

d. de liederen ha-maäloth ;

Terwijl de titel der eerste drie bundels voor zichzelf spreekt, is die van den vierden bundel niet geheel duidelijk. Waarschijnlijk hebben we hier liederen, gezongen bij de bedevaarten naar Jeruzalem (vgl. 122, 132), waaruit echter niet volgt, dat ze daarvoor oorspronkelijk ook zijn gedicht.

Behalve dit viertal hebben echter ook nog andere bundels tot de vorming van ons psalmboek bijgedragen. Immers voor en achter ps. 106, 113, 115, 135, 146, 148—150, voor 111—113 en achter 104, 105, 116, 117 en 147 vinden we het elders niet voorkomende Halleluja. Dat de handschriften echter hier en daar ten onrechte een Halleluja bij den voorgaanden psalm hebben getrokken, of in ieder geval, dat er verschil was onder de handschriften, of een Halleluja bij den eenen dan wel bij den anderen psalm moest worden gevoegd, bewijst het feit, dat in de Grieksche vertaling het Halleluja onder ps. 104, 106, 113, 115, 116, 117, 135 bij den volgende psalm is getrokken, terwijl ps. 105, 146—150 hier geen Halleluja als onderschrift hebben, welk verschijnsel we ook bij de Latijnsche vertaling opmerken. Daar nu dat Halleluja nergens tot het geheel van het lied behoort, maar overal buiten den strofenbouw staat en soms zelfs niet in overeenstemming is met den tenor van den psalm (116), is het waarschijnlijk, dat we hier te doen hebben met een Halleluja-bundel. Of daartoe 16 psalmen hebben behoord, zooals de Hebreeuwsche tekst wil, dan wel 21, zooals de Grieksche en Latijnsche vertaling willen, laat zich nu natuurlijk niet meer uitmaken.

Bij het vormen van onzen bundel zijn deze kleinere niet altijd intact gelaten. Dit is eigenlijk alleen het geval met de liederen ha-maäloth, waarschijnlijk omdat deze bij dezelfde gelegenheid gezongen werden, dus liturgisch bijeen behooren. De andere bundels zijn verwerkt. Waarom en naar welke beginselen dit geschiedde, weten we niet. Bij nader toezien vallen echter verschillende dingen op :

a. dat het eerste boek (ps. 1—41) alleen psalmen bevat met het opschrift „van David” met uitzondering van ps. 1, 2, 10

en 33, die anoniem zijn. Opgemerkt moet echter, dat ps. 10 oorspronkelijk één geheel vormde met ps. 9 en dat ps. 33 in de Grieksche vertaling wel het opschrift „van David” draagt;

b. dat in het tweede boek (ps. 42—72) psalmen uit ten minste drie bundels zijn vereenigd: ps. 42—49 van de zonen van Korach, ps. 50 van Asaf, ps. 51—71 van David behalve ps. 66, 67 en 71, die anoniem zijn, en eindelijk ps. 72 van Salomo;

c. dat dit ook het geval is met het derde boek (ps. 73—89): psalm 73—83 van Asaf, ps. 84 en 85 van de kinderen van Korach, ps. 86 van David, ps. en 87 en 88 van de kinderen van Korach, ps. 89 van Ethan;

d. dat die van het vierde boek (ps. 89—106) anoniem zijn met uitzondering van ps. 90, welke het opschrift draagt „van Mozes” en ps. 101 en 103 „van David”;

e. dat ook in het vijfde boek (ps. 107—150) vele anonieme psalmen zijn; alleen ps. 108—110 en 138—145 dragen het opschrift „van David”.

Zoodra wij deze verschijnselen nader bezien, wordt het ons duidelijk, dat tusschen de oorspronkelijke bundels en ons psalmboek andere bundels hebben bestaan, wier samenvoeging onzen psalmbundel heeft gevormd.

Het eerste boek is op ps. 1 en 2 na in zijn geheel een Davidische bundel.

Het tweede en derde boek hebben oorspronkelijke één geheel gevormd en een zelfstandig bestaan gehad. Daarop wijzen twee feiten:

a. dat we hier psalmen vinden, die ook elders in onzen psalmbundel zijn opgenomen (ps. 53 = ps. 14, ps. 70 = ps. 40 : 14—18, ps. 57 : 8—12 en ps. 60 : 7—14 = ps. 108);

b. dat de naam „God” (Elohim) hier overwegend wordt gebruikt, wat in de andere boeken niet het geval is; ze hebben dus een Elohim-recensie ondergaan.

Nu valt het op, dat de psalmen „van David” hier in het midden staan van die, welke „van de kinderen van Korach” en „van Asaf” tot opschrift dragen. Dat doet in verband met het feit, dat het derde boek zoo klein is, vermoeden, dat het tweede boek aanvankelijk slechts Davidpsalmen bevatte (ps. 51—71) en het derde boek de Korach- en Asafpsalmen (ps. 42—49, 50, 73—83). De overblijvende liederen zouden dan moeten worden beschouwd als toegevoegd, nadat de voorafgaande psalmen reeds de Elohim-recensie hadden ondergaan. Zekerheid bestaat echter dienaangaande niet.

Ook het vierde en vijfde boek schijnen indertijd bijeen te hebben behoord. Hierop wijst het feit, dat ps. 105—107 bijeen behooren. Alle drie beginnen met „Halleluja, looft den Heere!” terwijl psalm 106 en 107 daarop laten volgen: „want Hij is goed, want eeuwig duurt zijn goedertierenheid.” Deze derde bundel

bestaat voor een deel uit Davidpsalmen (101, 103, 108—110, 138—145), voor een ander deel uit Halleluja-psalmen (105—107, 111—113, 146—150) en uit ha-maäloth-psalmen (120—134). Voorts blijkt uit een vergelijking met de twee andere bundels, dat deze derde bundel met den eerste overeenkomt in het gebruik van den naam „Heere” (Jahwe), maar zich van beide onderscheidt door het ontbreken van muzikale opschriften.

Wij kunnen dus deze verschillende perioden onderscheiden :

1°. de vorming van vijf psalmbundels, waarvan drie op naam van David, de zonen van Korach en Asaf, een vierde benoemd naar het liturgisch gebruik, dat van de daarin vervatte psalmen werd gemaakt (Optochts-liederen) en een vijfde benoemd naar de beginwoorden (Halleluja-psalmen) ;

2°. de vorming van drie psalmbundels uit het onder 1°. genoemde vijftal met toevoeging van andere psalmen, die of anoniem waren of (72, 89, 90) aan een bekenden zanger waren toegeschreven ;

3°. de samenvoeging van de drie psalmbundels tot onzen bundel.

Eerst in dit laatste stadium schijnen ps. 1 en 2 de plaats gekregen te hebben, die ze nu innemen. Blijkbaar vormen ze een soort inleiding voor het psalmboek.

Ten opzichte van deze psalmen bestaat nog deze moeilijkheid. In enkele handschriften wordt ps. 1 niet meegeteld, en in sommige handschriften op Handel. 13 : 33 wordt een woord van ps. 2 aangehaald als staande in den eersten psalm. Dit stelt ons voor drieërlei mogelijkheid :

a. ps. 1 en 2 kunnen oorspronkelijk één geheel hebben gevormd ;

b. ps. 1 kwam niet in alle handschriften voor ;

c. ps. 1 werd als een soort voorwoord beschouwd.

Misschien was ps. 2 het inleidend lied van den eersten bundel, terwijl later bij de toevoeging der beide andere bundels ps. 1 werd toegevoegd als een inleidend lied voor den geheelen bundel. Deze onderstelling vindt steun in den inhoud der beide psalmen. Ps. 1 handelt over „de wet,” ps. 2 over „de profetie.” Zoo geven dus beide liederen de twee hoofdgedachten aan, die in ons psalmboek op den voorgrond staan : de zegen van de overdenking der wet en de vastheid van het messiaansche rijk.

§ 8. Tijd van ontstaan.

Voor de beantwoording van de vraag naar den tijd van ontstaan van ons psalmboek beschikken we slechts over zeer weinig gegevens. Ze zijn de volgende :

a. In 1 Makk. 7 : 17, dat uit de 1ste eeuw v. Chr. dateert,

wordt ps. 79 : 2 v. naar den Griekschen tekst aangehaald als deel uitmakend van een canonisch geschrift.

b. In de Spreuken van Jezus Sirach, die ongeveer 180 v. Chr. dateeren, vinden we aanhalingen uit een belangrijk aantal psalmen, die door hem als gezaghebbend worden erkend.

c. In I Kronieken 16 wordt de feest- en dankhymne, welke uit verschillende stukken van psalmen is samengesteld (16 : 8—22 = ps. 105 : 1—15, 16 : 23—33 = ps. 96 : 1—13, 16 : 34 = ps. 106 : 1, 16 : 35 v. = ps. 106 : 47 v.) besloten met de doxologie, die het vierde psalmboek afsluit (16 : 36 = ps. 106 : 48) met dit verschil slechts, dat wat in den psalm een opwekking is, in Kronieken den vorm van een historische aantekening heeft. Waar nu uit de structuur van ps. 106 blijkt, dat de doxologie oorspronkelijk geen deel heeft uitgemaakt van dit lied en het op grond van het compilerisch karakter van Kronieken waarschijnlijker is, dat deze redactor de doxologie overnam, gelijk hij die in het psalmboek vond, dan dat hij zelf de doxologie aan het lied toevoegde en deze later in het psalmboek een plaats vond, en het ook niet aannemelijk kan worden gemaakt, dat 1 Kron. 16 : 8—36 een jongere interpolatie is, kan uit het onderhavig feit geen andere conclusie getrokken worden dan deze, dat de Kroniekschrijver de vijfvoudige verdeling van ons psalmboek reeds gekend heeft. Diensvolgens moet onze bundel ouder zijn dan het midden der 4de eeuw v. Chr.

Over meerdere gegevens beschikken we niet. 2 Makk. 2 : 13 kan ons niet verder helpen, wijl de daar gebruikte term „die van David” verschillende verklaringen toelaat en in het beste geval slechts zegt, dat er toen een Davidische bundel bestond. Maar welken omvang die bundel had, blijkt niet.

Met deze dateering van onzen psalmbundel wordt echter nog niets beslist ten opzichte van de vraag, of er ook makkabeesche psalmen in zijn opgenomen. Immers het zou zeer wel mogelijk zijn, dat in den reeds bestaanden bundel jongere psalmen werden opgenomen. In dien zin sprak dan ook *Calvijn* van een drietal Makkabeesche psalmen, *Delitzsch* van een tweetal. Gewoonlijk spreekt men tegenwoordig van een viertal geïnterpoleerde psalmen : 44, 74, 79 en 83. Hierbij gaat het echter niet over de vraag, of aan het psalmboek later nog liederen kunnen zijn toegevoegd, maar waarom de 4 psalmen, die men voor later toegevoegd houdt, juist die plaats hebben gekregen, die zij nu innemen. En daarop is tot heden nog geen bevredigend antwoord gegeven. Toch dringen zich tal van vragen op ; b.v. hoe komt het, dat de 3 toegevoegde Asafpsalmen niet bij elkander bleven ? Waarom staan ze niet aan het eind van de Asafliederen en van die der Korachieten ? Waarom werden ze juist aan Asaf en aan de Korachieten toegekend en bleven ze geen „weezen” ? Daarbij komt nu nog, dat aan den inhoud dezer psalmen geen voldoende grond kan worden ontleend voor de

bewering, dat ze uit den tijd der Makkabeeën moeten zijn. Bij deze min of meer negatieve gronden kunnen nu nog de volgende positieve worden gevoegd, die de interpolatie van de vier besproken psalmen verbieden :

a. De Asafpsalmen hebben een eigensoortig karakter en daarop maken ps. 74, 79 en 83 geen uitzondering, welk verschijnsel zich slechts laat verklaren, indien eenzelfde redactor deze psalmen tot één bundel vereenigde. Hierop wijst ook het twaalfstal der Asafpsalmen, dat blijkbaar opzettelijk is in verband met de getallen-symboliek.

b. De Korachbundel heeft oorspronkelijk ook uit 12 psalmen bestaan. Maar ook hier wordt de getallensymboliek vernietigd, indien ps. 44 als later ingeschoven wordt beschouwd.

c. De vier psalmen (44, 74, 79 en 83) behooren tot den Elohim-bundel, die evenals de Jahwe-bundel (ps. 2—41) oorspronkelijk uit 40 psalmen heeft bestaan. Ook hier komt dus weer de getallensymboliek aan het woord, welke echter vernietigd wordt, zoodra wordt ondersteld, dat deze 4 psalmen later zijn toegevoegd.

Het is dus niet waarschijnlijk, dat er Makkabeesche psalmen in onzen bundel zijn.

Psalm 1.

1. Welgelukzalig de man,
die niet treedt in den raad der goddeloozen,
op den weg der zondaren niet staat,
en in den kring der spotters niet zit,
2. maar wiens welgevallen is in des Heeren wet
en die zijne wet overpeinst dag en nacht.
3. Die is als een boom,
geplant aan watergroeven,
welke zijn vrucht op zijn tijd geeft
en welks blad niet verdort:
hij is voorspoedig in al wat hij doet.
4. Niet alzoo de goddeloozen;
neen, als kaf, dat de wind verstrooit.
5. Daarom houden goddeloozen geen stand in het gericht,
noch zondaren in de vergadering van rechtvaardigen,
6. want de Heere kent den weg der rechtvaardigen,
maar der goddeloozen weg leidt ten verderve.

Een lied, bedoeld als inleiding op de psalmen (vgl. Hand. 13 : 33, waar ps. 2 de eerste psalm wordt genoemd). In eene tegenstelling, die aan Jer. 17 : 7 v. herinnert, teekent de dichter den zegen der vroomheid en den vloek der goddeloosheid. In stoute trekken wordt de vrome geschetst. Eerst negatief, waarbij drie-maal drie uitdrukkingen met elkander parallel gaan: raad, weg en kring; goddeloozen, zondaren en spotters; treden, staan en zitten (vs. 1). Een climax is hier niet bedoeld, wel een teekening van de volkomen afscheiding tusschen vromen en goddeloozen, wier gezindheid (raad) en levenswijze (weg) wordt aangeduid. Daarna teekent de dichter den vrome als iemand, die zijn geheele persoonlijkheid in dienst stelt van dit ééne: den wil Gods steeds beter kennen (vs. 2). Niet naar geld en goed, maar naar Diens onder-richt (wet) gaat zijn hart uit. Eindelijk de vrucht (vs. 3). Hier is het beeld ontleend aan boomgaarden, zooals ze niet zoozeer in Kanaän, veeleer in Egypte en Babylonië gevonden worden:

doorsneden door watergroeven, met kerngezonde boomen, die nooit de verwachting bedriegen.

De goddeloozen worden met een enkelen trek geteekend, maar die voldoende is om afschrik te wekken. Niet hun levenswijze, maar hun rampzalig lot houdt den dichter bezig. Dit geschiedt weer onder een beeld, nu aan Kanaän zelf ontleend, waar de dorschvloeren op hoogten liggen, die de wind bestrijkt: tarwe en gerst worden met een stok geslagen, dan in de lucht geworpen; korrels en stroo vallen op hoopen, maar het kaf wordt weggeblazen (vs. 4).

Ja, nu is er nog wel veel kaf onder het koren, moeten de rechtvaardigen vele goddeloozen in hun midden dulden. Maar straks komt het gericht, de scheiding, wordt Israël een gemeente van rechtvaardigen. God zorgt voor de zijnen! De goddeloozen, ondanks hun schijnbaar gedijen, houden geen stand (vs. 5). Hun weg voert naar den afgrond (vs. 6)!

Psalm 2.

1. Waarom maken de volken misbaar
en verzinnen de natiën ijdele dingen?
2. De koningen der aarde vereenigen zich
en de vorsten beraadslagen te gader
tegen den Heere en zijn Gezalfde:
3. „laat ons hunne banden verbreken,
hunne touwen van ons werpen!”
4. Die in den hemel woont lacht,
de Heere bespot hen.
5. Dan spreekt Hij tot hen in zijn toorn
en in zijn gramschap verschrikt Hij hen:
6. „Ik, Ik heb mijn koning gezalfd
over Sion, mijn heiligen berg.”
7. Ik wil van des Heeren raadsplan vertellen:
„Hij heeft tot mij gezegd: mijn zoon zijt gij;
Ik, Ik heb u heden gegenereerd!
8. Eisch van mij, dan geef Ik volken tot uw erfdeel,
de einden der aarde tot uw bezit!
9. Met een ijzeren staf moogt gij ze verpletteren,
als een pottenbakker ze in stukken slaan!”
10. Nu dan, gij koningen, weest verstandig,
laat u waarschuwen, gij rechters der aarde!

11. Dient den Heere met vreeze,
juich Hem toe met beven!
12. Huldigt den zoon, opdat hij niet toorne
en gij onderweg vergaat,
want dra ontbrandt zijn toorn!
Welgelukzalig allen, die bij Hem de toevlucht nemen.

Een profetisch lied van rijke Messiasverwachting, waarbij de dichter den volkeren de toekomst onthult.

Eerst verplaatst hij ons op de aarde, waar alles in beweging is. Volken en vorsten te wapen loopend om het reeds zoo langgedragen juk van Israëls God en diens Gezalfde te verbreken. Zij voelen zich gebonden; spreken dan ook van „touwen”, waarmee men dieren vastbindt. Dien smaad willen zij van zich werpen (vs. 2). Maar de dichter is niet versaagd. Wat de volkerenwereld wil zijn „ijdele dingen” (vs. 1); het heeft geen inhoud, dus ook geen toekomst. In machtige tegenstelling met het oproer der aardbewoners teekent hij een hemelsch gezicht: de majesteitelijke rust van Israëls God, die slechts een spottend lachen over heeft voor al dat menschengedoe (vs. 4). Te zijner tijd zal Hij hun zijn macht toonen en verschrikking zal hun deel zijn (vs. 5). Israëls Koning is des Heeren Gezalfde; Israëls koningsstad is des Heeren heilige berg (vs. 6)! Wie zou dan iets tegen Israël vermogen?

En nu ontvouwt de dichter het goddelijke raadsplan tot Israëls heil en voert den Messias-Koning sprekend in. Want die Koning *is* er! Al zien menschenoogen Hem niet, het oog des geloofs schouwt Hem, want het leeft in de vervulling van Gods raad over Israël en de volken.

De andere koningen mogen zich „zonen” van hun goden noemen, Israëls Messias-Koning is „zoon des Heeren” (vs. 7). God zelf heeft Hem in zijn theocratisch ambt gesteld. Hem behoort dus de wereldheerschappij. Hij mag met de volken doen naar zijn welbehagen. De Vader heerscht in den hemel; de Zoon, Sions Koning, op de aarde! Hij beveelt en het pottenbakkersvat wordt vernietigd (vs. 8 v.)! Maar dat kan het laatste woord niet zijn. Niet vernietigen maar in het leven behouden! Daarom roept de dichter op tot vrijwillige onderwerping aan den Messias-Koning. Den Heere gediend, den Zoon gehuldigd, eer het te laat is. Straks komt de groote en doorluchte dag des oordeels en vergaat wie zich tegen den Heere en zijnen Gezalfde verheft. Alleen wie Sions toevlucht kent wordt behouden (vs. 10–12)!

Zoo ziet de dichter „Israëls verwachting”, nog niet in 't volle licht verschenen en toch reeds aanwezig, wijl in Gods eeuwig raadsplan besloten: Sions Koning in het bezit der wereldheer-

schappij. Eerst de N. Testamentische Godsopenbaring heeft de aanvankelijke vervulling hiervan doen zien (Hand. 4 : 25 v., 13 : 33; Hebr. 1 : 5, 5 : 5; Openb. 2 : 27, 19 : 15).

Psalm 3.

1. Een psalm van David, toen hij vluchtte voor zijn zoon Absalom.
2. Heere, wat zijn mijne tegenstanders talrijk!
Velen staan tegen mij op.
3. Velen zeggen van mij :
„Geen hulp voor hem bij God”. Sela.
4. Maar Gij, Heere, zijt mij een schild ter dekking,
mijn eer en Die mijn hoofd opricht.
5. Luid roep ik tot den Heere
en Hij verhoort mij van zijn heiligen berg. Sela.
6. Ik, ik heb mij neergelegd en ben ingeslapen,
ben wakker geworden, wijl de Heere mij ondersteunt.
7. Ik vrees niet voor menigten van volk,
dat rondom zich tegen mij stelt.
8. Sta op, Heere ! red mij, mijn God !
want Gij hebt al mijn vijanden op de kaak geslagen,
de tanden der goddeloozen stuk geslagen.
9. Des Heeren is de hulp !
Over uw volk zij uw zegen ! Sela.

Van alle zijden ziet David zich van tegenstanders omgeven, die het op zijn ondergang toelleggen en zoo zeker zijn van hun zaak, dat ze alle hulp voor hem uitgesloten achten. Zelfs God kan hem niet meer helpen (vs. 2 v.) ! Maar in dat opzicht is de dichter gerust. Zijn levenservaring spreekt gansch anders. Hij weet van genadige uitreddingen te spreken. Hoe dikwijls heeft hij niet vol zorg en kommer des avonds het moede hoofd neergelegd ! Toch is hij verkwikt ontwaakt, gesterkt door des Heeren ondersteunende kracht (vs. 6). Daarom is er nu geen vrees (vs. 7). Zijn de tegenstanders talrijk, de Heere is hem een schild ter dekking (vs. 4). Staan velen tegen hem op, de Heere is zijn eer en heerlijkheid, zijn schat en trots (vs. 4b). Zeggen velen, dat zelfs God niet meer redden kan, de Heere verhoort van zijn heiligen berg (vs. 5). Hij is nog steeds dezelfde, die ook vroeger zijn macht aan de vij-

anden bewees. Bij Hem is hulp en uitredding. Hij sta ook nu op en redde! Hij zegene ook nu (vs. 8 v.)! Zoo geeft des dichters levenservaring hem moed ook nu zijne bede in des Heeren schoot neer te leggen en overwint het gebed de aanvechting, die tot bidden bracht.

Psalm 4.

1. Voor den opperzangmeester. Met snaarinstrumenten. Een psalm van David.
2. Als ik roep, antwoord mij, o God mijner gerechtigheid!
Gij, die mij ruimte maakt, als het mij bange is,
erbarm U mijner en hoor mijn gebed!
3. Gij voornamen, tot hoelang zal mijn eer tot smaadheid zijn,
zult gij het ijdele beminnen, de leugen zoeken? Sela.
4. Weet toch, dat de Heere mij wonderbaar gunst bewijst:
de Heere hoort, als ik tot Hem roep.
5. Beeft en zondigt niet,
overlegt op uw legerstede en zwijgt.
6. Offert gerechte offers en vertrouwt op den Heere!
7. Velen zeggen: „wie zal ons het goede doen zien?”
Verhef over ons het licht uws aanschijns, o Heere!
8. Grootere vreugde hebt Gij in mijn hart gegeven
dan wanneer hun koren en most overvloedig is.
9. In vrede wil ik en mij neerleggen en inslapen,
want Gij, Heere, doet mij alleen onbezorgd wonen.

David richt zich hier niet tot goddeloozen, maar tot mannen, van wie hij verwachten kan, dat zij zich weer tot een waarachtig vertrouwen op den Heere zullen verheffen en offers zullen brengen in de door den Heere gewilde zielsstemming (vs. 6). Het zijn de voornamen, die hun hart verpand hebben aan de goederen dezer wereld, door den dichter het ijdele, het zinledige, het leugenachtige genoemd, iets dat geen inhoud heeft en daarom een valschen indruk geeft (vs. 3). In hun begeeren naar aardse goederen (vs. 8) zijn zij teleurgesteld en nu wreken ze dit op den dichter, dien ze zelfs in zijn eer aantasten (vs. 3a). Daarover klaagt David tot zijn God, die zich zoo dikwijls bewees een hulp te zijn in benauwdheid (vs. 2) en die hem verhoort, als hij tot Hem roept (vs. 4). Die God is zijn rijkdom, de hoogste blijdschap zijns harten. Zoolang hij Hem maar heeft, weet hij zich

geborgen en is zijn ziel gerust als van een kind, dat bij het zich-neerleggen onmiddellijk inslaapt (vs. 9). Daarom vraagt hij zijn licht bij de duisternis van het heden, want dan alleen is „het goede”, het geluk zijn deel (vs. 7). Geen vrees voor de voornamen is er dus in zijn hart. Veeleer liefdevol meedoogen. Het zien van Davids geestelijken rijkdom doe hen bevend opschrikken uit hun wereldzin, brenge hen tot ernstig nadenken in de stilte van het nachtelijk uur en weerhoude hen van zonden in woord en daad (vs. 5). Dan wordt ware godsvrucht weer hun deel, zich naar het uitwendige uitend in het brengen van offers, gelijk de Heere ze vraagt, en in hun eigen zieleleven zich openbarend in rustig vertrouwen op hunnen God (vs. 6).

Psalm 5.

1. Voor den opperzangmeester. Met fluiten. Een psalm van David.
2. Luister naar mijn woorden, Heere;
versta mijn zuchten!
3. Let op mijn hulpgeroep, mijn Koning en God,
want tot U smEEK ik.
4. Heere, des morgens hoort Gij mijn stem;
des morgens bereid ik U mijn offer en zie uit.
5. Want Gij zijt niet een God, die welgevallen heeft in on-
gerechtigheid,
geen boosdoener kan bij U verblijven.
6. Onzinnigen houden geen stand voor Uwe oogen;
Gij haat allen, die ongerechtigheid werken.
7. Gij verdoet wie leugen spreken.
Den man van bloed en bedrog verafschuwt de Heere.
8. Maar ik, door uwe groote genade
mag ik in uw huis komen,
mij neerbuigen naar uw heilig paleis,
met den U verschuldigten eerbied.
9. Heere, leid mij in uwe gerechtigheid
om den wille mijner tegenstanders,
maak recht uw weg voor mijn aangezicht.
10. Voorwaar, in hun mond is niets betrouwbaars;
hun binnenste brengt verderf;

- een open graf is hun keel;
hun tong vleit.
11. Verklaar hen schuldig, o God!
laten ze vallen door hun raadslagen.
Verstoot hen door de veelheid hunner zonden,
want zij zijn in opstand tegen U.
12. Maar laten zich verblijden
allen, die bij U de toevlucht nemen;
laten immer jubelen die Gij beschut,
en laten zich in U verheugen
die Uwen Naam liefhebben!
13. Want Gij zegent den rechtvaardige, Heere;
Gij omringt hen met welgevallen als met een schild.

David zucht tot God over het drijven zijner tegenstanders. In welk opzicht zij zich aan hem vergrepen, blijkt niet. Slechts zooveel is uit het beeld, dat hij met enkele trekken van hen teekent (vs. 10), duidelijk, dat zij niet kieskeurig zijn in het gebruik hunner wapenen. Blijkbaar vreest hij, dat op eenigerlei wijze zijn doen den invloed zal ondergaan van hun handelwijze. Daarom vraagt hij, dat de Heere hem leide in zijne gerechtigheid, zoodat de door God zelf gegeven levensnorm de maatstaf voor zijn handelen blijve, en dat Hij zijn weg zoo effene, dat hij daarop zonder struikelen wandelen kan (vs. 9). Zijn vrijmoedigheid tot deze bede ontleent de dichter aan wat hij aangaande het wezen zijns Gods heeft geleerd door eigen levenservaring (vs. 5—7). Zoo luistere dan de Heere, tot Wien hij zijn gebed als een dagelijksch morgenoffer opheft en naar wiens doen hij biddend uitziет (vs. 2—4), door de tegenstanders te vervolgen en blijdschap te schenken aan allen, die bij Hem schuilen (vs. 11 v.).

Psalm 6.

1. Voor den opperzangmeester. Met basstem.
2. O Heere, straf mij niet in uw toorn
en tuchtig mij niet in uw gramschap!
3. Wees mij genadig, Heere, want ik ben krachteloos;
genees mij, Heere, want mijn beenderen zijn verschrikt;
4. ook is mijn ziel zeer verschrikt.
Maar Gij, Heere, tot hoe lang?

5. Keer weder, Heere, verlos mijn ziel,
red mij om den wille uwer genade.
6. Want niet in den dood wordt Uwer gedacht;
wie prijst U in het doodenrijk?
7. Uitgeput ben ik door mijn zuchten;
iedereen nacht doorvochtig ik mijn bed;
met mijn tranen maak ik mijn bed nat.
8. Van verdriet wordt mijn oog dof,
het verzwakt van al mijn tegenstanders.
9. Wijkt van mij, gij allen die ongerechtigheid werkt,
want de Heere heeft mijn weenen gehoord.
10. Gehoord heeft de Heere naar mijn smeeken,
de Heere neemt mijn gebed aan.
11. Te schande en zeer ontzet zullen worden al mijn vijanden;
in een oogwenk zullen zij met schande overdekt afhouden.

David ziet terug op lange, slapelooze nachten. Veel heeft hij afgestreden onder tranen. Hoewel hij zijn lijden teekent als zware, lichamelijke krankheid, is het toch veelmeer zielelijden, waaronder hij gebukt gaat, waarvan echter uiteraard het lichaam de gevolgen ondergaat, zoodat hij zelfs vreest, dat het bezwijken zal (vs. 6). De vijandschap der menschen spreekt hem van Gods toorn en eigen zonde. Hij gaat gebukt onder Gods straffende gerechtigheid. Maar juist dit bewustzijn onder den vloek der zonde te staan, drijft hem uit tot bidden. Niet dat de tuchtiging moge aflaten, maar wel dat hij daarin moge gevoelen goddelijke liefde, die zedelijke loutering en uiteindelijke verheffing beoogt (vs. 2). „Dien de Heere liefheeft, dien kastijdt Hij.” En juist dat bewustzijn, dat wat menschen hem aandoen vrucht is van zijn eigen overtreden, weerhoudt David van in wilde haat tegen zijn vijanden zich te verheffen. Slechts spreekt hij van hun beschaming, wanneer ze des Heeren uitredding en hulp machtig zullen zien dagen (vs. 11). Dat zal dan het goddelijk antwoord zijn op hun spot en hoon. En zelfs in de diepte des lijdens is de dichter van die hulp gewis. De Heere heeft gehoord en het aangenomen (vs. 10).

Psalm 7.

1. Sjiggajōn van³ David. Die hij den Heere toezong naar aanleiding van Koesj, den Benjaminiët.

2. Heere, mijn God, bij U neem ik toevlucht,
red mij van al mijn vervolgers en bevrijd mij,
3. opdat men mij niet uiteenscheure als een leeuw,
mij wegrukkend zonder dat iemand mij redt.
4. ^{VEN}_{AL} Heere, mijn God, als ik dat gedaan heb :|
als onrecht aan mijn hand kleeft,
5. als ik kwaad deed hem, die in vrede met mij leefde,
als ik beroofde hem, die mij zonder oorzaak vijand was,
6. dan moge de vijand mij vervolgen,
mij inhalen en mijn leven ter aarde vertreden
en mijn ziel in het stof doen wonen. Sela.
7. Sta op, Heere, in uw toorn,
verhef U tegen de grimmigheid mijner tegenstanders
en ontwaak te mijner hulp, Gij, die het recht beveelt !
8. Dat de vergadering der volken U omringe
en zet U hoog boven hen neder !
9. De Heere richt de natiën.
Richt mij, o Heere, naar mijne gerechtigheid
en naar mijne onberispelijkheid.
10. Dat het kwaad der goddeloozen een einde neme
en bevestig Gij den rechtvaardige,
Gij, die hart en nieren proeft,
Gij rechtvaardige God !
11. Mijn schild draagt God,
de redder van de oprechten van hart.
12. God is een rechtvaardig rechter
en een God, die iederen dag toornst.
13. Waarlijk, weer wet hij zijn zwaard,
spant hij zijn boog en richt dien ;
14. maar tegen zichzelf richt hij die doodswapenen,
maakt hij zijn pijlen tot brandschichten.
15. Zie, hij baart wat geen bestand heeft,
hij is zwanger van moeite en brengt voort wat teleurstelt.
16. Een put heeft hij gedolven ; uitgegraven heeft hij ;
gevallen is hij in de groeve, die hij gemaakt had.
17. Op zijn eigen hoofd komt zijn moeite,
op zijn schedel daalt zijn geweld neer.
18. Loven wil ik den Heere naar zijn gerechtigheid
en psalmzingen den naam des Heeren, des Allerhoogsten.

David wordt van ernstig misdrijf beschuldigd (vs. 4b 5) en op grond daarvan door velen vervolgd (vs. 2b 3a), onder wie er blijkbaar één is, die meer dan anderen zijn haat botviert (vs. 13—17). Tegenover hen doet David onder betuiging van zijn onschuld (vs. 4—6, 9b 10b) een beroep op het gericht Gods, dien hij als den rechtvaardige kent (vs. 10c 11, 12a) en die de rechter der gansche wereld is (vs. 7 v). Van Hem verwacht hij voor zich en alle rechtvaardigen redding en schuts en de bestraffing zijner tegenstanders.

Psalm 8.

1. Voor den opperzangmeester. Op de gittiet. Een psalm van David.
2. Heere, onze Heer, hoe geweldig is uw Naam op de gansche aarde!
Ieder schouwt de teekenen uwer majesteit aan den hemel.
3. Uit het stamelen van kinderen en zuigelingen hebt Gij een sterkte gegrondvest om Uwer tegenstanders wil, om den vijand en wraakgierige weg te doen.
4. Als ik uw hemel aanzie, het werk uwer vingeren, de maan en de sterren, die Gij bereid hebt :
5. wat is de mensch, dat Gij zijner gedenkt, het menschenkind, dat Gij naar hem omziet ?
6. Een weinig minder hebt Gij hem gemaakt dan een goddelijk wezen,
ja met eer en heerlijkheid hebt Gij hem gekroond.
7. Gij doet hem heerschen over de werken uwer handen ; alles hebt Gij onder zijne voeten gesteld :
8. schapen en runderen, die alle
en zelfs de dieren des velds,
9. de vogelen des hemels en de visschen der zee,
wat de paden der zeeën bewandelt.
10. O Heere, onze Heer, hoe geweldig is Uw Naam op de gansche aarde !

In een aangrijpenden zang stelt David God en mensch tegenover elkander, waarbij 's menschen geringheid en toch ook weer 's menschen grootheid als eindindruk achterblijft. Eenerzijds

God, wiens Naam d.i. wiens reeële zelfopenbaring in al het geschapene ligt uitgespreid. Hemel en aarde getuigen van zijne majesteit (vs. 2). Al het geziene het werk zijner vingeren (vs. 4)! Wonder is zijn doen, want door kindermond brengt Hij zijne vijanden tot zwijgen (vs. 3). Wonder ook, dat Hij den mensch, die met het heir des hemels vergeleken zoo onzegbaar klein is, tot heerscher heeft aangesteld over al het werk Zijner hand. Alles ligt aan 's menschen voeten (vs. 7—9). Ook hij is koning! „Bijna een goddelijk wezen!” (vs. 6). Zoo verstout zich de dichter. In de wereld van Gods schepping niets grooter dan de mensch! En toch — geen jubelzang op den mensch, maar op dien God, die hem zoo hoog verhief en hem zoowel tot „lofprijzer Gods” als tot „vorst Gods” maakte. In hoeverre dit tot karikatuur geworden is, zegt de dichter niet. Toch laat hij in vs. 3 wel doorschemeren, dat er menschen tot vijanden Gods zijn geworden en geeft daarmede te kennen, dat deze van God gewilde menschenheerlijkheid zich niet in allen deele heeft verwelijkt. Hieraan knoopt nu de schrijver van den Hebreërbrief aan, die 2 : 6—8 de verzen 6—7 van dezen psalm op den Christus toepast. In dezen „Zoon des menschen” openbaart zich de door God gewilde menschen-heerlijkheid ten volle.

Psalm 9 en 10.

1. Voor den opperzangmeester. Op „Sterf voor den zoon”. Een psalm van David.

Alef.	2. Loven wil ik den Heere van ganscher harte,
vertellen wil ik al uwe wonderen.
	3. Verblijden en verheugen wil ik mij in U,
psalmzingen wil ik uw Naam, o Allerhoogste!
Béth.	4. omdat mijn vijanden achteruit wijken,
struikelen en van voor uw aangezicht omkomen.
	5. Want Gij hebt mijn recht en rechtzaak behandeld
en zijt op den troon gaan zitten als een rechtvaardig
rechter.
Gimel.	6. Gij hebt de heidenen gedreigd, den goddelooze
doen omkomen,
hun naam uitgewischt voor eeuwig en altoos.
	7. De vijanden zijn omgekomen, ruïnen voor eeuwig,
en de gedachtenis is vergaan van de steden, die
Gij vernield hebt.

- He. 8. Zie, de Heere zetelt voor eeuwig,
Hij heeft zijn troon opgericht ten gerichte;
9. Hij zal de aarde richten met rechtvaardigheid,
de volken vonnissen met gerechtigheid.
- Waw. 10. Zoo wordt de Heere een rotsburcht voor den
onderdrukten,
een rotsburcht in tijden van benauwdheid,
11. en vertrouwen op U die uw Naam kennen,
want Gij verlaat niet die U zoeken, Heere!
- Zajin. 12. Psalmzingt den Heere, die in Sion woont,
vertelt onder de volken zijne daden,
13. want Hij, die het bloed zoekt, gedenkt hunner,
Hij vergeet niet het geroep der nedergebogenen.
- Cheth. 14. De Heere is mijner genadig geweest, Hij heeft
gezien mijn ellende van de zijde mijner haters;
Hij heeft mij doen opkomen van de poorten des
doods,
15. opdat ik vertelle al uw lof
en in de poorten van Sions dochter mij verheuge
in uw heil.
- Teth. 16. Verzonken zijn de heidenen in de groeve, die zij
gemaakt hadden;
in het net, dat zij verborgen hadden, is hun voet
gevangen.
17. De Heere heeft zich laten kennen; gericht heeft
Hij geoefend;
in het werk zijner handen is de goddelooze ver-
strikt. Higgajon. Sela.
- Jod. 18. De goddeloozen zullen naar het doodenrijk terug-
keeren,
alle heidenen, die God vergeten.
- Kaf. 19. Want niet voortdurend wordt de arme vergeten,
niet steeds gaat de hoop der nedergebogenen te
loor.
20. Sta op, Heere! laat de mensch niet sterk
worden, laten de heidenen voor U geoordeeld
worden!
21. Bereid, Heere, hun een schrik,
laten de heidenen ervaren, dat zij menschen zijn!

PSALM 10.

- Lamed. 1. Waarom, Heere, staat Gij van verre,
sluit Gij de oogen in tijden van benauwdheid?
2. In zijn trots vervolgt de goddelooze den nedergebogene;
laat ze gevangen worden in de listen, die zij bedacht hebben!
3. Ja, de goddelooze juicht over zijn hebzucht,
die ongerechtvaardigde winst maakt prijst zichzelf gelukkig.
- Noen. 4. De goddelooze veracht den Heere:
„die vordert geen rekenschap naar de grootte van zijn toorn;
er is geen God”; dat zijn al zijn gedachten.
5. Altijd is zijn weg voorspoedig;
ver blijven hem uw gerichten;
al zijn tegenstanders, hij blaast op hen.
6. Hij zegt in zijn hart: „ik zal niet wankelen,
voor altijd vrij van ramp.”
- Pe. 7. Van vloek is zijn mond vol en van bedrog en verdrukking,
onder zijn tong is moeite en verderf.
8. Hij verblijft in hinderlagen om heimelijk te moorden;
hij doodt den onschuldige; zijn oogen loeren op den ongelukkige.
9. Hij legt zich heimelijk in hinderlaag als een leeuw in struikgewas;
hij legt zich in hinderlaag om den nedergebogene te vangen;
hij vangt den nedergebogene door het net toe te halen.
10. Getroffen zinkt deze ter aarde; dan valt de ongelukkige in zijn macht.
11. Hij echter denkt: „God vergeet het,
verbergt zijn aangezicht, ziet niet altijd.”
- Koph. 12. Sta op, Heere! o God, verhef uw hand!
vergeet de nedergebogenen niet!

13. Waarom mag de goddelooze God hoonen,
in zijn hart zeggen: „Gij zoekt het niet”?
14. Gezien hebt Gij moeite en verdriet;
Gij ziet het wel om het in uwe hand te nemen.
Aan U geeft de ongelukkige het over;
van den wees zijt Gij de helper geworden.
- Sjin. 15. Verbrijzel de arm van den goddelooze en slechte;
bezoek zijn goddeloosheid, zoodat ze niet meer
te vinden is.
16. De Heere is Koning voor eeuwig en altoos;
de heidenen vergaan uit zijn land.
- Taw. 17. Gij, Heere, hebt de wensch der nedergebogenen
gehoord;
hun hart proevend luistert Gij scherp
18. om recht te doen aan wees en verdrukte.
Dan verschrikt hij geen mensch meer uit het land,

Deze beide psalmen, die in de Grieksche vertaling nog eene eenheid vormen en waarschijnlijk ook betrekkelijk laat gesplitst zijn, maar wier alfabetische structuur — al is die ook niet intact gebleven — van oorspronkelijke eenheid getuigt, vormen niet een logische eenheid, wat de splitsing in den Hebreeuwschen bijbel in de hand heeft gewerkt. Psalm 9 is een dankpsalm, psalm 10 is een bidpsalm. In ps. 9 treedt het „ik” van den dichter naar voren; in ps. 10 staat dat „ik” geheel op den achtergrond. In ps. 9 wordt gedankt voor de nederlaag van buitenlandsche vijanden („heidenen”), in ps. 10 geldt het bidden binnenlandsche afvalligen, die den dichter achtervolgen. Waarschijnlijk staan we hier voor twee oudere stukken, die uit liturgische overwegingen tot een eenheid zijn gemaakt (vgl. 1 Kron. 16 : 7 vv.).

De dichter begint met de verzekering, dat zijn lied den lof geldt des Heeren, die als de Allerhoogste de bestierder der gansche wereld is (vs. 2. v.). De grond daarvan ligt in de openbaring van des Heeren toorn, die de zaak des dichters in eigen hand heeft genomen en wiens rechterlijk handelen gerechtigheid is, zoodat de vijanden geen stand hebben kunnen houden (vs. 4 v.). Daarbij herinnert de dichter er aan, dat de Heere in de historie des volks zich een rechtvaardig rechter heeft getoond, wiens almachtig woord ook het sterkste en duurzaamste vernietigt (vs. 6 v.). Ja, de Heere is de eeuwige rechter, die zijn recht onder de volken zal handhaven (vs. 8 v.). Daarom kunnen de verdrukten er zeker van zijn, dat Hij hun eens recht zal doen, want Hij is hun rotsburcht (vs. 10 v.).

Wijl echter des Heeren groote daden voor Israël: de vernietiging van den vijand en Israëls redding, een breeder doel hebben dan Israël, moeten de Sionsbewoners onder de volken te hunner bekeering de kennis van die daden verspreiden (vs. 12 v.). Of heeft de dichter zelf niet ervaren, dat des Heeren wondere uitreddingen ten doel hebben het verbreiden van zijn lof en het zich verheugen in zijn heil (vs. 14 v.)? Hoe heeft de Heere zijn vernietigende macht aan de heidenen geopenbaard, zoodat wie recht en gerechtigheid met voeten treedt en God vergeet van de aarde wordt weggedaan, want Hij gedenkt den arme en neergebogene (vs. 16—19). Op grond nu van deze levenservaring bidt de dichter, dat de Heere den mensch (eig. zwakkeling) niet sterk late worden en de volken doe ervaren hoe beperkt hun vermogen is (vs. 20 v.).

Maar, zoo gaat de dichter in onzen 10^{den} psalm voort, de redding blijft nog uit en de goddelooze, die niet dulden kan, dat iemand zich voor God buigt, gaat voort den neergebogene zijn macht te doen gevoelen (vs. 1 v.). Wel verre van zich daarover te schamen, verheft hij zich op zijn winstbejag en leeft hij, alsof de Heere hem nooit rekenschap van zijne daden zal vragen (vs. 3 v.). Hij kent niet de wisselingen der fortuin, laat openlijk zijn verachting blijken voor wie hem weerstaat en stelt den dood buiten zijn gezichtskring: trots onderdrukt verstand en rede (vs. 5 v.). Kwaaddoen met woord en daad is zijn levenselement. Bij de minste gelegenheid vloeit het kwaad uit zijn mond en als een tijger in het donker zint hij op moord en doodslag (vs. 7—9). Vrees voor God heeft hij daarbij niet, want hij meent, dat God toch niet op zijn daden let (vs. 11).

Des te inniger bidt de dichter, dat de Heere moge opstaan en door zijn verlossende daden bewijzen, dat Hij het lijden der neergebogenen ziet (vs. 12). Of zou Gods heiligheid de schending van zijn eer dulden (vs. 13)? Neen, de Heere ziet het harteleed der neergebogenen om het te wreken en niet tevergeefs verwachten ellendigen en weezen des Heeren bijstand (vs. 14 v.). De dichter verwacht dan ook zulk een openbaring van des Heeren wrekend vermogen, dat ook de laatste atoom van slechtheid verdwijnen zal. En als dan de vraag rijst wat hem nu borg staat, dat zijn gebed zal worden verhoord, dan heet het: de Heere is koning en een koning moet rechtspreken; ja, Hij is de wereldrechter, ook al is Sion zijn troon en Kanaän zijn land (vs. 16). Uit dit koningschap des Heeren bloeit voor den dichter de zekerheid op, dat de Heere hoort en recht doet (vs. 17 v.).

Psalm 11.

1. Voor den opperzangmeester. Van David.

Bij den Heere neem ik de toevlucht.

Hoe kunt gij mij dan zeggen :

„vlucht naar de bergen als een vogel,

2. want zie, de goddeloozen spannen den boog,
hebben hun pijl op de pees gelegd
om in het duister te schieten op de oprechten van hart ;
3. als de fundamenteën worden vernield,
wat kan dan de rechtvaardige doen ?”
4. De Heere is in zijn heiligen tempel ;
des Heeren troon is in den hemel ;
zijn oogen zien de wereld,
zijn oogleden proeven de kinderen der menschen.
5. De Heere proeft den rechtvaardige en den goddelooze
en zijn ziel haat wie het geweld liefheeft.
6. Hij zal op de goddeloozen vurige kolen doen regenen en sulfer,
en een gloeiende wind is het deel huns bekera.
7. Want rechtvaardig is de Heere ; Hij heeft gerechtigheden lief ;
de oprechten zullen zijn aangezicht zien.

In zijn kring vindt David meerderen, die hem den raad geven zich ergens in de bergen te verschuilen (vs. 1c). De goddeloozen regeeren nu toch eenmaal de wereld (vs. 2). Bij het vernietigen van alle rechtsorde, het fundament van den staat, kan een rechtvaardige niet anders doen dan ter zijde treden (vs. 3). Tegenover hun versaagdheid wijst de dichter op den Heere, den alzienden Getuige en rechtvaardigen Rechter van al wat de menschen doen (vs. 4). Naar zijn wezen haat Hij den slechtaard en zijn drijven (vs. 5). Te zijner tijd zal Hij strafgericht houden (vs. 6). Dan zullen de oprechten zijne daden aanschouwen (vs. 7). Wel verre dus van de handen in den schoot te leggen en het lijf te bergen, heeft David bij dien God de toevlucht genomen (vs. 1).

Psalm 12.

1. Voor den opperzangmeester. Met basstem. Een psalm van David.

2. Red, Heere, want er is geen vrome meer,
de trouw heeft opgehouden onder de kinderen der menschen :
3. leugen spreken zij onderling,
met vleierende tong spreken zij dubbelhartig.
4. De Heere snijde toch af alle vleierende lippen,
de tong, die verwaten spreekt,
5. hen, die zeggen : „met onze tong zijn wij sterk ;
onze lippen zijn met ons ; wie is heer over ons ?”
6. „Omdat den nedergebogene geweld wordt aangedaan,
omdat de armen zuchten,
zal Ik nu opstaan”, zegt de Heere,
„in de vrijheid stellen dien, op wien men blaast.”
7. De woorden des Heeren zijn reine woorden,
zilver, gereinigd in de smeltkroes ter aarde,
gelouterd zevenmaal.
8. Gij, Heere, zult ons bewaren,
ons altijd bewaren tegen dit geslacht.
9. De goddeloozen zwerven rond,
als laagheid de overhand neemt bij de kinderen der menschen.

Een ontroerende klacht over de verwording des volks. De „neergebogenen”, de „armen”, zooals zij zich ook in andere psalmen gaarne noemen, wil men : de „kleine luyden” hebben meer dan ooit te lijden. De waarlijk „vrome menschen” worden om hunner vroomheid wil door de „wereld” uitgestooten : een ethisch-religieus en tevens een sociaal conflict. Zoo ziet David het. De mensch acht zich zijn eigen heer en meester en vertrouwt slechts op eigen kracht (vs. 5). Daartegenover verheft de dichter zich tot de bede, dat God toch eens ten gericht zal voortschrijden (vs. 4). Daartoe dringt het onwankelbare geloof aan Gods gerechtigheid. De „neergebogenen” en „armen” zijn des Heeren oogappel. Wie hen aanraakt, verhaast des Heeren oordeelen. Als zij roepen om redding, zal de Heere bewaren tegenover hen, die zich meer roeren, naarmate de laagheid de overhand krijgt.

Psalm 13.

1. Voor den opperzangmeester. Een psalm van David.
2. Tot hoelang, Heere ! zult Gij mij voortdurend vergeten ?
Tot hoelang verbergt Gij uw aangezicht voor mij ?

3. Tot hoelang moet ik in mijn ziel allerlei plannen beramen met kommer in het hart iederen dag?
Tot hoelang heeft mijn vijand overwicht over mij?
4. Aanschouw, verhoor mij, Heere, mijn God!
Verhelder mijn oogen, opdat ik den dood niet slape,
5. mijn vijand niet zegge: „ik heb hem overmocht”,
mijn tegenstanders zich niet verheugen, als ik wankel.
6. Maar ik, op Uw genade betrouw ik;
moge mijn hart zich verheugen in uw uitredding!
Ik wil den Heere zingen, want Hij heeft mij welgedaan.

Hier is zielespanning, zich uitend in een reeks vragen, die spreken van een voortdurend hatelijk optreden van den „vijand”, die wel niet in het buitenland zal moeten worden gezocht. Onder diens druk heeft David zelfs het bewustzijn verloren, dat zijn God met hem is. Hij ziet diens „aangezicht” niet meer. Vandaar zijn bidden. Maar bij 't klagen en bidden wast de geloofs zekerheid, dat God de zijnen niet verlaat, totdat ze eindelijk als overwinningsjubel zich baanbreekt. Dan geen klagen meer, maar zingen. Zoo worden na angstigen storm de golven steeds kleiner, tot eindelijk de zee weer wordt als een spiegel, waarin het blauw des hemels weerkaatst.

Psalm 14.

1. Voor den oppérsangmeester. Van David.

De dwaas zegt in zijn hart: „er is geen God.”
Verderflijk, afschuwelijk is hun bedrijf;
niemand doet wat goeds.

2. De Heere blikte uit den hemel op de kinderen der menschen om te zien of er iemand verstandig is, God zoekt.
3. Allen zijn afgeweken, tezamen verdorven geworden;
niemand doet wat goeds, zelfs niet één.
4. Nemen ze dan niet waar, al die werkers der ongerechtigheid,
die mijn volk eten als aten ze brood
en den Heere niet aanroepen?
5. Daar heeft schrik hen bevangen,
want God is in het rechtvaardige geslacht.

6. Het raadsplan van den nedergebogene kunt gij te schande maken; voorwaar, de Heere is zijn toevlucht.
7. Ach, dat Israëls bevrijding uit Sion kwame!
Als de Heere eens het lot zijns volks wendt,
dan zal Jakob zich verblijden, Israël zich verheugen.

Een klacht over de in het midden van Israël heerschende goddeloosheid en de daarmede samenhangende zedelijke verwording der menschen. Ze meenen met een enkel woord God te kunnen uitschakelen, en denken hun spel te kunnen drijven met des Heeren volk (vs. 3). Voor den dichter zijn het „dwazen” (vs. 1), die zelfs niet kunnen „waarnemen” (vs. 4), geen verstand hebben (vs. 2). De toekomst kan dan ook ondanks hun huidige machtsopenbaring niet aan hen zijn. Het goddelijk strafgericht is zeker en ter plaatse waar het gehouden zal worden (door den dichter opzettelijk vaag met „daar” aangeduid, vs. 5), zal hun vermeende kracht plaats maken voor ontkrachtende schrik, wijl het dan zal blijken, dat God aanvoerder en beschermer is van „het rechtvaardige geslacht”, „het geslacht dergenen, die naar Hem vragen, zijn aangezicht zoeken” (ps. 24 : 6). Laat hen dus niet meenen het reeds gewonnen te hebben, wanneer ze het raadsplan der „neergebogenen” en „armen”, der kleinen, die Gods volk zijn, verijdeld hebben. Eens zullen ze den Heere tegenover zich hebben en diens macht ervaren. Naar dien tijd ziet de dichter met oneindig zielsverlangen uit, want dan zal hun lot, ook het zijne, gansch anders worden. Nu neergebogen zullen zij dan zich verblijden en verheugen.

Psalm 15.

1. Een psalm van David.

Heere, wie mag verblijven in uw tent,
wie wonen op uw heiligen berg?

2. Die oprecht wandelt en gerechtigheid doet
en van harte waarheid spreekt;
3. wiens tong niet kwaadspreekt,
die zijn naaste geen kwaad doet
en geen smaad uitstort over zijn naaste.
4. Verachtelijk is in zijn oogen de verworpene,
maar die den Heere vreezen eert hij.
Heeft hij tot zijn schade een eed gedaan, hij breekt dien niet.

5. Zijn geld geeft hij niet op rente
 en hij laat zich tegenover den onschuldige niet omkoopen.
 Die deze dingen doet zal in eeuwigheid niet wankelen.

Terwijl buiten Israël de eisch van cultische reinheid met al de daarbij behoorende ceremoniën gesteld werd aan wie tot de Godheid wilde naderen, wordt hier een gansch ander antwoord gegeven. Wetend dat gehoorzaamheid beter is dan offerande en dat er een hoogere reinheid is dan die van handen en lijf, worden hier voor het naderen tot Gods huis eischen gesteld van veel hooger orde, in overeenstemming met de oneindig rijkere kennis van Gods wezen. Waarheid en oprechtheid in den omgang met den naaste zoowel in woord als in daad wordt vooropgesteld, waarbij iedere poging veroordeeld wordt om op eenigerlei wijze den naaste schade te berokkenen (vs. 2 v.). Uitdrukkelijk wordt (vs. 5) daarbij gewezen op twee ernstige misbruiken: het nemen van rente van een volksgenoot (vgl. Ex. 22 : 25, Deut. 23 : 19 v., Ezech. 18 : 8, 13, 17), en de omkoopbaarheid der rechters of der getuigen (vgl. Ex. 23 : 6 v.). Ook moet de heiligheid van den eed zoo hoog staan, dat eigen voordeel daartegenover geheel in het niet verzinkt (vs. 4c). Naast deze eischen van het sociale leven en in nauwen samenhang daarmede staat dan deze, dat Gods wil de hoogste wet is, zoodat geen gemeenschap wordt gehouden met wie door God verworpen zijn m.a.w. als zondaren bekend staan (vs. 4b). Maar wie den Heere vreezen, de „huisgenooten des geloofs” moeten worden geëerd; hun omgang moet worden gezocht; zij zelf moeten in alles geholpen worden. Eerst wanneer zoo het gansche leven in overeenstemming is met des Heeren religieus-ethische en sociale eischen, eerst dan ontsluit zich des Heeren huis en worden de zegeningen genoten, die uit de gemeenschap met Hem voortvloeien (vs. 1). De dichter vat ze alle samen in een enkel woord: niet wankelen (vs. 5c). Niets kan dan ten val brengen, want hij staat in Gods gemeenschap.

Psalm 16.

1. Een miktam van David.

Bewaar mij, o God, want bij U schuil ik.

2. Ik zeg tot den Heere : „mijn Heer zijt Gij;
 voor mij is er geen goed boven u!”
3. Maar tot de heiligen, die in het land zijn :
 „zij zijn de heerlijken ; al mijn lust is in hen!”

4. Vele zullen worden de smarten van hen,
die een anderen (god) hebben ingeruild.
Ik zal niet plengen hun drankoffers van bloed
noch hun namen op mijn lippen nemen.
5. De Heere is het deel mijner erve en mijns bekera ;
Gij, Gij maakt ruim mijn lot.
6. Een bezit viel mij toe in lieflijke omgeving ;
ja, mijn erfdeel is mij zeer welgevallig.
7. Ik zegen den Heere, die mij raad heeft gegeven ;
zelfs des nachts wekken mijne nieren mij op.
8. Ik stel den Heere bestendig voor mij ;
is Hij aan mijn rechterhand, dan wankel ik niet.
9. Daarom verblijdt zich mijn hart en verheugt zich mijn ziel ;
zelfs mijn vleesch zal wonen in zekerheid !
10. Ja, Gij laat mij aan het doodenrijk niet over,
geeft uw gunsteling niet over om het graf te zien.
11. Gij maakt mij het pad des levens bekend ;
verzadiging van volle vreugde is met uw aangezicht ;
lieflijkheden zijn in uwe rechterhand eeuwiglijk.

David is in ernstig dreigend doodsgevaar (vs. 10). Waar hij zich echter Gods gunsteling weet (vs. 10) beveelt hij zich aan de bewarende hand zijns Gods aan, bij Wien hij zich geborgen en veilig weet en van Wien hij ook nu redding verwacht (vs. 1). Die God toch is niet alleen zijn Heer, maar ook zijn „hoogste goed,” gelijk dan ook zijn hart uitgaat naar allen, die, groot en voortreffelijk door de heerlijkheid Gods, zich als heiligen openbaren (vs. 2 v.). En dit vertrouwen op God wordt in hem versterkt door het ongeluk van en den door hem gevoelden afkeer tegen hen, die dezen God verlaten. Hun offeranden, in strijd met de wet gebracht (vgl. Lev. 3 : 17, 7 : 27), gelden andere goden, wier namen hij in gehoorzaamheid aan Ex. 23 : 13 zelfs niet noemen wil (vs. 4). Of geniet hij zelf niet dien Heere als zijn deel en is van Hem niet de wondere uitbreiding van zijn erfbezit (vs. 5) ? In dat vertrouwen werd hij verrassend bemoedigd door een schoon geschenk (vs. 6) en dit bezielt hem weer den Heere zegenend te verheerlijken door woord en daad (vs. 7). De dichter gevoelt zich als in 's Heeren bijzondere tegenwoordigheid en weet zich daardoor verzekerd niet te zullen wankelen (vs. 8). Zoo verzekert hij dan ook, dat zijn toenemend vertrouwen hem versterkt tot de blijde en zekere overtuiging, dat hij veilig is tegenover dood en graf en van zijn eeuwige vreugde bij God gewis (vs. 9—11).

Daarbij drukt de dichter in heilige geestdrift zich herhaaldelijk

zoo absoluut, zoo zonder eenige beperking uit, dat hij boven zichzelf en de werkelijkheid van zijn leven uitgaat. Daardoor krijgen zijne betuigingen iets typisch-symbolisch Messiaansch en doen ze ons die van den Christus der toekomst hooren.

(Naar M. Noordt zij, De 68ste en 16de psalm; Kampen 1900).

Psalm 17.

1. Een gebed. Van David.

- Hoor een rechtvaardige, Heere! luister naar mijne smeeking;
geef acht op mijn bidden met lippen zonder bedrog.
2. Gij zult vonnis over mij strijken; uw oogen zien wat recht is.
3. Proeft Gij mijn hart, onderzoekt Gij mij des nachts,
toetst Gij mij, dan vindt Gij niets snoods bij mij;
4. mijn mond overtreedt niet ⁴ bij het doen der menschen;
door het woord uwer lippen heb ik bewaard de wegen
des verbonds.
5. Vast hield mijn tred aan uw sporen;
mijn schreden wankelden niet.
6. Ik, ik roep tot U, want Gij zult mij antwoorden, o God!
Neig uw oor naar mij; luister naar mijn woord!
7. Maak wonderbaar uw gunstbewijzen,
Gij die redt wie bij uw rechterhand schuilen voor tegen-
standers!
8. Bewaar mij als een oogappel;
verberg mij in de schaduw uwer vleugelen
9. voor de goddeloozen, die mij geweld aandoen,
mijne zielsvijanden, die mij omringen!
10. Zij zijn gansch zonder gevoel; hun mond spreekt in
hoogmoed.
11. Zij zien mij aan; nu omringen zij mij;
zij richten hun oogen er op om mij ter aarde uit te
strekken.
12. Zij gelijken op een leeuw, die hijgt naar rooven,
en op een jongen leeuw, die in het verborgene verblijft
houdt.
13. Sta op, Heere! treed hun tegen;
werp hen neder; bevrijd mij van den goddelooze

14. en vul hun buik met wat Gij voor hen hebt opgespaard;
laat hun zonen zich er mede verzadigen
en aan hun kinderen de rest ervan vermaken.
15. Maar ik, als een rechtvaardige, zal uw aangezicht zien,
bij het ontwaken verzadigd worden met uw beeld.

David is omringd van vijanden, die het op zijn leven hebben gemunt en bij wie van eenig medegevoel geen sprake is (vs. 9—12). Tegenover hun slinksche aanvallen zoekt hij hulp bij zijn God (vs. 1, 6, 13), van Wien hij weet, dat Hij zal hooren en antwoorden en hem bevrijden. En dat te meer, waar hij in dezen weet zuiver te staan. Zelfs bij 't scherpste onderzoek zal er geen schanddaad bij hem gevonden worden. Dat dankt hij aan „het woord uwer lippen” (vs. 2—5).

Psalm 18.

1. Voor den opperzangmeester. Van den knecht des Heeren, David, die tot den Heere de woorden van dit lied sprak, toen de Heere hem gered had uit de hand van al zijn vijanden en uit de hand van Saul.
2. En hij zeide :
Ik heb U van harte lief, o Heere, mijne sterkte.
3. De Heere is mijn rots, mijn burcht en mijn redder ;
mijn God is mijn rots, waarin ik schuil,
mijn schild en de horen mijns heils, mijn rotsburcht.
4. Ik roep : „geprezen zij de Heere !”
en van mijne vijanden word ik bevrijd.
5. Doodsstrikken omvingen mij ;
stroomen van verderf overvielen mij ;
6. strikken van het doodenrijk omgaven mij ;
valstrikken des doods kwamen mij voor.
7. In mijn nood riep ik tot den Heere
en tot mijn God kreet ik.
Hij hoorde uit zijn paleis naar mijn stem
en mijn gekrijt drong tot zijn ooren door.
8. Toen beefde en schokte de aarde ;
de grondvesten der bergen sidderden ;
zij beefden, wijl zijn toorn ontbrandde.

9. Rook ging op uit zijn neus ;
een vuur uit zijn mond verteerde ;
kolen ontvlamden door Hem.
10. Hij neigde den hemel en daalde neder ;
duisternis was onder zijn voeten.
11. Hij reed op een cherub en vloog ;
Hij zweefde op de vleugelen van den wind.
12. Hij stelde rondom zich duisternis tot zijn tent,
duisternis van water, dikten van wolken.
13. Door den glans vóór Hem trokken zijne wolken voorbij,
hagel en gloeiende kolen.
14. De Heere donderde in den hemel,
de Allerhoogste verhief zijn stem.
15. Hij slingerde zijn pijlen en strooide ze uit ;
Hij bliksemde bliksems en maakte er een wirwar van.
16. De diepten der wateren werden gezien,
de grondvesten der aarde werden ontbloot :
door Uw dreigen, o Heere,
door den adem van Uw toornwind.
17. Uit de hoogte strekte Hij zijn hand uit en greep mij ;
Hij trok mij uit vele wateren.
18. Hij redde mij van mijn sterken vijand
en van mijn haters, wijl zij mij overmochten.
19. Zij vielen mij aan ten dage van mijn ongeluk,
maar de Heere was mij ten stut.
20. Hij voerde mij uit in de ruimte
en redde mij, omdat Hij een welgevallen in mij heeft.
21. De Heere behandelde mij naar mijne gerechtigheid ;
naar de reinheid mijner handen vergold Hij mij,
22. want ik heb de wegen des Heeren bewaard
en ben niet goddeloos van mijn God afgefallen,
23. want al zijn geboden zijn vóór mij
en zijn inzettingen doe ik niet van mij weg.
24. Zoo was ik volkomen met Hem
en hoedde ik mij voor mijne zonde.
25. De Heere heeft mij vergolden naar mijne gerechtigheid,
naar de reinheid mijner handen voor zijn oogen.
26. Tegenover den liefderijke betoont Gij U liefderijk ;
tegenover den rechtschapene betoont Gij U rechtschapen

27. tegenover den reine betoont Gij U rein ;
tegenover den valsche betoont Gij U verkeerd.
28. Ja, Gij, Gij redt het neergebogen volk,
maar hooge oogen vernedert Gij.
29. Ja, Gij zijt mijn lamp, o Heere !
mijn God verlicht mijn donker.
30. Ja, met U vernietig ik een bende
en met mijn God spring ik over een muur.
31. Gods weg is volmaakt ;
des Heeren woord is gelouterd ;
een schild is Hij voor allen, die bij Hem schuilen.
32. Want wie is God behalve de Heere
en wie is een rots dan alleen onze God ?
33. God is het, die mij omgordt met kracht
en mijn weg zonder gebrek maakt.
34. Hij maakt mijn voeten gelijk aan die van herten
en stelt mij op mijne hoogten.
35. Hij leert mijn handen den krijg
en mijn arm den koperen boog te spannen.
36. Gij hebt mij het schild uwer uitredding gegeven ;
Uw rechterhand heeft mij ondersteund
en Gij boogt U veel tot mij neder.
37. Gij gaaft mij een ruime plaats
en mijn enkels wankelden niet.
38. Ik heb mijn vijanden achtervolgd en ingehaald
en keerde niet terug, voordat ik hen vernietigd had.
39. Ik heb hen verbrijzeld ; zij kunnen niet weer opstaan ;
zij vallen onder mijn voeten.
40. Gij hebt mij met kracht omgord ten strijde ;
Gij kromdet mijn tegenstanders onder mij.
41. Mijne vijanden hebt Gij voor mij doen vluchten
en mijne haters, ik heb ze vernietigd.
42. Zij riepen om hulp en niemand redde,
tot den Heere en Hij antwoordde hun niet.
43. Ik vermaalde hen als stof op de markt ;
als het slijk der straten vertrad ik hen.
44. Gij hebt mij gered uit volksveeten,
hebt mij aan het hoofd van volken gesteld ;
een volk, dat mij niet kende, dient mij.

45. Zoodra zij van mij hoorden, gehoorzaamden zij mij ;
vreemden huldigen mij geveinsd.
46. Vreemden worden krachteloos,
komen sidderend uit hun sterkten.
47. De Heere leve en gezegend zij mijn Rots
en de God mijns heils zij verheven,
48. God, die mij wrake gaf
en volken aan mij onderwierp,
49. die mij redde van mijn vergramde vijanden !
Gij hebt mij verheven boven mijn tegenstanders,
van den man des gewelds mij bevrijd.
50. Daarom zal ik U loven, o Heere !
onder de volken uw Naam psalmzingen.
51. Hij is het, die de overwinningen zijns konings groot maakt,
genade bewijst aan zijn gezalfde,
aan David en aan zijn zaad eeuwig.

In dezen psalm, die ook in de boeken van Samuël is opgenomen (2 Sam. 22, naar welken tekst eenige verbeteringen zijn aangebracht), waar echter het waarschijnlijk jonge, liturgische 2de vers niet voorkomt, bezingt de dichter in een hooggestemd danklied den Heere als den door hem nooit tevergeefs aangeroepen redder, die hem uit dringende gevaren heeft verlost en hem de overwinning over zijne vijanden gegeven heeft. Hij begint met samenvattend, maar in uitdrukkingen, die den ontzaglijken ernst der gevaren teekenen, zijn toestand te schetsen (vs. 5 v.) en zijn krijten tot God (vs. 7), waarna hij in een breede teekening, die tot een aangrijpende schildering wordt van het in een onweder nederdalen Gods, de uitredding schetst (vs. 8—20). Vervolgens geeft hij den beweeggrond aan tot Gods ingrijpen: zijn leven naar Gods wet (vs. 21—25), waarbij hij er op wijst, dat 's Heeren doen tegenover den mensch een spiegelbeeld is van het doen der menschen tegenover God (vs. 26—28). De macht van dien God, wiens licht zijn levenspad bestraalt (vs. 29) en die hem kracht en bijstand schonk in den strijd (30—37), stelde hem in staat al zijn vijanden te overwinnen en maakte hem tot een beheerscher van volken (vs. 38—46). Dien God te prijzen is nu zijn heerlijke levenstaak, want aan Hem dankt David zijn overwinningen en dankt hij met zijn zaad zijn plaats in het midden van Israël (vs. 47—51).

Psalm 19.

1. Voor den opperzangmeester. Een psalm van David.
2. De hemelen vertellen Gods eer
en het uitspansel verkondigt zijner handen werk.
3. De eene dag vertelt er den ander van ;
de eene nacht geeft er de andere kennis van.
4. Geen spraak is het ; geen woorden zijn het ;
niemand verneemt hun stem.
5. Toch gaat hun taal uit over de geheele aarde
en tot aan het einde der aarde hun woorden.
Der zon stelde Hij een tent in de zee.
6. En deze is als een bruidegom, die uit zijn slaapkamer
gaat ;
hij is blijde als een held om het pad te loopen.
7. Van des hemels einde is zijn uitgang
en zijn kringloop is tot het einde daarvan.
Niets kan zich voor zijn gloed verbergen.
8. De wet des Heeren is volmaakt,
het getuigenis des Heeren is vertrouwenswaardig,
9. de geboden des Heeren zijn recht,
het bevel des Heeren is zuiver,
10. de vreeze des Heeren is rein,
de ordeningen des Heeren zijn waarheid,
11. ja, kostelijker dan goud,
zoeter dan honig en honigzeem.
12. Ook uw knecht wordt door hen gewaarschuwd ;
in het houden daarvan is groote loon.
13. Wie doorziet de verborgene afdwalingen ?
Spreek mij vrij van wat verborgen bleef !

14. Weerhoud ook uw knecht van wat overmoedig is ;
laat dat over mij niet heerschen.
Dan ben ik volkomen en vrij van groote zonden.
15. Laten de woorden mijns monds welbehagelijk
en de overdenking mijns harten voor uw aangezicht zijn,
Heere, mijn Rots en Losser !

Zoowel naar inhoud als naar rythme bestaat deze psalm uit twee gedeelten, die los naast elkander zijn gesteld. Dat ieder daarvan van een anderen dichter moet zijn, wordt met een voortdurend beweren niet bewezen.

In het eerste gedeelte wordt gezongen van de wondere spraak, die de gansche schepping door weerklinkt en dag noch nacht ophoudt. De eer en heerlijkheid van den Schepper is door het geschapene niet vergeten, al zingt de mensch in dat koor niet meer mede. Tot in de uiterste hoeken weerklinkt dat jubelen en juichen (Job 38 : 7). Maar het zijn geen woorden, die het gehoororgaan der menschen in trilling brengen (vs. 4). Slechts geestelijke ooren beluisteren deze spraak; zij alleen zijn ontvankelijk voor de „harmonie der sferen”, die geen hooger zang kennen dan des Scheppers eer en heerlijkheid.

Voor al openbaart deze zich hierin, dat de zon, die iederen morgen uit haar diep in de zee verborgen tent oprijst om haar baan aan den hemel af te loopen en den menschen licht en warmte te geven, met al haar schoonheid en kracht toch niet anders is dan een schepsel Gods, Wiens wil haar wet is.

De dichter zegt het niet uitdrukkelijk, maar het geheele lied wordt gedragen door de gedachte: hoe groot en verheven is toch Israëls God, die dat alles heeft geschapen, opdat zijne heerlijkheid openbaar worde !

In het tweede gedeelte wordt de heerlijkheid gezongen van de in de Wet aan het licht tredende zelfopenbaring des Heeren. Hier is het niet „God” met zijn „sprake der natuur”, die van macht en eer spreekt, maar „de Heere” met de bijzondere openbaring van zijn raadsbesluit en wil, die den mensch een rijkdom van gaven schenkt ten leven. In zes naar inhoud en vorm nauw verwante uitspraken, die gezamenlijk een diepen indruk moeten geven van den rijkdom der Wet, worden haar meest op den voorgrond tredende eigenschappen geteekend. De laatste uitspraak is 't langst als de nagalm van het zestal bazuinstooten, die de onvergelykelijke grootheid van des Heeren genadegave moeten doen hooren (vs. 8—11).

Maar dit alles gaat nu niet langs den dichter heen. Met een „ook uw knecht” legt hij er nadruk op, dat hij tot hen behoort, die deze Wet tot richtsnoer huns levens hebben gemaakt en ervaren hebben hoeveel rijkdom hun daaruit ten deel valt

(vs. 12). En deze zou nog grooter zijn, indien er ook in eigen leven maar niet zooveel ware, dat tot eigen bewustzijnsleven niet doordringt en toch bij het licht van 's Heeren wet zonde moet heeten. Vandaar zijn bede om vergeving van wat voor hem verborgen bleef (vs. 13). Maar daarnaast ziet de dichter nog wat anders: dien overmoed der menschenziel, die toch zoo gaarne zelf wil doen wat alleen God kan en dan niet op Gods genade maar veeleer op eigen kracht bouwt. Ook daarvan moge de Heere hem afhouden! En wanneer hij dan zoo die tweevoudige genade ontvangen heeft, dan bereikt hij zijns harten wensch: volkomen en rein te staan voor het aangezicht zijns Gods (vs. 14).

Zoo bidt mond en hart. En wijl de dichter des Heeren onwrikbare trouw („Rots”) en van vreemde macht bevrijdende liefde („Lossen”) kent, durft hij die bede opheffen als een offer, waarop des Heeren welgevallen rusten moge (vs. 15).

Psalm 20.

1. Voor den opperzangmeester. Een psalm van David.
2. De Heere verhoore u ten dage der benauwdheid;
de Naam van Jakobs God bescherm u!
3. Hij zende uw hulp uit het heiligdom
en uit Sion sta Hij u bij!
4. Hij gedenke al uwe spijsoffers
en uw brandoffer verklare Hij vet!
5. Hij geve u naar uws harten wensch
en al uw raadslag vervulle Hij!
6. Wij willen juichen over uw overwinning
en in den Naam van onzen God de vaandelen opsteken.
De Heere vervulle al wat gij vraagt!
7. Nu weet ik, dat de Heere zijn gezalfde de overwinning geeft;
Hij geeft hem antwoord uit zijn heiligen hemel
door de verlossende daden zijner rechterhand.
8. Dezen zijn sterk door wagens, genen door paarden,
maar wij door den Naam van den Heere, onzen God.
9. Zij struikelen en vallen,
maar wij staan en richten ons weer op.
10. Heere, geef den koning de overwinning
en verhoor ons, als wij roepen!

Een bedepsalm voor den koning. Israël is in oorlog met machtige vijanden, die steunend op hun militair vermogen (vs. 8a), hun meerderheid hebben doen blijken (vs. 2a „dag der benauwdheid"). Maar de koning bereidt zich voor tot nieuwen strijd. Een biddag wordt uitgeschreven. Talrijke offers (vgl. 1 Sam. 13 : 9 v.v.) worden gebracht. De koning zelf heeft om bijstand gesmeekt. En nu wordt in een wisselzang tusschen tempelkoor en solozanger gebeden om des konings overwinning. Van uit den Sion, waar de Heere zich aan zijn volk openbaart (vs. 3b), moge God de bede des konings verhooren (vs. 2a), zijne offeranden in genade aannemen (vs. 4), en hem de verwezenlijking schenken van al zijn plannen (vs. 5). Zoo moge des Heeren genade en macht zich ook nu weder in reddende hulp krachtig betoonen (vs. 2b). Welk een juichen zal dan in Israël worden gehoord en welk eene bereidwilligheid zal dan worden gezien om in des Heeren Naam de vaandelen op te steken (vs. 6a)!

Nu verheft zich de stem eens zangers, die in heilige geestdrift spreekt van de zekerheid der gebedsverhooring. De koning is de gezalfde des Heeren en daarin ligt de zekerheid van des Heeren genadige bescherming. En ook der overwinning. Want Israëls God is God des hemels en is dus de Almachtige. Nu moge dan Israël zich niet kunnen beroemen op militair vermogen, het heeft een veel grootere krachtsbron: den Naam des Heeren, die zich in verlossende daden openbaart. Wie dien Naam aan zijne zijde heeft, kan niet vallen (vs. 9).

Maar tot die blijde geloofszekerheid kan het tempelkoor zich niet verheffen. Het bidt wel, maar de gewisheid der verhooring heeft het niet. Daarom smeekt het nog eenmaal om overwinning en om verhooring bij het biddend roepen (vs. 10).

Psalm 21.

1. Voor den opperzangmeester. Een psalm van David.
2. Heere, over uw kracht is de koning verheugd
en hoezeer juicht hij over uw hulp!
3. Gij gaaft hem zijns harten wensch
en onthieldt hem niet het verlangen zijner lippen. Sela.
4. Ja, Gij zijt hem tegemoetgekomen met zegeningen van
het goede,
Gij hebt op zijn hoofd gezet een kroon van fijn goud.
5. Leven heeft hij van U gevraagd; Gij hebt het hem gegeven,
lengte van dagen eeuwig en altijd.

6. Groot is zijn heerlijkheid door uw hulp,
glans en glorie hebt Gij op hem gelegd;
7. want Gij stelt hem eeuwig tot zegen,
Gij verblijdt hem met vreugde voor uw aangezicht.
8. Ja, de koning vertrouwt op den Heere,
en door des Allerhoogsten gunst wankelt hij niet.
9. Uw hand vindt al uw vijanden,
Uw rechterhand vindt die U haten.
10. Gij zult hen maken tot een brandenden oven,
wanneer Gij verschijnt.
De Heere zal hen verslinden in zijn toorn,
een vuur zal hen verteren.
11. Hun vrucht zult Gij van den aardbodem verdelgen
en hun zaad van onder de menschenkinderen,
12. wanneer zij kwaad op U wentelen,
listen bedenken, maar niet vermogen.
13. Gij zult hen op de vlucht jagen,
met uw boog mikken op hun gezicht.
14. Verhef U, o Heere, in uw kracht;
wij willen zingen en psalmzingen uw machtige daden!

Een dankpsalm voor den koning, welke in nauw verband staat met ps. 20. Daar heette het: „De Heere vervulle al wat gij vraagt”; hier klinkt het dankend: „Gij gaaft hem zijns harten wensch” (vs. 3).

De krijg is nog niet beëindigd, maar in innig geloofsvertrouwen op den bijstand des Heeren heeft het volk zich nu (vgl. 20 : 10) verheven tot de zekerheid, dat Israël de overwinning zal behalen en dat de vijand zal worden vernietigd. Midden onder het krijgsbedrijf is de koning ziek geworden. Maar de Heere heeft genezing geschonken (vs. 5). Nu dankt het volk met den koning voor des Heeren hulp en bijstand (vs. 2, 6), die des konings bede heeft verhoord (vs. 3) en hem zoo rijkelijk heeft gezegend (vs. 4, 7).

Nu wordt de koning zelf aangesproken en in profetischen toon van de verwachte overwinning gesproken als genadegave des Heeren, welke de vrucht is van het geloovige vertrouwen des konings op Israëls God. De Heere zelf zal zijn macht doen zien aan 's konings vijanden, die ook Zijne vijanden zijn (vs. 9) en zal in zijn toorn hen volkomen vernietigen. Daartoe verheffe de Heere zich in zijn goddelijk vermogen, welke voorwerp is van Israëls lied (vs. 14).

Psalm 22.

1. Voor den opperzangmeester. Op „de hinde van den dageraad”. Een psalm van David.
2. Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten, ver van mijn hulp, van de woorden mijns brullens?
3. Mijn God, ik roep des daags en Gij antwoordt niet, des nachts, en ik kan niet zwijgen.
4. Toch zijt Gij de Heilige, tronend op Israëls lofzangen.
5. Op U hebben onze vaderen vertrouwd;
zij hebben vertrouwd en Gij hebt hen gered.
6. Tot U hebben zij geroepen en zijn ontkomen;
op U hebben zij vertrouwd en zijn niet beschaamd geworden.
7. Maar ik ben een worm, geen man meer,
ten spot van de menschen, veracht van het volk.
8. Alwie mij ziet drijft den spot met mij,
steekt de lip uit, schudt het hoofd:
9. „Wentel het op den Heere!” „Laat Die hem redden,
hem bevrijden; Hij heeft immers een welgevallen in hem!”
10. Ja, Gij zijt het, die mij trokt uit de moederschoot,
die mij deed rusten aan moeders borsten.
11. Aan uw zorg ben ik toevertrouwd van de baarmoeder af;
van de moederschoot af zijt Gij mijn God.
12. Wees niet verre van mij, want het is mij bange;
treed toe, want niemand helpt.
13. Vele stieren omringen mij; sterken van Bazan omsingelen mij;
14. zij sperren hun muil tegen mij open: een roovende en
brullende leeuw.
15. Als water ben ik uitgestort; al mijn beenderen raken los;
mijn hart is geworden als was; het is binnen in mijn
ingewand gesmolten.
16. Droog als een potscherf is mijn keel; mijn tong kleeft aan
mijn gehemelte;
zoo legt Gij mij in het stof van den dood.
17. Ja, honden omringen mij; een rot van boosdoeners om-
singelt mij;
zij knagen mijn handen en voeten af.

18. Ik kan al mijn beenderen tellen.
Maar zij zien toe, zien op mij neer,
19. verdeelen onderling mijn kleederen, werpen over mijn mantel het lot.
20. Gij dan, Heere, wees niet verre; mijn Sterkte, haast U tot mijn hulp!
21. Red mijn ziel van het zwaard, het eenige wat ik heb uit het geweld van den hond;
22. red mij uit den muil des leeuws, mijn arme van de horens van den oeros!
23. Uw Naam wil ik verkonden aan mijn broederen,
in het midden der vergadering U loven.
24. Gij, die den Heere vreest, looft Hem!
Al gij zaad van Jakob, eert Hem!
Ja, beeft voor Hem, gij zaad van Israël!
25. Want niet veracht noch versmaad heeft Hij de jammer van den nedergebogene;
ook heeft Hij zijn aangezicht voor hem niet verborgen;
toen hij tot Hem om hulp riep, heeft Hij gehoord.
26. Gij gaaft mij U te loven in de groote vergadering:
mijn geloften zal ik betalen ten overstaan van die Hem vreezen.
27. Dan zullen de nedergebogenen eten tot verzadiging;
den Heere zullen loven die Hem zoeken.
Uw hart leve voor altijd!
28. Dan zullen aan den Heere gedenken
en tot Hem terugkeeren alle einden der aarde.
Dan zullen zich voor U nederbuigen alle geslachten der heidenen,
29. want des Heeren is het koninkrijk; Hij heerscht over de heidenen.
30. Slechts voor Hem zullen zich nederbuigen alle grooten der aarde,
voor Hem zich krommen allen, die in het stof nederdalen.
31. Wiens ziel voor Hem leeft, ³¹ diens zaad zal Hem dienen.
Men spreke van den Heere, aan het komend geslacht
32. en men verkondige zijne gerechtigheid aan het volk, dat nog geboren moet worden,
33. want Hij heeft het gedaan.

Lang heeft David reeds geworsteld. Dag en nacht heeft hij geroepen (vs 3). Ja, uitgebruld heeft hij het lijden van zijne ziel (vs. 2b). Het is hem zoo bang (vs. 12a), want hij heeft met zulke machtige vijanden te doen. Wie ze zijn, zegt hij niet, maar de wijze, waarop hij ze teekent, spreekt van meedoogenloos geweld. Nu eens spreekt hij van „stieren”, door hem „sterken van Bazan” genoemd, waar op de vruchtbare weiden een bijzonder sterke, gevaarlijke soort runderen huist met hun machtige horens. Zoo dringen zijn vijanden van alle zijden op hem aan (vs. 13). Dan weder laat hij ze ons zien als een leeuw, die om roof brult. Zoo dreigen ze hem te verslinden (vs. 14). Of wel hij teekent ze als wilde honden, zooals de oostersche steden ze in zoo grooten getale herbergen, die het leven bedreigen van wie ten doode toe afgemat neervalt (vs. 17; vgl. 2 Kon. 9 : 35). Of hij noemt ze „een rot van boosdoeners”, die als struikrovers den eenzamen reiziger overvallen, half dood slaan en uitplunderen (vs. 17 v., vgl. Luk. 10 : 29 v.v.).

Bij menschen vindt hij hulp noch steun. Integendeel, hij is het voorwerp van hun spot. En zijn vroomheid is voor hen een middel te meer om hem diep in de ziel te tasten. Zij spotten niet alleen met hem, maar ook met zijn God, van Wiens genadige bijstand hij zoo dikwijls heeft gezegd zeker te zijn en die hem nu noch antwoordt noch redt (vs. 7—9).

Zoo lijden lichaam en ziel in bangen nood. David voelt zich geen mensch meer. Hij heeft moed noch kracht tot verderen strijd. Hij gevoelt: het bittere einde kan niet verre zijn. Straks overwinnen de vijanden en wordt de worm vertreden (vs. 7a, 15 v., 18a).

Toch houdt hij niet op tot den Heere te roepen. Zwiigen kan hij niet (vs. 3b), want de Heere is zijn God van der jeugd af (vs. 11b).

Waarom komt er dan geen antwoord? Heeft zijn God hem dan verlaten?

En met die vraag treedt David nu voor zijn God. Al zijn zielelijden breekt los in dat bittere: „waarom verlaten”? Dat vraagt hij niet aan „God”, maar aan „mijn God, mijn God”. Hij klemt zich vast aan Hem, door Wien hij meent verlaten te zijn en die toch „zijn God” blijft, ook in den bittersten nood en angst der ziel. Maar des te ontroerender klinkt dat „waarom?” In het duister van het lijden ziet David zijn God niet meer.

En dan gaat hij dat probleem van dat „waarom?” naar twee zijden belichten. Waarom is hij verlaten door den Heere, die zijn reddende hulp aan de voorgeslachten toch zoo herhaaldelijk heeft doen zien; die nog nooit beschaamd heeft doen uitkomen hen, die op Hem vertrouwen, en van wiens bijstand Israëls lofzangen gewagen (vs. 4—6)? Waarom is hij verlaten door den Heere, aan Wien hij het leven dankt (vs. 10a), die hem als zijn kind heeft erkend (vs. 10b, 11a) en die daarom van het eerste levensmoment af zijn God is geworden (vs. 11b)?

Op dat „waarom?” moet God nu een antwoord geven. Daartoe opent David nog eenmaal de diepten zijner ziel, waaruit naast wilde klacht en stormachtig bidden ook het weemoedigstille overdenken van Gods genade en trouw aan het licht treedt. Nog eenmaal stort hij al zijn lijden uit. De Heere zie dan en hoore! En dan roept hij om Gods nabijheid, hulp en redding (vs. 20—22).

Terwijl hij zoo bidt en de diepte van zijn lichaams- en zielelijden voor het oog des Heeren ontsluit, voltrekt zich aan David het wonder des geloofs. Het begint voor zijn zielsbewustzijn te dagen en, geen antwoord meer vragend op zijn „waarom?”, verheft hij zich in krachtig Godsvertrouwen tot de blijdschap der uiteindelijke verlossing, waarvan hij reeds nu in het geloof den jubel der zekerheid geniet. Nu is er geen plaats meer voor klacht. Jubelend danken doorstroomt zijn ziel. Hij ziet zich gered uit allen nood en nu brengt hij te midden zijner broederen, die hij opwekt met hem den Heere te loven en te eeren (vs. 23 v.), al de geloften, in de benauwdheid des lijdens gedaan (vs. 26). En naar Israëls gewoonte om aan het dankoffer een offermaaltijd te verbinden, noodigt hij zijne broeders, die met hem tot de „neergebogenen” behooren, uit om zich daar met hem te verzadigen en den Heere dankend te erkennen; waarbij hij de zegenbede van den gastheer uitspreekt: „uw hart leve voor altijd”, deze maaltijd voor het aangezicht des Heeren geve u blijvende verkwikking (vs. 27c).

Maar deze wondere uitredding, welke David door de kracht van zijn geloofsvertrouwen reeds verwerkelijkt ziet, zal in nog breederen kring vruchten dragen. De volkerenwereld zal tot den Heere wederkeeren en in aanbidding zich voor Hem neerbuigen met al hun grooten en daardoor zal het rijk Gods op aarde zich verwerkelijken (vs. 28—30a). Ook de gestorvenen zullen des Heeren wonderen erkennen en het zwijgen van het graf zal in jubelzang verkeeren (vs. 30b). Ja, ook aan 't komend geslacht, aan de nu nog niet geboren moeten de verlossende daden des Heeren worden verkondigd, want allen moet het duidelijk worden, dat de Heere en Hij alleen „het” gedaan heeft: David verlost heeft uit al zijn nood.

Een typisch-messiaansche psalm, waarin het hyperbolische element, den Semieten zoo gemeenzaam, door den Heiligen Geest in zijnen dienst wordt genomen. Wat David van zijn lijden zegt, heeft zich gerealiseerd in den lijdenden Christus, die als de groote Davidszoon het „Waarom hebt Gij mij verlaten?” op de lippen heeft genomen, met Wiens lijden de spot is gedreven, die de bitterheid van den dorst heeft gesmaakt en Wiens kleederen zijn verdeeld. Ook wat David voor de ontvoering van het Godsrijk van zijne uitredding hoopt, heeft zijne verwerkelijking gevonden in Christus' opstanding, waaruit de wederkeer der volken als rijke vrucht opbloeit. Wat David van zichzelf zong is door den Heere in dienst zijner profetie gesteld.

Psalm 23.

1. Een psalm van David.

De Heere is mijn herder; mij ontbreekt niets;

2. In weiden van jong groen doet Hij mij verblijven,
aan wateren der rust leidt Hij mij.
3. Hij verkwikt mijne ziel,
Hij voert mij in de rechte sporen om zijns Naams wil.
4. Al moest ik ook gaan door het dal van donkerheid,
toch vrees ik geen kwaad,
want Gij zijt met mij,
uw stok en uw staf, die vertroosten mij.
5. Gij richt voor mijn aangezicht een tafel toe
ten aanschouwe mijner tegenpartijders.
Gij maakt mijn hoofd vet met olie,
mijn beker vloeit over.
6. Slechts goedheid en gunst volgen mij
al mijn levensdagen,
en verkeerren mag ik in des Heeren huis
tot in lengte van dagen.

In een drietal beelden zingt David van wat zijn God voor hem is, met innigen dank al de leidingen des Heeren gedenkend. Allereerst doet hij Hem zien als den goeden Herder, die het schaap zijner kudde aan niets gebrek laat lijden. In het jonge groen laat Hij het grazen, aan het frissche water laat Hij het in behagelijke rust zijn dorst lesschen. Zoo zorgt Hij er voor, dat David's ziel wordt gevoed en gelaafd (vs. 1b, 2, 3a).

Daarna doet hij ons den Heere zien als den betrouwbaren Gids, die hem in de „rechte sporen” leidt, welke naar het door God zelf gestelde doel voeren, en hem zoo voor dwalen behoedt. Dat doet de Heere „om zijns Naams wil”: Hij is het aan zijn eigen eer verplicht, want zijne belofte is, dat Hij de zijnen behoeden en leiden zal. Daarvan is David zóó zeker, dat zelfs bij het betreden van het dal van duisternis en dood, bij het nederdalen in de onderwereld er in zijne ziel voor vrees geen plaats zal zijn, wijl hij van des Heeren vertroostende nabijheid zeker is (vs. 3b, 4).

Eindelijk beschrijft hij den Heere als den milden Gastheer, die aan den wel voorzienen disch doet aanzitten, nadat Hij naar oosterschen trant des dichters hoofd met kostbare olie heeft gezalfd. En dat doet God „ten aanschouwe van Davids tegen-

partijders", die nu in Davids overvloed en levensblijdschap het doorslaande bewijs zullen vinden, dat de Heere met zijn macht en genade aan zijne zijde is (vs. 5).

En wanneer David dan zóó naar drie zijden heen de rijke zegeningen zijns Gods heeft geteekend, dan besluit hij zijn lied met den blijden jubel, dat hij ook voor de toekomst van die gunstbewijzen zijns Gods zeker is. Des Heeren goedheid en gunst zullen hem niet verlaten en in des Heeren tempel zal hij zijnen God mogen groot maken (vs. 6.) Dat is geen bede, maar uiting van kinderlijk Godsbetrouwen.

Psalm 24.

1. Van David. Een psalm.

Des Heeren is de aarde en hare volheid,
de wereld en die daarop wonen,

2. want Hij, Hij heeft ze gegrond op de zeeën
en op de rivieren heeft Hij ze vastgezet.
3. Wie mag klimmen op den berg des Heeren,
wie staan in zijn heilige plaats?
4. De reine van handen en zuivere van hart;
die niet haakt naar zonde
en geen valschen eed doet.
5. Hij zal zegen van den Heere ontvangen
en gerechtigheid van den God zijns heils.
6. Zoo is het geslacht van die naar Hem vragen,
die uw aangezicht zoeken, o God van Jakob! Sela.
7. „Verheft, o poorten, uwe hoofden,
ja, verheft u, gij eeuwige deuren,
opdat de Koning der eere inga!”
8. „Wie is toch die Koning der eere?”
„De Heere, sterk en geweldig,
de Heere, geweldig in den strijd!”
9. „Verheft, o poorten, uwe hoofden,
ja, verheft u, gij eeuwige deuren,
opdat de Koning der eere inga!”
10. „Wie is dan toch die Koning der eere?”
„De Heere der heirscharen,
Die is de Koning der eere!” Sela.

Uit drie deelen bestaat deze psalm. David begint met den Heere „Israëls God”, den almachtigen Heer der gansche wereld te noemen, den oppersten machthebber over landen en volken. Dat is Hij als de Schepper en Onderhouder van al wat bestaat. Daarbij grijpt David naar het grootste wonder der schepping: dat de aarde op de zeeën is gegrondvest, op de rivieren is vastgezet. Hier staan we voor de oud-oostersche gedachte, dat er onder de aarde een geweldige watermassa is. Dat is de groote oervloed van Gen. 7 : 11, 49 : 25, Jona 2 : 3, hier „zeeën”, „rivieren” genoemd. Daarop rust de aarde zonder wankelen. Hoe groot moet niet des Heeren vermogen zijn dat wonder tot stand te brengen (vs. 1 v.)!

Nadat hij nu zoo de wondermacht des Heeren heeft doen zien, gaat David in een wisselzang tusschen priester en leek de vraag stellen, aan welke eischen het menschenkind moet beantwoorden, dat op den Sion tot dien almachtigen God wil naderen. De leek vraagt wie nu waardig is dien majesteitlijken Heer te ontmoeten (vs. 3) en daarop geeft de priester antwoord. En daarbij treft het, dat hier geen eischen worden gesteld van wettischen aard. Geen offeranden worden gevraagd noch reinigingen. Religieus-ethische eischen worden gesteld, samen te vatten in deze eene: den wil des Vaders doen, die in de hemelen is. De mensch zij rein in doen en zinnen (vers 4a). Dit wordt dan met twee voorbeelden belicht. Wie zóó rein is, die heft zijn ziel niet op tot, die haakt niet naar wat „ijdel” is, wat geen inhoud in zichzelf heeft, wat leugenachtig, valsch, zondig is. Evenmin grijpt hij ooit naar een valschen eed (vs. 4b), daar deze den heiligen Naam Gods in verbinding zou brengen met het ijdele en leugenachtige (Ex. 20 : 7). Wie zoo naar Gods wil leeft, ervaart zijn zegen en zal voor zijn rechterstoel bestaan, wijl hij „rechtvaardig” is, d. w. z. beantwoordt aan den door God zelf gestelden norm (vs. 5). En wanneer dan de vraag zich opdringt: „wie is tot deze dingen bekwaam?” dan antwoordt David: wie naar den Heere vraagt, het aangezicht van Jakobs God zoekt, d. w. z. wiens hart naar den Heere uitgaat en die in zijn nabijheid leeft (vs. 6).

In het derde deel vinden we ook weer wisselzang met vraag en antwoord. Dit is waarschijnlijk een gedeelte van een ander lied, dat aan het eerste is toegevoegd. We wonen het binnenbrengen van de heilige ark des Heeren in den Sion bij. De Heere is in het midden van zijn volk en staat voor den Sion. Zijn volk verlangt toegang en richt zich tot de poorten, de eeuwige, oeroude deuren van den ouden Jebusburcht. Voor de grootheid des Heeren zijn ze niet hoog genoeg. „Verheft daarom uwe hoofden”, uwe bovendorpels, opdat de „Koning der eere”, de majesteitlijke, heerlijke Koning, die zijn glorie uitstraalt in Israëls wondervolle historie, kunne binnentreden. Israël eischt den sterken Jebusburcht op voor zijn almachtigen God (vs. 7). Maar

daar klinkt van uit de vesting de vraag: „wie is toch die Koning der eere?” En dan jubelt Israël des Heeren deugden uit, zooals die in Davids dagen zich openbaarden, de dagen van onophoudelijken strijd en voortdurende worsteling tegen de omwonende volkeren. Daarom noemt het Hem „den sterke en geweldige”, „den geweldige in den strijd”, die Israël een plaats bereidt ter woning (vs. 8). Opnieuw vraagt het toegang voor zijnen God, den majesteitlijken Koning (vs. 9). En wanneer dan met een zweem van ongeduld over zooveel aandringen van uit de Jebusburcht de vraag wordt gedaan, wie dan toch die Koning der eere wel mag zijn, dan wordt de voor het bewustzijn van David en zijne tijdgenooten hoogste rechtstitel uitgejubeld. „Hij is de Heere der heirscharen”, (vers 10), die als de God der slagorden Israëls zijn almachtig vermogen in Israëls historie heeft getoond en sinds Samuels dagen op steeds heerlijker wijze de vrijheid aan Israël heeft hergeven en het verdrukte volk gemaakt heeft tot beheerscher der omwonende natiën.

David zegt het ons niet met even zoovele woorden, maar door met dien jubelzang te eindigen laat hij het ons levendiger dan door een woord gevoelen: nu de Jebusburcht weet, dat „de Heere der heirscharen” om toegang vraagt, nu verheffen zich de poorten, de eeuwige, oeroude deuren en des Heeren ark trekt voor de eerste maal den Sion binnen.

Psalm 25.

1. Van David.

Alef.	Tot U, Heere, verhef ik mijn ziel.
Beth.	2. Mijn God, op U betrouw ik;
laat mij niet beschaamd worden;
laten mijne vijanden zich niet over mij verheugen!
Gimel.	3. Ja, alwie U verwacht wordt niet beschaamd.
Beschaamd zullen worden die trouweloos handelen
zonder oorzaak.
Daleth.	4. Maak mij, Heere, uwe wegen bekend,
leer mij uwe paden!
He.	5. Doe mij wandelen in uwe waarheid
en leer mij, want Gij zijt de God mijns heils:
Waw.	U verwacht ik den ganschen dag.
Zajin.	6. Gedenk aan uw erbarmen, Heere!
en aan uwe gunstbewijzen, want die zijn van
eeuwig.

- Cheth. 7. De zonden mijner jeugd en mijne overtredingen,
gedenk die niet!
Gedenk mijner naar uw genade, om uwer goed-
heid wil, o Heere!
8. Goed en recht is de Heere;
daarom leert Hij zondaren aangaande den weg,
- Jod. 9. doet Hij nedergebogenen treden in het recht
en leert hij nedergebogenen zijn weg.
- Kaf. 10. Al de wegen des Heeren zijn genade en trouw
voor wie zijn verbond en getuigenissen bewaren.
- Lamed. 11. Om uws Naams wil, o Heere,
vergeef mijne zonde, want die is groot.
- Mem. 12. Wie is de man, die den Heere vreest?
Hij wil hem onderwijzen aangaande den weg,
dien hij kiezen moet.
- Noen. 13. Hijzelf vernacht in het goede
en zijn zaad beërft het land.
- Samech. 14. Des Heeren raad is voor die Hem vreezen
en zijn verbond om hun dat bekend te maken.
- Ajin. 15. Mijne oogen zijn steeds naar den Heere gericht,
want Hij zal mijn voeten uit het net voeren.
- Pe. 16. Wend U tot mij en wees mij genadig,
want eenzaam ben ik en ellendig.
- Tsade. 17. Angsten bestormen mijn hart;
voer mij uit mijne benauwdheden.
- Resj. 18. Zie mijne ellende en moeite aan
en vergeef al mijne zonden.
19. Zie hoe talrijk mijn vijanden zijn
en de geweldige haat, waarmede zij mij haten.
- Sjin. 20. Bewaar mijn ziel en red mij;
laat mij niet beschaamd worden, want bij U schuil ik.
- Taw. 21. Laten vroomheid en oprechtheid mij behoeden,
want U verwacht ik.
22. Verlos, o God, Israël van al zijn nooden!

Een gebed, waarin de tijdsomstandigheden, welke tot zulk bidden drongen, bijna geheel op den achtergrond zijn gehouden en welks roepen om des Heeren zondevergevende, leidende en uitreddende genade aan het geloofsbewustzijn van des Heeren volk van alle tijden gemeenzaam is.

De vrees bekruipt Davids ziel, dat hij toch eens het onderspit zal moeten delven (vs. 2, 20*b*). Talrijk zijn zijne vijanden en meedoogenloos is hun haat (vs. 19). Allerlei angstige vragen bestormen zijn ziel (vs. 17*a*). Hij gevoelt zich eenzaam en ellendig (vs. 16*b*).

Uit die diepte verheft hij zich tot den Heere, zijnen God, op Wien hij zijn vertrouwen heeft gesteld (vs. 2*a*) en dien hij biddend wacht (vs. 5*c*, 21*b*). Nu weet hij wel, dat de zoodanigen nimmer beschaamd zullen uitkomen (vs. 3); maar hij heeft er behoefte aan te weten, waarom de Heere zulke wegen met hem houdt. Hij begrijpt ze niet en vraagt nu, dat de Heere zelf hem daarover zal onderrichten, opdat de vrees moge wijken en des Heeren waarheid en trouw weer het levensmilieu worden van zijn dagelijkschen wandel en hij daaruit weer ga leven (vs. 4, 5*a*). Van den Heere toch alleen is heil en uitredding te verwachten (vs. 5*b*). Zal dit echter door David worden ervaren en genoten, dan moeten zijne zonden worden weggedaan, moet des Heeren genade weer gaan schitteren. Die roept hij dan ook over zich in, waarbij hij niets verbergt van de donkere zijden van zijn leven (vs. 6 v., 11*b*). Zijn pleitgrond is des Heeren goedheid, waarmede Hij zich ter onderrichting neerbuigt tot zondaars om hen zijn levenspad te doen betreden (vs. 7*c*, 8), waarbij de Heere slechts neergebogenen, deemoedigen en zachtmoedigen, die zich in waarheid zondaar hebben leeren kennen, wil onderrichten en bestieren (vs. 9). En waar nu de wegen, welke de Heere met zijn volk houdt, slechts genade zijn en trouw, vindt David in deze zelfopenbaring Gods een pleitgrond om de genadige vergeving zijner groote zonden af te smeeken (vs. 10 v.). Welk een rijkdom ligt toch in des Heeren dienst! Men wordt het spoor nooit bijster, geniet rijkdom van zegen en ziet aan zijn nakroost het woord des Heeren bevestigd (vs. 12 v., vgl. Gen. 15 : 18, 17 : 8 e.e.; Matth. 5 : 5). Ja meer nog! In vrouwelijken omgang met den mensch ontsluit de Heere voor hem de diepten van zijn wezen en den rijkdom van zijne verbondsopenbaring (vs. 14).

Na nu zoo de heerlijkheid te hebben geteekend van den verborgen omgang met den God des heils en der menigvuldige verlossing en zoo dus voor zijn eigen zielsbewustzijn te hebben duidelijk gesteld wat zijn God voor hem is, spreekt hij weer van zijn aanhoudend roepen om uitredding en van den grooten nood, die hem tot bidden dringt (vs. 15—19). Hij vraagt bewaring en redding en een behoed-worden door vroomheid en oprechtheid. Want al weet David, dat hij een schuilplaats zoekt en vindt bij dien God, wiens bijstand hij biddend verwacht, hij weet toch ook, welke gevaren in zijn eigen zondig bestaan hem weer van den Heere dreigen af te voeren. Daarom vraagt hij twee geleidsters: vroomheid en oprechtheid, opdat hij den weg des levens niet verlate, het spoor niet bijster worde.

Het lied eindigt met de bede, dat de Heere, die naar Davids zielservaring een verlossend God is en zijne zonden-vergevende genade steeds weer openbaart, zoo ook Israëls nood eens zal aanschouwen en zijne verlossingen aan Israël zal doen zien (vs. 22). Waarschijnlijk werd dit vers toegevoegd, toen ook dit, zoo volkomen individueele, lied onder Israëls gemeentezangen werd opgenomen.

Psalm 26.

1. Van David.

- Doe mij recht, o Heere, want in mijne oprechtheid heb ik gewandeld
en op den Heere heb ik vertrouwd: ik wankelde niet.
2. Proef en beproef mij, Heere!
proef mijn nieren en mijn hart,
3. want uwe genade heb ik voor oogen
en ik wandel in uw trouw.
4. Ik ga niet zitten bij valsche menschen;
met trouweloozen ga ik niet om.
5. Ik haat den kring der boosdoeners
en bij de goddeloozen vertoef ik niet.
6. Ik wasch mijn handen in onschuld
en zoo ga ik rond uw altaar, o Heere!
7. lofzangen aanheffend
en al uw wonderen vertellend.
8. Heere! ik heb de woning van uw huis lief
en de woonplaats uwer heerlijkheid.
9. Neem mijne ziel niet weg met die der zondaren
noch mijn leven met de mannen des bloeds,
10. aan wier handen schanddaden kleven
en wier rechterhand vol is van omkooprij.
11. Maar ik, ik wandel in mijne oprechtheid:
verlos mij en wees mij genadig.
12. Mijn voet staat op effen baan;
in de vergaderingen zal ik den Heere loven.

David is in vrees voor zijn leven. Hem dreigt een plotselinge en ontijdige dood, zooals die het deel is der goddeloozen, van

hen, aan wier handen bloed kleeft en er steeds op uit zijn met hun geld het recht te buigen (vs. 9 v.). En met die vrees gaat hij nu tot den Heere, die toch over den vrome niet het oordeel kan brengen van den zondaar. Hij doet een beroep op Gods gerechtigheid en trouw. Daarom vangt hij zijn lied aan met dat ontroerende: „doe mij recht, o Heere!” Niet omdat hij in eigengerechtigheid zich als zedelijk volmaakt voor het aangezicht des Heeren zou stellen, maar wijl hij er zich van bewust is, dat zijn hart uitgaat naar den Heere. Hij heeft gewandeld in „oprechtheid”, dat wil niet zeggen: zonder zonde en vrij van overtreding, maar: vrij van zondig bedoelen. Zonder te wankelen ook heeft hij zijn vertrouwen alleen gesteld op zijnen God (vs. 1). En ten bewijze van de waarheid van hetgeen hij zegt, vraagt hij, dat de Heere „nieren en hart”, de zetels en organen van het geestesleven des menschen, op de proef stelle. Om duidelijk te maken hoe volledig hij dat wenscht, stelt hij een drietal werkwoorden naast elkander. Het eerste („proeven”) wijst op het smelten der metalen, waardoor hun zuiverheidsgehalte kan worden vastgesteld. Het tweede („beproeven”) doet denken aan het in zulke levensomstandigheden brengen van den mensch, dat duidelijk wordt of de verlangde geestes- en zielsgesteldheid aanwezig is. Het derde voert ons weer terug naar den goudsmid, die door loutering de onzuivere bestanddeelen van het edelmetaal scheidt. Zulk een diepgaand onderzoek roept David over zich in (vs. 2). Hoe getroost hij daarbij is, zegt vs. 3. Dat onderzoek zal aan het licht brengen, dat de genade des Heeren steeds de lust zijner oogen, de trouw zijns Gods immer de levensgrond van zijn denken en doen is (vs. 3). Ten bewijze daarvan zegt hij, dat hij iederen band van levensgemeenschap heeft doorgesneden met valschaards en trouweloozen, boosdoeners en goddeloozen, wat voor Davids bewustzijn te meer waarde moet gehad hebben, als we ons herinneren, dat dikwijls juist de rijken en machtigen zich van den dienst des Heeren afkeerden (vs. 4 v.). Veeleer heeft hij in den dienst des Heeren zijn zielsvermaak gezocht en na cultische reiniging (wasschen der handen) deelgenomen aan het in feestelijken optocht gaan rond het altaar des Heeren onder het aanheffen van lofliederen en het vertellen van Gods wondere daden in natuur en historie (vs. 6 v.). En dat is voor hem geen bloot uiterlijk doen. De liefde zijns harten gaat uit naar des Heeren tempel, waarin Zijne genaderijke heerlijkheid zich zoo vertroostend openbaart (vs. 8).

Nadat hij nu zoo zijn gansche zielsbeweeg voor het aangezicht des Heeren heeft neergelegd, komt David op zijn bede „doe mij recht, o Heere!” terug en vraagt hij, dat toch geen plotselinge en ontijdige dood hem moge treffen (vs. 9 v.). Hij heeft immer „in oprechtheid” gewandeld! Daarom verlosse de Heere hem en zij Hij hem genadig! (vs. 11).

En dan verheft hij zich tot de zekerheid zijner gebedsverhooring.

De Heere zal zijne oprechtheid voor aller oog doen schitteren. Reeds ziet hij wat hij bad als voldongen feit. Reeds staat zijn voet op effen bodem. Geen spleten meer en rotskloven, waarin de reiziger dreigt te verzinken; maar een vlak veld, waar met blijdschap kan worden gereisd en geluk kan worden genoten. Zoo ziet hij zijn verder leven en hij hoort zichzelf in de vergadering van Gods volk den Heere loven, die hem recht deed (vs. 12).

Psalm 27.

1. Van David.

De Heere is mijn licht en mijn heil:
voor wien zou ik vreezen?

De Heere is de burcht mijns levens:
voor wien zou ik vervaard zijn?

2. Als boosdoeners tegen mij naderen
om mijn vleesch te eten,
dan zijn het mijn tegenstanders en vijanden,
die struikelen en vallen.
3. Al legerd een leger zich tegen mij,
mijn hart vreest niet;
al ontbrandt een oorlog tegen mij,
desondanks blijf ik vertrouwen.
4. Eén ding heb ik van den Heere begeerd;
dat zoek ik:
te wonen in het huis des Heeren
al de dagen mijns levens,
om des Heeren lieflijkheid te aanschouwen
en te overdenken in zijn tempel.
5. Want Hij versteekt mij in zijn hut
ten dage des kwaads;
Hij verbergt mij in 't verborgene van zijn tent;
op een rots verhoogt Hij mij.
6. Nu verheft zich mijn hoofd
boven mijne vijanden rondom mij.
Ik wil offeren in zijn tent jubeldankofferen;
ik wil zingen, ja psalmzingen den Heere.
7. Verhoor, o Heere! luid roep ik:
wees mij genadig en antwoord mij!

8. Tot U zegt mijn hart:
„zoekt mijn aangezicht!”
Uw aangezicht, Heere, zoek ik;
9. verberg uw aangezicht voor mij niet!
Wijs uw knecht niet af in toorn:
mijn hulp zijt Gij!
Verstoot en verlaat mij niet,
o God mijns heils!
10. Als mijn vader en moeder mij verlaten,
neemt de Heere mij aan.
11. Leer mij, Heere, uwen weg
en leid mij in het rechte spoor
om den wille mijner tegenstanders.
12. Geef mij toch niet over
aan de begeerte mijner tegenpartijders,
want valsche getuigen staan tegen mij op
en blazen geweld.
13. Als ik niet geloofd had,
dat ik het goede des Heeren
zou zien in het land der levenden . . . !
14. Wacht op den Heere!
Wees sterk en laat uw hart sterk zijn!
Wacht op den Heere!

Dit lied bestaat uit twee, naar vorm en inhoud scherp onderscheiden deelen.

In de eerst helft begint David zijn jubelzang met te zeggen wat de Heere voor hem is: zijn licht en heil, de burcht zijns levens, welk drietal beelden hij nu als een drievoudig schild omhoog heft tegenover de dreigende gevaren. Voor het licht van zijn God vlucht de duisternis van allen strijd; door des Heeren heil wordt alle onheil vernietigd; voor des Heeren burcht moeten alle vijanden afdeinzen. Voor vrees is dan ook geen plaats in zijn ziel. De Heere zal het maken (vs. 1—3). Slechts één wensch leeft er in zijn hart en naar de vervulling daarvan gaat zijn zielsbegeeren uit: een gastvriend en huisgenoot des Heeren te zijn; te zien, hoe de Heere in gunst en genade de zijnen tegemoet treedt en die wondere nederbuigendheid te maken tot voorwerp zijner overdenking en daarin zich te verzinken (vs. 4). Bij den Heere toch vindt hij bescherming en den onwankelbaren rotsgrond, waaraan hij behoefte heeft (vs. 5). En waar nu zijn God dat alles voor hem is, daar leeft in zijn ziel de zekerheid, dat hij eens over zijn vijanden zal

trionfeeren en in blijden jubel den Heere dankofferen zal toebrengen en lofliederen zal toezingen (vs. 6).

In de tweede helft weet de dichter zich omringd door vijanden en tegenstanders, die het op zijn ondergang toeleggen en daarbij voor achterklap en laster en geweld niet terugdeinzen (vs. 12). Zijn zielsangst is zoo groot, dat hij er voor terughuivert zich in te denken wat met hem zou zijn geschied, indien hij niet gestaan had in het onwrikbare geloof, dat hij des Heeren goedheid zou ervaren in het land der levenden, d. w. z. gered zou worden uit allen nood en weer genieten zou van voorspoed en geluk (vs. 13). Daarom roept hij luide tot zijnen God en klemmt hij zich aan Hem vast. Niet in angst en vertwijfeling, maar wijl hij weet, dat de Heere wil, dat wij onze nooden Hem bekend maken, en hij er zeker van is, dat dit een rijke belofte inhoudt van verhooring en uitredding. Hij weet, dat bij den Heere grootere liefde is dan van vader en moeder (vs. 10). Hij vraagt dan ook om de openbaring van des Heeren genade (vs. 7b) en het verheffen van zijn „vriendelijk aangezicht, vol vroolijkheid en licht” (vs. 9a). Maar daar grijpt weer het bewustzijn zijner zonden hem aan en bekruipt hem de vrees, dat hij ondanks zijn zoeken (vs. 8) toch het aangezicht niet vinden zal, dat het in toorn van hem zal zijn afgewend en dat hij zal worden verstooten en verlaten (vs. 9b en c). Daartegenover verheft hij zich tot de bede, dat de Heere zelf zijn leeraar en gids moge zijn, zoodat hij het spoor niet meer bijster worde, en hem den effen weg doe betreden, waar geen vallen en struikelen hem bedreigen (vs. 11a en b). Dat vraagt hij „om den wille zijner tegenstanders”, die al zijn gangen nagaan en zoo gaarne verwerkelijkt zouden zien wat zij hem toedichten. Als hij nu eens in zonden viel . . . ! De dichter zegt niet, wat we elders in de psalmen zoo herhaaldelijk aantreffen, dat de eere Gods er bij betrokken is zijn dienstknecht voor vallen te behoeden, maar op den achtergrond van zijn denken ligt het zeer zeker. Juist daarom richt hij zich ten slotte tot zichzelf om nu in geloovig vertrouwen op des Heeren daden te wachten en in Hem alleen zijn sterkte te zoeken (vs. 14).

Psalm 28.

1. Van David.

Tot U, Heere, roep ik.

Mijn Rots, wend U niet zwijgend van mij af,
opdat ik niet, zoo Gij blijft zwijgen,
gelijk worde aan die in de kuil nederdalen.

2. Hoor naar de stem mijner smeking,
wanneer ik tot U krijt,
wanneer ik mijn handen ophef
naar uw heiligen tempel.
3. Raap mij niet weg met de goddeloozen
en met hen, die ongerechtigheid bedrijven,
die vreedzaam spreken met hun naasten,
terwijl boosheid in hun hart is.
4. Vergeld hun naar hun doen
en naar de slechtheid hunner daden.
Geef hun naar het werk hunner handen,
vergeld hun naar hun werken.
5. Want zij letten niet op des Heeren daden
noch op het werk Zijner handen.
Hij vernielt hen en bouwt hen niet.
6. Gezegend zij de Heere, want Hij heeft gehoord
mijn smeekend roepen.
7. De Heere is mijn sterkte en schild;
op Hem heeft mijn hart betrouwd.
Ik ben geholpen en mijn hart heeft zich verheugd
en door mijn lied wil ik Hem danken.
8. De Heere is een sterkte voor zijn volk
en de schutsburcht zijns gezalfden is Hij.
9. Red uw volk en zegen uw erfdeel
en weid en draag hen voor altijd.

David roept des Heeren oordeel over de goddeloozen in. Dat hij persoonlijk van hen te lijden heeft, zegt hij niet. Toch is de kommer zijner ziel zoo groot, dat hij vreest voor zijn leven, zoo de Heere blijft zwijgen (vs. 1b). Waarschijnlijk heeft hij moeite met den voorspoed der goddeloozen. Hij ziet niet, dat de Heere het kwaad straft en de ongerechtigheid bezoekt. En dat begrijpt hij niet. Het schijnt hem, dat de Heere zwijgt, als de zijnen des Heeren straf over de goddeloozen inroepen. Daarom roept en krijt hij nu en heft in smeekend gebed zijn handen op in de richting van des Heeren woonstede in den tempel (vs. 2). De Heere vergelde toch de ongerechtigheid van hen, die zelfs niet zien wat de Heere toch zoo klaarblijkelijk doet (vs. 4 v.)! Want anders is zijn leven gebroken en vreest hij een ontijdigen dood, die toch alleen het deel is van zondaren (vs. 3; vgl. ps. 26 : 9, 37 : 2, 35 v., 55 : 24, 102 : 24).

Maar nauwelijks heeft hij dat gezegd, of zijn geloof schiet

vleugelen aan en in de zekerheid, dat de Heere de goddeloozen vernielt (vs. 5b), verheft David zich tot de blijde genieting zijner komende redding. Reeds ziet hij zich verhoord en geholpen door zijn God, op Wien hij ondanks alles vertrouwd heeft (vs. 7). En¹ in dankbaren jubel zingt hij den lof des Heeren, die zijn volk en diens koning niet begeeft en Wiens zegen hij ook verder over des Heeren erfdeel afbidt (vs. 9).

Psalm 29.

1. Een psalm van David.

Geeft den Heere, gij godenzonen,
geeft den Heere eer en sterkte!

2. Geeft den Heere de eere zijns Naams,
buigt U voor den Heere neder in heilig gewaad!
3. De stem des Heeren is op de wateren,
de God der eere dondert,
de Heere over de groote wateren!
4. Des Heeren stem is met kracht,
des Heeren stem is met majesteit!
5. Des Heeren stem verbreekt de cederen;
ja, de Heere verbreekt de cederen van den Libanon.
6. Hij doet den Libanon huppelen als een kalf,
den Sirjon als het jong van een oeros.
7. Des Heeren stem splitjt vuurvlammen;
8. des Heeren stem doet de steppe beven;
beven doet de Heere de steppe van Kades.
9. Des Heeren stem doet de hinden werpen;
Hij berooft de wouden van hun schil.
En in zijn paleis zegt ieder: glorie!
10. De Heere heeft zich neergezet boven den oervloed
en de Heere zit nu als koning tot in eeuwigheid.
11. De Heere geve kracht aan zijn volk!
De Heere zegene zijn volk met vrede!

De machtsoopenbaring des Heeren in een der indrukwekkendste natuurverschijnselen vormt den inhoud van dit lied. Het zevenmaal herhaalde „de stem des Heeren” imiteert in zijn monotonie het onafgebroken rollen des donders. In het onweder beluistert

David de stem van zijnen God. Het is hem een openbaring van des Heeren majesteit en heerlijkheid.

Hij begint met ons „de groote wateren” te doen zien, de wolkenmassa, waarin als in een onmetelijken oceaan de wateren zijn besloten (vgl. Gen. 7 : 11). Ze pakken zich aan den hemel samen en dan rijdt de Heere in wolkendonkerheid over de hoogten des lands en verheft zijn stem met kracht en majesteit (vs. 3 v.). Met vernietigend geweld stormt de uit de zee opgekomen onweersmassa over de dichtbeboscchte hellingen van den Libanon en den Hermon (Sirjon). De eeuwenoude woudreuzen worden geknakt en gespleten. Ja, de eeuwige bergen zelf, die in het diepst van 's aardrijks ingewand geworteld staan, worden door angst en beven aangegrepen bij de ontketening der natuurmachten. De dichter ziet ze op en neder gaan als een springend kalf en als een jonge oeros. En de bliksemstralen doorklieven als gespleten vlammen het zwerk (vs. 5—7). Even geweldig is de macht van het onweder boven de grenzenlooze steppe. Hier in de steppe van Kades worden de hinden door angstweëën aangegrepen en valt de bliksemstraal neer op de eikenbosschen, wier stammen ontveld ter aarde kraken (vs. 8 v.).

Maar niet de beschrijving van het geweldige natuurverschijnsel is einddoel van den dichter. Ook niet de vaststelling van het weerklinken van des Heeren stem bij het rollen van den donder en het schieten van den bliksem. Hij heeft allereerst de „godenzonen” op het oog, de geestenwereld, die als de hoogste wezens, welke zich na den Heere zelf in zijne schepping denken laten, als een hemelsch koor het loflied hebben te zingen ter eere Gods en die Hem de eere hebben te geven, welke aan zijn heilige zelfopenbaring toekomt. Evenals het priesterkoor in den aard-schen tempel zich bij 't naderen tot God en bij 't zingen van zijne lofgezangen met feestgewaden tooit, zoo moet ook dit hemelkoor in den hemelschen tempel zich sieren met heilig gewaad bij 't aanheffen van de liederen ter eere van Hem, die daar zit op den troon (vs. 1 v.). Een geweldige tegenstelling! Op aarde het rollen van den donder en het doorflitsen van de duisternis door gespleten vuurvlammen, en als gevolg daarvan het sidderen van bergen, het angstig loeien der dieren en het krakend neerstorten van boomen. Allerwege angst en vrees! Maar terwijl het schepsel verstomt bij de openbaring van des Heeren majesteitelijke heerlijkheid, heft de geestenwereld haar lofzang aan en zegt in het hemelsche paleis ieder zijner heilige inwoners: „glorie!” (vs. 9c). Want daar troont de Heere boven den oervloed; de hemeloceaan golft aan zijn voeten; en zijn koningsmacht zal zich de eeuwen door openbaren.

Zoo is de dichter van den hemel naar de aarde nedergedaald en vandaar weder tot den hemel opgeklommen. Maar daarmee eindigt hij niet. Want die God der eere, die zijn alvermogen in de macht der natuurelementen openbaart, dat is de Heere,

de God Israëls ! Niet slechts heeft Hij in den hemel zijn „godenzonen” ; op aarde heeft hij de zonen Israëls. En zijn koningsheerschappij openbaart zich niet alleen in den hemel, doch ook op de aarde. En dat door middel van zijn volk, dat hij toerust met een deel zijner koningsmacht en met vrede zegent, terwijl het onweder van zijn ongenoegen over Israëls vijanden losbreekt. Daarom mag de dichter, die zijn lied begon met een „gloria in excelsis” niet eindigen zonder de bede van een „pax in terra Israelis”.

Psalm 30.

1. Een psalm. Een lied bij de inwijding van het huis. Van David.
2. Ik wil U, o Heere, verhoogen,
en niet verblijd mijne vijanden.
want Gij hebt mij gered
3. Heere, mijn God, gekreten heb ik tot U
en Gij hebt mij genezen.
4. Heere, Gij hebt mijn ziel opgevoerd
Gij hebt mij levend gemaakt onder hen,
uit het doodenrijk,
die afdalen in de kuil.
5. Psalmzingt den Heere,
en looft zijnen heiligen Naam,
Gij, zijne vromen
6. Want een oogenblik is er in zijn toorn,
een leven in zijn goedgunstigheid ;
des avonds vernacht het geweest,
des morgens is er gejuich.
7. Ik zeide wel in mijn zorgeloze rust :
„nooit zal ik wankelen !”
8. Heere, door uw welbehagen
Gij verberget uw aangezicht,
hadt Gij mijn berg stevig gesteld,
ik werd verschrikt !
9. Tot U, Heere, roep ik
en tot mijnen Heer smee ik :

10. „wat gewin is er in mijn
bloed, in mijn neerdalen in de groeve?
Looft U het stof? verkondt het uw trouw?
11. Hoor, Heere, en wees mij
genadig! Heere, wees mij een helper!”
12. Gij hebt mijn weeklacht
mijn rouwkleed losge- veranderd in reidansen,
maakt, mij met vreugde omgord,
13. opdat mijn hart U psalm-
zinge en niet zwijge.
Heere, mijn God eeuwig zal ik U loven.

Groote nood heeft David overvallen. Waarschijnlijk een ernstige ongesteldheid (vs. 3b), zoodat er zelfs gevaar is geweest voor zijn leven (vs. 10 v.). Plotseling is dit over hem gekomen, juist toen hij in zorgelooze rust daarheen leefde en waande geen gevaar te hebben (vs. 7). Maar ineens wendde de Heere zijn aangezicht en onttrok Hij aan David zijn ondersteunende genade. Toen kwam de zielsnood, want zijn levensgrondslag ontviel hem (vs. 8b). Genietend van de gave had hij den Gever vergeten. En nu zinkt hij weg. Reeds ziet hij de doodenwereld zich openen, een ontzaglijke en donkere put, waarin de schimmen der gestorvenen neerdalen. Maar hij klemt zich aan zijnen God vast en verheft zich in den gebede tot Hem. Om levensverlenging vraagt hij, niet echter in egocentrisch begeeren naar aardsch genot, maar om de eere des Heeren. Hij vreest den dood, doch slechts wijl deze een einde maakt aan het lofprijzen Gods. Aan de andere zijde van het graf worden geen psalmen gezongen. De hemel is wel de woonplaats der „godenzonen”, maar nog niet der Adamskinderen. Het licht is nog niet opgegaan; de hemel nog niet ontsloten. En nu pleit hij op des Heeren genade en roept zijn hulp in (vs. 10 v.).

De Heere hoort het geroep. Even snel als ze gekomen was, wijkt de ziekte (vs. 6). David gevoelt zich als een die in de diepe put wordt neergelaten en plotseling weer naar boven wordt gehaald (vs. 2; „gered” d. w. z. naar boven gehaald). Hij ziet zich als een, die eerst in rouwgewaad is gehuld en dan eensklaps in vroolijken reidans zijn blijdschap uitzingt (vs. 12). Nu geen krijten meer (vs. 3a), maar psalmzingen (vs. 13a), want zijn ziel is opgevoerd, nieuwe levenskracht wordt weer genoten (vs. 4). Hoe jubelt zijn ziel, temeer waar hij weet, dat zijn vijanden ieder oogenblik meenden het bericht van zijn afsterven te zullen hooren; zijn vijanden, die spotten met zijn geloof in des Heeren zorgende liefde; die praktische atheïsten, die voor de kinderen des Heeren niets anders over hebben dan spot en hoon. Zij hebben te vroeg

gejubeld! Nu is het juichen aan David en aan de vromen, die in de redding van den dichter op zoo wondere wijze zien, dat des Heeren toorn, openbaar in ziekte en ramp, altijd weer plaats maakt voor genade en goedgunstigheid (vs. 5 v.). En steeds zal blijde jubel het hart des dichters blijven vervullen (vs. 13b).

Psalm 31.

1. Voor den opperzangmeester. Een psalm van David.
2. Bij U, Heere, schuil ik ;
laat mij nimmer beschaamd worden !
Bevrijd mij door uwe gerechtigheid ;
3. neig uw oor tot mij ;
red mij snel ;
wees mij een rotsburcht,
eene bergvesting om mij te redden.
4. Ja, mijn rots en bergvesting zijt Gij
en om den wille uws Naams
zult Gij mij leiden en geleiden !
5. Gij zult mij uitvoeren uit het net,
dat zij mij hadden gespannen,
want Gij zijt mijn schuts !
6. In uwe handen beveel ik mijn geest :
Gij bevrijdt mij, Heere, Gij God der trouwe !
7. Gij haat hen, die ijdele nietigheden vereeren,
maar ik betrouw op den Heere.
8. Ik wil jubelen en mij verheugen in uw gunst,
daar Gij naar mijn ellende hebt gezien,
gelet hebt op mijn zielenood.
9. en mij niet overgeleverd hebt
in de hand van den vijand,
maar ruim baan hebt gemaakt voor mijn voet.
10. Wees mij genadig, Heere,
want het is mij bange ;
van verdriet is mijn oog dof geworden,
11. want mijn leven verteert van kommer,
mijn jaren van zuchten.
Door mijn ellende wordt mijn kracht verslapt,
mijn beenderen verteren.

12. Al mijn tegenstanders ben ik ten smaad geworden,
mijn geburen een oorzaak van afschuw
en van schrik voor hen, die mij kennen.
Wie mij op straat ziet, ontvlucht mij.
13. Vergeten ben ik uit het hart als een doode;
geworden ben ik als mislukt vaatwerk.
14. Ja, ik hoor het gefluister van velen;
schrik is er rondom,
wanneer zij samen tegen mij beraadslagen;
zij denken er over mij het leven te benemen.
15. Maar ik, ik betrouw op U, o Heere!
ik zeg: „Gij zijt mijn God”.
16. In uwe hand zijn mijne tijden;
red mij uit de hand van mijne vijanden en vervolgers.
17. Doe uw aanschijn lichten over uw knecht,
red mij door Uw gunst.
18. Heere, laat mij niet beschaamd worden,
dat ik U heb aangeroepen.
Laten de goddeloozen beschaamd worden,
verstommen in het doodenrijk!
19. Verstommen moeten leugenlippen,
die tegen den rechtvaardige onbeschaamd spreken
in trots en verachting!
20. Hoe groot is de goedheid,
die Gij bewaart voor die U vreezen,
die Gij bewijst aan wie bij U schuilen
ten aanschouwe van de menschenkinderen!
21. In het verborgene uws aangezichts
verbergt Gij hen voor 's menschen lagen;
Gij versteekt hen in uw hut
voor het gekijf der tongen.
22. Geloofd zij de Heere,
die mij wonderlijk heeft begunadigd
in een benauwdten tijd.
23. Ik, ik zeide in mijn angst:
„verstooten ben ik van voor uw oogen!”
Toch hebt Gij gehoord naar mijn smeekstem
toen ik tot U kreet.
24. Hebt den Heere lief, al zijne vromen!

Die trouw blijven bewaart de Heere,
 maar met woeker vergeldt Hij
 wie hoogmoed bedrijft.

25. Weest sterk en laat uw hart sterk zijn,
 gij allen die den Heere verwacht.

Een langdurig en zwaar lijden is over den dichter gekomen. Zijn vijanden hebben hem een net gespannen, waarin hij blijkbaar gevallen is (vs. 5a). Daardoor is verachting over hem gekomen van wie hem kennen of met hem in aanraking komen (vs. 12 v.). Zijn tegenstanders hebben het op zijn ondergang toegelegd (vs. 14). Hij gaat gebogen onder verdriet en kommer en zijn levenskracht vergaat (vs. 10 v.). Overal ziet hij vijanden en vervolgers (vs. 16b). Reeds waant hij zich verstooten (vs. 23).

Uit die ellende roept hij tot zijn God, in Wien hij de sterkte zijns levens heeft gevonden (vs. 2—4). In geloovig vertrouwen geeft hij zich aan Hem over, dien hij als den God der trouwe heeft leeren kennen, waarom hij er zeker van is, dat de redding niet zal uitblijven (vs. 5—9). Hem beveelt hij zijn geest, niet om gelijk de Heiland aan het kruis daarmede in de diepte des doods weg te zinken (Luk. 23 : 46), maar om Hem de zorg voor en de verzorging van zijn leven toe te vertrouwen en zoo de bevrijding en verlossing uit des Heeren hand te ontvangen (vs. 5b, 6). Op Hem toch alleen heeft hij zijn vertrouwen gesteld (vs. 15) en hij weet, dat zijn levensduur niet door zijn vijanden wordt bepaald (vs. 16). Op 's Heeren gerechtigheid (vs. 2b) en gunst (vs. 17) hopend, durft hij redding vragen voor zich en beschaming voor wie hem naar het leven staan (vs. 18 v.). Ten slotte triomfeert ook nu het geloofsvertrouwen en verheft de dichter zich tot jubelende zekerheid. Hij ziet des Heeren goedheid jegens de zijnen, waardoor Hij zijne bewarende hand over hen uitstrekt (vs. 20 v.) en looft nu des Heeren wondere genade, die zijn vrees beschaamt en redding biedt.

Op grond van deze ervaringen roept de dichter alle vromen op den Heere lief te hebben, die zoo zijn trouw verheerlijkt, en in Hem hun sterkte te vinden (vs. 24 v.).

Psalm 32.

1. Van David. Een leerdicht.

Welgelukzalig wiens overtreding vergeven,
 wiens zonde bedekt is !

2. Welgelukzalig de mensch,
wien de Heere de ongerechtigheid niet toerekent
en in wiens geest geen bedrog is!
3. Toen ik zweeg, verteerden mijn beenderen
in mijn brullen den ganschen dag,
4. Want dag en nacht was uw hand zwaar op mij;
mijn sap verdroogde als door zomergloed. Sela.
5. Mijn zonde maakte ik U bekend
en mijne ongerechtigheid bedekte ik niet;
ik zeide: „ik wil mijne overtredingen den Heere belijden!”
En Gij, Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde!
6. Daarom moet ieder vrome tot U bidden
in tijd van benauwing;
bij het neerstorten van watervloeden
tot hem geraken zij niet!
7. Gij zijt mij een verberging;
voor nood bewaart Gij mij,
met reddingsjubel omringt Gij mij.
8. Ik wil u onderrichten en leeren
den weg, dien gij gaan moet;
ik zal mijn oog op u richten.
9. Weest niet als een paard,
als een muildier, dat niet begrijpt,
die men beteugelt met toom en gebit,
totdat ze tot u kunnen worden gebracht.
10. Veel lijden is het deel van den goddelooze,
maar wie op den Heere vertrouwt,
hem omgeeft Hij met genade.
11. Verblijdt u in den Heere
en juicht, gij rechtvaardigen,
en jubelt, al gij oprechten van hart.

Nog eenmaal doorleeft David den ontzettenden tijd van zielsangst en zieleworsteling, welke nu door Gods genade achter hem ligt. Weer gevoelt hij de folteringen van zijn geweten, toen de Heere hem tot schuldbelijden drong en hijzelf het gansche gewicht zijner persoonlijkheid daartegen stelde. Zijn geweten riep tot erkentenis van zonde, maar zijn wil dwong tot zwijgen. Het werd een worsteling tusschen God en zijn ziel. Hoe meer hij in zwijgen volhardde, des te luider werd de stem van het geweten. En waar hij deze stem, waarin des Heeren

toorn over zijn zonde (met Bathseba?) zich uitsprak, niet tot zwijgen kon brengen, bleef zijn roepen om hulp en uitredding onverhoord. Zonder ophouden rustte des Heeren straffende hand op hem in lichaamslijden en zielenood. Het bewustzijn, dat des Heeren gramschap billijk tegen hem ontstoken was, liet hem geen rust. Het was als een vuur in hem, dat dreigde hem te verteren. Hij was een gebroken man, ontkracht als een akker, waarop de zomergloed neerbrandt (vs. 3 v.). Totdat ten langen leste ook de laatste tegenstand vernietigd werd, zijn wil door 's Heeren wil werd gebroken en de zoolang ingehouden schuldbelijdenis uit het hart welde en over de lippen vloeiده. Nu maakt hij bekend; nu bedekt hij niet meer; nu gaat hij belijden. Wat hij deed, erkent hij nu „zonde” te zijn, waardoor hij, als de Heere hem niet vergeeft, zijn levensdoel missen gaat; hij ziet ze nu als „ongerechtigheid”, het volgen van een krommen weg en het verlaten van den rechten weg des Heeren; hij belijdt ze nu „als „overtreding”, als een desbewust zich onttrekken aan en een zich verzetten tegen des Heeren heerschappij, als een rebellie tegen zijn God (vs. 5). Zoo gaat hij er mede tot den Heere en ervaart, dat bij den Heere veel vergeving is. „Gij, Gij vergaapt de ongerechtigheid mijner zonde”, zoo roept hij in dankbaar herdenken uit. Gij „vergaapt”, hieft ze op, naamt ze weg, zoodat ze niet meer te vinden is (vs. 5d). En dat vergeven gaat niet buiten 's menschen zielsbewustzijn om! Het is een voortdurende bron van zielsjubel en zieleblijdschap, welke iederen dag zich weer vernieuwt. Vandaar zijn „welgelukzalig”, waarmede hij aanvangt, waarbij hij echter niet vergeet er op te wijzen, dat zulk een schuldvergeven slechts het deel wordt van hem, „in wiens geest geen bedrog is”, die niets achterhoudt of verschoont (vs. 2).

Dit alles heeft David zich echter niet herinnerd met het oog op zichzelf en zijn eigen zielsgemeenschap met deze welgelukzaligheid. Hij heeft, gedachtig aan de arglistigheid van 's menschen hart, „iederem vrome” op 't oog, wien het om Gods genade te doen is en die daaruit begeert te leven. Davids geloofservaring moge anderen ter leering zijn, moge hun den weg wijzen (vs. 8). Eenerzijds moet ze hun leeren toch niet af te laten van bidden, wanneer zielsbenauwdheid op hen losstormt evenals water-vloeden neerstorten van het gebergte. Het gebed is als een rots, die door den stroom niet kan worden meegesleurd, wijl de Heere zijn beschermende hand over den bidder uitstrekt en hem met reddingsjubel omringt, zoodat deze hem van alle zijden insluit (vs. 6 v). Anderzijds echter: geen gedwongen onderwerping als die van het dier, dat slechts door straf en vrees er toe gebracht kan worden zich naar den wil zijns meesters te voegen; niet doen, gelijk David deed, die eerst door onduldbaar zielelijden tot bezinning moest worden gebracht. (vs. 9). Zonde brengt het lijden van het booze geweten. Daarom is lijden het deel van

wie zich niet door den Heere leiden laat. Wie echter op den Heere zijn vertrouwen stelt, hij ervaart den rijkdom van Gods genade, die hem beschermend en bewarend van alle zijden omgeeft (vs. 10).

Begonnen met welgelukzalig te prijzen wie des Heeren vergevende ontferming ervaart, eindigt hij met hen allen op te roepen om met hem zich in dien God te verblijden en Hem door hun lied te verheerlijken (vs. 11).

Psalm 33.

1. Jubelt, gij rechtvaardigen, in den Heere !
Een loflied betaamt den oprechten.
2. Prijst den Heere met de cithar,
psalmzingt Hem met de tiensnarige harp.
3. Zingt Hem een nieuw lied;
speelt goed met trompetgeschal.
4. Want recht is des Heeren woord
en al zijn werk is met trouw.
5. Hij heeft een rechtvaardig gericht lief;
van des Heeren genade is de aarde vol !
6. Door het Woord des Heeren zijn de hemelen gemaakt
en door den adem zijns monds al hun heir.
7. Hij verzamelt als in een lederen zak het water der zee ;
Hij doet de oervloeden in schatkamers.
8. Voor den Heere moet vreezen de geheele aarde;
voor Hem moeten bevreesd zijn alle wereldebewoners,
9. want Hij, Hij sprak en het was; Hij, Hij gebod en
het stond.
10. De Heere verijdt den raadslag der volken,
Hij verhindert de gedachten der natiën.
11. Des Heeren raad bestaat in eeuwigheid,
de gedachten zijns harten van geslacht tot geslacht.
12. Welgelukzalig het volk, welks God de Heere is,
het volk, dat Hij zich ten erfdeel verkoren heeft.
13. Van de hemel ziet de Heere neder,
Hij aanschouwt alle menschenkinderen.
14. Van de plaats zijner woning schouwt Hij op alle aard-
bewoners,

15. Hij, die hun aller hart heeft geformeerd,
die let op hun daden.
16. Een koning wordt niet behouden door een groot heir;
hij wordt niet gered door zijn groot vermogen.
17. Niets nut is het paard ter overwinning;
met zijn groote kracht kan het niet redden.
18. Zie, des Heeren oog is op wie Hem vreezen,
op hen, die op zijne genade wachten,
19. om hun ziel te redden van den dood
en om hen in 't leven te houden bij hongersnood.
20. Onze ziel verwacht den Heere;
onze hulp en ons schild is Hij.
21. Ja, in Hem verblijdt zich ons hart,
ja, op zijnen heiligen Naam vertrouwen wij.
22. Uwe genade, o Heere, zij over ons,
dewijl wij U verwachten!

Dat een bijzondere gebeurtenis in het volksleven van Israël den dichter tot het zingen van dit lied heeft gedrongen, blijkt uit den inhoud niet. De verzen 10, 13 v.v. en 16 v.v. zijn zoo algemeen gehouden, dat zich daaruit niet concludeeren laat tot een aanval van heidensche volkeren, waaruit Israël met of zonder strijd gered is. We hooren zelfs niet klagen over vijanden. Veeleer stelt de dichter des Heeren algemeene voorzienigheid in helder licht en bezingt hij in verband daarmede des Heeren bijzondere zorg voor het uitverkoren volk. In dezen psalm staan we voor de overwinning van het geloof aan Gods almacht en voorzienigheid over menschenmacht en menschenlist. Het is een machtige geloofsbelijdenis.

De dichter begint, gelijk ook elders het geval is, op te wekken tot jubelen, prijzen en psalmzingen. Dat is de levenstaak van hen, die staan naar een Gode gevallen levensopenbaring en voor wie Gods wil maatstaf van handelen is. Zwijgen zou hun schande zijn, want in eigen hart en leven ervaren zij de heerlijkheid van Gods voorzienig bestel. En daarbij mogen ze niet nazingen wat anderen hun voorzongen. Het moet een „nieuw” lied zijn, voortspruitend uit hun eigen levenservaring en daarom krachtig en „goed” (vs. 1—3).

De grond voor dit nieuwe loflied der rechtvaardigen ter eere des Heeren is allereerst hierin gelegen, dat Hij zich in woord en daad openbaart als recht en trouw, waarom Hij ook zijn liefde doet uitgaan tot wie in dat recht Gods stand houden, en dat de aarde vol is van des Heeren genade en gunst (vs. 4 v.).

Maar voorts ook hierin, dat Hij de Schepper is van al wat bestaat, waarbij Hij zijn almacht heeft geopenbaard door alleen door zijn woord d. i. zonder de minste krachtsinspanning zijnerzijds alles in het aanzijn te roepen. Daarbij wijst de dichter op hemel en zee, welke beide voor het oude denken de meest frappante bewijzen zijn van goddelijk alvermogen: het koepelgewelf met zijn lichtdragers, ieder met hun eigen pad; de zee met haar titanisch vermogen, die toch nooit de haar gestelde grenzen overschrijdt (vs. 6 v.). Juist op grond van dit alvermogen roept hij dan ook alle aardbewoners zoowel binnen als buiten Israël op om zich in heiligen eerbied en vreeze aan zijn wil te onderwerpen, waarbij hij nog eenmaal herinnert aan wat bij de schepping werd aanschouwd. De Heere behoeft slechts een woord te spreken en het gewilde treedt uit het niet-zijn in het aanzijn; Hij behoeft slechts te gebieden en het gewilde staat als een gehoorzame dienaar voor Hem (vs. 8 v.).

Eindelijk ziet de dichter nog een derden grond voor het loflied ter eere des Heeren. Hij is de onweerstandelijke Heerscher in de historie der volken. Zijn raadsbesluit staat van alle eeuwigheid onwrikbaar vast en daaraan veranderen alle aanslagen en ondernemingen der volken niets (vs. 10 v.). De wijze, waarop de dichter dat zegt, doet duidelijk zien, dat hij daarbij vooral in gedachten heeft alwat de volken tegen Israël beraden. Vandaar dat hij onmiddellijk uiting geeft aan de gedachte, welk een heerlijkheid en rijkdom er voor zijn eigen volk in gelegen is door dezen God, die zulk een almacht ten toon spreidt, ten erfdeel te zijn verkoren, zoodat het zijn bijzonder bezit is geworden en op zijn bijzondere zorg rekenen kan (vs. 12). Wat dit beteekent wordt nu naar twee zijden nader belicht. Allereerst wordt de Heere geteekend als de alwetende regeerder der wereld, die getuige en derhalve ook rechter is van al hun daden en gedachten, waarbij voor Hem niets verborgen is, wijl Hij de formeerder is van het menschelijk hart (vs. 13—15). Maar voorts ook als Degene, zonder Wien niets en door Wien alles op aarde geschiedt en die alles dienstbaar maakt aan zijn heilsplan ten behoeve van zijn volk (vs. 16—19). Daarom verwacht zijn volk alles van Hem, en ervaart het zijn beschermend vermogen en vindt het in Hem de onuitputtelijke vreugdebron. Zijn genade is hun heil en getroost wachten zij op zijn machtige daden (vs. 20—22).

Psalm 34.

1. Van David, toen hij zich bij Abimelech voor krankzinnig hield, zoodat deze hem verdreef en hij wegging.

- Alef. 2. Ik wil ten allen tijde den Heere loven;
altijd zal zijn lof in mijn mond zijn.
- Beth. 3. Mijne ziel beroemt zich in den Heere.
Laat de nedergebogenen luisteren en zich ver-
blijden!
- Gimel. 4. Maak den Heere met mij groot
en laat ons samen zijn Naam verheffen!
- Daleth. 5. Ik zocht den Heere en Hij antwoordde mij
en van al mijn vreeze redde Hij mij.
- He. 6. Ziet op Hem en straalt van vreugde
en uw aangezicht zal niet schaamrood worden.
- Zajin. 7. Deze nedergebogene riep en de Heere hoorde
en uit al zijn benauwdheden redde Hij hem.
- Cheth. 8. De engel des Heeren legt zich
rondom wie Hem vreezen en verlost hen.
- Teth. 9. Proeft en ziet, dat de Heere goed is:
welgelukzalig de man, die bij Hem schuilt!
- Jod. 10. Vreest den Heere, Gij zijne heiligen,
want geen gebrek is er voor wie Hem vreezen!
- Kaf. 11. Machtigen worden arm en lijden honger,
maar die den Heere zoeken hebben aan geen
enkel goed gebrek.
- Lamed. 12. Komt, kinderen, hoort naar mij;
de vreeze des Heeren wil ik u leeren:
- Mem. 13. Wie uwer begeert te leven,
heeft dagen lief om het goede te zien?
- Noen. 14. Weerhoud dan uw tong van het kwaad
en uw lippen van leugenpraat.
- Samech. 15. Wijk af van het kwaad en doe het goede,
zoek den vrede en jaag dien na.
- Pe. 17. Des Heeren aangezicht is tegen hen, die kwaad
doen,
om hun gedachtenis van de aarde te verdelgen.
- Ajin. 16. De oogen des Heeren zijn op de rechtvaardigen
en zijn ooren tot hun gekrijt.
- Tsade. 18. Roepen zij, de Heere hoort hen
en uit al hun benauwdheden redt Hij hen.
- Kof. 19. De Heere is nabij de gebrokenen van hart
en die verbrijzeld zijn van geest redt Hij.

- Resj. 20. Veel kwaad treft den rechtvaardige,
maar de Heere redt hem daarvan.
- Sjin. 21. Hij bewaart al zijn beenderen;
geen daarvan wordt gebroken.
- Taw. 22. Het kwaad doodt den zondaar
en die den rechtvaardige haten dragen straf.
23. De Heere verlost de ziel zijner knechten
en die bij Hem schuilen zullen geen straf dragen.

David heeft in ernstig gevaar verkeerd. Vrees heeft hem aangegrepen, benauwdheid hem bevangen. Maar den Heere zoekend en Hem zijn nood bekend makend, heeft Hij daadwerkelijk antwoord gegeven, het roepen gehoord en uitredding geschonken (vs. 5 en 7). Deze zielservaring van des Heeren helpende genade brengt hem tot zingen, waarvan des Heeren lof en de grootmaking van zijn Naam inhoud en doel zal zijn (vs. 2 v.). Opdat echter deze lofzang veelstemmig zij, roept hij hen, die evenals hijzelf in de school van het lijden den Heere als redder der neergebogenen hebben leeren kennen, om niet alleen naar zijn lied te luisteren en zich met hem te verblijden (vs. 3b), maar met hem mede te zingen en hun stem aan de zijne te paren (vs. 4). Daartoe deelt hij zijn eigen ervaring mede (vs. 5) en wekt hen op om van vreugde stralend op den Heere te zien, waarbij hij hun op grond van wat hem wedervoer verzekert, dat zij dan niet beschaamd zullen uitkomen (vs. 6). Of heeft de Heere hem geen uitredding geschonken (vs. 7) en staat daar in het leven van Gods volk niet het zielverrukkende feit, dat des Heeren engel, door wien de Heere gemeenschap oefent met de zijnen, als een beschermende legerwal hen omgeeft en hun verlossing schenkt (vs. 8)? Daarom roept hij hen op met hem te smaken en te zien des Heeren goedheid (vs. 9). Smaken en zien; niet omgekeerd. Eerst geestelijke ervaring, dan geestelijke kennis. Ten nauwste hangt hiermede samen de vreeze des Heeren, want deze vloeit voort uit het zien en op grond hiervan het zich denkend toeëigenen van de openbaringsdaden Gods, zoowel in het persoonlijke leven als in dat van volk en volkeren. Vandaar de oproep aan de heiligen om den Heere te vreezen, welke vermaning wordt aangedrongen door de uitspraak, dat er geen gebrek is voor wie Hem vreezen (vs. 10 v.).

Hierna gaat de dichter onderrichtend den weg aangeven, waarlangs die vreeze des Heeren tot levenswerkelijkheid worden kan, waarbij hij zich naar de wijze der Spreuken tot „kinderen” (eig. „zonen”) richt, niet om daarmede op hun jeugdigen leeftijd te wijzen, maar veeleer om te herinneren aan hun behoefte aan onderricht (vs. 12). Daartoe wijst hij eerst in den vorm van een

vraag op de rijke vrucht, welke aan de vreeze des Heeren verbonden is: het lange leven en het zien van het goede (vs. 13) om daarna aan te geven wat niet (vs. 14, 15a) en wat wel (vs. 15b) moet worden gedaan. Nog nader wordt dit aangedrongen door te wijzen op het leven, dat aan de vreeze des Heeren onlosmakelijk verbonden is in tegenstelling met de ellende, welke het deel wordt der goddeloozen (vs. 17). De rechtvaardigen kunnen zeker zijn van verhooring en uitredding (vs. 16 en 18). In droefenis en zielsverbrijzeling is de Heere hun nabij (vs. 19) en hoeveel lijden ook over hen komen moge, de verlossing zal niet uitblijven (vs. 20). Zij staan onder de bijzondere bescherming des Heeren en blijven daarom bewaard voor het uiterste: de verbreking der beenderen, het gewelddadig neerstorten in den dood (vs. 21). Hoe gansch anders is het met den goddelooze! Hier is het kwaad, dat hij liefhad en koesterde, het middel om hem in den dood te doen neerzinken (vs. 22).

Het lied eindigt door nog eens in laatsten jubel den rijkdom te teekenen van wie den Heere dient en bij Hem schuilt (vs. 23).

Psalm 35.

1. Van David.

- Heere, twist met hen, die met mij twisten,
bestrijd hen, die mij bestrijden!
2. Grijp schild en rondas
en sta op als mijn hulp!
3. Trek lans en bijl
tegen mijne vervolgers!
Zeg tot mijn ziel: „uw heil ben Ik”!
4. Laten beschaamd en te schande worden
die mijn ziel zoeken;
laten achteruit wijken en schaamrood worden
die op mijn ongeluk zinnen!
5. Laat hen worden als kaf voor den wind
6b. en de Engel des Heeren jage hen!
6. Laat hun weg duister worden en glibberig
5b. en de Engel des Heeren stoote hen aan!
7. Want zonder oorzaak hebben zij een net voor mij gespannen,
zonder oorzaak een kuil gespannen voor mijn ziel.

8. Moge verderf hem overkomen zonder dat hij het weet;
moge het net, dat hij spande, hem vangen,
moge hij in het verderf vallen!
9. Maar mijn ziel zal jubelen in den Heere,
zich verheugen in zijn heil.
10. Al mijn beenderen zullen zeggen:
„Heere, wie is als Gij?
Gij, die den nedergebogene redt van een, die sterker is
dan hij,
den nedergebogene en arme van zijn beroover!”
11. Valsche getuigen staan op,
zij ondervragen mij over wat ik niet weet.
12. Zij vergelden mij kwaad voor goed:
verlatenheid voor mijn ziel.
13. En ik, toen zij ziek waren, ging ik in rouwgewaad;
ik kwelde mijn ziel met vasten
en bad met diep gebogen hoofd,
14. Als waren zij mij een vriend, een broeder,
zoo ging ik rond;
als een, die rouw draagt over zijn moeder,
zoo ging ik rouwdragend gebukt.
15. Maar nu ik wankel, zijn zij blijde en loopen te hoop;
zij loopen te hoop tegen mij als vreemden, die ik niet
ken;
zij verscheuren zonder ophouden.
16. Op goddelooze wijze spotten zij al maar door,
knarsen de tanden tegen mij.
17. Heer, hoelang zult Gij dat aanzien?
Red mijn ziel van die brullende dieren,
mijn leven van die leeuwen!
18. Dan zal ik U loven in een groote vergadering,
voor een dichte menigte U prijzen.
19. Laat zich niet over mij verheugen
die zonder grond mijn vijanden zijn;
laat die mij zonder oorzaak haten
niet over mij met de oogen knippen!
20. Voorwaar, geen vreedzaam woord spreken zij
en tegen de stillen in den lande bedenken zij bedriegelijke
woorden.

21. Zij zetten tegen mij een grooten mond op
en zeggen: „ha! ha! onze oogen hebben het gezien!”
22. Gij hebt het gezien, o Heere! zwijg niet;
Heer, houd U niet ver van mij!
23. Ontwaak en word wakker voor mijn recht;
mijn God en Heer, over mijn twistzaak!
24. Verschaf mij recht naar uwe gerechtigheid,
Heere mijn God, en laat hen zich niet over mij verblijden!
25. Laat hen in hun hart niet zeggen: „ha! ons begeeren!”
Laat hen niet zeggen: „wij hebben hem te gronde gericht!”
26. Laten beschaamd en schaamrood worden te gader
zij, die zich verheugen over mijn ellende!
Laten bekleed worden met smaad en schand
zij, die groot doen tegenover mij!
27. Laten jubelen en zich verblijden die mijn overwinning
wenschen;
laat hen voortdurend zeggen: „Groot is de Heere;
Hij wil het heil van zijn knecht”.
28. En mijn tong zal uwe gerechtigheid verkonden,
den ganschen dag uw lof.

Davids gemoedsleven is in hevige beroering. Het golft op en neder. Van uit de diepten van zijn lijden zich door zijn hulpgeroep heen verheffend tot de blijdschap der gebedsverhooring en de zielsgenieting der bevrijding (vs. 9 v., 18), grijpt het heden met al zijn ellende hem telkens weer aan en ziet hij telkens zijne tegenstanders weer voor zich, wier lagen en listen hem en „de stillen in den lande” (vs. 20) van de blijdschap van hun geloofsvertrouwen berooven.

Van welken aard het lijden is, is niet in allen deele duidelijk. Zijn tegenstanders twisten en strijden met hem (vs. 1); ze vervolgen hem (vs. 3), zoeken zijn ziel en zinnen op zijn ongeluk (vs. 4). Van allerlei daden en dingen, die zelfs bij hem niet zijn opgekomen, beschuldigen ze hem (vs. 11). Met hoon en spot overladen ze hem (vs. 15 v.). Als brullende dieren omringen ze hem (vs. 17) en een grooten mond zetten ze tegen hem op. Reeds jubelen ze, dat ze de vervulling van hun hartewensch hebben gezien en hem voor goed hebben zien vallen en ondergaan (vs. 21, 25).

Toch weet hij geen aanleiding te hebben gegeven tot dergelijk schandelijk bedrijf (vs. 7, 19). Liefde en sympathie heeft hij hun eertijds bewezen. Hun lijden was zijn lijden. Hun rouw was zijn rouw. Vrienden en broeders waren ze hem (vs. 12—14).

Zichzelf redden kan hij niet. Reeds wankelt hĳ (vs. 15). Maar nu roept hij tot zijn God, wiens gerechtigheid hij kent (vs. 24). Den Heere vraagt hij voor hem den strijd aan te binden (vs. 1), met schild en rondas hem te dekken (vs. 2), met lans en bijl zijn vervolgers te bestoken (vs. 3). Ja, in het bewustzijn, dat hetgeen met hem geschieden zal van onberekenbaren invloed zal zijn voor zijn volk, bidt hij om het ingrijpen van den Engel des Heeren, de instrumenteele verschijning Gods, opdat deze hen ten ondergang doeme (vs. 5 v.). Het kwaad, dat zij hem hebben bereid, kome over hun eigen hoofd (vs. 8). Schaamte en schande overdekke hen (vs. 4, 26).

Zoo betoone de Heere zich ook nu weder de redder van den neergebogene (vs. 10), die hem recht verschaft (vs. 23 v.). Dan zullen „de stillen in den lande”, die nu zijn lijden deelen (vs. 20) den Heere grootmaken, die het heil wil van zijn knecht (vs. 27). En hij zelf zal jubelen en van de onvergetelijke grootheid des Heeren zingen (vs. 9 v.) in het midden der vromen (vs. 18) en des Heeren gerechtigheid zal het voorwerp zijn van zijn lied (vs. 28).

Psalm 36.

1. Voor den opperzangmeester. Van den knecht des Heeren, van David.
2. De zonde spreekt den goddelooze toe in 't binnenste van zijn hart,
geen godsvrucht staat hem voor oogen ;
3. ja, zij vleit hem in zijn oogen,
dat hij zonde vinde en dat hij hate.
4. De woorden zijns monds zijn misdrijf en bedrog ;
hij heeft opgehouden verstandig te zijn en goed te doen.
5. Op zijn legerstede zint hij op misdrijf ;
hij treedt op een weg, die niet goed is ;
het kwaad verwerpt hij niet.
6. Heere, uwe genade verheft zich tot in de hemelen,
uw trouw tot in de wolken.
7. Uw gerechtigheid is als de eeuwige bergen,
uw rechtspraken zijn als de groote oervloed.
Mensch en vee redt Gij, o Heere !
8. Hoe kostelijk is uwe genade, o God !
De menschenkinderen schuilen in de schaduw uwer vleugelen ;

9. zij leven zich aan het vet van uw huis ;
Gij drenkt hen met de beek uwer wellust.
10. Want bij U is de levensbron ;
in uw licht zien wij het licht.
11. Laat voortduren uwe genade voor die U kennen
en uwe gerechtigheid voor de oprechten van hart.
12. Laat de voet des trotschaards over mij niet komen
noch der goddeloozen hand mij verjagen !
13. Daar zijn de werkers van het kwaad gevallen ;
daar zijn zij neergestort ; zij kunnen niet weer opstaan.

Tegen den donkeren achtergrond der Godvervreemding laat de dichter de lichtglansen zien der Godverheerlijking. De duisternis van de zonde (vs. 2—5) en het licht van den Heere (vs. 6—13).

In het hart van den goddelooze heeft de zonde (eig. overtreding, opstand, rebellie) Gods plaats ingenomen en in plaats van Diens stem wordt de hare vernomen. Zij inspireert hem. God heeft opgehouden voor hem de allesbeheerschende macht te zijn en dus is voor godsvrucht geen plaats (vs. 2). Vleiend lokt de zonde, hem tot iets groots makend in eigen oog, en dat met geen ander doel dan om hem zijn zonde te doen vinden, hem schuld op schuld te doen stapelen, de liefde uit zijn hart te verdrijven en de haat daarin op den troon te zetten (vs. 3). En uit dezen satanischen grond stijgen al zijn zonden in woord en daad op. Zijn spreken (vs. 4a), ja zelfs zijn overdenken (vs. 5a) heeft geen ander doel dan misdrijf en bedrog. Hij neemt desbewust positie op een weg, die steeds verder van het goede d. i. het door God gewilde afvoert en zijn geweten is zoo afgestompt, dat hij niet meer weet wat het zeggen wil verstandig te zijn en goed te doen, maar veeleer het kwade kiest onder de inspiratie der zonde (vs. 4 v.). Zoo verduistert zijn verstand en vervreemdt hij van God.

Daartegenover stelt de dichter nu het licht, dat van den Heere uitstraalt. Allereerst in zijn genade en trouw, van wier grootheid hij een indruk geeft door ze met de grootste maat te meten, welke hem ten dienste staat: ze vullen de geweldige ruimte, die tusschen aarde en hemelgewelf ligt en waarbij het menschenverstand duizelt (vs. 6). Voorts in zijn gerechtigheid en rechtspraken. Ook hier dat voor den mensch niet grijpbare. Daarom vergelijkt hij de gerechtigheid met „de bergen Gods”, die kolossen der bergwereld, wier top het wolkenfloers doorboort en wier voet naar semitische beschouwing afdaalt in den oceaan, waarop de platte aarde drijft; en de rechtspraken met den „grooten oervloed”, den onderaardschen oceaan, waaruit zeeën en rivieren in onuitputtelijken watervloed opbruisen. En

al die lichtstralen gaan niet buiten de schepselen om, maar mensch en dier ervaart het reddend alvermogen van den Heere, wiens heerlijkheid den ganschen kosmos vervult (vs. 7). Aanbiddend zinkt de dichter hiervoor neder, teruggrijpend op wat voor den schuldigen mensch het rijkst is: de genade Gods. Kostelijk, kostbaar, groot in innerlijke waarde en waardevol in bezit noemt hij ze (vs. 8a), waarna hij iets van die kostelijkheid laat zien. Aan haar dankt de mensch het, dat hij bij aanvechting en vervolging verkwikking vinden kan onder de liefdevol uitgespreide vleugelen des Heeren (vs. 8b). Aan haar dankt hij het, dat hij niet alleen des Heeren huis mag binnentreden, maar ook den milden Heer des huizes mag ontmoeten, die lieflijk noodend hem een plaats bereidt aan zijn disch, waar een vette maaltijd is aangericht en verkwikkende dranken hem wachten, rijkelijk opwellend uit geestelijke vreugdebronnen (vs. 9). En die bronnen hebben hun aanvang niet maar *in* de volheid Gods; neen, de Heere zelf is de levensbron, oergrond van alle geestelijk en zedelijk zijn. Slechts waar God is, is leven, waarachtig leven; slechts waar zijn genadelicht straalt, daar is licht. En hoemeer de mensch in die lichtbron indaalt, des te ontdekkender werkt ze op zijn eigen lichtvermogen in, totdat het licht wordt en blijft zelfs in de duisternis van het lijden (vs. 10).

Zoo is hier alles verdiept. De tempel met zijn zinnelijke heilsgoederen, offerritus en vreugdemaaltijden, dat alles is geworden tot drager van het onzienlijke, van de geestelijke levensgemeenschap. En de bron, die uit den tempelberg neerstroomt als uit de diepten van Gods heilige woning, is voor den dichter symbool van Gods genadige levensvolheid, welke allen verkwikt, die bij Hem schuilen.

Vandaar de bede, dat die rijke genadebron ook verder verkwikke allen, die den Heere kennen, d. w. z. die Hem als den genadige hebben leeren kennen en daarom liefhebben, en dat des Heeren gerechtigheid in haar genadeloon schenkende levenswerking zich ook verder uitstrekke tot allen, wier hart oprecht is in het begeeren om uit de beek der wellusten Gods te worden gedrenkt (vs. 11).

Maar ook voor zichzelf heeft de dichter nog iets te vragen. Hij vreest den trotschaard en goddelooze. Tegen hem, die begeert hem te vertrappen en te verjagen, roept hij de genadige hulp in van zijn God (vs. 12). En zoo biddend, ontsluit zich voor hem de toekomst. De zekerheid der gebedsverhooring daalt in zijn ziel en zijn verlicht oog aanschouwt den val der goddeloozen (vs. 13).

Psalm 37.

1. Van David.

Alef.	Word niet naijverig op de boosdoeners,
benijd niet hen, die ongerechtigheid doen,
2.	want als gras verwelken zij snel
en als groen kruid verdorren zij.
Beth.	3. Vertrouw op den Heere en doe het goede,
bewoon het land en pleeg trouw
	4. en verlustig U in den Heere.
Dan zal Hij u uws harten wensch geven.
Gimel.	5. Wentel uw weg op den Heere
en vertrouw op Hem, en Hij zal handelen
	6. en als een licht uwe gerechtigheid doen uitgaan
en uw recht als den middag.
Daleth.	7. Wacht geduldig op den Heere en verbeid Hem;
word niet naijverig op hem, wiens weg voor-
spoedig is,
op den man, die listigheden doet.
He.	8. Laat af van toorn, verlaat de gramschap
en word niet naijverig: er komt slechts kwaad van.
	9. Want de boosdoeners zullen afgesneden worden,
maar die den Heere verwachten, die zullen de
aarde beërven.
Waw.	10. Nog een weinig tijds en de goddelooze is er
niet meer;
let gij op zijn plaats, hij is er niet meer.
	11. Maar de nedergebogenen zullen de aarde beërven
en zich verlustigen over grooten vrede.
Zajin.	12. De goddelooze zint kwaad tegen den recht-
vaardige
en knerst de tanden tegen hem.
	13. De Heer lacht om hem,
want Hij ziet zijn dag komen.
Cheth.	14. De goddeloozen trekken het zwaard en spannen
hun boog
om den nedergebogene en arme te doen vallen,
om die een rechten weg gaan te slachten.

15. Hun zwaard komt in hun eigen hart
en hun bogen worden gebroken.
- Teth. 16. Een weinig is voor den rechtvaardige beter
dan de groote rijkdom der goddeloozen,
17. want de armen der goddeloozen zullen gebroken
worden,
maar die de rechtvaardigen steunt is de Heere.
- Jod. 18. De Heere kent de dagen der oprechten
en hun erfdeel zal eeuwig bestaan.
19. Zij zullen niet beschaamd worden ten tijde des
kwaads
en in dagen van hongersnood zullen zij ver-
zadigd worden.
- Kaf. 20. Maar de goddeloozen zullen omkomen
en de vijanden des Heeren als ovenbrand:
zij vergaan als rook, zij vergaan.
- Lamed. 21. De goddelooze leent en geeft niet terug,
maar de rechtvaardige is barmhartig en geeft:
22. want die door Hem gezegend worden, zullen
de aarde beërven,
maar die door Hem gevloekt worden, zullen
worden afgesneden.
- Mem. 23. Door den Heere worden de gangen eens mans
bevestigd
en Hij heeft een welgevallen in zijn weg.
24. Valt hij, dan blijft hij niet liggen,
want de Heere ondersteunt zijn hand.
- Noen. 25. Ik ben jong geweest; ook ben ik oud ge-
worden;
maar nooit heb ik den rechtvaardige verlaten gezien
noch zijn zaad zoekende brood.
26. Den geheelen dag is hij barmhartig en leent hij uit
en zijn zaad is een zegen.
- Samech. 27. Wijk van het kwade en doe het goede
en gij zult eeuwig wonen,
28. want de Heere heeft het recht lief
en Hij verlaat zijn vromen niet.
- Ajin. De ongerechten worden verdelgd
en het zaad der goddeloozen wordt afgesneden;

29. maar de rechtvaardigen zullen de aarde beërven
en eeuwig daarop wonen.
- Pe. 30. De mond der rechtvaardigen verkondigt wijsheid
en zijn tong spreekt recht.
31. De wet zijns Gods is in zijn hart:
zijn schreden wankelen niet.
- Tsade. 32. De goddelooze bespiedt den rechtvaardige
en zoekt hem te dooden;
33. maar de Heere laat hem niet in diens hand
en laat hem niet in het ongelijk stellen,
als er recht over hem wordt gesproken.
- Kof. 34. Wacht op den Heere en bewaar zijn weg;
dan zal Hij u verhoogen om de aarde te beërven
en zult gij neerzien op de vernietiging der
goddeloozen.
- Resj. 35. Ik heb den goddelooze geweldig gezien,
zich verheffend als een ceder van den Libanon.
36. Ik ging er langs en zie, hij was niet meer,
ik zocht hem en hij werd niet meer gevonden.
- Sjin. 37. Let op den oprechte en zie op den recht-
schapene,
want de man des vredes heeft nakroost,
38. maar de afvalligen zullen gezamenlijk verdeldg
worden
en het nakroost der goddeloozen zal afgesneden
worden.
- Taw. 39. Het heil der rechtvaardigen komt van den Heere;
Hij is hun burcht in tijd van benauwdheid.
40. De Heere helpt en verlost hen;
Hij verlost hen van de goddeloozen en redt hen,
want zij schuilen bij Hem.

In dezen psalm zijn een reeks uitspraken samengeregeng over het lot van vromen en goddeloozen, soms in den vorm van een tegenstelling, maar meestal zonder duidelijken gedachtenvoortgang. De dichter wil de realiteit der goddelijke gerechtigheid, zich openbarend in het lot van den enkeling, in het licht stellen. Gods zegen vergezelt den vrome en zijn zaad; zijn vloek treft den goddelooze en diens nakroost. Zoo wil deze oude dichter (vs. 25) de zedelijke wereldorde, zonder welke geen geloof leven kan, zijn lezers voorhouden. En uit ervaring wetend hoe dik-

wijls de feiten daarmede in strijd schijnen te zijn en hoe vaak voorspoed en zegen het leven van den goddelooze verrijkt, vermaant hij tot geduld in het vaste vertrouwen op Gods gerechtigheid, en waarschuwt voor ergernis en afgunst, ongeduld en kleinmoedigheid. Daarbij stelt hij in het licht hoe onbestendig der goddeloozen voorspoed is en hoe onverwacht het ongeluk hen overvalt, terwijl daarentegen de vrome op ongedachte wijze den zegen des Heeren ervaart en door Zijn hand wordt gered.

Dat hij daarbij een praktisch doel beoogt, blijkt hieruit, dat hij dadelijk een en andermaal (vs. 1 en 7 v.) waarschuwt voor ergernis en ijverzucht tegenover den goddelooze, die snel verwelkt en verdort (vs. 2, 9 vv.), maar daarentegen opwekt om onder het doen van het goede d. w. z. van godsvrucht en rechtschapenheid op den Heere te vertrouwen (vs. 3—7). Daarbij denkend aan de vijandschap der goddeloozen tegenover de vromen (vs. 12—15), wijst hij op God als den verzorger der rechtvaardigen en oprechten (vs. 13, 18), die hen nooit laat zinken (vs. 19). Des Heeren vloek treft den goddelooze, die zijn schulden niet kan betalen (vs. 21), maar des Heeren zegen is over den rechtvaardige, die anderen weldoet (vs. 22). Daartoe beroept de dichter zich op de ervaring van zijn lang leven (vs. 25), dat hem zegt: de Heere kan zijn vromen niet verlaten (vs. 28). Wat de goddelooze dan ook doe (vs. 32), in rustig vertrouwen kan de vrome zijn weg gaan (vs. 33 v.). Diens macht is slechts van korten duur (vs. 35 v.) en hun kroost houdt geen stand (vs. 38). Maar de vromen hebben den Heere bij zich (vs. 24); Hij is hun burcht (vs. 39).

Met evenzoovele woorden zegt de dichter het niet, maar op den achtergrond van zijn geloofsbewustzijn staat de verwachting, dat straks de heilstijd zal aanbreken en het gericht over de goddeloozen zal losbarsten. Dat is dan de onzichtbare draad, die de paarlenreeks verbindt.

Psalm 38.

1. Een psalm van David. Bij het azkara-offer.
2. Heere, straf mij niet in uw toorn
en tuchtig mij niet in uw gramschap!
3. Voorwaar, uwe pijlen hebben mij doorboord
en uw hand is op mij neergedaald.
4. Niets is gezond aan mijn lijf vanwege uwe grimmigheid,
niets is er heel aan mijn beenderen vanwege mijn zonde;
5. want mijne ongerechtigheden hebben mij overstelpt,
als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden.

6. Mijn wonden stinken, etteren
ten gevolge mijner dwaasheid.
7. Gekromd, volkomen gebogen ben ik,
den ganschen dag ga ik in rouwgewaad;
8. want mijn lenden zijn vol ontsteking,
er is niets heels aan mijn lijf.
9. Krachteloos ben ik, volkomen verbrijzeld;
ik brul meer dan het brullen van een leeuw.
10. Heer, Gij kent al mijn begeeren
en mijn zuchten is voor U niet verborgen.
11. Mijn hart slaat heftig, mijn kracht heeft mij verlaten;
ik heb zelfs niet meer het licht van mijn oogen.
12. Tegenover mijn kwaal houden mijn liefhebbers en vrienden
zich verre
en mijn verwanten staan van ver.
13. Die mijn ziel zoeken leggen mij lagen
en die mijn ongeluk zoeken spreken wat verderven kan:
den ganschen dag bedenken zij leugens.
14. Maar ik ben als een doove; ik hoor niets;
en als een stomme, die zijn mond niet opendoet.
15. Ik ben geworden als een man, die niets hoort
en in wiens mond geen tegenspraak is:
16. want U, Heere, verwacht ik;
Gij zult antwoorden, Heer, mijn God!
17. Ik zeg: „dat zij zich over mij niet verblijden;
wanneer mijn voeten wankelen,
dat zij niet groot tegenover mij doen!”
18. Voorwaar, ik ben nabij den val,
mijn smart heb ik steeds vóór mij.
19. Ja, mijn ongerechtigheid beken ik;
ik ben bekommerd over mijn zonde!
20. Die mij zonder oorzaak vijandig zijn, zijn machtig in getal;
veel zijn zij, die mij valschelijk haten
21. en die, mij kwaad voor goed vergeldend,
mij vijandig behandelen, wijl ik het goede najaag.
22. Verlaat mij niet, o Heere!
Mijn God, wees niet ver van mij!
23. Haast U tot mijn hulp,
Heer, mijn heil!

David verkeert te midden van bang lijden. Des Heeren hand rust zwaar op hem. Zwaar lichamelijk lijden is over hem gekomen, dat hem geheel ontkracht (vs. 6 v.v.). Van waken en weenen zijn zelfs zijn oogen dof geworden (vs. 11). Allen hebben hem verlaten en zijne vijanden, door zijn lijden overtuigd dat God met hem niet meer is, trachten van zijn hulpeloosheid gebruik te maken om hem den laatsten stoot toe te brengen (vs. 13). Reeds ziet hij zijn val aanstaande. Want machtig velen haten hem en verblijden zich in zijn ongeluk (vs. 17 v.v.). Al dat lijden heeft David leeren zien als gevolg zijner zonde: Gods toorn volgt op de zondedaad en openbaart zich in lichaamslijden. De zonde is oorzaak van de goddelijke grimmigheid en de grimmigheid is oorzaak der lichaamssmart (vs. 4). Vandaar zijn klagen niet zoozeer over het lijden zelf als over zijn zonde (vs. 4), die hem is als een overstelpende watervloed, als een niet te dragen last (vs. 5), als een dwaasheid, wijl ze, gelijk hij nu wederom ervaart, zelfvernietiging is (vs. 6). In al haar verschrikking staat zijn zonde nu vóór hem en zijn schuldgevoel vermeedert juist zijn smart (vs. 19). Vandaar ook, dat hij tegenover de pogingen zijner vijanden om hem te vernietigen zwijgen moet. In 't bewustzijn van zijn zondeschuld moet hij verstommen. Hij moet doen als hoort hij hun leugenachtige beschuldigingen niet. Waar zijn lijden zoo duidelijk spreekt van schuld heeft hij geen middel te zijner rechtvaardiging (vs. 14 v).

En nu komt hij met al dit lijden tot zijn God. Niet als zou Deze het niet weten, maar om door dat lijdensbeeld Gods erbarmen gaande te maken (vs. 10). Of is des Heeren eer er niet mede gemoeid, waar David toch den Heere verwacht (vs. 16) en het goede najaagt (vs. 21)? En nu roept hij tot Hem, wiens pijlen hem doorboorden en wiens hand op hem nederdaalde (vs. 2), *niet* om verlossing van lijden. Slechts vraagt hij, dat God hem ook in deze diepte van ellende niet verlaten moge, maar hem haastig moge helpen (vs. 22 v.), of, gelijk het in vs. 1 heet, de Heere doe hem in zijn lijden vaderlijke liefde en goddelijk ontfermen zien (vs. 1). Dan zal hij het ondraaglijke kunnen dragen. En op grond waarvan durft hij dit nu vragen? Daarop geeft de klarenstoot een antwoord, waarmede dit lied van zelfaanklacht en boete eindigt: de Heere is zijn heil, zijn redder en verlosser (vs. 23). David vertwijfelt aan zichzelf, maar niet aan zijn God.

Psalm 39.

1. Voor den opperzangmeester. Lidoethoen. Een psalm van David.

2. Ik zeide: „bewaren wil ik mijn wegen,
opdat ik niet zondige met mijn tong;
mijn mond een teugel aanleggen,
zoolang de goddelooze nog vóór mij is.”
3. Stom werd ik, stil;
ik zweeg geheel, maar mijn smart werd meer.
4. Heet werd mijn hart binnen in mij;
een vuur brandde bij mijn zuchten.
Toen moest ik spreken!
5. Leer mij, Heere, mijn einde
en wat de maat is mijner dagen,
dat ik wete hoe vergankelijk ik ben!
6. Zie, een paar handbreedten hebt Gij mijn dagen gesteld
en mijn leven is als niets voor U.
Ja, een ademtocht is ieder mensch! Sela.
7. Slechts als een schaduwbeeld wandelt de mensch;
slechts een ademtocht is wat ze woelen;
hij hoopt op en weet niet wie het tot zich nemen zal.
8. En nu, waarop wacht ik, Heer?
Op U is mijn hopen!
9. Red mij van al mijn overtredingen;
stel mij niet tot een smaad van den dwaas!
10. Stom werd ik; ik doe mijn mond niet open,
want Gij, Gij hebt het gedaan!
11. Neem van mij uw plaag;
van de bestrijding uwer hand verga ik.
12. Door tuchtigen over de zonde
straft Gij den mensch.
Dan vergaat als door de mot zijn schoonheid.
Ja, een ademtocht is de mensch! Sela.
13. Hoor mijn gebed, o Heere,
en luister naar mijn gekrijt;
zwijg niet bij mijn geweën,
want een gast ben ik bij U,
een bijwoner als al mijn vaderen.
14. Wend uw oog van mij af,
opdat ik weer vroolijk worde,
voor ik heenga
en er niet meer ben.

Ellende is over David gekomen. Van welken aard die is, zegt hij niet. Slechts gewaagt hij in vs. 11 van een plaag, die over hem kwam, en van een bestrijding van Gods hand, waardoor hij vergaat. En uit vs. 14 blijkt, dat hij in vrees is voor zijn leven. Blijkbaar echter houdt een en ander ten nauwste verband met het geweldige probleem der zedelijke wereldorde, dat zoo menig geloovige heeft benauwd: de vraag hoe het lijden van den vrome en de voorspoed van den goddelooze zich rijmen laat met het geloof in de goddelijke gerechtigheid. Zal David nu over zijn lijden twisten met den Heere, zijnen God? Zal hij het „verlaten en vergeten” doen hooren? Dat kan hij niet. Reeds ziet hij de vreugde der goddeloozen, wanneer ook David belijdt des Heeren wegen niet meer te verstaan en aan Gods gerechtigheid te twifelen. Daarom wil hij niet in klachten uitbreken. Noch door daad („mijne wegen”) noch door woord („mijn tong”) wil hij laten merken wat er omgaat in zijn ziel en welk een strijd daar ontketend is (vs. 2 v.). Maar het zwijgen maakt aan het denken over het probleem geen einde en het denken maakt des Heeren doen niet begrijpelijk!

Hoe meer David zwijgt, des te geweldigter wordt de zielestrijd, des te intenser het lijden; des te hooger laait het vuur op (vs. 4). En eindelijk breekt het oogenblik aan, dat het vroegere besluit om te zwijgen onhoudbaar blijkt en de vuurstroom alle hinderpaal vernietigt. David *moet* spreken, uitzeggen wat daar woelt in zijn binnenste.

Maar als hij spreken gaat, wordt hij aangegrepen door den oneindigen afstand tusschen den eeuwigen God en den kortstondigen mensch. Hoe zal hij, mensch, met God durven twisten! En nu brengt eerbied hem tot zwijgen en wordt de hartstochtelijke klacht een ootmoedig gebed. In plaats van klagen wil David bescheidenheid leeren en zich laten onderrichten over de vergankelijkheid van het aardse leven (vs. 5). Waarom, wordt weer niet gezegd, maar blijkbaar ligt op den achtergrond van zijn denken deze gedachte: als het leven zoo kort is, dan duurt ook mijn lijden en het geluk der goddeloozen slechts een oogenblik. En nu verzinkt hij zich in de kortstondigheid des levens. Krachteloos als een ademtucht, inhoudloos als een schaduwbeeld is de mensch! Datgene, waarom zij zich druk maken, gaat even snel voorbij als zij zelf, en nietig is wat voor velen *het* levensdoel is: het vergaderen van schatten (vs. 6 v.).

Maar als alles dan zoo nietig is, waar vindt David dan houvast? wat valt er voor hem dan nog verder te hopen? En dan klinkt het antwoord: voor mij is er slechts ééne hoop: dat is God en God alleen! (vs. 8). Tegenover alle raadselen en bij alle lijden des levens werpt David zich zijn God in de armen. Neen, nu geen twisten met God, maar een denken aan eigen zonde, waarmede het lijden zoo ten nauwste verbonden is. Zijn God redde hem van zonde en lijden en geve den goddelooze

geen schijn van grond voor zijn spotten met den vrome, wiens vrouwen op God door het over hem gekomen lijden zoo te schande schijnt gemaakt (vs. 9). Daartoe herinnert hij aan zijn besluit om in woord noch daad met God te twisten. David draagt het lijden gelijk God wil, dat een mensch het dragen zal: zonder murmureeren. Maar bidden mag hij om wegneming van de plaag, waaronder hij dreigt te vergaan (vs. 11). Ook mag hij er zijn God aan herinneren, dat de mensch te zwak is om de volle mate van lijden te dragen (vs. 12). Daarom hoore God zijn geroep en zwijge Hij niet bij Davids weenend klagen (vs. 13a). Daarbij dringt zich nog eenmaal het bewustzijn van de vergankelijkheid des levens aan hem op en daarvan maakt hij dan een drangreden om verhooring af te smeeken. Een vreemdeling is de mensch, die als gast rondtrekt in het land, dat niet zijn vaderland is; een bijwoner, die van huis uit op niets recht heeft en niet langer blijven mag dan de heer des lands hem toelaat. Zoo moge dan God barmhartigheid bewijzen aan zijn gast! Zijn gramschap moge wijken, opdat David weer de vreugde des levens smake! Straks komt de dood met zijn donkerheid en vreugdeloosheid!

Zoo eindigt het gebed. De vreugdeloosheid van wat straks onafwendbaar komen gaat is voor het bewustzijn van David een voldoende drangreden voor het beëindigen van de straf en het hergeven van de levensvreugde!

Psalm 40.

1. Voor den opperzangmeester. Van David. Een psalm.
2. Van heeler harte heb ik den Heere verwacht
en Hij heeft zich tot mij geneigd
en naar mijn gekrijt gehoord,
3. mij getrokken uit de put van den ondergang,
uit modder en slijk,
en mijne voeten op een rots gezet:
Hij heeft mijn schreden vastgemaakt
4. en mij een nieuw lied in den mond gegeven,
een lofzang voor onzen God.
Velen zien het en vreezen
en vertrouwen op den Heere.
5. Welgelukzalig de man,
die in den Heere zijn vertrouwen stelt
en zich niet wendt tot hoovaardigen en leugendienaars.

6. Veel hebt Gij gemaakt, o Heere mijn God,
uwe wonderen en raadsplannen aan ons:
niemand kan met U worden vergeleken.
Ik zou ze willen vertellen en uitspreken,
maar ze zijn ontelbaar.
7. In slachtoffer noch spijsoffer hebt Gij welgevallen,
ooren hebt Gij mij gegraven:
brandoffer en zondoffer vraagt Gij niet.
8. Toen heb ik gezegd: zie ik kom
met de boekrol, mij voorgeschreven.
9. In het doen van uw welbehagen, o God, is mijn wel-
gevallen;
uw wet is in het binnenste van mijn ingewand.
10. Uw heil heb ik verkondigd in een groote vergadering;
zie, mijn lippen sluit ik niet,
Heere! Gij weet het.
11. Uwe gerechtigheid bedek ik niet onder in mijn hart,
van uw trouw en redding spreek ik.
Uw gunst en trouw verheel ik niet voor een groote ver-
gadering.
12. Gij, Heere, zult niet uw erbarmen voor mij sluiten,
uw gunst en trouw zullen mij steeds beschermen.
13. Voorwaar, ongelukken hebben mij omringd zonder tal,
mijne ongerechtigheden hebben mij bereikt;
ik kan ze niet overzien;
talrijker zijn ze dan de haren mijns hoofds;
ik heb geen moed meer.
14. Het behage U, o Heere, mij te redden;
Heere, haast U tot mijn hulp!
15. Laten beschaamd en schaamrood worden te gader
die trachten mijn ziel te nemen!
Laten zij achterwaarts wijken en zich schamen
die een welgevallen hebben in mijn ongeluk!
16. Laat hen om hunner beschaming wille van ontzetting sidderen
die tot mij zeggen: ha, ha!
17. Maar laten zich verheugen en verblijden in U
allen, die U zoeken;
laten ze voortdurend zeggen: „Groot is de Heere!”
zij, die uw heil liefhebben!

18. Ik ben nedergebogen en arm;
 de Heere gedenke mijner!
 Mijn hulp en mijn redder zijt Gij:
 mijn God, vertoef niet!

Evenals ps. 19 bestaat ook deze blijkens inhoud en rhythmie uit twee liederen, waarvan het tweede met eenige tekstwijziging in ps. 70 terug te vinden is. Het eerste, vs. 1—12, is eene dankzegging voor uitredding; het tweede, vs. 13—18, is eene bede om verlossing. De liturgische reden voor deze samenvoeging ontgaat ons ten eenenmale.

Van welken aard de ellende geweest is, voor welker uitredding David in het eerste deel dankt, blijkt niet. Slechts gewaagt hij van „de put van den ondergang” en van „modder en slijk” (vs. 3). Dit beeld, ontleend aan het levensgevaar, dat hem bedreigde, die in de vangkuilen voor het gedierte geraakte, geeft echter geen nader licht. In ieder geval, het gevaar ligt achter hem. Maar nog staat het hem duidelijk voor den geest, met hoe innig zielsverlangen hij op uitredding van de zijde des Heeren heeft gewacht en hoe de Heere zijn roepen heeft gehoord (vs. 2, 3). Zijn hart is vervuld van dank en nu bruist een door God zelf gestemde lofzang uit zijn ziel, opdat zijn verlossing anderen leere hun vertrouwen op den Heere te stellen (vs. 4) en zij zich van valsche steunpunten mogen afkeeren (vs. 5). Een drangreden te meer tot dit laatste vindt de dichter in de ontelbaar vele wonderdaden Gods in het midden van zijn bondsvolk, waardoor de Heere zich bewezen heeft de onvergelijkelijke en derhalve de eenig vertrouwenswaardige te zijn (vs. 6).

Maar nu rijst in des dichters ziel de vraag: hoe moet die dank in daden worden omgezet? Voor de meesten zijner volksgenooten was dat geen vraag. Voor hen is het brengen van het offer het eenige middel om hun dankbaarheid te bewijzen. Maar David, die in Samuels wegen gaat (1 Sam. 15 : 22) weet, dat de Heere in slacht- noch spijsoffer welgevallen heeft. „Ooren hebt Gij mij gegraven”, zoo roept hij roemend zijn God toe: de gave des gehoors en daarmede der gehoorzaamheid hebt Gij mij verleend. En waar hij nu wist, dat zijn God in onderscheiding van alle andere goden geen brand- noch zondoffer vraagt, vat hij het besluit („toen heb ik gezegd”) niet met een offer voor des Heeren aangezicht te treden, maar met de boekrol der wet Gods, die hem voorgeschreven is, waarin des Heeren wil hem is bekend gemaakt, om nu te verklaren, dat zijn eenig welgevallen is het doen van des Heeren welbehagen en dat des Heeren wet geschreven is in zijn ingewand, zoodat hij in de geheime roerselen van zijn eigen zielsbestaan de richting en den inhoud aangegeven vindt van zijn eigen levensdaden. Zoo offert David dus zijn gansche persoonlijkheid aan Gods wil, waarom

dan ook in Hebr. 10 : 5 dit woord op den Christus Gods kan worden betrokken.

Maar met deze zelfovergave is Davids dankbaarheid niet uitgeput. Hij is verkondiger geworden van de blijde boodschap van des Heeren uitreddende genade („heil” vs. 10) en kan zich op Gods alwetendheid beroepen bij de verzekering, dat hij zich door niets daarvan heeft laten afhouden (vs. 10 v). En waar hij nu zijnerzijds zijne lippen niet sloot, daar rijst in hem de bede, dat de Heere, dien hij ook nu wederom als den redder heeft ervaren, zijn erbarmen voor hem niet sluite. Hij begeert voortdurend onder de bescherming te staan van des Heeren gunst en trouw, de bron der menigvuldige verlossing (vs. 12).

Het tweede gedeelte plaatst ons voor een gansch andere zielsstemming. Hier geen dank maar duisternis en klagen. Van alle zijden dringt het ongeluk op den dichter aan. Hij ziet zijn ongerechtigheden als wrekende machten hem vervolgen en bereiken en bij 't aanschouwen van hun groot getal ontzinkt hem de moed: redding schijnt uitgesloten (vs. 13). Reeds ziet hij zijn vijanden juichen over zijn ondergang; hun ha-ha-geroep klinkt hem reeds in de ooren (vs. 15 v.). Reeds aanschouwt hij de smart van wie den Heere zoeken en die nu bij den dreigenden ondergang van den dichter aan des Heeren reddende genade kunnen gaan twifelen (vs. 17). Maar uit die diepte verheft de dichter zich in het gebed tot zijn God, opdat deze hem helpe, den vijand beschame en den vriend zijn grootheid doe zien (vs. 14 v.v.). Maar waar de ondergang zoo dreigend nabij is, haaste de Heere zich tot zijn hulp! Het is donker in de ziel. Toch is er één enkele lichtstraal. Zijn levenservaring is, dat de Heere zijn God is, die redt en helpt (vs. 18b). En die levenservaring dringt tot bidden.

Psalm 41.

1. Voor den opperzangmeester. Een psalm van David.
2. Welgelukzalig, die zich aan den arme laat gelegen liggen: ten dage des kwaads redt hem de Heere.
3. De Heere bewaart hem en behoudt hem in het leven, opdat hij gelukkig geprezen worde in het land.
Ja, Gij geeft hem niet over aan de ongenade zijner vijanden.
4. De Heere ondersteunt hem op het ziekbed.
Heel zijn legerstede verandert Gij, als hij ziek is.
5. Ik, ik zeg: Heere, wees mij genadig,
genees mij! Ja, ik heb tegen U gezondigd.

6. Mijne vijanden spreken kwaad van mij:
„wanneer sterft hij en vergaat zijn naam?”
7. Komt iemand naar mij zien, dan spreekt zijn hart leugen;
hij vergadert zich onwaarheid, spreekt die uit, als hij
buiten is.
8. Al mijn haters mompelen onderling over mij;
zij verzinnen tegen mij wat mij kwaad kan doen:
9. „iets schandelijks kleeft hem aan
en waar hij nu ligt staat hij niet weer op.”
10. Zelfs mijn vriend, in wien ik vertrouwen stelde,
mijn dischgenoot geeft mij een trap!
11. Maar Gij, Heere, wees mij genadig en richt mij op,
opdat ik het hem vergelde!
12. Hieraan weet ik, dat Gij aan mij een welgevallen hebt:
als mijn vijand niet over mij juicht.
13. Daar ik onschuldig ben, grijpt Gij mijn hand
en stelt mij eeuwig vóór U.
14. Gezegend zij de Heere, Israëls God,
van eeuwigheid tot in eeuwigheid!
Amen, ja Amen!

Ziek ligt de dichter ter neer en veel heeft hij daarbij van zijn naasten kring te lijden. Hun vijandschap uit zich op allerlei wijze. Ze verlangen naar zijn dood (vs. 6). Als ze hem komen bezoeken, veinzen ze medelijden, maar ze doen niet anders dan op de symptomen te letten, die hen kunnen versterken in hun meening, dat het geval hopeloos is, en dragen dat dan verder (vs. 7). Hardop durven ze het nog niet te zeggen, maar fluisterend brengen ze het vermoeden verder, dat het lijden des dichters gevolg is van een daad, die men alleen van Belials-kinderen verwachten kan en, wijl onvergeeflijk, den dood met zich medebrengt (vs. 8 v.). Het ergste, wat hem daarbij overkwam, is de houding van den man, in wien hij het volste vertrouwen had en wien hij een plaats aan zijn disch inruimde. Zijn onwaardige handelwijze maakt op den dichter het effect van een trap (vs. 10).

Maar in dezen nood richt hij zich op aan het vertroostend bewustzijn zijner onschuld voor God (vs. 13) en aan het geloof, dat God barmhartigheid zal doen geschieden aan wie barmhartigheid jegens anderen bewijst (vs. 2—4). Vooral bij dit laatste blijft hij lang staan, waarbij hij telkens aan de levenservaring dat ontleent, wat voor hemzelf van bijzonder gewicht

is: des Heeren ondersteunende en uitreddende genade, die den kranke geneest en den laster tot zwijgen brengt. Daarom durft hij ondanks zijn zonde om genezing vragen (vs. 5) en om op-richting van zijn krankbed (vs. 11a). Daarbij treft ons dat „opdat ik het hem vergelde” (vs. 11b), waarbij echter niet vergeten mag worden, dat het „zeventig maal zevenmaal” eerst door den Heere Christus als levenseisch is gesteld en ook door den „verst gevorderde” zelfs niet in de verste verte wordt benaderd.

Het 14de vers behoort niet tot den psalm. Het is een onderschrift, dat het eerste boek van den psalmbundel afsluit en met kleine wijziging ook ps. 72 : 18 v., 89 : 53 en 106 : 48 wordt gevonden.

Psalm 42 en 43.

- 42 : 1. Voor den opperzangmeester. Een leerdicht van de kinderen van Korach.
2. Als een hert, dat hijgt naar waterstroomen,
zoo hijgt mijn ziel naar U, o God!
 3. Dorst heeft mijn ziel naar God, naar den levenden God:
wanneer kom ik en zie ik het aangezicht Gods?
 4. Mijn tranen zijn mij tot spijze geworden dag en nacht,
omdat men den ganschen dag tot mij zegt:
„waar is nu uw God?”
 5. Hieraan wil ik gedenken en mijne ziel in mij uitstorten:
hoe ik in den kring der edelen trad naar Gods huis
met tonen van jubel en dank, een feestvierende
menigte!
 6. Wat buigt ge u neder, mijne ziel, en wat steunt ge
in mij?
Hoop op God, want nog wil ik Hem loven,
de verlossing mijns aangezichts en mijn God!
 7. Mijn ziel is neergebogen in mij; daarom gedenk ik uwer
van uit het land van den Jordaan en de Hermons,
van den berg van Mitsar.
 8. De eene vloed roept den ander, als uw watergoten
ruischen:
al uw baren en golven zijn over mij heengegaan.

9. Des daags zal God zijn gunst gebieden
en des nachts zal een lied bij mij zijn,
een gebed tot den God mijns levens.
 10. Ik wil tot God, mijn rots, zeggen: waarom hebt Gij
mij vergeten?
waarom moet ik in rouwgewaad gaan onder 's vijands
druk?
 11. Als verbrijzeling mijner beenderen is mij het smaden
mijner tegenpartijders,
omdat zij den ganschen dag tot mij zeggen:
„waar is nu uw God?”
 12. Wat buigt ge u neder, mijne ziel, en wat steunt ge
in mij?
Hoop op God, want nog wil ik Hem loven,
de verlossing mijns aangezichts en mijn God!
- 43 :
1. Doe mij recht, o God, en twist mijn twistzaak
tegenover een onbarmhartig volk;
red mij van den man van bedrog en ongerechtigheid!
 2. Want Gij zijt de God mijner sterkte:
waarom hebt Gij mij dan verstooten?
waarom moet ik in rouwgewaad gaan onder 's vijands
druk?
 3. Zend uw licht en uw waarheid; laat die mij leiden;
laat die mij brengen naar uwen heiligen berg en uwe
woningen,
 4. opdat ik kome tot Gods altaar, tot God, de blijd-
schap mijner verheuging,
en ik U love met de cither, o God, mijn God!
 5. Wat buigt ge u neder, mijne ziel, en wat steunt ge
in mij?
Hoop op God, want nog wil ik Hem loven,
de verlossing mijns aangezichts en mijn God!

Dat beide psalmen een poëtische eenheid uitmaken, bewijst niet alleen de afwezigheid van een opschrift (in de eerste drie boeken nog slechts ps. 33 en 71) en het driemaal herhaalde refrein, maar ook de gelijkheid van thema, rhythmus en stijl. Waarom dit lied tot twee liturgische eenheden is gemaakt, laat zich niet meer vaststellen.

De dichter vertoeft (als balling?) in „het land van den Jordaan” d.i. niet het Overjordaansche, maar bij de bronnen van den

Jordaan, dáár waar deze rivier zijn oorsprong neemt, bij de hellingen van den Antilibanos met zijn drie toppen, door den dichter „de Hermons” genoemd. Dicht hierbij moet de berg van Mitsar gezocht worden,

Hier is allerlei lijden over hem gekomen. Van welken aard dit was, blijkt niet. Dat lijden spreekt hem van een van God verlaten zijn en vergeten (42 : 10, 43 : 2). Of is voorspoed niet bewijs van Gods gunst; spreekt lijden en tegenspoed niet van Gods toorn? Zoo ziet het ook zijn omgeving, de „men” van 42 : 4, de „ze” van 42 : 11, de tegenpartijders (42 : 11), het onbarmhartige volk (43 : 1), de „mannen van bedrog en ongerechtigheid” (43 : 1). Zij zelf verwachten niets van God en vinden er nu een zielsgenoegen in om dezen man, wiens Godsvertrouwen hen zoo dikwijls heeft gehinderd en wiens geloofstaal hen zoo vaak heeft geërgerd, met spot te overladen en hem den ganschen dag de vraag voor te houden, die ook in zijn eigen ziel om antwoord roept: „waar is nu uw God?” En nog meer dan zijn eigen lijden doorwondt hem deze spottaal. Hun hoongelach gaat hem door merg en been (42 : 11).

En was hij nu maar dicht bij Jeruzalem! Kon hij nu maar Gods aangezicht zien (42 : 3), komen tot Gods altaar (43 : 4) tot Gods heiligen berg en zijne woningen (43 : 3)! En overmachtig stormt nu op hem aan de herinnering aan het vroeger op den Sion genotene: het heilig feestgewaad, de processie, de jubeltonen der tempelmuziek, het juichen en danken der schare, dansend rondom het altaar, dat rookt van de offergaven; die hoogtemomenten in het leven van Israëls vromen, wanneer „des Heeren aangezicht” zich verheft en Gods nabijheid wordt aanschouwd! Maar ver weg is hij, in het woeste bergland van den Jordaan, waar beek na beek van de berghelling stort als evenzoo vele watergoten Gods. En deze wilde bergpracht met zijn neerstortend water wordt hem een beeld van zijn ellende. Zooals daar rondom hem het water schuimend over de rotsen stroomt en alles meesleurt in zijn vaart, zoo vernietigend heeft God de stormvloed van ramp en ziekte over hem heen laten gaan (42 : 8).

Maar bij die ellende kan hij het niet uithouden. Hij moet zijn leed uitzeggen om er van verlost te worden. En daar breekt het los. Allereerst wat het meest de ziel vervult: het hien naar gemeenschap met den eeuwigen God. Hij voelt zich als de hinde, die ten doode toe afgemat onder de verzengende zonnestralen van den oosterschen zomer in het uitgedroogde stroombed staat en met neerhangende tong tevergeefs naar water zoekt. En als hij dan zijn God, naar wien hij dorst, den „levende” noemt, dan geeft hij daarmede aan, eenerzijds wat hij noodig heeft: een God, die niet is maar doet, die als het leven in daden zich openbaart in onderscheiding van alle andere goden, die niets doen, omdat ze niets kunnen doen; en ander-

zijds waarom hij tot zijn God roept; omdat God de „levende” is, richt de dichter zich tot Hem.

En dan komt het uitstallen van zijn nood: de benauwende vraag der tegenpartijders, waarop hij ondanks zijn hijgen en dorsten geen antwoord vinden kan: „waar is nu uw God?” Waarom helpt die „levende” God hem nu niet?

En dan zijn pogen om staande te blijven door uit het verleden kracht te putten voor het heden en ondanks alles, wat in zijn ziel tot klagend steunen en inzinken roept, tot een opgeven van den strijd, met een traan in het oog maar een lofzang in het hart hopen uit te zien naar de reddende daden van den „levenden” God, die ondanks allen schijn van het tegendeel „de verlossing zijns aangezichts”, zijn verlosser is en zijn God blijft (vs. 6).

Maar tegenover dat rijke verleden is het heden te armer met zijn overstelpende rampspoeden en zijn verwijdering van „de levensbron”. En zoo rijst de eene klacht na de andere. Maar ook nu straalt de hoopvolle verwachting, dat de „levende” God, die „de God zijns levens” is, eens zijn gunst zal gebieden, zoodat deze hem weer vergezelt en omringt en voor ramp behoedt, zoodat op den reddingsdag een dankensnacht volgen kan, waarop geen klacht, maar een lofprijzend gebed uit de ziel zal rijzen (vs. 9). En opdat dit geschiede, treedt hij met de klacht zijner verlatenheid voor zijn God om van Hem antwoord te krijgen op dat benauwende „waarom?” en „waar?” Dit doet hij echter niet zonder God „zijn rots” te hebben genoemd als degene, op wien hij kan zinken en staande blijven (vs. 10 v.). En wijl God „zijn rots” is, klinkt nu ten tweeden male de zelfopwekking om toch niet af te laten van hopen en loven (vs. 12).

Van nu af lost de spanning van des dichters ziel zich op in een gebed. Allereerst richt zich dat tegen hen, wier spottende vraag zulk een bittere druppel in zijn lijdensbeker is. Hij voelt zich met hen als in proces. Zij meenen, dat God hem verliet. Welnu, God moge dit proces te zijnen gunste beëindigen door hem zijne tegenwoordigheid weer te doen genieten en hem een antwoord te geven op dat benauwende „waarom?” Donker is zijn weg. God make het weer licht door het licht van zijn vriendelijk aangezicht daarover weer te doen opgaan en hem dat licht, dat met de waarheid een zegenrijk paar vormt, als een engel mee te geven ten einde hem te leiden naar den heiligen berg met zijn heiligen tempel en zijn van lofoffers rookend altaar. Daar zal hij dan nog eenmaal den mond openen. Maar nu niet tot klagen met een benauwend „waarom”. Straks wordt het een loven met de cithar, een zingen van een danklied, als het lijden voorbij is en God door zijn uitredding weer geworden is de God der „blijdschap zijner verheuging” (43 : 4).

En nu klinkt nog eenmaal — ten derden male! — dat „hoop

op God!" en de verzekering, dat er geen reden is tot klagend steunen. De „levende God", de „God des levens", Hij is en blijft „de verlossing zijns aangezichts en zijn God" (43 : 5).

Zoo verkwikt ook deze ziel zich in de duisternis van het heden reeds aan de vervulling harer bede. Geen andere vreugde kennend dan die van God uitgaat („de blijdschap mijner verheuging") is ze gelukkiger dan de hijgende hinde. Deze vindt geen water en versmacht. Des dichters ziel weet door te dringen tot de fonteynen des heils en wordt verkwikt, wetend dat de beproeving zeer haast voorbijgaat.

Psalm 44.

1. Voor den opperzangmeester. Van de kinderen van Korach.
Een overdenking.
2. O God! met onze ooren hebben wij het gehoord,
onze vaders hebben het ons verteld:
het werk, dat Gij hebt gewrocht in hun dagen,
3. in de dagen van ouds, ³ Gij, uwe hand!
Volken verdreeft Gij, maar hen hebt Gij geplant;
natiën versloegt Gij, maar hen hebt Gij doen uitspruiten
4. Ja, niet met hun zwaard hebben zij het land genomen
en hun arm heeft hen niet doen overwinnen!
Neen, uw rechterhand en uw arm
en het licht van uw aangezicht, wijl Gij een welgevallen
in hen hadt!
5. Gij waart het, mijn Koning en mijn God, die Jakobs
redding gebodt!
6. Met uw hulp stooten wij onze tegenstanders neer,
met uw Naam vertreden wij die tegen ons opstaan.
7. Ja, ik vertrouw niet op mijn boog en mijn zwaard redt
mij niet,
8. want Gij hebt ons gered van onze tegenstanders
en die ons haatten hebt Gij te schande gemaakt.
9. In God roemen wij den ganschen dag
en uw Naam zullen wij eeuwig prijzen. Sela.
10. En toch hebt Gij verstooten en ons smaadheid aan-
gedaan;
Gij trekt niet meer uit met onze legers.

11. Gij doet ons achterwaarts wijken voor den tegenstander
en die ons haten behalen voor zich buit.
12. Gij geeft ons als schapen ten spijsze over;
onder de volken hebt Gij ons verstrooid.
13. Gij verkoopt uw volk voor niets
en zijt niet rijk geworden door hun koopprijs.
14. Gij stelt ons onzen naburen tot smaad,
tot hoon en spot voor die ons omringen.
15. Gij maakt ons tot een spreekwoord onder de volken,
tot een hoofdschudden onder de natiën.
16. Den heelen dag staat mijn schande voor mij
en de schaamte mijns aangezichts bedekt mij
17. om de stem van den hooner en smader,
om den blik van den vijand en wraakgierige.
18. Dit alles is over ons gekomen en toch hebben wij U niet vergeten
en niet bedriegelijk gehandeld tegen uw verbond.
19. Ons hart is niet achteruit geweken
noch zijn onze schreden afgeweken van uw pad,
20. dat Gij ons vertreden hebt in het land der draken
en ons met duisternis hebt bedekt!
21. Als wij den Naam van onzen God vergeten hadden
en onze handen hadden uitgestrekt naar een vreemden God,
22. zou God dat dan niet uitvorschen?
Hij kent toch de hartsgeheimen!
23. Maar om Uwentwil worden wij den ganschen dag gedood,
worden wij geacht als slachtschapen!
24. Ontwaak! Waarom slaapt Gij, Heer?
Ontwaak! Verstoot ons niet voor altijd!
25. Waarom verbergt Gij uw aangezicht,
vergeet Gij onze ellende en druk?
26. Want onze ziel is tot in het stof neergebogen,
onze buik kleeft aan de aarde!
27. Sta op! Kom ons te hulp
en verlos ons om uwer goedertierenheid wil!

Gebukt gaande onder het lijden van zijn volk stelt de dichter het glansrijke verleden (vs. 2—9) tegenover het donkere heden (vs. 10—23) en vindt daarin grond voor zijn bede om hulp en bijstand (vs. 24—27).

Het verleden, waarvan de herinnering door de voorgeslachten

plichtmatig is overgeleverd, begint, wijl het straks gaan zal over wat Israël in Kanaän heeft te lijden, met het planten en doen uitspruiten van den wijnstok Israël: de verovering van Kanaän. Niet aan eigen vermogen, maar aan des Heeren verkiezende genade en almachtige hulp dankt Israël het bezit van het beloofde land (vs. 3 v.). En wanneer vijanden zich tegen des Heeren volk verhieven, dan was de Naam, de daadwerkelijke zelfopenbaring van Hem, dien Israël zijn Koning en God noemt, het middel om met ongetemd vermogen den tegenstander te vertreden (vs. 5 v.). Zoo heeft dan ook het volk uit zijn glorierijk verleden geleerd, dat niet Israëls vermogen het de overmacht geeft, maar Gods genademacht, werkend in Israëls onmacht. Niet eigen roem, maar alleen des Heeren verheerlijking is dan ook het doelwit van Israëls zangen (vs. 7—9).

In schrille tegenstelling echter met dat verleden, dat de verwachting scheen te wettigen, dat de Heere steeds den strijd van zijn volk zou strijden, staat het donkere heden. Israël is van zijn God verlaten en aan zijn vijanden prijs gegeven, die het naar hartelust plunderen (vs. 11) en met huid en haar opeten (vs. 12a). Zelfs worden ze als waardelooze slaven onder de volken verspreid (vs. 12b, 13). En wat nu dit droeve lot nog zwaarder maakt is: allereerst, dat de naburen, die eertijds Israëls meerderheid ervoeren, in hun bittere vijandschap het zustervolk met hun smaad en spot overladen, nu dat door anderen vertreden wordt (vs. 14) en voorts, dat de verder afgelegen volken Israël als een exempel beschouwen van smadelijken ondergang en hun blijde verbazing daarover te kennen geven (vs. 15). Die smaad is voor den waren Israëliet nog het moeilijkst te dragen en is dan ook geen oogenblik uit zijn gedachten (vs. 16 v.).

En waarom komt dat alles nu over Israël? Vanwaar dit van God verlaten zijn? Het is onverdiend, zegt de dichter (vs. 18—23). Een tuchtiging voor ontrouw is het niet, want Israël heeft zich niet aan afgoderij overgegeven, gelijk God zeer wel weet (vs. 22). Veeleer komt al die ellende over hen, wijl zij het volk des Heeren zijn! (vs. 23).

Is het dan Gods schuld? Met even zoovele woorden zegt de dichter dat niet. Natuurlijk niet! Daartoe vermeet zich geen mensch, wien het „Mijn God” (vs. 5) over de lippen is gekomen. Maar toch, het is hem onbegrijpelijk, dat de Heere niet ingrijpt in het aardsch gebeuren. En nu geeft hij in vragenden vorm uiting aan wat daar stormt in zijn ziel: waarom grijpt God niet in? waarom gedenkt Hij niet? om dan met een beroep op des Heeren goedertierenheid zijn lied te eindigen.

In welken tijd deze psalm ook moge zijn gedicht (*Calvijn* b.v. aarzelt tusschen de babylonische ballingschap en den eersten tijd der Makkabeën; *Delitzsch* denkt aan Davids tijd, speciaal den syro-ammonitischen krijg), geen moment is er in

Israëls geschiedenis, waarin het als volk op deze wijze voor zijn God kon treden. Hoeveel men ook op rekening schrijve van het bij Israël zoo sterk religieus getinte nationale eergevoel en van de vertwijfeling en verbittering, waartoe het lijden zijns volks Israëls vrome brengen kan, hier wordt een toon gehoord, die duidelijk hooren laat gebrek aan ootmoed onder het lijden en aan diep inzicht in het karakter der zonde. We staan hier ver af van Matth. 5 : 10—12.

Psalm 45.

1. Voor den opperzangmeester. Op „leliën”. Van de kinderen van Korach. Een overdenking. Een lied der liefde.
2. Mijn hart trilt van goede woorden :
mijn lied wil ik voor den koning zingen ;
mijn tong is als de griffie van een ervaren schrijver.
3. Schooner zijt gij dan eenig menschenkind,
genade is op uw lippen uitgestort.
Daarom heeft God u voor eeuwig gezegend.
4. Gord uw zwaard aan de heup, o held !
ja, uwe majesteit en heerlijkheid !
5. Wees voorspoedig in uw rijden
om den wille van waarheid, zachtheid en recht !
En dat uw rechterhand u vreeselijke dingen leere !
6. Uw pijlen gescherpt ! Natiën aan uw voeten !
Zij vallen, zij vergaan, de vijanden des konings !
7. Uw kroon, o God, is eeuwig en altoos ;
uw koningsstaf is een gerechte scepter.
8. Gij hebt gerechtigheid lief en haat slechtheid.
Daarom heeft God, uw God, u gezalfd
met vreugdeolie meer dan uwe genooten.
9. Myrrhe, aloë en kassie zijn al uw kleederen ;
uit elpenbeenen paleizen klinken snaren, die u verblijden.
10. Koningsdochters zijn onder uwe lievelingsvrouwen ;
de koningin stelt zich aan uw rechterhand in goud
van Ofir.
11. Hoor, o dochter, zie, neig uw oor :
vergeet uw volk en het huis uws vaders !

12. Zoo de koning uw schoonheid begeert,
wyl hij uw heer is, val voor hem neder.
13. Dan komt Tyrus met een geschenk,
huldigen u de rijksten der volken.
14. Louter pracht is de koningsdochter daarbinnen;
van gouddraad is haar gewaad.
15. In veelkleurige kleederen wordt zij tot den koning gevoerd;
maagden achter haar, hare gezellinnen, worden tot u
gebracht.
16. Zij worden binnengevoerd onder vreugde en gejuich;
zij komen het koningspaleis binnen.
17. In de plaats uwer vaderen zullen eens uwe zonen zijn;
gij zult hen stellen tot vorsten in heel het land.
18. Uw naam wil ik vermelden van geslacht tot geslacht;
daarom zullen de volken u loven eeuwig en altoos.

Deze psalm is, gelijk ook het opschrift zegt, een lied der liefde. Het zingt de lof van den koning ten dage van zijn huwelijk met een koningsdochter, die in feestelijke optocht naar het paleis wordt geleid, omstuwd door haar speelnooten.

De dichter begint met uiting te geven aan wat zijn ziel vervult. Gelijk water op het vuur, zoo is alles in zijn ziel in beweging. Alles trilt van „goede woorden”, rijk van inhoud en belofte. Zijn lied geldt niemand minder dan den koning! En nu bruisen de woorden, die kunstvol worden aaneengeregengelijk een ervaren schrijver met zijn griffie de voor het gewone volk zoo geheimzinnige letterteekens aaneenrijgt.

Eerst teekent hij den koning in zijn uiterlijke verschijning (vs. 3 v.). De schoonheid van zijn wezen is buitengewoon. Reeds zijn mond spreekt van gratie en bevalligheid. Alles getuigt hier van onvergankelijken zegen.

Daarna laat hij hem zien in de heerlijkheid van zijn vermogen, waarvan hij straks gebruik zal maken in den dienst van „waarheid, zachtheid en recht”, strijdend tegen leugen, trotschheid en onrecht. Reeds ziet hij hem op den wagen staan: het zwaard aan de heup, glanzend van majesteitelijke heerlijkheid. Voorspoedig is hij, waarheen hij ook rijdt. Zijn rechterhand leert hem hoe hij zich aller ontzag kan afdwingen. Ja, reeds ziet de dichter zijn overwinning. De vijanden des konings zijn ten ondergang gewijd (vs. 4—7).

Vervolgens teekent hij den koning als den onvergankelijken heerscher, wat uit tweeërlei blijkt: de troon spreekt van eeuwigdurend bestuur, de scepter getuigt van des konings liefde tot recht en gerechtigheid (vs. 7, 8a).

Dat laatste staat voor den dichter 't hoogst. Ook in *zijne*

dagen was er meer onrecht dan recht! En als hij nu dit hoogtepunt heeft bereikt, gaat hij met een „daarom” over tot het feest, dat hem tot zingen riep. De koning staat in het middenpunt zijner belangstelling. Hij ziet hem, druipend van olie, het symbool van vreugde: den bruidegom aan het hoofd zijner speelnooten! En spreekt dan van het reukwerk, welks geuren zijn bruiloftskleederen hebben doortrokken. Ook van het snarenspel, dat hem tegenklinkt. Ook van zijn grootheid, waardoor het mogelijk is, dat zelfs koningsdochters het niet beneden zich achten in zijn harem te worden opgenomen (vs. 8b, 9, 10a).

Nu richt hij zich tot de koningsbruid, die daar aan 's konings rechterhand voorwaarts treedt, fonkelend van gouden sieradiën. Tot dusver heeft hij gejubeld, den vrijen loop gelaten aan de blijdschap zijns harten. Nu laat hij een ernstigen toon van vermaning en onderrichting hooren. Drie dingen zegt hij haar. Allereerst denkt hij aan de gevaren, die van de zijde eener niet-israëlitisch voelende vrouw voor den koning en daarmede voor gansch het volk dreigen, en dan klinkt het: „vergeet toch uw volk en uws vaders huis!” Ze moet een israëlitische worden in haar denken en doen. Maar voorts ook moet 's konings wensch haar hoogste wet zijn. Israëls koning staat zóó hoog, dat ook deze koningin voor hem ter aarde moet vallen. Geschiedt dat, dan krijgt zij haar volle deel in den glans van het koningschap: ongekende rijkdommen zullen haar toevloeien uit wat tal van volken, die voor Israëls macht zich buigen, aan huldigingsgeschenken en tribuut tot de koningsstad zullen brengen (vs. 11—13).

Maar opnieuw wordt zijn lied een jubelzang. Hij volgt de feestelijk versierde bruid met hare speelnooten, die onder vroolijk geschal het koninklijk paleis binnentreden: louter pracht! (vs. 14—16).

Doch niet de koningin houdt zijn gedachten gevangen. Het is de bruiloft van zijn koning! Daarom richt hij zich nu weer tot hem met den wensch, dat dit huwelijk hem zonen geve, in staat om de plaats der vaderen in te nemen: even krachtig, even machtig, even rechtvaardig en wijs, zoodat ze de koningsmacht door heel het land heen schragen en vertegenwoordigen kunnen. (vs. 17).

Het lied is ten einde. Nauw gezongen, ras vergaan? Neen, zegt de dichter. Mijn lofprijs van dezen koning zal zich in steeds grooteren kring over de volkenwereld verspreiden en eeuwig voortklinken (vs. 18).

Dit laatste nu is een van die trekken in dezen psalm, welke ons doen zien, dat de dichter dezen koning (Salomo? Joram?) ziet in messiaansch licht. Dat wil *dit* zeggen. Van oude tijden af heerschte onder Israël, gelijk trouwens ook onder andere volken, de verwachting, dat een koning zou opstaan, die recht en gerechtigheid zou bestellen op aarde, aan wien de volkeren

zouden gehoorzamen en in wien God weer over de aarde zou gaan heerschen. Dat was de erfenis van het immer betreurde paradijs! In Israël knoopte deze verwachting zich aan het Davidische koningshuis vast op grond van 2 Sam. 7. De Davidische koning staat in zeer nauwe betrekking tot den Heere, door wien hij is verkozen en aangesteld. Tegenover het volk, ja tegenover de wereld vertegenwoordigt hij den almachtigen Beheerscher van hemel en aarde. Vandaar dat zoo dikwijls in de liederen, die de lof van een koning bezingen (de z.g. Koningspsalmen) trekken worden opgenomen, die aan het toekomstbeeld van den grooten Davidszoon zijn ontleend. De hoedanigheden, aan den koning toegekend, de teekening van zijn gebied, de omschrijving van zijn macht, m. a. w. het gansche beeld is van dien aard, dat dit alleen kan worden verklaard, indien voor het geestesoog van den dichter achter den koning die Grootere stond, naar wien Israëls nationale verwachting zich met hoopvol verlangen uitstrekte: de groote David, de van God Gezalfde, de Messias.

Ook in dezen psalm zijn er dergelijke messiaansche trekken. Allereerst in vs. 3, waar de schoonheid van 's konings verschijning wordt geteekend als van zoo alles overtreffenden aard, dat deze alleen kan worden verklaard als vrucht van bijzonderen zegen Gods. Voorts in vs. 6: de volken kunnen dezen heerlijken koning niet weerstaan; vs. 10: vreemde koningen zoeken zijn gunst en zenden hun dochters voor zijn harem; vs. 13: de schatten der rijksten onder de rijken worden dezen koning aangeboden; vs. 17: het rijksgebied is zóó groot, dat voor alle koningszonen plaats is als onderkoning over de gewesten; vs. 18 de roem van dezen koning zal van volk tot volk en van geslacht tot geslacht weerklinken. En eindelijk vs. 7, waar de koning als „God” wordt aangesproken en de eeuwige duur van zijn troon en de rechtvaardigheid van zijn regeering wordt in het licht gesteld, m. a. w. aan den persoon des konings, aan zijn dynastie en aan zijn regiment een goddelijk karakter wordt toegekend.

Dit alles heeft met de konings-apotheosen van oostersche hofdichters niets gemeen, die zich nooit tot dergelijke teekeningen verheven hebben. Hier staan we voor de verwachting van den zanger, dat de jonge koning het ideaal van den theocratischen heerscher en derhalve van de messiaansche gedachte zou verwetkelijken. Of liever: beide vloeien bij hem ineen. In de N. T. ische Godsopenbaring is des dichters koning weggezonden en treedt de volle heerlijkheid van den door hem in 't geloof geschouwden Davidszoon naar voren. Dan vallen alle tijdelijke trekken weg en aanschouwen we hemelsche schoonheid, onwederstandelijke macht, goddelijke gerechtigheid en wereldheerschappij; in één woord: God geopenbaard in het vleesch. Vandaar Hebr. 1 : 8 v.

Psalm 46.

1. Voor den opperzangmeester. Van de kinderen van Korach.
Met sopraanstemmen. Een lied.
2. God is ons een toevlucht en sterkte,
een hulp in nood, die zich zeer laat vinden.
3. Daarom vreezen wij niet, al beeft de aarde,
al wankelen de bergen in het hart der zee.
4. Laat haar water bruisen en schuimen
en de bergen trillen door haar overmoed!
De Heere der heirscharen is met ons;
een rotsburcht is voor ons Jakobs God! Sela.
5. De armen van een rivier verblijden de Godsstad;
de Allerhoogste heiligt zijn woning.
God is in haar midden: zij wankelt niet;
God helpt haar bij het krieken van den dag.
7. Natiën waren in beroering; koninkrijken wankelden;
Hij heeft zijn stem verheven; de aarde beeft!
8. De Heere der heirscharen is met ons;
een rotsburcht is voor ons Jakobs God! Sela.
9. Komt en ziet des Heeren daden,
Hij, die ontzetting brengt over de aarde!
10. Hij doet de oorlogen ophouden tot aan des aardrijks eind;
Hij verbreekt den boog en houdt de speer in stukken;
de schilden verbrandt Hij met vuur.
11. „Laat af en weet, dat Ik God ben;
verheven ben Ik onder de volkeren, verheven op de
aarde!”
12. De Heere der heirscharen is met ons;
een rotsburcht is voor ons Jakobs God! Sela.

Deze jubelzang des geloofs, die in Luthers' „Een vaste burcht is onze God” zijn christelijke echo heeft gevonden, is eigenlijk een triptiek, een geheel van drie schilderijen (vs. 2—4, vs. 5—8, vs. 9—11), die ieder haar eigen beeld vertoonen en gezamenlijk den eindindruk wekken, dat Israëls God een toevlucht is en sterkte, een gemakkelijk te vinden schuts bij het woeden der wereldmachten.

De eerste schildering is het beven der aarde en het wankelen

der bergen, die toch met hun wortel staan in den onderaardschen oceaan; het schuimen en bruisen der wereldzee, door wier overmoed en aandrang de onbeweeglijke berggevaarten in beweging geraken. Het is de teekening van den ondergang der oude wereld in de kleuren van de oud-oostersche voorstelling: het ontketenen der wereldmachten met het brullen der wereldzee en het krakend verzinken der berggevaarten. En te midden van deze ontzettende weeën, waaronder het oude plaats maakt voor het nieuwe, laat de dichter Israël zien, dat bij dit alles onbevreesd en onvervaard blijft, in onwankelbaar geloof zich vastklemmend aan het eeuwige raadsbesluit des Heeren, die Israël tot drager maakte van zijne zelfopenbaring en door Israël in het midden der menschheid zijn heilswil zal voltrekken. En nu verheft hij zijn lied, dat de Heere der heirscharen, die Heer is over de wereld en al hare reuzenkrachten, met Israël is en blijft en het beschut onder zijn almachtige hand.

De tweede schildering doet ons de Godsstad, Jeruzalem, zien, verblijd en verkwikt door de armen van een rivier. Van alle zijden wordt zij aangevallen. De geheele Gode vijandige wereld is tegen haar te wapen geroepen. Alles is in beweging. Het is — wederom in oud-oostersche kleuren — de teekening van den eindstrijd, wanneer alles tegen Jeruzalem en Israël zal samenspannen om het te vernietigen. Maar de profetische zanger ziet in Jeruzalem den Heere, die helpt bij 't krieken van den dag. In de laatste nachtwaak is de gansche aanval als in een oogwenk vernietigd, en wanneer straks de zon opgaat, lichten haar stralen over een ontzettend doodenveld. En Jeruzalem zelf? De paradijsrivier verkwikt haar; paradijsblijdschap heerscht in haar; de Allerhoogste heiligt zijn woning. En wederom verheft de zanger zijn lied, dat de Heere, wiens stem voldoende was om al zijn vijanden te vernietigen, met Israël is en blijft, zijn vaste burcht.

De derde schildering is die van den wereldvrede. Geen oorlogen meer en geen wapens meer. Zoo bereidt God met één geweldigen slag den eeuwigen vrede. Wat bij 't begin verloren werd, zal bij 't einde worden herwonnen, „door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen!” Nu begint het vrederijk des Heeren. En zijn proclamatie is, dat van nu af een ieder weten moet, dat Hij en Hij alleen God is, verheven onder de volken, verheven op de aarde, en dat dus de mensch moet aflaten van verder rebelleeren.

Zoo is dan des Heeren werk beëindigd! 't Is geschied bij 't krieken van den dag, door geen menschenoog bespied. Maar nu moet de mensch des Heeren daden zien. Sions bewoners moeten nu met eigen oogen die vernietiging van den vijand en dien aanvang van den wereldvrede aanschouwen.

En als dan de dichter overdenkt, dat de Heere dat alles deed, dan klinkt het nog eenmaal in blijde verrukking, dat die God,

die zoo met één slag allen weerstand vernietigt en in 't aanzijn roept wat de menschheid vergeefs heeft gezocht, met Israël is en blijft. „Een rotsburcht is voor ons Jakobs God!”

Psalm 47.

1. Voor den opperzangmeester. Van de kinderen van Korach.
Een psalm.
2. Al gij volken, klapt in de handen,
juicht God toe met jubelgezing,
3. want de Heere is de Allerhoogste, is ontzaglijk,
een groot Koning over de geheele aarde!
4. Volken onderwierp Hij aan ons,
natiën onder onze voeten!
5. Ons koos Hij ons erfdeel uit,
de trots van Jakob, zijn geliefde!
6. God vaart op met gejuich,
de Heere met bazuingschal:
7. „Psalmzingt Gode, psalmzingt;
psalmzingt onzen Koning, psalmzingt!
8. Want Koning der gansche aarde is God;
zingt Hem een overdenking.”
9. God heerscht over de volken;
God zit op zijn heiligen troon.
10. De edelen der volken hebben zich verzameld
met het volk van Abrahams God,
want Godes zijn de heerschers der aarde;
hoog verheven is Hij!

De dichter verwijlt met ons in dien eindtijd, wanneer de Heere bezit zal nemen van het wereldrijk. Alle volkeren der aarde zijn om zijn koningszetel verzameld en staan op het punt hem te huldigen. En nu wekt de dichter hen op om den Heere, Israëls God, hulde te bewijzen. Gelijk nu oudtijds de troonsbeklimming van een nieuw vorst begroet werd met handgeklap en bazuingschal, zoo worden ook de volken opgeroepen tot dat eerbetoon (vs. 2). Daartoe herinnert hij hen aan wat Hij eens voor Israël deed. In de verheerlijking van zijn lang gekweld en veracht volk heeft Hij zich de Almachtige bewezen (vs. 4 v.). En nu ziet hij den Heere „opstijgen”, den hemeltroon beklimmen,

terwijl allen juichen en bazuinen schallen. Daarmede heeft Hij het wereldbestuur aanvaard, is Hij koning geworden der gansche wereld. Dus moet Hem lof en eer worden gebracht (vs. 6—8).

Zoo is dan Israëls God wereldvorst! Tot driemaal toe spreekt de dichter dat uit (vs. 3b, 8a, 9a), zeker wijl dit den verachten en gesmaden Israëliet zoo wonder in de ooren klinkt! Nu ziet hij ook de verwachting vervuld, dat de tegenstand der volken een einde zal nemen, dat ook zij zich met Israël zullen vereenen in de aanbidding van Abrahams God (vs. 10). Neen, hun vorsten verheffen niet meer eigen god, maar eerbiedige hulde brengen ze aan Israëls God. Reeds ziet hen de dichter als vazallen rondom zijn hemeltroon: één volk, één Koning! „Hoog verheven is de Heere.” (vs. 11).

Psalm 48.

1. Een lied. Een psalm van de kinderen van Korach.
2. Groot is de Heere en zeer lofprijswaardig .
in de stad van onzen God, zijn heiligen berg!
3. Schoon door zijn verhevenheid, de vreugde der gansche aarde
is Sions berg, het uiterste noorden, de stad eens grooten
konings!
4. God heeft zich in hare burchten bekend laten worden als
een rotsburcht.
5. Want zie, de koningen rotten samen, trokken samen op;
6. maar bij haar aanblik ontstelden zij, werden verschrikt,
sloegen op de vlucht.
7. Siddering greep hen daar aan, smart als een barende vrouw.
8. Door den oostenwind verbreekt Gij de schepen van Tarsis!
9. Zooals wij het gehoord hadden, zoo zagen wij het
in de stad van den Heere der heirscharen, in de stad van
onzen God:
God bevestigt ze tot in eeuwigheid!
10. Wij gedenken, o God, uwer gunst in het midden uws tempels:
11. groot als uw Naam is, o God, zoo is uw lof tot de
einden der aarde;
uw rechterhand is vol gerechtigheid!
12. Sions berg verheugt zich, Juda's dochteren jubelen
om uwer oordeelen wil.
13. Gaat heen rondom Sion, omwandelt haar, telt haar torens;

14. let op haar muren, doorwandelt haar burchten,
opdat gij het vertellen kunt aan een volgend geslacht,
15. dat deze God onze God is eeuwig en altoos;
Hij is het, die ons geleidt!

De dichter en degenen, die nu eens geacht worden met hem dit lied te zingen („wij”, vs. 9 v.) dan weer door den dichter worden aangesproken (vs. 13 v.v.), zijn geen Jeruzalemmers. Eerst nu zien ze met eigen oogen wat ze tot dusver slechts van hoorenzeggen wisten (vs. 9). Misschien zijn het buitenlandsche Joden. Ze zijn met elkander vereenigd in den tempel (vs. 10) en beginnen vandaar straks een ommegang rondom de stad (vs. 13 v), niet zoozeer om een diepen indruk te krijgen van haar buitengewone sterkte als wel hiervan, dat in deze sterke stad een almachtig God woont, die deze stad ter woning koos en zich aan dat volk verbond (vs. 15). Daarom begint de dichter met allereerst des Heeren grootheid uit te spreken en zijn verhouding tot de woonplaats zijner heiligheid (vs. 2). Eerst daarna gaat hij van de stad zelf spreken, waarbij hij nu eens den Sion, dan weer de stad zelf naar voren laat treden (vs. 3). Hij noemt ze „het uiterste noorden”, daarbij gebruik makend van de oud-oostersche voorstelling, die den godenberg, den Olympus, in het uiterste noorden van het hemelgewelf plaatste, waar de hemelgod troonde. Daarmede maakt hij bij uitsluiting van alle andere er voor den Sion aanspraak op de woonplaats Gods te heeten en wordt tevens het bestaan der andere goden ontkend. En in dat Jeruzalem heeft de Heere zich daadwerkelijk betoond als een rotsburcht, waartegen alle aanvallen afstooten (vs. 4). Hoe dikwijls is Jeruzalem niet voorwerp geweest van het begeeren van vreemde koningen! De dichter laat ze weer voor zijn geestes oog voorbij trekken, die koningen, nu tot één legermacht geworden (vs. 5). Maar daar de Heere in Jeruzalem is, heeft een panische schrik hen bij de nadering der stad bevangen. Reeds het zien der stad was genoeg om hen op de vlucht te jagen! (vs. 6 v.). Zooals des Heeren oostenwind de geweldige Tarsisvaarders, die naar Spanje voeren (de grootste van dien tijd) vernielt, zoo biedt niets weerstand aan het alvermogen van Sions God (vs. 8). Hoe kan het ook anders? Wat zij dikwijls hebben gehoord van Jeruzalems geweldige kracht, zien ze nu: het is de Heere, die deze stad onneembaar maakt (vs. 9). Dat wil de dichter nog eenmaal in zijn ziel en in die zijner volksgenooten prenten. Allereerst door in den tempel, daar waar de Heere woont, te gedenken alles, wat de Heere voor zijn volk deed, waarom dan ook zijn lof alom wordt verspreid in het midden der volken en Jeruzalem met Juda's steden zich verheugen over des Heeren krachtadige hulp (vs. 10—12). Maar voorts ook door het oog nog eenmaal te laten gaan over al

die geweldige verdedigingsmiddelen (vs. 13, 14a). Zoo wil de dichter eigen en aller geloof versterken in de onneembaarheid van Jeruzalem en de onvergelykelykheid van Sions God, opdat ze straks het geloof hunner kinderen kunnen wekken en versterken. Want geslacht na geslacht moet Sions heerlijkheid en 's Heeren grootheid kennen, die Israëls God en Israëls Leidsman zijn en blijven wil (vs. 14b, 15).

Psalm 49.

1. Voor den opperzangmeester. Van de kinderen van Korach.
Een psalm.
2. Hoort dit, al gij volken;
luistert, al gij wereldbewoners,
3. ja gij, geringen en aanzienlijken,
te gader rijk en arm!
4. Mijn mond gaat gewichtige wijsheid spreken;
wat mijn hart overdenkt is grondig inzicht.
5. Ik leen mijn oor aan een spreuk,
ga bij de cither mijn raadsel ontsluiten.
6. Waarom zou ik vreezen ten dage des kwaads,
als de ongerechtigheid der verkeerden mij omringt,
7. die vertrouwen op hun vermogen
en zich verheffen op de grootheid van hun rijkdom?
8. Toch kan niemand een ander loskopen
noch Gode de losprijs voor zichzelf geven,
9. (ja, kostbaar is hun eigen losprijs en eeuwig ontoereikend!)
10. opdat hij eeuwig leve, niet de groeve zie.
11. Ja, hij zal die zien. Wijzen sterven,
dwazen en onverstandigen komen te gader om
en laten hun vermogen aan anderen na.
12. Graven zijn hun huizen voor altijd,
hun woningen van geslacht tot geslacht.
Zij noemden landen naar hun namen!
13. De man van aanzien heeft geen bestand;
hij lijkt op het vee, dat afgeslacht wordt.
14. Dat is het lot van hen, die vertrouwen op zichzelf,
en het einde van hen, die welgevallen hebben in hun eigen
woorden. Sela.

15. Als schapen dalen zij neder in de onderwereld; de dood is hun herder;
zij dalen recht in het graf; hun gedaante is voor de onderwereld ter vertering,
zoodat ze geen woning meer heeft.
16. Maar God zal mijn ziel loskopen,
uit de macht der onderwereld zal Hij mij nemen. Sela.
17. Vrees niet, als een man rijk wordt,
als de rijkdom van zijn huis aangroeit,
18. want dat alles kan hij bij zijn dood niet medenemen;
zijn rijkdom daalt niet achter hem neder.
19. Al acht hij zich gelukkig in zijn leven,
al prijst men u, wijl gij u te goed doet,
20. toch gaat gij naar het geslacht uwer vaderen;
in eeuwigheid zien zij het licht niet meer!
21. De man van aanzien heeft geen bestand;
hij lijkt op het vee, dat afgeslacht wordt.

Een algemeen menschelijk probleem wil de dichter behandelen: het geluk der goddeloozen. Daarom begint hij allen op te wekken om naar hem te luisteren: alle volken, alle wereldebewoners, alle geringen en edelen (woordelijk: kinderen van menschen en kinderen van mannen), alle rijken en armen (vs. 2 v.). Hij is overtuigd, dat wat hij zeggen gaat de hoogste wijsheid is (vs. 4), omdat wat hij voor gaat dragen een spreuk is van levenswijsheid, zooals God ze den menschen leert (vs. 5a). Als een profeet gaat hij muziek te hulp roepen om weer te geven wat hij ontving ter oplossing van het raadsel (vs. 5b).

Daarna gaat hij in twee gedeelten, die elk door een keervers worden afgesloten (vs. 6—13 en vs. 14—21) het raadsel behandelen. Wie te lijden heeft van „verkeerden”, die „vertrouwen op hun vermogen” d. w. z. meenen, dat geld beschermen kan tegen rampen, behoeft geen vrees te koesteren, want hun rijkdom houdt geen stand. Straks komt de dood en die laat zich niet afkopen. Over hoe grooten rijkdom men ook beschikke, die is toch niet voldoende. Ieder moet sterven, ook wie eens zijn naam onsterfelijk trachtte te maken. Ze zijn aan het vee gelijk, dat afgeslacht wordt.

Dat geldt echter alleen, zoo haast de dichter zich er aan toe te voegen, van de rijke dwazen. Hun lot is het in de onderwereld neder te dalen en daar te blijven. Maar wat hemzelf betreft: de onderwereld zal hem niet in haar macht houden. God, die de God des levens is, zal hem, zoo zegt hij in een rijke tegenstelling met vs. 8, daaraan ontrukken. Hoe en waarheen?

Dat zegt de dichter niet. Alleen *dat* het gebeurt is hem genoeg. Maar daarom te meer wekt hij op toch niet te vreezen voor wie op hun rijkdom vertrouwen. Dat alles is slechts voor een korten tijd. Straks komt de dood en wordt het donker voor hen. Dan wacht hen het lot van het vee.

Zoo geeft de oplossing van het probleem nog niet de volle troost, welke de N. T. ische Godsopenbaring verleent, nu de Zonne der gerechtigheid ook het graf verlicht. Maar één lichtstraal is er toch. Wie als de dichter niet op zijn vermogen vertrouwt, weet, dat God hem eens uit de onderwereld verlossen zal.

Psalm 50.

1. Een psalm van Asaf.

Ēl, God, de Heere, spreekt en roept de aarde op van den opgang der zon tot haren ondergang.

2. Uit Sion, de volkomenheid der schoonheid, straalt God.

3. Hij komt, onze God; Hij kan niet zwijgen!

Vuur verteert voor Hem uit en rondom Hem stormt het geweldig.

4. Hij roept den hemel op daarboven, ook de aarde, om over zijn volk te richten:

5. „Verzamel mij mijne vromen, die mijn verbond bij het offer gesloten hebben!”

6. Nu moet de hemel zijn gerechtigheid verkonden, want God is rechter! Sela.

7. „Hoor mijn volk, dat Ik spreke; Israëel, dat Ik tegen u getuige:

Ik ben God, uw God!

8. Niet om uw offers doe Ik u verwijten;

uw brandoffers zijn steeds vóór Mij.

9. Ik wil geen stier uit uw huis nemen

noch bokken uit uw kooien,

10. want Mijs is al het gedierte des wouds;

vee is op mijne bergen bij duizenden.

11. Ik ken alle vogels der bergen;

al wat op het veld zich beweegt is van Mij.

12. Zoo Mij hongerde, Ik zou het u niet zeggen,

want Mijs is de aarde en haar volheid.

13. Eet Ik dan vleesch van stieren,
drink Ik dan bloed van bokken?
14. Offer Gode dank en betaal den Allerhoogste uwe ge-
loften,
15. en roep Mij aan in den dag der benauwdheid:
Ik zal er u uithelpen en gij zult Mij eeren!"
16. Maar tot den goddelooze zegt God:
„wat hebt gij mijn inzetten op te tellen
en neemt gij mijn verbond in uw mond,
17. daar gij toch tucht haat
en mijn woorden achter u werpt?
18. Ziet gij een dief, dan houdt gij het met hem
en uw omgang is met echtbrekers.
19. Uw mond laat gij los ten kwade
en uw tong vlecht bedrog.
20. Gij gaat zitten en spreekt tegen uw broeder,
tegen den zoon uwer moeder lastert gij.
21. Dat deedt gij en Ik zweeg;
gij beeldet u in: Ik ben als gij!
Ik ga u straffen en het u ordelijk voor oogen stellen!"
22. „Verstaat dat toch, gij Godvergetenen,
opdat Ik niet verscheure zonder dat iemand redt.
23. Wie dank offert, die eert Mij;
wie zijn weg wel aanstelt, hem zal Ik Gods heil doen zien."

Op twee dingen wil de dichter het volle licht doen vallen: hoe de Heere door zijn volk wil gediend worden (vs. 7—15) en wat het karakter is van alle schijnvroomheid (vs. 16—21). En wijl hij zich stelt tegen de twee groote gevaren, welke alle godsdienstig leven bedreigen: uitwendige vormendienst en huichelarij, kleedt hij zijn gedachten in zulk een vorm, dat ze op den hoorder den diepst mogelijken indruk maken. Hij geeft wat hij te zeggen heeft als een woord Gods.

Daartoe teekent hij (vs. 1—6) de verschijning des Almachtigen, die recht zal spreken over zijn volk. Met een drietal namen noemt hij Hem: El, God, Heere (zoo ook Joz. 22 : 22), waarvan het door mij niet vertaalde El niets anders is dan de oudste naam, welke bij de Semieten voor God voorkomt; de tweede, Elohim, door mij door „God” vertaald, teekent God als den beheerscher der gansche schepping; de derde, Jahwe, door mij door „Heere” vertaald, teekent God in zijn bijzondere betrekking tot zijn bondsvolk. Indien het woord „godheid” bij ons niet

min of meer in onbruik ware, zouden we ook kunnen vertalen: De Godheid, God, de Heere spreekt. De dichter stapelt de godsnamen hier opeen om een diepen indruk te wekken van hetgeen staat te gebeuren. Daartoe moet ook het verdere medewerken. Waar de Heere als rechter spreken zal, gaan vuur en storm voor zijn aangezicht uit, verterend en verdrijvend (vs. 3b). En waar het bondsvolk in het gericht zal komen, ziet de dichter den Heere van den Sion uitstralen (vs. 2). Maar een rechtspraak moet in het openbaar geschieden. Daarom worden de volken der aarde opgeroepen om als toehoorders het woord Gods aan te hooren (vs. 1b, 4). Lang heeft de Heere gezwegen, maar nu komt Hij ten gerichte (vs. 3a). De aangeklaagden moeten voortreden; het zijn „de vromen”, die eens bij den Sinai (Ex. 24 : 5) uit naam van het volk de verplichting op zich genomen hebben des Heeren wet te houden (vs. 5).

Zoo is dan alles gereed. De Heere zit op den hemelschen rechterstoel; de aangeklaagden staan voor Hem; de volken staan op den achtergrond om toe te zien of inderdaad recht wordt gesproken. Maar van dit laatste is de dichter zeker. Reeds hoort hij den hemel des Heeren gerechtigheid verkondigen (vs. 6).

Nu opent de Heere zijnen mond. Het volk heeft te luisteren. Zijn recht om tegen hen te getuigen kan door hen niet worden betwist, want Hij is de Heere hun God en *zij* zijn des Heeren volk (vs. 7).

Allereerst wendt de Heere zich tegen wat Israël Hem brengt. Het brengt slachtoffers, waarvan ook de mensch bij de offermaaltijden zijn deel krijgt, en brandoffers, die uitsluitend het altaar des Heeren toevallen, in menigte (vs. 8). Maar dat wil de Heere juist *niet*! Aan dieren ontbreekt het Hem waarlijk niet. Gesteld dan al eens, dat God daarnaar begeerte had, dan had Hij toch waarlijk Israël niet noodig (vs. 9—12)! Maar Hij begeert dat niet. Het is Gode onwaardig te meenen, dat Hij spijs en drank zou genieten. Al dergelijke offergaven zijn met het wezen van den oneindigen en almachtigen God niet te vereenigen (vs. 13). Dat alles wil God dus niet. Wat Hij dan wel wil? Kort en krachtig zegt de dichter dit (vs. 14 v.). De Heere wil geestelijke offeranden, een hart vol dank en lof. Wie Hem den dank des harten brengt, heeft daarmede reeds zijn gelofte betaald. En voorts wil de Heere, dat zijn volk tot Hem (niet tot een ander!) roepen zal in den dag der benauwdheid, waarbij Hij de belofte geeft te zullen hooren. Waarom? Wijl de Heere een hart wil, dat Hem de eere geeft. De mensch moet erkennen, dat God alleen helpen kan en moet door Hem voor de uitredding te danken alle menschen doen zien, dat de Heere een redder is in nood.

Vervolgens wendt de Heere zich tegen de schijnvromen onder zijn volk. Naar het uitwendige is alles in orde. Zij weten precies wat God geboden heeft: wat Gode geofferd mag worden en

wat niet; wat gegeten mag worden en wat niet. Altijd spreken ze van des Heeren wet (vs. 16). Maar handelen ze ook daarnaar? Allereerst worden ze daarbij gewezen op wat de hoofdzaak is: „de tucht” der wet d. w. z. zich in zijn doen en laten door het woord des Heeren te laten leiden en daarnaar zijn levensweg te richten. Daarvan willen zij niets weten. Ja, in plaats van des Heeren woord steeds voor oogen te houden, werpen ze dit achter hun rug (vs. 17). En de gevolgen daarvan? Met dieven en echtbrekers gaan zij om. In den kring hunner geestverwanten lasteren ze en spreken kwaad (vs. 18 v.). En wanneer God dan niet onmiddellijk met zijn straffende hand ingrijpt, dan meenen deze menschen, die toch Gods woord zoo goed kennen en er zoo gaarne van praten, dat de Heere niet naar goed en kwaad vraagt en hen hun gang zal laten gaan. Maar dit is Godslastering! Nu kan God niet langer zwijgen! Neen waarlijk, Hij is niet als zij! Hij zal hun eens laten zien wie Hij is (vs. 21c).

In het slot van den psalm (vs. 22 v.) worden beide groepen samengevat: de eerbare werkheiligen en de schandelijke wetskenners. Beiden heeten nu „Godvergetenen”, want door hun daden hebben beiden bewezen vergeten te zijn wat God wil. Dat wordt hun nu nog eenmaal voorgehouden, opdat het vernietigend oordeel niet over hen kome: de Heere wil de eer van den dank en een onberispelijken levenswandel. Wie zoo leeft zal Gods heil zien.

Psalm 51.

1. Voor den opperzangmeester. Een psalm van David,
2. toen de profeet Nathan tot hem gekomen was, nadat hij tot Bathseba was ingegaan.

3. Erbarm U mijner, o God, naar uwe goedertierenheid; naar de grootheid van uw ontfermen delg uit mijn overtredingen!
4. Wasch mij geheel van mijne ongerechtigheid en reinig mij van mijne zonde!
5. Want mijne overtredingen, ik, ik ken ze en mijne zonde staat mij steeds voor oogen.
6. Tegen U alleen heb ik gezondigd en wat kwaad is in uw oogen heb ik gedaan, opdat Gij rechtvaardig zijt in uw spreken, rein in uw oordeelen,

7. Zie, in ongerechtigheid ben ik geboren
en in zonde ontving mij mijne moeder.
8. Zie, waarheid wilt Gij in het binnenste;
in het verborgene leer mij wijsheid!
9. Ontzondig mij met hysop, dat ik rein zij;
wasch mij, dat ik witter zij dan sneeuw.
10. Vervul mij met gejuich en blijdschap;
laten jubelen de beenderen, die Gij verbrijzeld hebt.
11. Verberg uw aangezicht voor mijne zonden
en delg uit al mijn ongerechtigheden!
12. Een rein hart schep mij, o God,
en leg een standvastigen geest opnieuw in mij!
13. Verwerp mij niet van voor uw aangezicht
en neem uwen heiligen Geest niet van mij!
14. Geef mij weer de vreugde uws heils
en laat de geest der gewilligheid mij ondersteunen!
15. Ik wil overtreders uwe wegen leeren,
opdat zondaars zich tot U bekeeren!
16. Red mij van bloedschuld, o God, God mijns heils,
opdat mijn tong jubele over uwe gerechtigheid!
17. Heer, open mijne lippen,
opdat mijn mond uw lof verkondige!
18. Want geen welgevallen hebt Gij in slachtoffers.
Bracht ik brandoffer, Gij zoudt er geen behagen in scheppen:
19. Gods offers zijn een gebroken geest;
een verbroken en verslagen hart, o God, veracht Gij niet!
20. Doe naar uw welbehagen aan Sion wel,
bouw de muren van Jeruzalem.
Dan zult Gij een welbehagen hebben aan gerechte offers;
dan zal men op uw altaar stieren offeren.

Op ontroerende wijze treedt hier de worsteling eener menschen-ziel in het licht, wanneer het zonde- en schuldbewustzijn in haar met onweerstaanbare kracht zich verheft. Hier geen reflectie over den uitwendigen nood in klacht en bede. Slechts in vs. 10 gewaagt David als terloops van het verbrijzelde gebeente en in vs. 16 van de bloedschuld, die hem drukt. Maar voor het overige treedt de zondenood en het ontzettend gevolg: het bewustzijn der vervreemding van God, op den voorgrond.

Zoo reeds dadelijk in vs. 3 v., waar David de zonde teekent

naar drie zijden: als het zich losscheuren van God (overtreding), als het verdraaien, het krommaken van den levensweg (ongerechtigheid) en als het missen van het levensdoel (zonde). Dat alles ziet hij als zóó groot, dat geen offer in staat is ze te delgen. Dat kan alleen Gods goedertierenheid en erbarmen, m. a. w. God moet zich weer in nederbuigende genade tot David keeren. Daarom vraagt hij „erbarming”, het betoonen van goedertierenheid aan een onwaardige. Daarbij weet hij veel daarvan noodig te hebben „erbarm . . . naar uwe goedertierenheid”. De Heere geve hem maar zooveel als er in zijn neerbuigendheid ligt opgesloten! Bij ervaring weet David wel hoeveel dat is. Ook vraagt hij „uitdelging”, het uitwischen van de zonde uit het goddelijk schuldboek, en „geheel wasschen”, waarbij hij een woord gebruikt, dat doet denken aan het wasschen van klederen, die gekneeld moeten worden. De onreinheid der zonde zit in hem, zooals ze in een kleed zit. En eindelijk: „reiniging” zoo-dat hij weer aan de eischen der wet kan voldoen.

Na deze zielskreet haast de dichter zich uit te spreken, dat hij niet is als zij, die gewillig zijn om hun boetvaardigheid in woorden uit te spreken en toch hun zonde niet zien. David ziet ze niet slechts, maar hij kent ze ook, d. w. z. hij heeft ervaren wat ze zijn: onrust in de ziel en pijn in het hart. Dat zondebewustzijn verlaat hem geen oogenblik (vs. 5). Daarbij zou dit „want” kunnen doen vermoeden, dat David bedoelt, dat de Heere hem nu genade moet verleenen, wijl hij zijn overtredingen kent. Maar dat is de bedoeling niet. Boetvaardigheid is geen verdienste, die genade verwerft; maar zonder boetvaardigheid is geen genadebewijzen mogelijk. Daarbij weet David niets van een klein onderscheid in de beoordeeling der zonde. Voor hem is iedere zonde in strijd met Gods wil: zonde is *alles*, wat kwaad is in Gods heilige oogen. Vandaar vs. 6, wat niet zoo mag worden verstaan, als zou David bedoelen, dat hij uitsluitend tegen God en niet tegen menschen heeft gezondigd. Alle zonde richt zich tegen God. Wat tegen menschen geschied is treedt geheel op den achtergrond tegenover datgene, wat de zonde voor God beteekent. Hoe dieper schuld bewustzijn, des te meer wordt de zondedaad gezien als een aanranding van den heiligen God. Wanneer hierop nu volgt „opdat Gij rechtvaardig moogt zijn” (vs. 6b) mag dit „opdat” niet verzwakt worden tot „zoodat”, als zou David hebben willen zeggen: zoodat ik uw veroordeelend vonnis over mijne zonde als rechtvaardig moet erkennen. Dat „opdat” sluit zich aan bij de in „tegen U alleen” uitgesproken zedelijke verhouding tot God. Deze is daarop aangelegd, dat God in zijn veroordeelen der zonde ook door den zondaar als rechtvaardig en rein moet worden erkend. Wie zich zondaar kent, *ziet*, dat God niet anders *kan* doen dan de zonde veroordeelen. Dat is juist het wezen der boete: het erkennen van Gods recht. Alle zelfrechtvaardiging is feitelijk niet anders

dan God aanklagen van onrecht (vgl. Rom. 3 : 4). David zegt hier: Gods oordeel over mij moge uitvallen zooals het wil, het zal tegenover mijne zonde rechtvaardig zijn en rein.

Hierop laat David volgen: „zie, in ongerechtigheid ben ik geboren en in zonde ontving mij mijne moeder” (vs 7). Hij wijst er op, dat zijne ouders zondige menschen waren en dat deze zondige hebbelijkheid op zijn geboorte, ja zelfs op zijn ontstaan heeft ingewerkt en nu ook op hem is overgegaan. Hij is „een onreine uit eene onreine” (Job 14 : 4). Dat is niet bedoeld als een verontschuldiging. David wil het feit, dat wij allen zondaar zijn, in zijn vernietigende grootte voor oogen stellen. De zonde met haar schuld en smet plant zich voort van ouders op kinderen en in iedere zondedaad komt de doorzondigde natuur des menschen tot openbaring. En zoo dwingt zijn geweten David om zich in boete en berouw voor zijn God neer te buigen en met het licht van de onvoorwaardelijke waarachtigheid in de laatste hoeken en plooien der ziel door te dringen.

Twee zijden van het zondebewustzijn treden hier dus naar voren. Eenerzijds de kracht, die de zondenood met al haar gevolgen in het centrum van het denken stelt. Anderzijds de diepte, welke erkent, dat de zonde tot het wezen van den natuurlijken mensch behoort. Zulk een zondebewustzijn weet niet van verontschuldigen, maar wetend dat naar Gods wil de waarheid d. w. z. de overeenstemming met Gods wil en wet, de waarachtige gerechtigheid in het innerlijke van den mensch heerschen moet, bidt het (vs. 8), dat God zelf hem in het verborgene van zijn gemoedsleven wijsheid moge leeren, d. w. z. de wetenschap wat deze ook door den boetvaardigen zondaar begeerde overeenstemming met Gods wil en wet inhoudt en hoe daartoe te geraken zij. Want wie zóó de zonde heeft gezien, wil er van af.

En nu volgt op deze diepe verootmoediging voor God in het tweede deel van het gebed de bede om vergeving. Ook hier klimt David op tot groote hoogte. Het is hem niet genoeg zich erin te verheugen, dat God genadig en barmhartig is. Hij kan niet rusten vóór hij het Godsgeschenk van de zondevergevende genade als een zedelijke drijfkracht in eigen ziel heeft ervaren. Hij vraagt dan ook reiniging (vs. 9), waarbij hij zonder meer erkent, dat noch hijzelf noch een priester die kan voltrekken. Daarvoor is de zonde te diep ingekankerd. Godzelf moet dat wonder verrichten. Maar deze verlossing van zonde brengt blijdschap met zich mede. De zekerheid der vergiffenis doet jubelen. Vandaar vs. 10 de bede om vervuld te worden met gejuich. Maar ook dat is hem niet genoeg. Zijn zonden moeten zóó ver zijn weggedaan, dat het is, als hadden ze hem nooit voor God aangeklaagd. Vandaar vs. 11: „verberg uw aangezicht”, zoodat Gij mijn zonden niet kunt zien; „delg ze uit”, zoodat Gij ze ook niet meer zien kunt.

Maar als David bij dat alles dan dezelfde blijft? Dan zijn de

vorige zonden wel uitgewischt, maar straks komen nieuwe zonden. Wat dan? Daarom bidt David om wat in het N. T. de wedergeboorte door den Heiligen Geest wordt genoemd. Allereerst om een geheele vernieuwing van hart en geest, waardoor het slingeren tusschen goed en kwaad een einde nemen kan (vs 12). Voorts om eene voortzetting van dat eens begonnen werk, negatief uitgedrukt als een niet-verwerpen en niet-wegnemen (vs. 13). David weet, dat hij eens dat aangezicht zag, de werking van dien Geest ervoer. God late nu genade voor recht gelden en blijve bij hem! En daarbij behoort dan in de derde plaats „de vreugde uw heils” (vs. 14), die het gevolg is van goddelijke uitredding, wegneming van schuld en krachtgeving om in Gods wegen te wandelen. Daarbij werkt intusschen het geheiligde wantrouwen. Vandaar het vragen om de ondersteunende kracht van „den geest der gewilligheid”: de van de heerschappij der zonde vrijgemaakte en nu gewillig gemaakte geest van den wedergeboren mensch.

Een onmiddellijke vrucht van dit nieuwe leven is de wensch om nu ook aan anderen den weg des heils te wijzen. En zoo eindigt David dan ook dit tweede deel met de gelofte, dat hij zóó voor de eer van zijnen God wil arbeiden (vs. 15). Deze toon blijft dan ook doorklinken in het derde deel, waarin hij zegt wat hij na het ontvangen der goddelijke weldaden zal doen. Nog éénmaal klinkt hier het bittere schuldgevoel door en schrijft het zondebewustzijn. „Red mij van bloedschuld” (vs. 16). Dit is niet in strijd met vs. 6. Het waarachtige zondebewustzijn beschouwt iedere zondedaad, tegen wien ook gericht, als zonde tegen God en ter laatster instantie als zonde tegen God alleen, omdat in de verhouding van den mensch tot zijn omgeving zich reflecteert 's menschen verhouding tegenover God. En dit feit, dat tegenover God misdreven is wat den mensch is aangedaan, maakt de zonde nog grooter en verzwaart de schuld. Hoe dieper dan ook het zondebewustzijn, des te meer wordt de zonde onder dit licht gezien. Maar daarmee wordt de daad zelf niet van karakter veranderd! Het door David vergoten bloed roept om wraak. Daarom kan hij geen rust vinden, voordat de „God zijns heils” d. w. z. de God, van wien hij redding verwacht, hem hiervan heeft verlost. Maar deze bede om redding gaat over in een tweede gelofte. David wil jubelen over Gods gerechtigheid, niet over die, welke God den zondaar schenkt, maar over die eigenschap Gods, volgens welke Hij naar eigen norm handelt, in dit geval: volgens welke Hij hun, die boetvaardig tot Hem wederkeeren, de vergeving hunner zonden schenkt, welke Hij naar zijn barmhartigheid hun moet doen geworden en die hun uitdrukkelijk is beloofd. De Heere opene slechts zijne lippen (vs. 17)!

David wil dus in breeden kring des Heeren lof verkondigen, want, zoo voegt hij er stout aan toe, dat is het Gode alleen

welgevallige offer. Niet een dier moet de verlostte brengen, maar een hart, welks zondig begeeren gebroken, welks egoïsme gedood, welks verharding vermurwd, welks zelfverheffing vernederd, waarin God dus alles is (vs. 18 v.).

Vers 21 en 22 zijn een liturgisch toevoegsel zooals we reeds ps. 2 : 12 en 25 : 22 vonden. Zeer waarschijnlijk dateert het uit de ballingschap. De muren van Jeruzalem liggen in puin. De tempel ook. Van het brengen van offers is dus geen sprake. Nu bidt hier de gemeente, die deze zielskreet van David onder hare tempelzangen opnam, dat straks des Heeren welbehagen over stad en tempel weer worde aanschouwd. Dan zal wat nu in puin ligt worden herbouwd. En het altaar zal weer rooken van „gerechte offers”, gebracht met de rechte zielsstemming en uit het rechte motief.

Psalm 52.

1. Voor den opperzangmeester. Een overdenking van David,
2. toen Doëg, de Edomiet, aan Saul was komen berichten en gezegd had: David is in Achitofels huis gekomen.
3. Wat beroemt gij u in het kwaad, gij geweldige?
Gods gunst duurt toch den ganschen dag!
4. Uw tong zint op verderf als een geslepen scheermes;
zij werkt bedrog.
5. Gij verkiest kwaad boven goed,
leugen boven waarheidspreken. Sela.
6. Gij houdt slechts van woorden, die te gronde richten,
gij bedrieglijke tong!
7. Daarom zal God u voor eeuwig uitscheuren,
u uitbreken, u uit uw tent halen
en u ontwortelen uit het land der levenden. Sela.
8. Dat zullen de rechtvaardigen zien en huiveren
en zij zullen over hem spotten:
9. „Zie de man, die God niet tot zijn bergvesting stelt,
maar steunt op zijn grooten rijkdom,
prat is op zijn bezit!”
10. Maar ik ben als een groenende olijfboom in Gods huis,
ik steun op Gods gunst eeuwig en altoos.
11. Eeuwig wil ik U loven, want Gij hebt het gedaan;
ik wil verkonden hoe goed uw Naam is
in tegenwoordigheid van uw vromen.

De dichter staat hier tegenover een „geweldige”, een kracht-mensch, die het zonder God meent te kunnen doen en liever op zijn rijkdom steunt en daarop prat gaat (vs. 9). Niet tevreden kwaad te doen, beroemt hij er zich op (vs. 3). Zijn gansche persoonlijkheid heeft hij in dienst gesteld van het kwade en van de leugen (vs. 4—6). Tegenover hem spreekt de dichter tweeërlei uit. Allereerst kondigt hij hem het oordeel aan. Gods hand zal hem treffen en wegrukken uit het land der levenden (vs. 7), waardoor de rechtvaardigen in de vreeze Gods zullen gesterkt worden en hun vreugde over zijn ongedachten val zullen te kennen geven (vs. 8 v.). En voorts, dat hijzelf, wel verre van te vreezen voor dezen „geweldige” zich in veiligheid voelt evenals een olijf, in heiligen grond geplant, wijl hij zonder ophouden steunt op Gods gunst (vs. 10), waaraan immers geen einde komt (vs. 3). Reeds ziet hij de ontworteling van dezen geweldige („Gij hebt het gedaan”, vs. 11a) en daarom spreekt hij het voornemen uit den Heere te loven en in het midden der gemeente te getuigen van de „goedheid” van des Heeren zelfopenbaring, ook in dezen aan het licht getreden.

Psalm 53.

1. Voor den opperzangmeester. Op machalath. Een overdenking van David.
2. De dwaas zegt in zijn hart: „er is geen God!”
Verderfelijk, afschuwelijk is hun bedrijf;
niemand doet wat goeds.
3. God uit den hemel kijkt op de menschenkinderen
om te zien of er iemand verstandig is, God zoekt.
4. Allen zijn afgeweken, samen verdorven geworden;
niemand doet wat goeds, zelfs niet één!
5. Nemen zij dan niet waar, die werkers der ongerechtigheid,
die mijn volk eten als aten ze brood
en God niet aanroepen?
6. Daar heeft schrik hen bevangen
zonder dat er schrik was,
want God verstrootit de beenderen van wie u belegert;
zij worden te schande, want God verwerpt hen.
7. Ach, dat Israëls bevrijding uit Sion kwame!
Als God eens het lot zijns volks wendt,
dan zal Jakob zich verblijden, Israël zich verheugen.

Psalm 54.

1. Voor den opperzangmeester. Met snaarinstrumenten. Een overdenking van David,
2. toen de Zifieten Saul kwamen zeggen : „heeft David zich niet bij ons verborgen ?”
3. O God, red mij door uw Naam
en doe mij recht door uw vermogen !
4. O God, hoor mijn gebed,
luister naar de woorden mijns monds !
5. Want vreemden staan tegen mij op
en geweldenaars zoeken mijn ziel ;
zij stellen God niet voor zich ! Sela.
6. Zie, God is mij een helper,
de Heer is het, die mijn leven onderhoudt.
7. Hij vergelde het kwaad aan mijne tegenpartijders !
Verdelg ze in uw trouw !
8. Van harte wil ik U offeren,
wil loven uw Naam, Heere, want goed is hij,
9. want uit alle benauwdheid heeft hij mij gered
en op mijn vijanden ziet mijn oog neer.

David verkeert in nood. „Vreemden” en „geweldenaars” leggen het op zijn leven toe (vs. 5). Ze zijn zijne „tegenpartijders” geworden (vs. 7). Uit dien nood roept hij tot God om redding en recht (vs. 3 v.). Die verwacht hij van des Heeren „Naam” (vs. 3). d.w.z. van de zelfopenbaring van des Heeren wezen, dat zich in genadige uitredding kennen doet. De vrijmoedigheid daartoe ontleent hij aan zijne geloofservaring, die hem den Heere als een helper heeft doen kennen en als dengene, die ondanks de aanvallen zijner vijanden zijn leven bewaart en onderhoudt (vs. 6). Daarom bidt hij tot Hem, dat Hij naar zijn trouw Davids vijanden moge straffen en verdelgen (vs. 7). Reeds ziet hij in den geloove zijn bede verhoord. Het dankoffer der lippen rijst uit het diepst zijns harten en hij zingt den lof van 's Heeren „Naam”, die goed is en redt. Ja met blijdschap ziet hij hoe des Heeren gramschap zijn tegenstanders treft (vs. 8 v.).

Psalm 55.

1. Voor den opperzangmeester. Met snaarinstrumenten. Een overdenking van David.
2. Hoor, o God, mijn gebed,
verberg U niet voor mijn smeeken.
3. Luister naar mij en antwoord mij ;
in mijn vertwijfeling dool ik rond !
4. Ik steun onder het roepen van den vijand,
onder het getier van den goddelooze,
want zij wentelen verderf op mij
en grimmig bestrijden zij mij.
5. Mijn hart krimpt ineen in mijn borst
en doodsschrik valt op mij.
6. Vrees en beven komt over mij
en ontzetting overdekt mij.
7. Ik zeg : „had ik vleugels als een duif !
Hoe zou ik wegvliegen en wegblijven !
8. Zie, ver weg zou ik vluchten,
verblijven in de woestijn !
9. Snel zou ik mij een schuilplaats zoeken
tegen den onstuimigen wind, den stormwind” !
10. Verwar Heer, verdeel hun spraak,
want ik zie geweld en twist in de stad.
11. Dag en nacht doen zij de ronde op haar muren
en daarbinnen is onrecht en overlast.
12. Gewelddaad is in haar
en van haar markt wijkt niet verdrukking en bedrog.
13. Ach, niet een vijand hoont mij ; ik zou het dragen !
Niet mijn hater verheft zich tegen mij ;
ik zou mij voor hem bergen !
14. Maar gij, een man als ik,
mijn vriend, mijn vertrouwde ;
15. wij, die innig met elkander omgingen,
in het huis Gods wandelden in eensgezindheid !
16. Dat de dood hen overvalle,
dat ze levend in de onderwereld neerdalen,
want kwaad is in hun woning, in hun borst !

17. Maar ik, ik roep tot God
en de Heere zal mij redden.
18. Des avonds, des morgens, op den middag
zal ik zuchten en steunen
en Hij zal mijn stem hooren !
19. Hij bevrijdt mijn ziel en geeft mij vrede,
zoodat niemand mij nadert,
al zijn ze met velen tegen mij.
20. God zal hooren en hen straffen,
Hij die van ouds troont, Sela.
daar geen verbetering bij hen is
en zij God niet vreezen.
21. Hij heeft zijn hand uitgestrekt naar wie in vrede met hem
leefden,
hij heeft zijn verbond ontheiligd.
22. Zijn mond is gladder dan boter,
maar zijn hart is krijg ;
zijn woorden zijn zachter dan olie,
maar het zijn ontbloote zwaarden !
23. Werp uw zorg op den Heere : Hij zal u bewaren ;
Hij zal niet altijd den rechtvaardige laten wankelen.
24. Ja, Gij, o God, zult hen doen neerdalen onder in het graf.
Mannen van bloed en bedrog,
bereiken zij niet de helft van hun dagen.
Maar ik, ik vertrouw op U !

David ziet zich van vijanden omringd, die op allerlei wijze hem bestrijden en het op zijn ondergang gemunt hebben (vs. 4). Zelfs in Jeruzalem heerscht geweld en twist (vs. 10). Deze hebben de stad geheel in hun macht. Ironisch worden ze met wachtposten vergeleken, die voor de rust en veiligheid moeten instaan. Wat kan er met dergelijke bewakers anders in de stad gevonden worden dan onrecht en overlast (vs. 11), gewelddaad, verdrukking en bedrog (vs. 12) ! Het zijn allen mannen van bloed en bedrog (vs. 24). In welke mate er bedrog heerscht, heeft David op de meest pijnlijke wijze ervaren. Zijn vertrouwde vriend heeft zich bij zijne tegenstanders gevoegd (vs. 13—15). Zelfs heeft hij zich tot vijandige daden laten verleiden en de vriendschapsverhouding („verbond”) daadwerkelijk verbroken (vs. 21). Zijn houding is hem bitterder dan wat zijn vijanden hem aandoen (vs. 13). Hij is de gevaarlijkste van alle tegenstanders (vs. 22).

Bij zooveel vijandschap en trouweloosheid heeft angst en doodsschrik David bevangen (vs. 5 v.). Hoe gaarne zou hij zijn koningsstad verlaten, de eenzaamheid opzoeken en den storm der hartstochten, die in de stad woedt, verre achter zich laten (vs. 7—9) ! Maar in zijn vertwijfeling doolt hij rond, vervalt van de eene gedachte tot de andere en weet niet wat te doen (vs 3).

Met al dien angst en nood gaat hij tot zijn God. Deze hoore toch naar zijn smeeken (vs. 2 v.), want de dichter steunt en klaagt onder wat zijn vijand hem aandoet (vs. 4). God moge met zijn tegenstanders doen wat Hij eens in Sinear's vlakte deed : verwarring brengen in hun kring (vs. 10). Ja, plotseling moge de dood hen overvallen (vs. 16) ! David zal niet ophouden te bidden. Dag en nacht, dat wil voor den Israëliet zeggen : van den avond tot den avond zal hij roepen (vs. 18). Daarbij leeft in zijn ziel de zekerheid, dat de Heere hooren zal (vs. 18, 20). Al zijn er nog zooveel tegen hem, Die met hem is is meerder dan zij allen. Ze zullen hem geen kwaad kunnen doen en de vrede zal wederkeeren in Davids ziel (vs. 19). Ja meer nog : des Heeren straf zal over hen komen, wijl ze onbekeerlijk zijn en God niet vreezen (vs. 20). In de kracht van hun leven zullen zij worden weggenomen, zij zullen dus niet den zegen van een lang leven genieten. Onderin d.i. in het minst eervolle gedeelte der onderwereld zullen ze hun plaats vinden (vs. 24). Zoo roept David zichzelf dan ook vertroostend en bemoedigend toe om alleen op den Heere te vertrouwen, die toch te zijner tijd den rechtvaardige bevestigen en schragen zal (vs. 23) en eindigt zijn lied met de verzekering, dat hij op den Heere alleen zijn vertrouwen heeft gezet (vs. 24c).

Psalm 56.

1. Voor den opperzangmeester. Op „de duif der verre terebinten". Van David. Een miktam, toen de Filistijnen hem grepen in Gath.
2. Erbarm u mijner, o God, want de menschen vertrappen mij ; den ganschen dag benauwt mij de bestrijder.
3. Mijne tegenstanders vertrappen mij den ganschen dag, want velen bestrijden mij bitter.
4. Ten dage als ik vreezen moet vertrouw ik op U.
5. Door God zal ik zijn woord roemen.
Op God vertrouw ik ; ik vrees niet :
wat kan vleesch mij doen ?

6. Den ganschen dag krenken zij mijn zaken ;
tegen mij is al hun bedenken ten kwade.
7. Zij rotten samen, verheugen zich ;
zij letten op mijn sporen, als loeren zij op mijn leven.
8. Om hunner ongerechtigheid wil straf hen,
werp in toorn die geweldenaars neder, o God !
9. Gij, Gij hebt geteld mijn omdolen ;
leg mijn tranen in uw flesch,
ja niet in uw boek ?
10. Dan zullen mijn vijanden achteruitwijken, als ik roep.
Dit weet ik, dat God vóór mij is.
11. Door God zal ik mijn woord roemen ;
door den Heere zal ik zijn woord roemen.
12. Op God vertrouw ik ; ik vrees niet :
wat kan een mensch mij doen ?
13. Op mij rusten, o God, geloften, U gedaan ;
ik wil U dankoffers brengen,
14. want Gij hebt mijn ziel van den dood gered,
opdat ik voor Gods aangezicht wandele in het licht des levens !

David bidt tot God om erbarmen tegenover talrijke vijanden. Zij vertrappen hem zonder ophouden ; bitter bestrijden zij hem ; zonder ophouden benauwen zij hem (vs. 2 v.). Voortdurend staan ze zijn belangen tegen en trachten zij hem allerlei kwaad te berokkenen (vs. 6). Zooals de jager het wild van uit zijn schuilplaats belaagt en de sporen van het dier naspeurt om te weten waar het zich bevindt, zoo doen zijn vijanden tegenover hem (vs. 7). Sinds lang zwerft hij rond (vs. 9).

Met al die ellende gaat hij tot zijn God, waarbij hij reeds onmiddellijk door het gebruik van een woord, dat den mensch teekent in zijn broosheid en vergankelijkheid (vs. 2 : de menschen), de vraag naar voren dringt : hoe kunt Gij, almachtige God, dulden, dat een vergankelijk schepsel mij op deze wijze martelt ? Tot God richt hij zich, wijl Deze weet, hoe lang hij reeds rondzwerft. Ook hoeveel tranen hij reeds vergoten heeft. In een woordspeling, gelijk de oosterling die zoo gaarne heeft, zegt de dichter (vs. 9), dat God de tranen, gestort om dat omzwerven (nōd) vergaderd heeft in een flesch (nō'd) eigenlijk in de opgeblazen dierenhuid, waarin de oosterling vloeistoffen (wijn, melk, water) bewaart. Al die tranen zijn opgeschreven in het gedachtenisboek (Mal. 3 : 16). Op dien God is dan ook zijn vertrouwen, zelfs wanneer er reden zou zijn voor vrees (vs. 4, 5b, 12a), want hij weet, dat die God aan zijn zijde staat (vs. 10b). Steeds grootere rust daalt dan ook in zijn ziel. Reeds ziet hij

hoe zijn God helpend ingrijpt en hem stof geeft om zijn woord te prijzen, het woord zijner belofte om de zijnen niet te verlaten noch te begeven, welk woord Hij zoo heerlijk aan David bevestigd heeft (vs. 5, 11). Reeds ziet hij zijn vijanden van schrik achteruit wijken, zoodra de dichter zijn God te hulp roept (vs. 10a). Wat zou vleesch, wat zou een mensch dan kunnen doen (vs. 5c, 12b)?

In den nood zijner ziel heeft David zijn God geloften gedaan. Nu hij de redding ziet dagen, vergeet hij ze niet. Veeleer herinnert hij den Heere eraan en verklaart, dat hij ze alle zal nakomen (vs. 13), want zijn God heeft hem gered, niet opdat David nu verder zijn eigen weg bewandeled, maar opdat hij voor Gods aangezicht zou wandelen in het licht des levens (vs. 14).

Psalm 57.

1. Voor den opperzangmeester. „Verderf niet.” Van David.
Een miktam, toen hij voor Saul in de spelonk vluchtte.
2. Erbarm U mijner, o God, erbarm U mijner,
want in U zoekt mijn ziel een schuilplaats
en in de schaduw uwer vleugelen wil ik schuilen,
totdat het verderf voorbij is!
3. Ik roep tot God, den Allerhoogste,
die te mijnen gunste werkt.
4. Hij zende uit den hooge en redde mijn ziel van die mij
vertrappen,
God zende zijn gunst en trouw!
5. Ik lig te midden van leeuwen, wraakgierigen, menschen-
kinderen,
wier tanden speren en pijlen zijn,
wier tong een scherp zwaard is.
6. Verhef U boven de hemelen, o God,
uwe heerlijkheid boven de gansche aarde!
7. Zij spanden een net voor mijn schreden — hoe is mijn
ziel neergebogen!
zij groeven een kuil voor mij — er in vallen zij!
8. Mijn hart is gerust, o God! Gerust is mijn hart:
ik wil zingen en psalmzingen!
9. Waak op, mijne eer! Waak op, harp en cither!
Ik wil het morgenrood wekken!

10. U wil ik prijzen, Heer, onder de volken,
U psalmzingen onder de natiën,
11. want groot tot de hemelen is uw gunst
en tot de wolken is uw trouw.
12. Verhef U boven de hemelen, o God,
uwe heerlijkheid boven de gansche aarde!

In dezen naar vorm en inhoud met den voorafgaande nauw verwanten psalm klaagt David, dat hij te midden van menschen moet leven, even gevaarlijk als leeuwen, en wier wraakzucht als een vlam opblaait. Altijd zijn zij bereid naar speer en pijl te grijpen. Hun godslastering gaat hem als een zwaard door de ziel (vs. 5). Hij „woont” niet onder hen, maar hij (woordelijk: mijne ziel, ik) ligt onder hen, ontkracht. Zij vertrappen en vertreden hem (vs. 4a). Op allerlei wijze leggen ze hem lagen, waaronder zijn ziel gebukt gaat (vs. 7). Het stormt er altijd (vs. 2d)!

Daartegen zoekt hij nu een schuilplaats bij God, wiens erbarmen hij inroept (vs. 2). Hij alleen kan helpen, want Hij is de Allerhoogste, wiens vermogen dus door niemand wordt beperkt; Hij is ook de Algoede, Davids weldoener (vs. 3). Wat hij dan van zijn God vraagt? Redding uit zijner vijanden hand, te bewerken door „gunst en trouw”, die beide goede geesten, die uit den hemel nederdalen ter verlossing (vs. 4). Of, gelijk het in het keervers (vs. 6 en 12) heet: God betoone zich daadwerkelijk de Allerhoogste.

Ook nu voltrekt zich weer bij den dichter wat reeds zoo dikwijls is aanschouwd: bij het roepen om hulp daalt de zekerheid der gebedsverhooring in de ziel. Reeds ziet hij zijn vijanden vallen in hun eigen kuil (vs. 7). Daarom is zijn hart getroost, gerust in God. Het heeft nu de oude vastigheid herkrege (vs. 8a). Hij kan nu stamelend danken en wekt zijn ziel, die immers ligt (vs. 5), op om wakker te worden en aan 't werk te gaan door met cither en harp te zingen en den dageraad te wekken (vs. 9). En van zijn lof zullen de volken getuigen zijn, want de door God gezonden engelen (gunst en trouw) zijn even zoovele malen machtiger geweest dan zijne vijanden als de hemel hooger is dan de aarde (vs. 11).

Psalm 58.

1. Voor den opperzangmeester. „Verderf niet.” Van David.
Een miktam.

2. Spreekt gij waarlijk recht, gij goddelijke wezens?
richt gij de menschenkinderen op de rechte wijze?
3. Ja, gij allen doet onrecht op de aarde;
voor geweld banen uw handen den weg.
4. Afvallig zijn de goddeloozen van het moederlijk af;
de leugenaars dwalen van de moederschoot af.
5. Vergif hebben zij als van een slang,
als een doove adder, die haar oor sluit,
6. die niet hooren wil naar de stem der bezweerdere,
van den ervaren banspreukspreker.
7. O God, verbreek hun tanden in hun mond,
scheur de slag tanden der jonge leeuwen uit, o Heere!
8. Laat ze wegvloeien als water, zich verloopende,
heengaan als gras, dat verdort,
9. zijn als de slak, die in slijm vergaat,
als een misgeboorte, die de zon niet ziet.
10. Eer uw potten de doornstruik merken,
stormt Hij hem weg als doorn en struik.
11. De rechtvaardige verheugt zich, als hij die wraak ziet;
hij baadt zijn voeten in het bloed des goddeloozen.
12. En de menschen zullen zeggen: „toch is er loon voor den
rechtvaardige,
toch is er een God, die recht doet op de aarde!”

Deze psalm begint met een half verwijtende, half ironische vraag, waarop hij straks zelf het antwoord geeft. Die vraag is gericht tot rechters, gelijk zoowel uit vs. 2 als vs. 12 blijkt. Hij noemt hen „goden” of „goddelijke wezens”, een snijdend sarkasme, omdat straks duidelijk zal worden hoe weinig aanspraak zij daarop mogen laten gelden. Hun goddelijke taak is de rechtsorde te handhaven. Doen ze dat? De dichter geeft hierop een antwoord, dat aan duidelijkheid niets te wenschen overlaat. Zij, die zich onder de hemelbewoners rekenen, doen zich op aarde kennen als goddelooze misdadigers. Door de weegschaal van het recht naar de verkeerde zijde te doen overslaan, banen zij eigenhandig den weg voor onrecht en geweld (vs. 3). Met bittere ironie laat de dichter hierop volgen, dat dit eigenlijk geen wonder is. Zij behooren tot een klasse van menschen, de goddeloozen, die van de geboorte af van God vervreemd zijn en nu den rechten weg kwijt zijn (vs. 4). Zij zijn even vergiftig als een slang, even ongezeglijk als een adder, die zelfs naar den meest ervaren banspreukspreker niet hooren wil en daarom door dezen „doof” wordt genoemd (vs. 5 v.).

Hier gaat de beschrijving over in een verwensching. De dichter richt zich tot God, tot wiens kring deze rechters beweren te behooren. Maar zich hun macht herinnerend, laat hij het beeld van de slang varen en noemt hen „jonge leeuwen”, die God zelf onschadelijk moge maken door hun de tanden uit den mond te breken. Een viertal beelden volgt, sprekend van volkomen vernietiging. Allereerst denkt de dichter aan bergbeken, die in den regentijd een geweldigen indruk maken maar wier water snel verloopt, zoodat de bedding weldra weer droog ligt (vs. 8a). Daarna denkt hij aan gras, dat snel opschiet en den indruk geeft van duurzaamheid, maar even snel verdort en vergaat (vs. 8b). Voorts denkt hij aan de slak, die op haar pad een slijmerige massa achterlaat en zich onderweg in slijm schijnt op te lossen (vs. 9a). En eindelijk aan de misgeboorte, die nooit het levenslicht aanschouwde (vs. 9b). Een climax van beelden, sprekend van steeds korter bestaan en steeds volkomener vernietiging. Zoo ook het vijfde beeld in vs. 10. Doorn en struik werden gaarne gebruikt om snel water te verwarmen. Ze geven een geweldige vlam en groote hitte. Zoo gaat het ook met die rechters. Maar voordat de potten iets van dien gloed merken, met groote snelheid stormt God ze weg.

Dit goddelijk strafgericht, dat zoo snel voltrokken wordt, vervult den rechtvaardige, die van deze rechters zooveel te lijden heeft, met blijdschap. Op oostersche wijze koelt hij zijn wraak (vs. 11). Maar tevens voert de dichter hem hooger op door op God te wijzen als den rechtvaardigen rechter. Bij het zien van het misbruik van macht moge dan al een oogenblik de twijfel rijzen, of er voor het recht nog wel plaats is op aarde. Maar dan zal duidelijk worden, dat God zelf voor zijn recht zorgt (vs. 12).

Psalm 59.

1. Voor den opperzangmeester. „Verderf niet”. Van David.
Een miktam, toen Saul zond en ze zijn huis bewaakten om hem te dooden.
2. Red mij van mijne vijanden, o mijn God!
bescherm mij tegen mijne tegenpartijders!
3. Red mij van hen, die ongerechtigheid bedrijven,
verlos mij van de mannen des bloeds!
4. Want zie, zij belagen mijn ziel;
geweldenaars grijpen mij aan.
Toch heb ik overtreden noch misdreven, o Heere!

5. Zonder dat ik schuld heb, rusten zij zich snel toe.
Ontwaak te mijner hulp en zie!
6. Gij zijt toch de Heere, de God der heirscharen, Israëls God!
Ontwaak om over al die trotschaards bezoeking te doen;
heb geen erbarmen met allen, die trouweloos zondigen! Sela.
7. Iederen avond komen zij weer;
zij huilen als honden en dwalen door de stad.
8. Ze schuimen met hun mond;
lasterpraat is op hun lippen,
want: „wie hoort het?”
9. Maar Gij, Heere, belacht hen,
Gij spot met al die trotschaards.
10. Mijn Sterkte! U wil ik psalmzingen,
want God is mijn rotsburcht.
11. De gunst mijns Gods komt mij tegen;
God laat mij neerzien op mijn vijanden.
12. Dood hen niet, opdat mijn volk het niet vergete;
doe hen door uw legermacht omzwerven en omdolen.
13. Lever hen over, Heer, ¹³aan de zonde huns monds,
het woord hunner lippen, opdat zij gevangen worden in
hun trots!
Om den vloek en den leugen, dien zij uitspreken,
14. vernietig hen in toorn; vernietig hen, zoodat zij niet meer zijn,
en dat men ervare, dat God heerscht in Jakob
tot aan de einden der aarde! Sela.
15. Iederen avond komen zij weer;
zij huilen als honden en dwalen door de stad.
16. Zij zwerven rond om voedsel;
als zij zich niet verzadigen, grommen zij.
17. Maar ik, ik bezing uw macht
en jubel iederen morgen over uw gunst,
want Gij zijt mij een rotsburcht
en een toevlucht, als het mij bang is.
18. Mijn Sterkte! U wil ik psalmzingen,
want God is mijn rotsburcht.
De gunst mijns Gods komt mij tegen;
God laat mij neerzien op mijn vijanden.

David wordt belaagd door „vijanden” en „tegenstanders” (vs. 2),
die „boosdoeners” en „bloedmensen” zijn (vs. 3), „gewel-

denaars" (vs. 4) en „trouweloze zondaars" (vs. 6c). Evenals de troepen honden, die overdag in de zon liggen te slapen, eerst bij het vallen van den avond in beweging komen en dan onder luid geblaf en gehuil de stad doorrennen en op alles aanvallen wat hun honger kan stillen, zoo werken ook Davids tegenstanders in het donker (vs. 7, 15). Allerlei smaad storten zij dan uit over de vromen en zelfs lasteren zij Israëls God, als zou deze het geroep der zijnen niet hooren (vs. 8). En wanneer ze niets vinden ter voldoening van hun goddeloos begeeren, grommen zij als niet-verzadigde honden (vs. 16). Trotschaards (zoo zal wel vs. 6 en 9 moeten gelezen worden in plaats van „volken", vgl. ook vs. 13) zijn het, die zich aan David vergripen. En dat zonder dat deze daartoe aanleiding gaf (vs. 4c, 5a). Wie ze zijn en vanwaar ze komen, wordt niet gezegd. Slechts schijnt uit vs. 7 en 15 te volgen, dat zij in de stad van Davids inwoning een waar schrikbewind uitoefenen. Ook wijzen de wapenen, waarvan zij zich bedienen (smaad, laster, trouweloosheid), en die de gewone strijdmiddelen zijn van de „goddeloozen" tegenover de „rechtvaardigen", dat zij binnen den kring van Israël moeten gezocht worden.

Met dezen nood gaat hij tot God om redding en verlossing (vs. 2 v.) Hij moge ingrijpen met al zijn goddelijk vermogen, waaraan de dichter herinnert door in vs. 6 er op te wijzen, dat Hij de God der heirscharen, de God Israëls is. Deze kan toch niet rustig toezien, dat David zooveel van deze goddeloozen heeft te lijden! Hij weet dan ook zeker, dat God met zijn vijanden lacht, die straks zullen ervaren wat God vermag (vs. 9). Reeds heft hij in de zekerheid der komende uitredding een loflied aan ter eere zijns Gods, bij wien hij even veilig is als in een rotsburcht (vs. 10) en die, zonder dat David er iets aan behoeft te doen, zijn gunst aan David zal doen zien in de vernietiging zijner vijanden (vs. 11). Wat wenscht hij dan dat met hen gebeure? Zijn eerste gedachte is, dat zij slechts verjaagd worden, opdat zij voor het volk een waarschuwend voorbeeld zijn en dit zijn God niet vergete. Hij wil hen laten omzwerven en omdolen achtervolgd door 's Heeren „legermacht", onzichtbare geesten, die hen van plaats tot plaats verjagen (vs. 12). Hun laster, tegen Israëls God geuit, volge hen op hun schreden en hun trots, waarmede zij zich tegen den Heere hebben gekeerd, worde hun ten val (vs. 13). Maar juist het denken aan deze hun zonde, waarmede zij zich aan Israëls God vergrepen hebben, doet David inzien, dat deze straf niet zwaar genoeg is. Wie den Heere lastert wijdt zich ten doode! Daarom vernietige God hen volkomen en het gerucht van hun ondergang moge uitgedragen worden tot aan het einde der aarde. Ieder wete, dat God heerscht in Jakob! (vs. 14). Van deze toekomst blikte David nog eenmaal terug op het drijven zijner tegenstanders. En dan maakt hij een aangrijpende tegenstelling. Zij gaan iederen avond grommend op roof uit. Maar hij prijst iederen morgen zijnen God, die hem

genadig bewaart (vs. 15, 17). En dan sluit hij zijn lied door de herhaling van het keervers (vs. 10 v., 18), dat zegt wat hij in God heeft en wat hij van Hem verwacht.

Psalm 60.

1. Voor den opperzangmeester. Op „de lelie van het getuigenis”. Een miktam van David. Ter onderrichting.
2. Toen hij met Aram-Naharaïm en Aram Soba krijg voerde en Joab opnieuw Edom versloeg in het Zoutdal, twaalf duizend man.
3. O God! Gij hebt ons verstooten, uiteengescheurd;
Gij zijt toornig geweest, hebt ons doen wijken!
4. Gij hebt de aarde geschokt, ze gespleten!
Genees haar breuken, want zij wankelt!
5. Gij hebt uw volk wat hards doen zien,
hebt ons zwijmelwijn doen drinken.
6. Gij hebt aan die U vreezen een banier gegeven:
om voor de bogen te vluchten!
7. Opdat uw beminden gered worden,
red ons met uw rechterhand en antwoord ons!
8. God had gesproken in zijn heiligdom;
„jubelend wil ik Sichem verdeelen,
het dal van Sukkoth uitmeten.
9. Mijns is Gilead en mijns is Manasse
en Efraïm is de helm mijns hoofds.
Juda is mijn scepter.
10. Moab is mijn waschbekken;
op Edom werp ik mijn sandaal;
tegen Filistéa hef ik mijn oorlogskreet aan.”
11. Wie brengt mij naar de vesting,
wie leidt mij tot in Edom?
12. Zijt Gij het niet, o God, die ons hebt verstooten
en niet zijt uitgetrokken, o God, met onze legerscharen?
13. Geef ons hulp tegen den vijand:
des menschen hulp is ijdelheid!
14. In God zullen wij kloeke daden doen
en Hijzelf zal onze vijanden in het stof treden!

Israël is verslagen. Niet alleen heeft het voor den vijand moeten wijken, maar het is „uiteengescheurd” (vs. 3). God heeft bewerkt, dat het vijandelijke leger door Israëls slagorde heenbrak. Dat Edom dat was, wordt niet gezegd. Alleen blijkt uit vs. 11, dat Israël zich nu tegen Edom richt. De nederlaag werkte als een aardbeving; het heele volk heeft het gevoeld (vs. 4a). Zij heeft gewerkt als „zwijmelwijn”, waardoor het volk dronken is geworden, den weg kwijt is geraakt en ieder oogenblik vallen kan (vs. 5).

Het volk voelt zich door God verstooten (vs 3a). Met snijdend sarkasme wordt de reden daarvan in vs. 6 geteekend in den vorm van een woordenspel. God had aan zijn volk een banier (nēs) gegeven om zich daarachter te verzamelen en moedig den vijand aan te vallen. Maar voor Israël werd het een symbool van verstrooiing en jammerlijke vlucht (vluchten = hithnosēs) voor 's vijands pijlen. Welke die banier was wordt vs. 8—10 gezegd, waar het Godswoord wordt gegeven, in vertrouwen waarop en onder bescherming waarvan het volk ten strijde was getogen. Hierin treedt de Heere op als een krijgsheld, die van de overwinning zeker is en reeds vóór den strijd zijn overwinningslied hooren laat („jubelend”, vs. 8). Hij wil, zoo wordt met een zinspeling op Jozua's tijd gezegd, West- en Oostjor- daanland, waarvan eerst Sichem en Sukkoth (vs. 8), daarna Manasse en Gilead (vs. 9a) als representanten worden genomen, aan 'zijn volk Israël tot een eeuwige bezitting geven. Daarbij worden de twee stammen, die onder Israël op den voorgrond treden en waarop het dus straks het meest zal aankomen, naar hun karakter en waarde geteekend: Efraïm is de krachtigste; het is als de horens („weermacht des hoofds”), waarmee de vijand wordt vernietigd; Juda is de koningsstam, die met zijn scepter de leiding heeft (vs. 9b.) Maar in dat Godswoord was niet alleen van Kanaän sprake. Nog wijder perspectief werd geopend. Moab werd geteekend als het waschbekken, waarin de held zich het stof van de voeten wast; Edom als het land, waarvan de held door het werpen van zijn sandaal bezit zal nemen; Filistêa als de vijand, die onder het aanheffen van den oorlogskreet onder den voet zal worden geloopt (vs. 10). Zoo zou dus God zijn macht en in en buiten Kanaän doen gelden! Maar niets daarvan heeft Israël gezien. Het is verstooten en wan- kelt nu ten doode, nu de Heere niet meer met zijn legers op- trekt (vs. 12). Het durft dan ook niet tegen Edom in het veld trekken, want als het van zijn God verlaten is, hoe komt het dan in „de vesting” (in Sela? vs. 11)? En toch geen ander dan de Heere kan het doen (vs. 12)! Daarom roept Israël om redding en hulp (vs. 7, 13), die van menschen niet te krijgen zijn (vs. 13b). En zoo roepend tot zijn God overwint het zijn kleingeloof en verheft het zich tot het blijde geloofsvertrouwen, dat God weer aan de spits zal treden, zijn volk tot ongedachte krachts-

uiting in staat zal stellen en de vijanden zijns volks overeenkomstig zijn belofte zal vernietigen (vs. 14).

Psalm 61.

1. Voor den opperzangmeester. Met snaarinstrumenten. Van David.
2. Hoor, o God, mijne smeeking,
luister naar mijn gebed!
3. Van het einde der aarde roep ik tot U
met een bezwijkend hart:
leid mij op de rots, die mij te hoog is!
4. Want Gij zijt mij een schuilplaats,
een sterke toren tegenover den vijand.
5. Eeuwig wil ik in uw hut vertoeven,
in het verborgene uwer vleugelen schuilen! Sela.
6. Want Gij, o God, hoort mijne geloften,
Gij geeft den wensch van die uwen Naam vreezen.
7. Voeg dagen toe aan 's konings dagen,
laat zijn jaren zijn voor geslachten!
8. Eeuwig trone hij voor Gods aangezicht!
Bereid gunst en trouw, dat zij hem bewaren!
9. Zoo zal ik eeuwig uw Naam psalmzingen,
om dag na dag mijne geloften te betalen.

Een gebed „van het einde der aarde” (vs. 3). Dat laatste is geen aardrijkskundige omschrijving, maar taal van het religieuze leven, dat iedere scheiding smartelijk gevoelt. Het is de natuurlijke overdrijving van iemand, die zich verwijderd gevoelt van wat zijn ziel het liefst is. Die verwijdering grijpt hem aan en doet zijn hart bezwijken (vs. 3b). Zijn moed is gebroken, te meer waar de vijand, in wien we waarschijnlijk niet anders te zien hebben dan een „goddelooze”, een tegenstander van den „rechtvaardige”, hem belaaft. Nu gaat de dichter met zijn smeeking en gebed (vs. 2) tot dien God, van wien hij weet, dat Hij een „schuilplaats” is en „sterke toren” (vs. 4) om door Dezen op een hooge rots te worden gesteld, die hij met zijn eigen kracht niet kan beklimmen, m. a. w. van Dezen weer dien gemoedsvrede te ontvangen, waaraan zijn ziel behoefte heeft (vs. 3b). Daarom vraagt hij die gemeenschap met God, die het

deel is van wie in Jeruzalem in des Heeren huis mag „vertoeven” (vs. 5), d. w. z. daar als gast de bescherming mag genieten van Israëls God. Dat vraagt hij met te meer vertrouwen, waar hij weet, dat de Heere zijn volk nog nooit beschaamd heeft doen uitkomen. Ook nu zal Hij des dichters met geloften gepaard gaande gebeden verhooren en zijns harten wensch vervullen (vs. 6). Welke die wensch is, leert vs. 7 v., waar zijn gebed rijst voor Israëls koning, wiens jaren mogen worden vermeerderd, wiens troon door Gods aangezicht moge worden verlicht en die door de beide goede engelen : gunst en trouw, moge worden beschermd en geleid (vs. 7 v.). Dienovereenkomstig zal dan des Heeren krachtadige zelfopenbaring in jubelliederen worden geprezen en zoo wil de dichter zijn gansche leven maken tot een nimmer eindigend betalen van geloften, die hij eens biddend deed (vs. 9).

Psalm 62.

1. Voor den opperzangmeester. Al jechoethoen. Een psalm van David.
2. Ja, naar God is mijn ziel stil,
van Hem is mijn redding.
3. Ja, Hij is mijn rots en redding,
mijn rotsburcht: ik zal niet grootelijks wankelen.
4. Tot hoelang vaart gij uit tegen een man,
maakt gij allen misbaar
als bij 't vallen van een wand, het neerstorten van een muur?
5. Ja, zij gaan te rade hem van zijn hoogte neer te storten.
Zij scheppen behagen in liegen:
met hun mond zegenen zij,
met hun binnenste vloeken zij. Sela.
6. Ja, wees stil naar God, mijn ziel,
want van Hem is mijn hoop!
7. Ja, Hij is mijn rots en redding,
mijn rotsburcht: ik zal niet wankelen.
8. Op God rust mijn heil en mijn eer;
de rots mijner sterkte, mijn schuilplaats is God.
9. Vertrouwt op Hem te allen tijd, o volk!
stort uw hart voor Hem uit!
God is ons een schuilplaats. Sela.

10. Ja, ijdelheid zijn de menschenkinderen,
leugen zijn de aanzienlijken.
Op de weegschaal gaan zij naar boven,
minder dan ijdelheid al te gader.
11. Vertrouwt niet op geweld,
bouwt geen luchtkasteelen op roof!
Als het vermogen aanwast, let er niet op!
12. Eenmaal heeft God gesproken,
tweemaal heb ik dat gehoord:
„de macht is Godes!”
13. Uws, o Heere, is ook de gunst,
want Gij vergeldt ieder naar zijn werken.

Reeds geruimen tijd („tot hoelang”, vs. 4) heeft de dichter van zijn vijanden te lijden. Zij smeden gewelddadige plannen en vallen onder een groot misbaar op hem aan (vs. 4). Op listige wijze trachten ze hem van het aanzienlijke ambt, dat hij bekleedt („hoogte” vs. 5), te berooven, waarbij zij onder den schijn van vriendschap (vs. 5c) hun doel trachten te bereiken. Heftig is hun aanval, zoodat de dichter op wankelen bedacht is („grootelijks”, vs. 3b).

Toch is de dichter niet ongerust. Zijn ziel is in stille overgegevenheid tegenover God; vol vertrouwen wacht hij Diens daden af, wijl hij weet, dat zijn hulp niet zal wegblijven (vs 2, 3a). De aanval moge dan al zoo fel wezen, dat het gevaar van wankelen niet geheel is buitengesloten, „grootelijks wankelen” zal hij toch niet, want zijn God is zijn rots en rotsburcht: onbewegelijk en oninneembaar (vs. 3). En wel kan het nadenken over hun listig bedrijf zijn ziel een oogenblik in beroering brengen (vs. 6c), maar het wordt weer stil, als hij overdenkt, dat zijn heil en eer, door zijn vijanden belaagd, rusten op God, den onwankelbare (vs. 8).

Daarom wendt hij zich in vs. 9 tot zijn volksgenooten, opdat ook zij mogen deelen in den troost, die de „stilheid” van zijn eigen ziel hem schenkt. Hij wekt hen op om „te allen tijd” hun steunpunt te hebben in hun God en al hun nood Hem bekend te maken (vs. 9). Dus niet vertrouwen op menschen, want die zijn vergankelijk als een ademtucht, ze zijn ijdelheid, hebben geen innerlijken inhoud; ze zijn leugen, schijnen wel vaste steunpilaren maar zijn het niet. Dat geldt zelfs van de aanzienlijken, de machthebbers dezer wereld. Met een sarkastisch beeld maakt de dichter dat duidelijk. Men moet ze maar eens wegen! Dan wordt het wel duidelijk, dat ze lucht zijn (vs. 10)! Dus ook niet vertrouwen op datgene, waarnaar de menschen ’t eerst grijpen en wat zoo voordeelig schijnt te zijn: geweld

en roof. Al wat daarop gebouwd is zal blijken een luchtkasteel te zijn (vs. 11a; woordspeling met „ijdelheid”). Een oogenblik schijnt het te gelukken. Het vermogen wast! Maar let er niet op, zegt de dichter, raakt daardoor het spoor niet bijster, want 't laatste woord blijft aan God (vs. 11c), die ieder mensch naar zijn werken vergeldt (vs. 12 v). Deze laatste waarheid geeft de dichter in den vorm van een Godswoord, dat eenmaal gesproken, maar tweemaal door hem gehoord is, waarvan hij dus volkomen zeker is: „de macht is Godes” en dus niet van den mensch, ook niet van den geweldenaar, voor wien dus zij niet te vreezen hebben, voor wie die God een rotsburcht is. En daaraan voegt de dichter nu zijnerzijds een tweede woord toe, dat in den grond niet anders is dan de keerzijde van het eerste: „des Heeren is de gunst”, de nederbuigende liefde, die in zijn verbondstrouw openbaar wordt en die dus zijn bondelingen niet steeds zal laten verdrukken. Wilt Hij ieder naar zijn werken vergeldt, hebbe het volk geen vrees, maar vertrouwde het op Hem!

Psalm 63.

1. Een psalm van David, toen hij in de woestijn van Juda was.
2. O God, mijn God! U zoek ik, U!
mijn ziel dorst naar U!
Mijn vleesch smacht naar U!
Als een dor, smachtend, waterloos land,
3. zóó heb ik in het heiligdom naar U uitgezien
om uw macht en heerlijkheid te zien.
4. Want uw gunst is beter dan het leven:
mijne lippen moeten U loven.
5. Zóó wil ik U levenslang prijzen
en in uw Naam mijne handen opheffen.
6. Als van vet en vettigheid zal mijn ziel verzadigd worden
en met jubelende lippen zal mijn mond lofprijzen.
7. Zelfs op mijn bed denk ik aan U
en in de nachtwaken peins ik aan U,
8. want Gij zijt mij ten hulp
en in de schaduw uwer vleugelen jubel ik.
9. Mijn ziel kleeft U achteraan,
Uw rechterhand heeft Mij gegrepen.
10. Maar zij moeten naar de onderwereld, die mijn ziel zoeken;
zij moeten heengaan naar de onderste deelen der aarde!

11. Men zal hen aan het zwaard overgeven;
het deel der jakhalzen zullen zij worden.
12. Maar de koning zal zich in God verheugen;
alwie bij Hem zweert zal zich beroemen,
want gesloten zal worden de mond der leugensprekers!

Van de omstandigheden, waaraan deze psalm het aanzijn te danken heeft, blijkt niets. Zelfs niet, of de dichter ver van den tempel is. Alleen hooren we in vs. 10 iets van menschen, die de ziel des dichters zoeken en die blijkens vs. 12 („leugensprekers”) afvallige Israëlieten zijn, die bij de leugenen zweren (vgl. Am. 2 : 4).

Het is een lied van smachtend verlangen naar Gods gemeenschap. De dichter is er zich bewust van, dat hij God en God alleen zoekt en dat hij dit doet met zijn gansche persoonlijkheid (vs. 2). Hoe dikwijls heeft hij niet in den tempel, waar dan toch de troon des Allerhoogsten is en waar dus zijn aangezicht kan worden gezien, naar zijnen God uitgezien zooals een dor, smachtend, waterloos land uitziat naar den verkwikkenden regen (vs. 3a). Daarbij had hij dan geen oog voor de heerlijkheid des tempels, de talrijke priesterschap, de veelheid der offers! Hij wilde daar de macht en heerlijkheid zijns Gods zien (vs. 3b). Zijn verlangen ging dan uit naar een geestelijk zien, derhalve ook een ervaren en genieten van het majesteitelijke alvermogen des Heeren. Met zijn gansche zijn heeft hij daarnaar verlangd, want „uw gunst”, uw genade, uw nederbuigende liefde zijn van hoogere waardij dan het fysische leven (vs. 4a), dat toch ook een rijk bezit, ja als voorwaarde voor allerlei aardse goederen een zeer rijk bezit is. Die „gunst” kent de dichter. Hij heeft ze genoten en wil er steeds meer van genieten. En zelfs al leeft hij nu niet in Gods gemeenschap, toch moeten zijn lippen God loven, die deze gunst hem deed aanschouwen. Dat is de eenige wijze, waarop de mensch deze genadegave kan beantwoorden (vs. 4b). Dat zal dan ook het doelwit van zijn leven zijn, want dat is zijn hoogste genot (vs. 5 v). Ja, zoozeer vervult hem des Heeren nabijheid, dat zelfs de slaap van hem wijkt (vs. 7). Of heeft de Heere niet zijn beschermende hand over den dichter uitgestoken (vs. 8)? Hij laat zijn God dan ook niet los, want God laat hem niet los (vs. 9). Daarom is hij er zeker van, dat zijn zaak des Heeren zaak is, zoodat wie hem weerstaat zichzelf ten ondergang wijdt, zoodat deze zelfs een begrafenis moet missen (vs. 10 v). Maar blijdschap zal des konings deel zijn en vreugde het deel van wie in den Heere het hoogste gezag huldigt, terwijl de afgodendienaars tot zwijgen zullen gedoemd zijn (vs. 12).

Psalm 64.

1. Voor den opperzangmeester. Een psalm van David.
2. Hoor mijn stem, o God, bij mijn zuchten,
bewaar mijn leven voor des vijands schrik!
3. Verberg mij voor den raadslag der boosdoeners,
voor het misbaar van hen, die ongerechtigheid bedrijven,
4. die hun tong scherpen als een zwaard,
hun pijl richten: een bitter woord!
5. om heimelijk den oprechte te treffen.
Plotseling treffen zij hem en vreezen niet.
6. Zij grijpen een boos plan aan,
spreken af heimelijk valstrikken te leggen
en zeggen: wie ziet het?
7. Zoo zinnen zij op ongerechtigheden:
„Wij zijn klaar!” „Een fijn bedacht plan!”
Ja, een onheilvol gemoed! Een onpeilbaar hart!
8. Daar treft God hen met een pijl;
plotseling komen hun slagen
9. en hun tong doet hen over henzelf struikelen.
Wie hen ziet schudt het hoofd over hen
10. en iedereen wordt door vrees aangegrepen
en vertelt wat God deed
en geeft acht op zijn doen.
11. De rechtvaardige verblijdt zich in den Heere en schuilt
bij Hem
en alle oprechten van hart beroemen zich.

Weder een van die psalmen, die ons zien laat welk een scheur ook door Israël is gegaan en welk een strijd daar geweest is tusschen „rechtvaardigen” en „goddeloozen.” Deze laatsten zijn „de vijand” (vs. 2b), „de boosdoeners”, „die ongerechtigheid bedrijven”, die God noch mensch vreezen (vs. 5b). Al hun zinnen en doen is er op gericht den „rechtvaardigen” het leven lastig te maken.

Tot deze rechtvaardigen behoort ook de dichter. Zuchtend en klagend roept hij tot God. Hij is beducht voor zijn leven (vs. 2). Van zijn tegenstanders heeft hij niets dan kwaad te wachten. Reeds het misbaar, dat hun beraadslagingen begeleidt (vs. 3), getuigt ervan, hoe zij er met hun gansche hart bij zijn, als het er op aankomt den rechtvaardige te treffen. Dan wordt hun

tong een vlijmscherp zwaard en geruischloos als een pijl vliegt hun bitter woord (vs. 4). Niet ten aanhoore van den oprechte wordt het uitgesproken, maar zij weten wel, dat het zijn weg wel vinden zal. Straks zal, hopen zij, dat bittere woord doodelijk wonden (vs. 5). Of om, indien mogelijk, den rechtvaardige ten val te brengen, beramen zij een boos plan, leggen heimelijk valstrikken (vs. 6). Zoo zinnen zij op misdaad en wrijven zich de handen over hun fijn bedacht plan (vs. 7).

Zij vreezen niets en niemand, heeft de dichter gezegd (vs. 5b). Zij zelf meenen, dat niemand ziet wat zij van plan zijn (vs. 6c). Reeds verheugen zij zich in hun succes! Vlijmscherp zegt de dichter zijn meening: „een onheilvol gemoed, een onpeilbaar hart” (vs. 7c). En zonder eenigen overgang ontsluit hij ons oog voor wat God doet. Even plotseling als zij meenen den rechtvaardige te treffen (vs. 5b), even plotseling worden zij getroffen (vs. 8b). Zij hebben een pijl gericht (vs. 4b). God ook (vs. 8a). Maar God doet meer. Hij komt met een zwaard en deelt slagen uit (vs. 8b). Hun tong scheen hun 't middel om den oprechte ten val te brengen; God maakt van hun tong de oorzaak van hun val (vs. 9a).

Een overweldigenden indruk maakt dat goddelijk strafgericht over de vijanden der oprechten op de geheele omgeving. Eertijds een voorwerp van vrees worden zij nu een voorwerp van spot en hoon: ieder geeft zijn „Schadenfreude” te kennen (vs. 9b). Allen worden door een heilzamen schrik bevangen, spreken van het goddelijk strafgericht en gaan ook het menschenleven zien als de werkplaats Gods (vs. 10). En de vromen? Met een dankbaar hart verblijden zij zich over de genade, die Gods wonderdoende hand aan der hunnen deed ervaren, nemen daaruit opnieuw aanleiding om bij den Heere schuilplaats te zoeken en prijzen zich gelukkig zulk een God te hebben (vs. 11).

Psalm 65.

1. Voor den opperzangmeester. Een psalm van David. Een lied.
2. U past een loflied, o God, in Sion
en U moet de gelofte betaald worden.
3. Gij, Hoorder des gebeds,
tot U komt alle vleesch!
4. Allerlei ongerechtigheden overweldigen ons,
maar Gij, Gij verzoent onze overtredingen!
5. Welgelukzalig dien Gij verkiest en doet naderen,
dat hij wone in uwe voorhoven!

Wij willen ons verzadigen met het goede van Uw huis,
de heiligheid van Uw paleis.

6. Vreeselijke dingen antwoordt Gij ons in gerechtigheid,
o God van ons heil,
vertrouwen van alle einden der aarde
en der verste stranden,
7. Gij, die de bergen grondvest door uw kracht,
die omgord zijt met macht,
8. die het bruisen der zeeën stilt,
het bruisen hunner golven!
De volken waren in beweging,
9. de bewoners der einden vreesden:
door uwe teekenen deedt Gij de uitgangen van morgen
en avond jubelen!
10. Gij hebt het land bezocht en hebt overvloed gegeven;
grootelijks hebt Gij het verrijkt,
een stroom Gods vol water!
Zijn koren bereidt Gij; ja, zóo bereidt Gij het toe!
11. Zijn voren drenkt, zijn kluiten doorvochtigt Gij,
door regenstralen maakt Gij het week.
Zijn gewas zegent Gij.
12. Gij kroont het jaar uwer goedheid;
uw sporen druipen van vettigheid.
13. De weiden der steppe druipen;
de heuvelen omgorden zich met juichen.
14. De weiden bekleeden zich met kudde,
de dalen tooien zich met koren;
zij juichen, ook zingen zij.

Droogte heeft het land bezocht. De winterregen is niet, althans niet in voldoende mate gevallen. De oogst loopt gevaar. Israël roept tot den Heere om regen. Het bidt en doet geloften. Daar komt eindelijk de lang verwachte regen: de oogst is gered! Zal nu het danken worden vergeten? Zal nu de gelofte worden betaald? Daarop geeft de psalm een antwoord, gezongen in den naam van gansch Israël, misschien wel gezongen op het dankfeest in den tempel. Hij is dus niet een dankzegging voor reeds binnengebrachten oogst, maar een lofprijzing Gods voor een te verwachten oogst, die dank zij den regen een rijkgezegend jaar doet verwachten.

In Sion op den tempelberg was geklaagd en gebeden. Nu past een loflied en is de tijd aangebroken de gelofte te betalen,

in tijd van angstige spanning gedaan. God heeft zich opnieuw bewezen een hoorder des gebeds te zijn (vs. 2, 3a). „Alle vleesch”, het geheele volk komt nu tot Hem op den Sion, waar Hij zijn heerlijkheid openbaart (vs. 3b). Allereerst om den Heere te danken voor de groote weldaad van de vergeving der zonde. In de droogte, die het land teisterde, heeft Israël een straf gezien over „allerlei ongerechtigheden”. Het was erdoor overmand en overweldigd. Daarom hield de Heere, die bij het zondige niet wonen kan, op met zegenen. Eerst moesten die zonden worden verzoend. Israël heeft gebeden en offers gebracht. De regen is neergedaald. Heeft dan 't gebed, hebben dan de offers verzoening gebracht? Heeft de priester ze bewerkt? Neen, de Heere heeft het gedaan: „Gij, Gij verzoent onze overtredingen.” Verzoenen is Gods werk! (vs. 4). En nu dat is geschied, geniet Israël weer den rijkdom der toenadering. Het mag weer tot zijn God komen in den tempel en vertoeven in de voorhoven. Het mag, want de Heere heeft den eersten stap gedaan: Hij heeft verkoren en nu mag dat verkoren volk niet alleen naderen maar ook wonen, zoodat het zonder ophouden van de naar die voorhoven uit den tempel uitvloeiende heilsgoederen nemen en zich daarmee verzadigen kan (vs. 5a). Met dat begeeren gaat het ook nu op, want het heeft honger naar „het goede van des Heeren huis”, den rijkdom der genadegoederen, welke aan de „heiligheid” hun karakter ontleenen, en wil zich daaraan verzadigen (vs. 5b).

En nadat Israël nu zoo zijn danklied is begonnen met het roemen in de vergevende genade van zijn God, blikst het van die hoogte der verzoening terug op zijn groote geschiedenis, die eene aaneenschakeling is van goddelijke wonderwerken, van „vriendelijke dingen”, waarmee God antwoordde op het roepen van zijn volk. Het is een „antwoorden in gerechtigheid”, wijl daarin de enige maatstaf aan het licht treedt, waarnaar de Heere handelt: zijne gerechtigheid (vs. 6a). Maar dat dankend terugzien op het verleden doet Israël tevens hopen vooruitzien naar de toekomst, wanneer de volken („de verste stranden”), ziende hoe God voor zijn volk zorgt, niet alleen voor dien God zullen leeren vreezen, maar tevens op Hem hun vertrouwen zullen stellen (vs. 6b). Alle knie zal zich voor Hem buigen en alle tong Hem roemen!

Waar nu alzoó verleden en toekomst van des Heeren grootmacht getuigt, daar verheft Israëls dankzegging zich tot een lofzang op zijn vermogen en bezingt Hem als den Eerste en Laatste van alle wereldgebeuren: Hij is het, die niet alleen de bergen heeft gegrondvest, maar die ze ook van oogenblik tot oogenblik grondvest, zoodat ze met hun wortels in de wereldzee onder de aardkorst blijven staan, wel kunnen beven, maar niet kunnen vallen (vs. 7a). Zijn gordel is „macht”, het vermogen om zijn wil te verwerkelijken en allen tegenstand te breken (vs. 7b). Zijns moet dus ook het rijk, het wereldbestuur blijven

ondanks alles, wat zich daartegen verzet zoowel in de wereld der natuur als in die der menschenkinderen (vs. 8). Dit laatste wordt met een voorval uit des dichters tijd, dat ons niet verder bekend is, toegelicht: de volkerenwereld in beweging; vrees bij de verstwonenden voor tyrannie en druk; maar daar laten zich de teekenen zien van des Heeren alvermogen; Hij grijpt in in de historie en vrees maakt plaats voor gejuich en morgen- en avondland jubelen (vs. 9).

Een genadig en verzoenend, maar ook een almachtig God is Israëls Heer! Dat heeft de dichter alzo aan zijn volk laten zien. En nu grijpt hij in vs. 10—14 terug naar het eigenlijk doel van zijn danklied: de zegen op akker en weide. „Gij”, zoo roept hij zijn God dankend toe, „hebt het land bezocht”, de eerste daad van Gods nederbuigende liefde. Overvloed van regen heeft God het gegeven; het is er rijk van geworden. De regen, die uit den boven het hemelgewelf gelegen oceaen is neergedaald, was als een „Godsstroom”, een boordevolle stroom, die van God afdaalde (vs. 10). Die regen heeft het land in staat gesteld koren voort te brengen. De voren waren er wel, want de ploegschaar was reeds door den akker gegaan. Maar de kluiten waren door het droge weer juist op het vruchtbare veld steenhard geworden. Nu is de regen gekomen: de kluiten zijn week geworden, zijn uiteengevallen en zoo is de akker een veld geworden, waar het koren kan uitspruiten (vs. 10c, 11). Deze regen doet een rijken oogst verwachten. Dus mag het jaar reeds nu „een jaar van Gods goedheid” heeten, een rijk gezegend jaar, door God zelf met zegen gekroond (vs. 12a). Zoo heeft God met zijn wolkenwagen (vgl. o.a. Deut. 33 : 26, Psalm 104 : 3) door het luchtruim gereden, overal den regen laten vallen en zoo „druipen uw sporen van vettigheid” (vs. 12b). Overal is die regen te zien. De steppe, door de droogte gemaakt tot een verschroeide vlakte, waarop geen grasscheutje groeide, geen bloem zich verhief, biedt nu overal rijke weide voor het vee en zijn golvende heuvelrijen „omgorden zich met juichen”; het is één lachend bloemtapijt, dat spreekt van zegen en dankjubel (vs. 13). Op de weiden verschijnt het vee; in de dalen met hun onzichtbaren grond golft het koren. En zoo zingt alles: veld en dier en mensch (vs. 14)! Ja, U past een loflied, o God, in Sion!

Psalm 66.

1. Voor den opperzangmeester. Een lied. Een psalm.

Juicht Gode, gij gansche aarde,

2. psalmzingt de eer zijns Naams,
maakt heerlijk zijn lofgezag!

3. Zegt tot God; „hoe vreeselijk is uw doen!
Door de veelheid Uwer kracht huichelen Uwe vijanden U
onderwerping.
4. De gansche aarde buigt zich voor U neder;
zij psalmzingt U; zij psalmzingt Uwen Naam.” Sela.
5. Komt en ziet de daden van God,
die vreeselijk is aan daden over de menschenkinderen!
6. Hij heeft de zee veranderd in het droge:
door de rivier gingen zij droogvoets.
Daar hebben wij ons in Hem verblijd,
7. die eeuwig heerscht door zijn kracht,
wiens oogen op de volken neerzien.
Laten de weerspannigen niet groot doen! Sela.
8. Prijst, gij volken, onzen God,
doet luide zijn lof hooren,
9. van Hem, die onze ziel in het leven stelt
en onzen voet niet ter wankeling overgeeft!
10. Ja, Gij hebt ons op de proef gesteld, o God!
Gij hebt ons gelouterd zooals men zilver loutert.
11. Gij hebt ons in het net gebracht,
in onze heupen een kwaal gelegd,
12. menschen over ons hoofd laten rijden!
Wij zijn door water en vuur gegaan,
maar Gij hebt ons in de ruimte gevoerd!
13. Ik kom in uw huis met brandoffers,
betaal U mijne geloften,
14. die mijn lippen hebben geuit,
die mijn mond heeft uitgesproken, als mij bange was.
15. Mergbeesten wil ik ten brandoffer U brengen
met rookwerk van rammen;
ik wil runderen en bokken bereiden. Sela.
16. Komt, hoort en laat mij vertellen,
gij allen, die God vreest,
wat Hij voor mijn ziel gedaan heeft.
17. Met mijn mond riep ik tot Hem,
toen lofprijs onder mijn lippen was.
18. Als ik met mijn hart naar ongerechtigheid had gezien,
de Heere zou niet gehoord hebben!

19. Maar nu, gehoord heeft God,
geluisterd heeft Hij naar de stem mijner smeeeking!
20. Gezegend zij God, die niet van mij heeft weggedaan
mijn gebed en zijn gunst!

De dichter roept de „gansche aarde” op om ter eere Gods een jubelgeschrei aan te heffen (vs. 16), „de eer van zijn Naam”, de glorieuse heerlijkheid van zijn daadwerkelijke zelfopenbaring tot voorwerp te maken van een psalm en dat loflied heerlijk te maken, d. w. z. vorm en inhoud in overeenstemming te doen zijn met het doel: het zingen van een God verheerlijkend lied (vs. 2). Doet dit reeds verwachten, dat er voor het bewustzijn van den dichter eene bijzondere aanleiding was tot het zingen van zulk een lied, niet minder doen dit vs. 2 en 3, waar als in korte samenvatting de inhoud van dit lied wordt aangegeven. Het moet handelen over het glorierijke en dus eerbiedige vrees inboezemende doen des Heeren, wiens macht zich daarin zoozeer openbaart, dat zelfs zijne vijanden het niet langer wagen Hem te weerstaan, wien dan ook de „gansche aarde” eerbiedige hulde bewijst en wiens krachtdadige zelfopenbaring voorwerp is van haar bewonderend lied.

Maar die „gansche aarde” moet niet alleen juichen. Zij moet ook zien wat God doet, die van uit den hemel regeert en wiens daden over de menschenkinderen gaan (vs. 5). En dan grijpt de dichter naar de rijke geschiedenis van zijn eigen volk, niet zoozeer wijl hij die het best kent, maar wijl daarin de „vreeselijke daden des Heeren” het best gezien kunnen worden. Hij herinnert aan wat de Heere deed aan de Roode Zee (vs. 6a) en aan den Jordaan (vs. 6b) en spreekt weer van Israëls blijdschap in den Heere bij het aanschouwen van diens „vreeselijke daden”. De Heere, zoo juicht hij, heerscht eeuwig door zijn kracht, is nog Dezelfde als in de „dagen van ouds” (vs. 7a). De hemel is zijn wachttorens, van waar Hij niet alleen op Israël, maar ook op „de volken” let, de vijanden van zijn macht, de weerspannigen, die zoo dikwijls „groot doen” tegen den Heere en zijn volk (vs. 7b).

Nadat de dichter nu zoo het verleden waarschuwend heeft laten spreken, wekt hij die volken der gansche aarde opnieuw op om toch den lof te zingen van Israëls God. Daarbij spreekt hij dan van wat hem tot die opwekking drong: de laatste „vreeselijke daden” des Heeren (vs. 9—13). Zwaar heeft des Heeren hand op zijn volk gerust. Hij heeft Israël „op de proef gesteld”, het karaatsgehalte vastgesteld door het onder den druk te brengen; „gelouterd als zilver”, een geweldigen vuurgloed over het volk gebracht: „in het net gebracht”, het machteloos gemaakt als een vogel, waarop het slagnet is neergevallen; „in de heupen een kwaal gelegd”, zoodat het krachteloos

ter aarde lag; „mensen over hun hoofd laten rijden”, waarbij de overwinnaar, hoewel niet meer dan een „mensch”, een zwak en krachteloos wezen, met zijn overwinningswagen over de ter aarde uitgestrekte overwonnenen is heen gereden en daarbij zelfs niet hun hoofd heeft ontzien. Zoo is Israël „door water en vuur gegaan”, was het in gevaar van verdrinken en verbranden, van ondergang en dood. Maar de Heere, die eens zijn volk door het droge deed gaan, heeft ook nu zijn „vreeselijke daden” doen zien. Het volk, dat ten doode scheen gedoemd, heeft Hij het leven hergeven (vs. 9a). Het scheen den val nabij, maar Hij heeft het zelfs niet laten wankelen (vs. 9b). Het lag in het net, maar Hij heeft het in de ruimte gevoerd (vs. 12c). Dat alles heeft Israëls God gedaan! Dat alles moeten de volken weten en dan juichen!

Maar Israël zelf? Zal dat niet danken? Nu treedt de dichter zelf vooruit. Het is hem bange geweest, toen zijn volk zoo werd verdrukt (vs. 14b). Toen heeft hij geloften gedaan, in te lossen zoodra de Heere zijn volk zou hebben verlost (vs. 13b, 14a). Dat is geschied! Nu komt hij, die niet alleen anderen opwekt tot juichen en zien, maar ook zelf den Heere wil eeren, met brandoffer en geeft het beste, wat hij heeft: mergbeesten, rammen, runderen en bokken (vs. 13a, 15). Dat alles moet spreken van lof en dank. Want zelf is hij bij het lijden van zijn volk betrokken geweest. Israëls redding was ook een redding voor hem. Het was de verhooring ook van zijn gebed! Dat stelt hij nu ten slotte in het licht, waarbij hij „allen, die God vreezen” en die dus uit zijne gebedsverhooring nieuwe kracht en geloofsversterking kunnen putten, opwekt tot luisteren, Hij zal vertellen wat de Heere voor zijne ziel heeft gedaan (vs. 16). Wonderbaar! Terwijl hij met luider stem om hulp riep, had hij reeds „lofprijs” d. w. z. dankzegging voor de zeker verwachte gebedsverhooring „onder zijn tong”, zoodat het loflied naar de lippen drong, toen de hulpkreet nog nauwelijks was geslaakt (vs. 17). Wjl hij rein van hart en van bedoelen was, wjl wat de mond vroeg in volkomen overeenstemming was met wat het hart begeerde, hoorde de Heere naar zijn bidden (vs. 18). Daarom dankt hij, ziende op de geschonken uitredding, zijn God voor twee dingen. Allereerst dat Deze het gebed niet aan hem onttrokken heeft, maar ook in den diepsten nood hem de vrijmoedigheid tot het gebed heeft laten behouden en hem niet in vertwijfeling heeft laten wegzinken. En dan ook hiervoor, dat Hij zijn gunst en genade heeft gelaten, zoodat zijn bidden niet zonder antwoord bleef (vs. 20).

Psalms 67.

1. Voor den opperzangmeester. Met snaarinstrumenten. Een psalm. Een lied.
2. God zij ons genadig en zegene ons,
Hij doe zijn aanschijn aan ons lichten. Sela.
3. opdat men op aarde uw weg kenne,
onder alle volken uw heil!
4. De volken zullen U, o God, loven;
de volken al te gader zullen U loven;
5. de natiën zullen zich verblijden en jubelen,
wjl Gij de volken rechtvaardig richt
en de natiën op aarde leidt. Sela.
6. De volken zullen U, o God, loven,
de volken al te gader zullen U loven.
7. Het land heeft zijn gewas gegeven.
God, onze God, zegent ons.
8. God zegent ons;
en vreezen zullen Hem alle einden der aarde!

Deze psalm, die in het begin en aan 't eind in den toon staat van den priesterlijken zegen (Num. 6 : 24—26), is gezongen naar aanleiding van een rijken oogst (vs. 7a), maar ziet naar „den oogst der volkeren” uit, want Israëls ziet zijn aardschen zegen in hooger licht.

Israël wenscht ter begeleiding op zijn levensweg („aan ons”, eig. „met ons”) de onthulde tegenwoordigheid van het lichtende liefdesaangezicht des Heeren, die in genadebewijs en zegening zijn liefdesvermogen bewijst (vs. 2). Dat vraagt het niet voor zichzelf, maar voor „de aarde”, „de volken”. Het op Israël vallende genadelicht Gods moet dienen om alom de ervaringskennis te verspreiden van des Heeren „weg”, van zijn genaderijk doen in de leiding van zijn volk en van het „heil” dat Hij daarmede beoogt, opdat alle volken door deze aan Israëls be- wezen weldaden er toe worden gebracht om Israëls God als den hunne te erkennen en zich door Hem te laten leiden (vs. 3). Eens zal dat in waarheid worden aanschouwd. Wanneer dat zijn zal, zegt de dichter niet. Voor hem is het reeds genoeg te weten, dat des Heeren lof eens in het midden der nu nog zoo vijandige volken zal weerklinken (vs. 4). Zij zullen zien en erkennen, hoe rechtvaardig de heilsvergeving Gods is en hoe genadig zijn leiding is, en daarover jubelen en juichen, wjl ook

zij daaraan deel hebben (vs. 5). Geen der volkeren zal in dat jubelkoor ontbreken (vs. 6). Maar welke zekerheid heeft de dichter, dat dit wereldkoor eens het jubellied zal aanheffen? Daarop geeft vs. 7 v. het antwoord. Gods zegen over Israël, ook die, welke in een rijken oogst openbaar wordt, is den dichter borg, dat de Heere zijn heilsplan over Israël en de volken zal verwerkelijken. „God zegent ons en vreezen zullen Hem alle einden der aarde” (vs. 8). Allen zullen dienaren worden van den eenig waren God!

Psalm 68.

1. Voor den opperzangmeester. Van David. Een psalm, een lied.
2. God staat op, zijn vijanden verstrooien zich,
zijn haters vlieden voor Hem!
3. Zooals rook wegdrijft, drijft Gij ze weg;
zooals was versmelt voor vuur
vergaan de goddeloozen voor Gods aangezicht!
4. Maar de rechtvaardigen verblijden zich,
zij juichen voor Gods aangezicht,
zij vermeien zich met blijdschap.
5. Zingt Gode, psalmzingt zijn Naam,
hoogt op voor den Rijdende in de steppen,
wiens Naam Heere is, en jubelt voor zijn aangezicht!
6. Vader der weezen en rechter der weduwen
is God in zijn heilige woning.
7. God voert eenzamen naar huis terug,
leidt gevangenen uit in voorspoed.
Maar weerspannigen bewonen dor land.
8. O God, toen Gij uittoogt voor uw volk heen,
toen Gij voorttraadt in de woestijn,
9. beefde de aarde!
Ook droop de hemel voor Gods aangezicht,
de Sinaï-zelf voor Gods aangezicht,
den God van Israël!
10. Met milden regen besproeidet Gij, o God, uw erfdeel
en als het vermoeid was, hebt Gij het versterkt.
11. Uw dieren lieten zich daaronder neder;
Gij zorgdet in uw goedheid voor den neergebogene, o God!

12. De Heere gaf dikwerf zangstof;
de boodschapsters van goede tijding waren een groote schaar:
13. „De koningen der heirscharen vlieden, zij vlieden
en de huisbewoonster deelt den buit!
14. Als gij daar neerlaagt tusschen de veeperken,
waren de vleugelen der duif overtogen met zilver,
haar slagwieken met lichtgroen van goud!”
15. Toen de Almachtige er koningen verstrooide,
sneeuwde het op den Tsalmon!
16. De berg Gods is een Basan's berg,
een veeltoppige berg, een Basan's berg!
17. Waarom ziet gij wangunstig, gij veeltoppige bergen,
naar den berg, dien God zich ter woning verkoor?
Ja, de Heere woont er voor immer!
18. Gods wagens zijn myriaden, duizendmaal duizenden;
de Heer is gekomen van den Sinaï in het heiligdom!
19. Gij zijt opgeklommen naar de hoogte, hebt gevangen
meegevoerd,
hebt geschenken genomen onder de menschen,
ja zelfs weerspanningen om daar te wonen, o Heere God!
20. Geloofd zij de Heere, dag aan dag;
Hij draagt ons, God, ons heil! Sela.
21. God is voor ons een God van verlossingen
en de Heere Heer heeft tegen den dood uitreddingen!
22. Ja, God verplettert het hoofd zijner vijanden,
den harigen schedel van wie in zijn zondesschuld voortwandelt.
23. De Heere heeft gezegd: „Uit Basan zal Ik terugbrengen,
terugbrengen zal Ik uit de diepten der zee,
24. opdat uw voet bade in bloed,
de tong uwer honden van de vijanden haar deel hebbe!”
25. Men ziet uwen feeststoet, o God,
den feeststoet mijns Gods, mijns Konings in het heiligdom!
26. Vooraan gaan de zangers, dan snarenspeleers
te midden van trommelende maagden:
27. „In koren looft God,
den Heer, gij die uit Israëls bornput zijt!”
28. Daar zijn Benjamin, de jongste, hun aanvoerder,
de vorsten van Juda in scharen,
de vorsten van Zebulon, de vorsten van Naftali!

29. Gebied, o God, uwe macht;
toon U sterk, o God, die voor ons hebt gewerkt!
30. In uwen tempel, naar Jeruzalem
laten koningen U geschenken brengen!
31. Bedreig het gedierte des riets,
den stierenhoop met de kalveren-volken,
hun, die zich verachtelijk maken door het welgevalen
hebben aan zilver;
verstrooi de volken, die van oorlogen houden!
32. Laat edelen komen uit Egypte,
Koesj zijn handen uitstrekken naar God!
33. Gij, koninkrijken der aarde, zingt Gode,
psalmzingt den Heere,
34. Hem, die rijdt in den overouden hemel der hemelen!
Hoort, Hij laat schallen zijn machtige stem!
35. Geeft sterkte aan God:
over Israël is zijne majesteit,
zijn vermogen in de wolken!
36. Vreeselijk zijt Gij, o God, uit uwe heiligdommen!
De God van Israël is Hij,
die kracht geeft en sterkte aan het volk!
Geloofd zij God!

In dezen psalm, den strijdpsalm der Hugenoten, begint David met onder gebruikmaking van de woorden van Num. 10 : 35 de zekere verwachting uit te spreken, dat de Heere nu Israëls vijanden, die tevens vijanden zijn van Israëls God („goddelloozen”, vs. 3c), gaat vernietigen tot blijdschap zijns volks. Reeds ziet hij ze verstrooid en op de vlucht (vs. 2), ja zonder spoor na te laten weggedreven en versmolten, ver van „Gods aangezicht” (vs. 3). Maar dat „opstaan Gods”, den vijanden tot schrik, is voor de „rechtvaardigen” oorzaak van uitbundig vreugdebetoon „voor Gods aangezicht” (vs. 4). Dit vreugdebetoon moet dan ook een Godverheerlijkende strekking hebben, wijl het tot voorwerp heeft de krachtdadige zelfopenbaring Gods (vs. 5), dien David reeds ziet in zijn zegenrijke verschijning als den „Rijdende in de steppen”, snel komend tot verlossing van zijn volk in den strijd. Daarom moet voor hem een gemakkelijke baan worden gemaakt (vs. 5c), van wiens Naam het wezen „Heere” is. Te meer moet Hij worden toegejubeld, wijl Hij van uit zijn hemelwoning voor de weezen zorgt, het recht der weduwen handhaaft (vs. 6), vereenzaamden, die hulp en raad nodig hebben, in veiligheid naar huis doet terugkeeren, aan gevangenen niet

alleen de vrijheid maar ook den voorspoed hergeeft, terwijl Hij over „weerspannigen”, zijn en zijns volks vijanden, gebrek en verlatenheid laat komen (vs. 7).

Na alzoo de grondgedachte van het lied naar inhoud en strekking te hebben aangegeven, geeft David in vs. 8—19 daarvoor motieven en gronden, ontleend aan het verleden. Allereerst (vs. 8—11) herinnert hij er aan, hoe God zijn volk heerlijk uitleidde, in 't midden ervan majestueus zich openbaarde en het wonderlijk onderhield in de woestijn, zoowel door manna-regen (vs. 10a) als door kwakkelen (vs. 11a). Zoo zorgde God voor het neergebogen volk (vs. 11b)! Daarna gedenkt hij (vs. 12—15), hoe de Heere door zegenrijke overwinningen zijn volk in 't rustig bezit stelde van het beloofde land. Vrouwen traden hierbij op als boodschapsters (vs. 12). De vijandelijke koningen, ofschoon over „legerscharen” beschikkend, namen met snelheid de vlucht, een rijke buit achterlatend, bij wier verdeling vrouwen een groote rol speelden (vs. 13). Zoo kan dan Israël zich nu „tusschen de veeperken” neervleien, waarbij het volk als Gods teedere duif een heerlijken rijkdom van zegeningen vertoont (vs. 14). Ja, de Heere alleen gaf de overwinning! Of heeft Hij het niet ten teeken van de aanwending zijner wondermacht tot vernietiging van de vijanden zelfs op den betrekkelijk lagen Tsalmon bij Sichem, waar hoogst zelden sneeuw ligt, onophoudelijk laten sneeuwen? (vs. 15) Eindelijk beschrijft de dichter (vs. 16—19), hoe God Sion verkoos tot zijn woning. Daarbij verzekert hij, dat de Sion als Gods berg niet de mindere is van de veeltoppige Basansbergen (vs. 16), waarom deze dan ook allermint recht hebben om met wangunst naar den Sion te zien, waar de verbondsgod nu voor immer in het midden van zijn volk woont (vs. 17). Met een ontzaglijk leger van hemelsche heirscharen is de Heere van den Sinaï naar den Sion gegaan (vs. 18). Daarheen is God „opgeklommen” onder het teeken zijner tegenwoordigheid, de ark, gevolgd door een schare gevangenen, die van zijn overwinning getuigden, en daarbij „geschenken” aannemend ten teeken van huldiging en onderwerping en zelfs „weerspannigen” dringend om op den Sion in zijn tempel te verblijven (vs. 19).

In het tweede hoofddeel (vs. 20—32) gaat David er toe over zijne zekere verwachting en God verheerlijkende opwekking van zijn moedgevend heden uit in een drietal bijzonderheden voor de toekomst te omschrijven en aan te bevelen. Allereerst looft hij (vs. 20—24) God, die van zijn Sion de zijnen behoedt in den hoogsten nood en hen naar zijn belofte redt van hun hardnekkige vijanden. Hij is Israëls heilaanbrengend verlosser, wien zelfs de dood niet te machtig is (vs. 21) en die alwie Hem tegenstaat vernietigt (vs. 22), waarbij geen bergkloven (Basan) en zeediepten schuilplaats bieden (vs. 23), want Israël zal door 's Heeren vermogen wraak oefenen over zijn vijanden (vs. 24). Voorts

beschrijft hij (vs. 25—28) hoe God op den Sion onder heerlijke vreugdezangen zijn zegefeest viert, wanneer Hij na den strijd triumfantelijk daarheen terugkeert met de ark. Hij ziet den feestelijken optocht (vs. 25) met zang- en muziekcorpsen, omgeven van maagden, die opwekken den Heere te loven (vs. 26 v.), gevolgd door de stammen, waarvan twee uit het Zuiden en twee uit het Noorden met name worden genoemd (vs. 28). Eindelijk drukt hij (vs. 29—31) de verwachting uit, dat God ook nu weer van uit zijn Sion de vijanden in West en Oost vernederen moge, opdat Hij aanbeden worde door machtigen uit Egypte en Moorenland. Daarbij teekent hij den eenen vijand als „het gedierte des riets” (vs. 31a), wyl het een volk is, dat als een verslindende, roofzuchtige krokodil aan de oevers van zee, rivieren of beken soms in het riet voortschuift: de vijandige en wraakzuchtige Filistijn, telkens uit zijn laag, met stroompjes en beekjes doorsneden, van meertjes en poelen voorzien en hier en daar door duinranden beschermd kustland, Israël overvallend en bekampend tot in den dood. Den anderen vijand teekent hij (vs. 31b) als den „stierentrop met de kalverenvolken”, de vijandige Arameërs van Soba en Damaskus met hun bondgenooten, waarna hij ze samenvat als geldgierigen en oorlogzuchtigen (vs. 31c, d). Wordt des dichters bede verhoord, dan zal het vrede zijn en ook de machtige Nijlvlakke Israëls God eeren (vs. 32).

Hij eindigt (vs. 33—36) zijn lied met een krachtige opwekking, dat alle aardsche koninkrijken toch mogen instemmen met de blijde verheerlijking van dien Heer en God, die vreeselijk zich openbaart uit zijn heiligdom, maar Israël dekt met zijn heerlijkheid. (Naar M. Noordt zij, De 68ste en 16de psalm; Kampen 1900 J. H. Kok).

Psalm 69.

1. Voor den opperzangmeester. Op „leliën”. Van David.
2. Red mij, o God, want het water komt mij aan het leven.
3. Ik verzink in grondelooze modder,
waar men niet staan kan.
Ik ben geraakt in waterdiepten,
waar de stroom mij meevoert.
4. Vermoeid ben ik van 't roepen;
ontstoken is mijn keel.
Versmacht zijn mijn oogen
van het wachten op mijn God.

5. Talrijker dan de haren mijns hoofds
zijn zij, die mij zonder oorzaak haten.
Meerder dan mijn lokken
zijn zij, die mij zonder grond vijandig zijn :
wat ik niet geroofd heb,
dat zou ik terug moeten geven !
6. Laat door mij niet te schande worden
die op U hopen,
Heer, Heere der heirscharen !
7. Laat door mij niet beschaamd worden
die U zoeken,
o Israëls God !
8. Want om Uwentwil draag ik smaad,
bedekt schande mijn aangezicht.
9. Vreemd ben ik mijn broeder geworden,
een vreemde voor de zonen mijner moeder,
10. want de ijver voor uw huis heeft mij verteerd
en de smaad van die U smaden is op mij gevallen.
11. Toen ik mijn ziel met vasten kwelde,
werd smaad mijn deel.
12. Toen ik het treurgewaad tot mijn kleeding maakte,
werd ik hun tot een spotlied.
13. Zij, die in de poort zitten, klappen van mij ;
die gegiste dranken drinken maken liederen op mij.
14. Maar ik — mijn gebed is tot U, o Heere :
ten tijde uws welbehagens, o God,
in de grootheid uwer gunst, antwoord mij !
15. Door uw trouwe hulp red mij uit het slijk,
laat mij er niet in wegzinken !
Laat mij gered worden van mijn haters en uit waterdiepten !
16. Laat de waterstroom mij niet meevoeren
en laat de diepte mij niet verslinden
en dat de put boven mij haar mond niet sluite !
17. Antwoord mij, Heere, naar de goedheid Uwer gunst ;
naar de veelheid Uwer ontferming wend U tot mij !
18. Verberg uw aangezicht niet voor Uw knecht,
want het is mij bange ! Antwoord mij snel !
19. Nader tot mijn ziel, verlos haar,
om mijner vijanden wil bevrijd mij !

20. Gij, Gij kent mijn smaad
mijn schande en versmaadheid voor al mijn wederpartijders.
21. De smaad heeft mijn hart gebroken
en ik ben zwak geworden.
Ik hoopte op iemand, die medelijden had, maar er is er geen,
op vertroosters, maar ik vind ze niet.
22. Zij gaven mij gal tot spijsze,
drenkten mij met azijn voor mijn dorst.
23. Hun tafel worde voor hen tot een strik,
hun offermaaltijden tot een valstrik.
24. Dat hun oogen duister worden, zoodat ze niet zien,
en maak hun lenden steeds krachteloos.
25. Stort over hen uwe gramschap uit
en de gloed uws toorns grijpe hen aan.
26. Hun lager wordt tot een woestenij,
in hun tenten zij geen bewoner meer.
27. Want zij vervolgen dien Gij geslagen hebt
en vergrooten het lijden van dien Gij hebt gewond.
28. Voeg schuld bij hun schuld
en laat hen niet komen in uw gerechtigheid,
29. Laat hen uitgedelgd worden uit het boek des levens
en niet opgeschreven worden bij de rechtvaardigen !
30. Maar ik, een nedergebogene en lijdende,
uw hulp, o God, zal mij verhoogen !
31. Ik wil den Naam Gods met een lied prijzen
en Hem grootmaken met een danklied.
32. Dat is den Heere welgevalliger dan runderen,
dan stieren met horens en hoeven.
33. Bij het zien daarvan verblijden zich de nedergebogenen.
Gij, die God zoekt, uw hart herleve,
34. want de Heere hoort naar de armen
en veracht zijn gevangenen niet.
35. Dat hemel en aarde Hem lofprijzen.
de zee en al wat daarin zich roert,
36. want God zal Sion verlossen
en Juda's steden bouwen.
Men zal er in wonen en er bezit van nemen.
37. Het zaad zijner knechten zal het beërven
en de liefhebbers zijns Naams zullen daarin wonen.

De dichter van dezen klaagpsalm is, gelijk uit vs. 10 blijkt, een der op den voorgrond tredende personen geweest in den kring van hen, die in het midden van Israël den strijd hebben aangebonden tegen de afvallige en ongeloovige elementen onder het volk. Een bijzonderen ijver heeft hij getoond voor de zaak des Heeren. Maar daardoor is dan ook de haat en spot der tegenstanders op zijn hoofd samengetrokken. Hij is het mikpunt geworden van hun aanvallen. Men beschuldigt hem van diefstal (vs. 5c). Allerlei praatjes zijn over hem in omloop (vs. 13a). Wanneer hij in kleeding en levenstoon zien laat, dat hij lijdt onder het smaden van de eer zijns Gods, wordt hij bespot (vs. 11 v.), waarbij drinkebroers versjes op hem maken (vs. 13b). Zelfs zijn naaste verwanten laten hem alleen staan (vs. 9). Nergens vindt hij medelijden (vs. 21c, d). Hij dorst naar vertroosting, maar vindt slechts spot en hoon (vs. 22).

Wat zijn toestand nog erger maakt, dat is het drukkende bewustzijn, dat in het lijden, door menschen over hem gebracht, de zondebestraffende gerechtigheid zijns Gods tot uiting komt. Bij het licht der goddelijke alwetendheid moet hij zich zelven schuldig erkennen (vs. 6), ook al weet hij, dat hij zich tegenover de menschen niets te verwijten heeft. In wat de menschen hem aandoen, voelt hij des Heeren hand (vs. 27). Daardoor voelt hij den grond onder zijn voeten wegzinken. Hij is als in een moeras geraakt, wordt door watermassa's meegesleurd (vs. 3). Zijn leven loopt gevaar (vs. 2). Hij dreigt weg te zinken (vs. 15 v.) en heeft behoefte om snel te worden geholpen (vs. 18).

Uit die diepte roept hij tot zijn God. Langen tijd tevergeefs. De Heere laat op zich wachten (vs. 4). En toch wordt hij door zoovelen zonder grond bestreden en gehaat (vs. 5)! Reeds ziet hij zich nabij den ondergang. Maar het denken aan den kring der vromen doet hem aanhouden in het gebed. Want zijn val zou smaad over hen brengen. Als het ruwe geweld triomfeerde, dan zouden zij in hun vertrouwen op Gods gerechtigheid worden beschaamd (vs. 7). En dat kan te minder, waar het lijden, dat over hem kwam, gevolg is niet van zijn uitbreken in zonden maar van zijn ijveren voor de zaak des Heeren (vs. 8).

Daarom herinnert hij in zijn smeeken aan wat de menschen hem aandoen, hoe zij zelfs, toen hij door vasten en weenen God tot erbarmen trachtte te bewegen, nieuwen smaad over hem hebben uitgestort, omdat zijn God scheen hem òf niet te kunnen òf niet te willen helpen (vs. 11 v.). Maar al antwoordt de Heere niet, des dichters gebed blijft aanhouden, waar hij hoopt op den tijd des welbehagens, wijl zijn lijden voor des Heeren zaak hem doet vertrouwen op des Heeren gunst en ontferming (vs. 14, 19). Zoo verlosse dan de Heere en bevrijde „om zijner vijanden wil” (vs. 19) om hun te bewijzen, dat zijn macht en goedheid, waarop de dichter zijn hoop heeft gesteld, werkelijkheid zijn. Met een herinnering aan wat zij hem aandeden

(vs. 20—22) roept hij over hen des Heeren straffende gerechtigheid in (vs. 23—29), zoodat wat ze genieten oorzaak worde van hun val (vs. 23), ziekten hen aantasten (vs. 24), alle voorspoed hen verlaat (vs. 25), hun huis vereenzaamd en verwoest wordt (vs. 26), hun schuld door het aanrekenen van al hun overtredingen zoo groot wordt, dat rechtvaardiging noch vrij-spraak mogelijk is (vs. 28), en eindelijk de dood over hen kome, waaruit ze als niet-rechtvaardigen niet meer ten leven kunnen worden gewekt (vs. 29). Zoo zullen de vijanden, die nu zoo hoog staan, neergestooten worden!

De dichter zelf is nu neergebogen en lijdend. Maar straks zal hij worden verhoogd. Des Heeren hulp zal hem op een hoogte stellen (vs. 30). Die zekerheid heeft het bidden hem geschonken: de Heere zal helpen. Daarom zal straks in plaats van klacht een verlossingslied weerklinken (vs. 31), wat den Heere welgevalliger is dan het offeren van de duurste dieren (vs. 32). Dan zullen de neergebogenen, die nu in zijn lijden deelen, zich met hem verblijden (vs. 33a). Ja, zoozeer leeft die zekerheid der gebedsverhooring en der uitredding in 's dichters ziel, dat hij hen opwekt tot meerdere blijdschap, wijl de Heere het gebed der zijnen hoort (vs. 34).

Vers 35—37 is weder een liturgisch toevoegsel (zie ps. 51), ook nu uit den tijd der ballingschap. Uit de wondere gebedsverhooring neemt de gemeente aanleiding tot de zekerheid, dat de Heere ook haar zal verlossen en eens in Juda's herbouwde steden zal doen wonen. De Heere zal het land hergeven aan de kinderen van hen, die onder de ballingen zijne knechten zijn geweest en zijn Naam hebben liefgehad. Daarom moet de gansche schepping dien wonderdoenden en reddenden God loven.

Psalm 70.

1. Voor den opperzangmeester. Van David. Bij het azkara-offer.
2. Het behage U, o God, mij te redden,
Heere, haast U tot mijn hulp!
3. Laten beschaamd en schaamrood worden
die mijn ziel zoeken!
Laten zij achterwaarts wijken en zich schamen,
die een welgevallen hebben in mijn ongeluk!
4. Laat hen om hunner beschaming wille van ontzetting sidderen,
die zeggen: ha, ha!
5. Maar laten zich verheugen en verblijden in U
allen, die U zoeken!

Laten ze voortdurend zeggen: „Groot is de Heere!”
zij die uw heil liefhebben!

6. Ik ben nedergebogen en arm:
o God, haast U tot mij!
Mijn hulp en redder zijt Gij:
Heere, vertoef niet!

Deze psalm, die ons zien laat hoe om ons onbekende liturgische overwegingen een gedeelte van een lied op zichzelf werd gesteld, is een herhaling van ps. 40 : 14—18.

Lijst van Tekstveranderingen.

H. T. = Hebreeuwsche tekst ; St. V. = Statenvertaling ;

V. V. = Voorgestelde Vertaling ; k. v. = Klankverandering.

- Ps. 4 : 4 *H. T.*: weet toch, dat de Heere wonder gemaakt hebben een gunstgenoot voor zich;
St. V.: weet toch, dat de Heere zich een gunstgenoot heeft afgezonderd;
V. V.: weet toch, dat de Heere mij wonderbaar gunst bewijst.
- Ps. 7 : 8 *H. T.*: en keer hoog boven haar terug;
St. V.: keer dan boven haar weder in de hoogte;
V. V.: en zet u hoog boven haar neder.
- Ps. 8 : 2 *H. T.*: die uw majesteit aan den hemel...?...;
St. V.: die uw majesteit hebt gesteld boven de hemelen;
V. V.: ieder ziet de teekenen uwer majesteit aan den hemel.
- Ps. 9 : 8 *H. T.*: zij en de Heere zetelt voor eeuwig;
St. V.: met hen, maar de Heere zal in eeuwigheid zitten
V. V.: zie, de Heere zetelt voor eeuwig.
- Ps. 9 : 14 *H. T.*: wees mij genadig, Heere, zie mijn ellende aan;
St. V.: evenzoo;
V. V.: De Heere is mijner genadig geweest, Hij heeft gezien mijn ellende. (k.v.)
- Ps. 10 : 2 *H. T.*: door de hoogmoed van den zondaar brandt (of vervolgt) de nedergebogene;
St. V.: de goddelooze vervolgt hittiglijk in hoogmoed den ellendige;
V. V.: in zijn trots vervolgt de goddelooze den nedergebogene, (k.v.)
- Ps. 10 : 3 *H. T.*: ja, de goddelooze juicht over de hebzucht zijner ziel
en wie onrechtvaardige winst maakt prijst hij gelukkig;
St. V.: want de goddelooze roemt over den wensch zijner ziel,
hij zegent den gierigaard;
V. V.: ja, de goddelooze juicht over zijn hebzucht, die onrechtvaardige winst maakt prijst zichzelf gelukkig.
- Ps. 10 : 8 *H. T.*: hij zit in de hinderlaag der hoeven;
St. V.: evenzoo;

- Ps. 10 : 8 V. V. : hij verblijft in hinderlagen om heimelijk te moorden.
- Ps. 10 : 14 H. T. : Gij hebt gezien, want Gij moeite en verdriet;
St. V. : Gij ziet het immers, want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet;
V. V. : Gezien hebt Gij moeite en verdriet.
- Ps. 10 : 17 H. T. : Gij sterkt hun hart; uw oor hoort;
St. V. : evenzoo;
V. V. : hun hart proevend luistert Gij scherp. (k.v.)
- Ps. 11 : 4 H. T. : zijne oogen zien;
St. V. : evenzoo;
V. V. : zijne oogen zien de wereld.
- Ps. 12 : 8 H. T. : Gij, Heere, zult hen bewaren;
St. V. : evenzoo;
V. V. : Gij, Heere, zult ons bewaren.
- Ps. 13 : 3 H. T. : met kommer in het hart overdag;
St. V. : evenzoo;
V. V. : met kommer in het hart iederen dag.
- Ps. 16 : 3 H. T. : zij en de heerlijken van al mijn lust is in hen;
St. V. : en de heerlijken, in welke al mijn lust is;
V. V. : zij zijn de heerlijken; al mijn lust is in hen.
- Ps. 17 : 1 H. T. : Hoor de gerechtigheid, Heere;
St. V. : evenzoo;
V. V. : Hoor uw rechtvaardige, Heere! (k.v.)
- Ps. 17 : 4 H. T. : door het woord uwer lippen heb ik bewaard de wegen van den inbreker;
St. V. : ik heb mij, naar het woord uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers;
V. V. : door het woord uwer lippen heb ik bewaard de wegen des verbonds.
- Ps. 17 : 11 H. T. : onze schreden, nu omringen zij mij;
St. V. : in onzen gang hebben zij ons nu omsingeld;
V. V. : zij zien mij aan; nu omringen zij mij.
- Ps. 17 : 15 H. T. : maar ik, in gerechtigheid zal ik uw aangezicht zien;
St. V. : evenzoo
V. V. : maar ik, een rechtvaardige, zal uw aangezicht zien. (k.v.)
- Ps. 18 : 14 Op grond van 2 Sam. 22 : 14 zijn hier „hagel en gloeiende kolen” weggelaten.
- Ps. 18 : 29 Op grond van 2 Sam. 22 : 29 is hier „gij doet lichten” weggelaten.
- Ps. 18 : 30 H. T. : ja, met U snel ik, een bende;
St. V. : want met U loop ik door een bende;
V. V. : ja, met U vernietig ik een bende. (k.v.)
- Ps. 18 : 36 H. T. : en uw neerbuigendheid heeft mij veel gemaakt;
St. V. : en uwe zachtmoedigheid heeft mij groot gemaakt;
V. V. : en Gij boogt U veel tot mij neder (naar 2 Sam. 22 : 36).
- Ps. 18 : 43a H. T. : ik vermaalde hen als stof op de wind;
St. V. : toen vergruisde ik hen als stof voor den wind;
V. V. : ik vermaalde hen als stof op de markt.
- Ps. 18 : 43b H. T. : als het slijk der straten ledigde ik hen;

- Ps. 18 : 43b *St. V.* : ik ruimde hen weg als slijk der straten;
V. V. : als het slijk der straten vertrad ik hen (naar 2 Sam. 22 : 43).
- Ps. 19 : 5 *H. T.* : aan de zon stelde Hij een tent daarin;
St. V. evenzoo.
V. V. : der zon stelde Hij een tent in de zee.
- Ps. 20 : 8 *H. T.* : wij vermelden met;
St. V. evenzoo.
V. V. : wij zijn sterk door.
- Ps. 20 : 10 *H. T.* : Hij zal ons antwoorden;
St. V. : Hij verhoore;
V. V. : en geef ons antwoord.
- Ps. 22 : 12 *H. T.* : want benauwdheid is nabij;
St. V. evenzoo;
V. V. : want het is mij bange; treed toe.
- Ps. 22 : 16 *H. T.* : droog als een potscherf is mijn kracht;
St. V. evenzoo;
V. V. : droog als een potscherf is mijn keel.
- Ps. 22 : 22 *H. T.* : en van de horens van den oeros hebt Gij mij geantwoord;
St. V. : en verhoor mij van de hoornen der eenhoornen;
V. V. : mijn arme van de horens van den oeros.
- Ps. 22 : 29 *H. T.* : en heerschende over de heidenen;
St. V. : Hij heerscht onder de heidenen;
V. V. evenzoo (door kleine tekstwijziging).
- Ps. 22 : 30 *H. T.* : Zij hebben gegeten en zich neergebogen;
St. V. : zij zullen eten en aanbidden;
V. V. : slechts voor Hem zullen zich neerbuigen.
- Ps. 22 : 30v. *H. T.* : en zijn ziel niet doet leven; zaad zal Hem dienen;
St. V. : en die zijn ziel bij het leven niet kan houden; het zaad zal Hem dienen;
V. V. : wiens ziel voor Hem leeft, diens zaad zal Hem dienen.
- Ps. 22 : 31v. *H. T.* : men spreke van den Heere aan het geslacht; zij zullen komen;
St. V. : het zal den Heere worden aangeschreven tot in geslachten; zij zullen aankomen;
V. V. : men spreke van den Heere aan het komend geslacht.
- Ps. 24 : 6 *H. T.* : die uw aangezicht zoeken, o Jakob;
St. V. : die uw aangezicht zoeken, dat is Jakob;
V. V. : die uw aangezicht zoeken, o God van Jakob!
- Ps. 25 : 14 *H. T.* : en zijn verbond om hen bekend te maken;
St. V. : en zijn verbond om hun die bekend te maken;
V. V. : en zijn verbond om hun dat bekend te maken.
- Ps. 25 : 17 *H. T.* : zij hebben wijd gemaakt de angsten van mijn hart;
St. V. : de benauwdheden mijns harten hebben zich wijd uitgestrekt;
V. V. : angsten bestormen mijn hart.
- Ps. 27 : 12 *H. T.* : en die geweld blaast;
St. V. evenzoo;
V. V. : en blazen geweld.
- Ps. 28 : 8 *H. T.* : De Heere is een sterkte voor hen;

- Ps. 28 : 8 *St. V.*: De Heere is hunlieder sterkte;
V. V.: De Heere is een sterkte voor zijn volk.
- Ps. 29 : 6 *H. T.*: Hij doet hen huppelen als een kalf, de Libanon;
St. V.: Hij doet ze huppelen als een kalf; den Libanon
 (en Sirjon als een jongen eenhoorn);
V. V.: Hij doet den Libanon huppelen als een kalf.
- Ps. 30 : 4 *H. T.*: Gij hebt mij levend gemaakt, zoodat ik niet
 ben neergedaald in de kuil;
St. V. evenzoo;
V. V.: Gij hebt mij levend gemaakt onder hen, die
 afdalen in de kuil. (k.v.)
- Ps. 31 : 7 *H. T.*: ik haat hen;
St. V. evenzoo;
V. V.: Gij haat hen.
- Ps. 31 : 10 zijn de woorden „mijn ziel en mijn buik”
 weggelaten.
- Ps. 31 : 11 *H. T.*: door mijn zonde wordt mijn kracht verslapt;
St. V. evenzoo;
V. V.: door mijn ellende wordt mijn kracht verslapt.
- Ps. 31 : 12 *H. T.*: en voor mijn geburen zeer;
St. V. evenzoo;
V. V.: mijnen geburen een oorzaak van afschuw.
- Ps. 31 : 22 *H. T.*: in een stad van belegering;
St. V.: mij voerende als in een vaste stad;
V. V.: in een benauwdten tijd.
- Ps. 32 : 6 *H. T.*: in tijd van vinden slechts;
St. V.: in vindenstijd; ja....;
V. V.: in tijd van benauwing.
- Ps. 34 : 6 *H. T.*: zij hebben op Hem gezien en van vreugde
 gestraald
 en hun aangezicht zal niet beschaamd worden;
St. V.: zij hebben op Hem gezien, ja Hem als een
 waterstroom aangelopen
 en hun aangezichten zijn niet schaamrood ge-
 worden;
V. V.: ziet op Hem en straalt van vreugde
 en uw aangezicht zal niet beschaamd worden.
- Ps. 34 : 11 *H. T.*: jonge leeuwen worden arm en lijden honger;
St. V. evenzoo;
V. V.: machtigen worden arm en lijden honger.
- Ps. 35 : 7 *H. T.*: want zonder oorzaak hebben zij voor mij ver-
 borgen de kuil van hun net,
 zonder reden gegraven voor mijn ziel.
St. V. evenzoo;
V. V.: want zonder oorzaak hebben zij een net voor
 mij gespannen,
 zonder reden een kuil gegraven voor mijn
 ziel.
- Ps. 35 : 15 *H. T.*: zij loopen te hoop tegen mij als slaanden, die
 ik niet ken;
St. V.: zij verzamelden zich tot mij als geslagenen en
 ik merkte niets;
V. V.: zij loopen te hoop tegen mij als vreemden, die
 ik niet ken.

- Ps. 35 : 16 *H. T.*: onder de Godsverachters van de bespotters van een koek;
St. V.: onder de huichelende spotachtige tafelbroeders;
V. V.: op goddelooze wijze spotten zij al maar door.
- Ps. 35 : 17 *H. T.*: breng mijn ziel weder van hun verwoestingen;
St. V. evenzoo;
V. V.: red mijn ziel van die brullende dieren.
- Ps. 36 : 2 *H. T.*: mijn hart;
St. V. evenzoo;
V. V.: zijn hart.
- Ps. 37 : 16 *H. T.*: dan de rijkdom van vele goddeloozen;
St. V. evenzoo;
V. V.: dan de groote rijkdom der goddeloozen.
- Ps. 37 : 20 *H. T.*: en de vijanden des Heeren als het kostelijkste der lammeren,
zij vergaan door den rook, zij vergaan;
St. V.: en de vijanden des Heeren zullen verdwijnen als het kostelijkste der lammeren,
met den rook zullen zij verdwijnen;
V. V.: en de vijanden des Heeren als ovenbrand:
zij vergaan als rook, zij vergaan.
- Ps. 37 : 28 *H. T.*: in eeuwigheid worden zij bewaard;
St. V. evenzoo;
V. V.: de ongerechten worden verdelgd.
- Ps. 37 : 35v. *H. T.*: ik heb den goddelooze geweldig gezien en zich ontblootend als een groenende inboorling;
hij ging er langs en zie hij was niet meer,
ik zocht hem en hij werd niet meer gevonden;
St. V.: ik heb gezien een gewelddrijvenden goddelooze, die zich uitbreidde als een groene, inlandsche boom,
maar hij ging door en zie, hij was niet meer;
ik zocht hem, maar hij werd niet gevonden;
V. V.: ik heb den goddelooze geweldig gezien, zich verheffend als een ceder van den Libanon;
ik ging er langs en zie hij was niet meer,
ik zocht hem en hij werd niet meer gevonden.
- Ps. 38 : 9 *H. T.*: ik brul meer dan (of uit oorzaak van) het brullen van mijn hart;
St. V.: ik brul van het geruisch mijns harten;
V. V.: ik brul meer dan het brullen van een leeuw.
- Ps. 38 : 20 *H. T.*: mijn vijanden zijn levend, machtig in getal;
St. V. evenzoo;
V. V.: die mij zonder oorzaak vijandig zijn, zijn machtig in getal.
- Ps. 39 : 2 *H. T.*: ik wil voor mijn mond een teugel bewaren;
St. V.: ik zal mijn mond met een breidel bewaren;
V. V.: ik wil mijn mond een teugel aanleggen.
- Ps. 39 : 6 *H. T.*: ja een ademtocht is iedere mensch rechtop;
St. V.: immers is een ieder mensch, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid;
V. V.: ja een ademtocht is iedere mensch (zie vs. 12).

- Ps. 42 : 3 *H. T.*: wanneer kom ik en verschijn het aangezicht Gods?
St. V.: wanneer zal ik ingaan en voor Gods aangezicht verschijnen?
V. V.: wanneer kom ik en zie ik het aangezicht Gods?
- Ps. 42 : 5 *H. T.*: de tekst is hier onvertaalbaar;
St. V.: omdat ik placht heen te gaan onder de schare en met hen te treden naar Gods huis;
V. V.: hoe ik in den kring der edelen trad naar Gods huis.
- Ps. 42 : 6 *H. T.*: de verlossing zijns aangezichts; ⁷o mijn God...
St. V.: evenzoo;
V. V.: de verlossing mijns aangezichts en mijn God (zie vs. 12 en ps. 43 : 5).
- Ps. 42 : 9 *H. T.*: en des nachts is zijn lied bij mij;
St. V.: evenzoo;
V. V.: en des nachts is een lied bij mij. (k.v.)
- Ps. 42 : 11 *H. T.*: met verbrijzeling in mijn beenderen;
St. V.: met een doodsteek in mijn beenderen;
V. V.: als verbrijzeling mijner beenderen.
- Ps. 44 : 5 *H. T.*: Gij waart mijn Koning, o God!
St. V.: Gijzelf zijt mijn Koning, o God!
V. V.: Gij waart het, mijn Koning en mijn God.....
- Ps. 45 : 5 *H. T.*: en uwe heerlijkheid; wees voorspoedig in uw rijden;
St. V.: en ~~en~~rijd voorspoediglijk in uwe heerlijkheid;
V. V.: wees voorspoedig in uw rijden.
- Ps. 45 : 6 *H. T.*: zij vallen in het hart van de vijanden des konings
St. V.: zij vallen; zij treffen in het hart van de vijanden des konings;
V. V.: zij vallen, zij vergaan, de vijanden des konings!
- Ps. 45 : 10 *H. T.*: koningsdochters zijn onder uwe kostelijken;
St. V.: dochters van koningen zijn onder uwe kostelijke staatsdochteren;
V. V.: koningsdochters zijn onder uwe lievelingsvrouwen.
- Ps. 45 : 13 *H. T.*: en de dochter van Tyrus, met een geschenk huldigen u de rijksten der volken;
St. V.: en de dochter van Tyrus, de rijken onder het volk zullen uw aangezicht met geschenk smeeken;
V. V.: dan komt Tyrus met een geschenk, huldigen u de rijksten der volken.
- Ps. 46 : 3 *H. T.*: daarom vreezen wij niet bij het veranderen der aarde;
St. V.: daarom zullen wij niet vreezen, al veranderde de aarde hare plaats.
V. V.: daarom vreezen wij niet, al heeft de aarde.
- Ps. 46 : 5 *H. T.*: de heiligste der woningen des Allerhoogsten;
St. V.: het heiligdom der woningen des Allerhoogsten;
V. V.: de Allerhoogste heiligt zijn woning.
- Ps. 46 : 10 *H. T.*: de wagens verbrandt Hij met vuur;
St. V.: evenzoo;

- Ps. 46 : 10 V. V. : de schilden verbrandt Hij met vuur. (k.v.)
- Ps. 47 : 10 H. T. : de edelen der volken hebben zich verzameld,
het volk van Abrahams God ;
St. V. : de edelen der volken zijn verzameld
tot het volk van den God van Abraham ;
V. V. : de edelen der volken hebben zich verzameld
met het volk van Abrahams God.
- Ps. 48 : 14 H. T. : heeft na „geleidt” twee woorden, die onver-
taalbaar zijn,
welke St. V. in strijd met het Hebreeuwsche
taaleigen weergaf
door „tot den dood toe”. Ik heb ze wegge-
laten.
- Ps. 49 : 6 H. T. : als de ongerechtigheid van mijne hielen mij
omringt ;
St. V. : als de ongerechtigheden, die mij op de hielen
zijn, mij omringen ;
V. V. : als de ongerechtigheid der verkeerden mij om-
ringt.
- Ps. 49 : 8 H. T. : niemand kan een broeder vrijkopen ;
St. V. : niemand van hen zal zijnen broeder immer-
meer kunnen verlossen ;
V. V. : toch kan niemand een ander loskopen.
- Ps. 49 : 12 H. T. : hun binnenste hun huizen voor altijd ;
St. V. : hun binnenste gedachte is, dat hunne huizen
zullen zijn in eeuwigheid ;
V. V. : graven zij hun huizen voor altijd.
- Ps. 49 : 15 H. T. : als schapen in de onderwereld heeft men gezet ;
de dood is hun herder, en oprechten vertraden
hen des morgens ;
St. V. : men zet hen als schapen in het graf ; de dood zal
hen afweiden en de oprechten zullen over hen
heerschen in dien morgenstond ;
V. V. : als schapen dalen zij neer in de onderwereld ;
de dood is hun herder ;
zij dalen recht in het graf.
- Ps. 49 : 20 H. T. : gij (of zij) gaat naar het geslacht zijner vaderen ;
St. V. : zoo zal zij toch komen tot het geslacht harer
vaderen ;
V. V. : toch gaat gij naar het geslacht uwer vaderen.
- Ps. 49 : 21 H. T. : de man van aanzien heeft geen verstand ;
St. V. : evenzoo ;
V. V. : de man van aanzien heeft geen bestand (naar
vs. 13).
- Ps. 50 : 11 H. T. : vee is op de bergen van duizend ;
St. V. : de beesten op duizend bergen ;
V. V. : vee is op mijn bergen bij duizenden. (k.v.)
- Ps. 51 : 10 H. T. : doe mij hooren gejuich en blijdschap ;
St. V. : evenzoo ;
V. V. : vervul mij met gejuich en blijdschap.
- Ps. 51 : 21 liet ik op exegetische en formeele gronden de
woorden
„brandoffer en voloffer” na „gerechte offers”
weg.

- Ps. 52 : 7 *H. T.*: Hij zal u aansteken;
St. V.: Hij zal u wegrapen;
V. V.: Hij zal u uitbreken. (k.v.)
- Ps. 52 : 9 *H. T.*: prat is op zijn misdaad;
St. V.: hij was sterk geworden door zijn beschadigen;
V. V.: prat is op zijn bezit.
- Ps. 53 : 2 *H. T.*: zij hebben verderflijk, afschuwlijk gemaakt ongerechtigheid;
St. V.: zij verderven het en bedrijven gruwelijk onrecht;
V. V.: verderflijk, afschuwlijk is hun bedrijf (naar ps. 14 : 1).
- Ps. 53 : 6 *H. T.*: gij hebt beschaamd gemaakt, want God verwerpt hen;
St. V. evenzoo.
V. V.: zij worden te schande, want God verwerpt hen.
- Ps. 55 : 3v. *H. T.*: in mijn vertwijfeling dool ik rond
en ik breng in verwarring onder het roepen van den vijand;
St. V.: ik bedrijf misbaar in mijn klacht
en maak getier; om den roep des vijands;
V. V.: in mijn vertwijfeling dool ik rond
Ik steun onder het roepen van den vijand. (k.v.)
- Ps. 55 : 20 *H. T.*: God zal hooren en hun antwoorden
en van ouds tronend;
St. V.: God zal hooren en hen plagen
als die van ouds zit;
V. V.: God zal hooren en hen straffen,
Hij die van ouds troont. (k.v.)
- Ps. 55 : 24 *H. T.*: Ja, Gij, o God, zult hen doen neerdalen
in de put van het graf;
St. V.: maar, Gij, o God, zult die doen neerdalen
in de put des verderfs;
V. V.: Ja, Gij, o God, zult hen doen neerdalen
onder in het graf.
- Ps. 56 : 3 *H. T.*: want velen bestrijden mij hoog;
St. V.: want ik heb vele bestrijders, o Allerhoogste;
V. V.: want velen bestrijden mij bitter.
- Ps. 56 : 7 lees ik met *St. V.* „zij rotten samen” in plaats van „zij grijpen aan” van *H. T.*
- Ps. 56 : 11 *H. T.*: Door (of in) God zal ik een woord roemen;
St. V. evenzoo;
V. V.: door God zal ik zijn woord roemen.
- Ps. 57 : 4 *H. T.*: en Hij redde mij; gesmaad heeft die mij vertreedt. Sela.
St. V.: Hij zal mij verlossen; te schande makende dengene,
die mij zoekt op te slokken. Sela.
V. V.: en redde mijn ziel van die mij vertreden.
- Ps. 58 : 2 *H. T.*: waarlijk stilzwijgen spreekt gij recht?
St. V.: spreekt gij waarlijk gerechtigheid, gij vergadering?
V. V.: spreekt gij waarlijk recht, gij goddelijke wezens? (k.v.)

- Ps. 58 : 3 *H. T.*: ja in 't hart werkt gij ongerechtigheden op aarde;
het geweld uwer handen gij baant den weg.
St. V.: ja, gij werkt ongerechtigheden in 't hart;
gij weegt het geweld uwer handen op de aarde.
V. V.: ja, gij allen doet onrecht op de aarde,
voor geweld banen uw handen den weg.
- Ps. 58 : 8 *H. T.*: hij trede zijn pijlen als zij verdorren;
St. V.: legt hij zijn pijlen aan, laat hen zijn,
alsof zij afgesneden waren;
V. V.: heengaan als gras, dat verdort.
- Ps. 58 : 10 *H. T.*: als levend als gloed Hij stormt hem weg;
St. V.: Hij zal hem als levend, als in heeten toorn weg-
stormen;
V. V.: stormt Hij hem weg als doorn en struik.
- Ps. 59 : 6 en 9 lees ik „trotschaards” in plaats van „volken”.
- Ps. 59 : 8 *H. T.*: zwaarden zijn op hun lippen;
St. V.: evenzoo;
V. V.: lasterpraat is op hun lippen.
- Ps. 59 : 10 *H. T.*: zijn sterkte ik zal op U wachten;
St. V.: tegen zijne sterkte zal ik op U wachten;
V. V.: mijn sterkte, U wil ik psalmzingen.
- Ps. 59 : 11 *H. T.*: de God van zijn gunst komt mij tegen;
St. V.: de God mijner goedertierenheid zal mij voor-
komen;
V. V.: de gunst mijns Gods komt mij tegen. (k.v.)
- Ps. 59 : 12 *H. T.*: doe hen door uw vermogen omzwerven en af-
dalen;
ons schild is de Heer;
St. V.: doe hen omzweven door Uw macht
en werp hen neder, o Heere, ons schild!
V. V.: doe hen door uw vermogen omzwerven en
omdolen.
Lever hen over, Heer....
- Ps. 59 : 16 *H. T.*: als zij zich niet verzadigen kunnen en zij heb-
ben overnacht;
St. V.: en laat hen vernachten, al zijn zij niet ver-
zadigd;
V. V.: als zij zich niet verzadigen kunnen, knorren
zij. (k.v.)
- Ps. 60 : 10 *H. T.*: tegen mij, o Filistea, hef uw oorlogskreet aan;
St. V.: juich over mij, o gij Palestina;
V. V.: tegen Filistea hef ik mijn oorlogskreet aan.
- Ps. 61 : 6 *H. T.*: Gij geeft de erfenis van die Uw Naam vreezen;
St. V.: Gij hebt mij gegeven de erfenis dergenen,
die Uwen Naam vreezen;
V. V.: Gij geeft den wensch van die Uwen Naam
vreezen.
- Ps. 62 : 4 *H. T.* en *St. V.*: gij allen zult gedood worden;
V. V.: maakt gij allen misbaar....
- Ps. 62 : 5 *H. T.*: met zijn mond
St. V. en *V. V.*: met hun mond.
- Ps. 63 : 2 *H. T.*: in een dor, smachtend, waterloos land;
St. V.: evenzoo;
V. V.: als een dor, smachtend, waterloos land.

- Ps. 63 : 7 *H. T.*: indien ik op mijn bed aan U denk;
St. V. evenzoo;
V. V.: zelfs op mijn bed denk ik aan U.
- Ps. 63 : 11 *H. T.*: men zal hem....
St. V. en *V. V.*: men zal hen....
- Ps. 64 : 7 *H. T.*: zoo zinnen zij op misdaad:
 „wij zijn klaar!” „Een fijn bedacht plan!”
 Ja, het gemoed van een man! Een onpeilbaar hart!
St. V.: zij doorzoeken allerlei schalkheid;
 ten uiterste doorzoeken zij wat te doorzoeken is;
 zelfs het binnenste eens mans en het diepe hart.
V. V.: zoo zinnen zij op misdaad:
 „wij zijn klaar!” „Een fijn bedacht plan!”
 Ja, een onheilvol gemoed! Een onpeilbaar hart!
- Ps. 64 : 9 *H. T.*: en hun tong doet hem over hen struikelen;
St. V. en *V. V.*: en hun tong doet hen over zichzelf struikelen.
- Ps. 65 : 2 *H. T.*: voor U is de stilheid een lofzang;
St. V.: de lofzang is in stilheid tot U;
V. V.: U past een loflied.
- Ps. 65 : 6 *H. T.*: vertrouwen van alle einden der aarde
 en van de zee der vergelegenen;
St. V.: vertrouwen van alle einden der aarde
 en van de vergelegenen aan de zee;
V. V.: vertrouwen van alle einden der aarde
 en der verste stranden.
- Ps. 65 : 8 *H. T.* en *St. V.*: en het rumoer der volken;
V. V.: De volken waren in beweging.
- Ps. 66 : 12 *H. T.*: en Gij hebt ons uitgevoerd in den overvloed;
St. V.: maar Gij hebt ons uitgevoerd in een overvloeijende verversching;
V. V.: maar Gij hebt ons in de ruimte gevoerd.
- Ps. 68 : 7 *H. T.*: God doet wonen eenzamen naar huis;
St. V.: Een God, die de eenzamen zet in een huisgezin;
V. V.: God voert eenzamen naar huis terug.
- Ps. 68 : 18 *H. T.* en *St. V.*: de Heer is onder hen, een Sinaï in heiligheid;
V. V.: de Heer is gekomen van den Sinaï in het heiligdom.
- Ps. 68 : 24 *H. T.*: opdat gij verplettert uw voet in bloed;
 de tong uwer honden van de vijanden haar deel hebbe;
St. V.: opdat gij uw voet, ja de tong uwer honden moogt steken in het bloed van de vijanden, van een iegelijk van hen;
V. V.: opdat uw voet bade in bloed, de tong uwer honden van de vijanden haar deel hebbe.
- Ps. 68 : 29 *H. T.*: uw God heeft geboden uw macht;
St. V.: uw God heeft uwe sterkte geboden;
V. V.: gebied, o God, uw macht.
- Ps. 68 : 30 *H. T.*: uit uw tempel naar Jeruzalem.
 laten koningen U geschenken brengen;

- Ps. 68 : 30 *St. V.*: om uws tempels wil te Jeruzalem
zullen U de koningen geschenk toebrengen;
V. V.: in uw tempel, naar Jeruzalem
laten koningen U geschenken brengen!
- Ps. 69 : 4 *H. T.*: versmacht zijn mijn oogen,
van mij, die wacht op mijn God;
St. V.: mijn oogen zijn bezwaken,
daar ik ben hopende op mijn God;
V. V.: versmacht zijn mijn oogen
van het wachten op mijn God.
- Ps. 69 : 11 *H. T.*: toen ik weende in het vasten van mijn ziel;
St. V. evenzoo.
V. V.: toen ik mijn ziel met vasten kwelde.
- Ps. 69 : 13 *H. T.*: en de liederen van hen, die gegiste dranken
drinken;
St. V.: en ik ben een snarenspeel dergenen,
die sterken drank drinken;
V. V.: die gegiste dranken drinken, maken liederen
op mij.
- Ps. 69 : 17 *H. T.* en *St. V.*: antwoord mij, Heere,
want goed is uw gunst.
V. V.: antwoord mij, Heere, naar de goedheid uwer
gunst.
- Ps. 69 : 20 *H. T.*: mijn schande en versmaadheid voor U al mijne
wederpartijders;
St. V.: mijn schaamte en mijn schande; al mijn be-
nauwers zijn voor U;
V. V.: mijn schande en versmaadheid voor al mijne
wederpartijders.
- Ps. 69 : 21 *H. T.* en *St. V.*: ik hoopte op medelijden, maar er
is er geen;
V. V.: ik hoopte op iemand, die medelijden had,
maar er is er geen. (k.v.)
- Ps. 69 : 23 *H. T.*: en voor hen, die in vrede zijn, tot een valstrik;
St. V.: en tot volle vergelding tot een valstrik;
V. V.: hun offermaaltijden tot een valstrik.
- Ps. 69 : 27 *H. T.*: want Gij, dien Gij hebt geslagen, vervolgen zij
en verhalen naar het lijden van dien Gij hebt
gewond;
St. V.: want zij vervolgen, dien Gij geslagen hebt
en maken een praat van de smart uwer ver-
wonden;
V. V.: want zij vervolgen, dien Gij geslagen hebt
en vergrooten het lijden van dien Gij hebt gewond.
- Ps. 70 : 2 *H. T.*: o God om mij te redden,
Heere, haast U tot mijn hulp!
St. V.: Haast U, o God, om mij te verlossen,
o Heere, tot mijn hulp!
V. V.: Het behage U, o God, mij te redden,
Heere, haast U tot mijn hulp! (naar ps. 40: 14)

Bij den Uitgever J. H. KOK te Kampen verschenen in deze Serie reeds :

DE PROFEET JESAJA

OPNIEUW UIT DEN GRONDTEKST
VERTAALD EN VERKLAARD

DOOR

Dr J. RIDDERBOS

Hoogleraar aan de Theologische School

EERSTE DEEL (Hoofdstuk 1—39)

PRIJS IN SLAP LINNEN STEMPELBAND f 3.90

Enkele Persbeoordeelingen van dit deel :

Dr Ridderbos staat zelf op het standpunt der Inspiratie, maar is toch, wat ook noodig is, goed op de hoogte van alles wat, ook van andere zijde, over dit boek is geschreven.

Wij wenschen den auteur en den uitgever geluk met deze keurige uitgave en bevelen die hartelijk aan. *De Geref. Kerk.*

Ik kan zonder eenige overdrijving zeggen, dat de dag, waarop ik het presentemplaar van mijnen waarden ambtgenoot ontving, me tot een feestdag geworden is.

Aan een nieuwe vertaling en verklaring bestaat dringend behoefte.

En ik ben er verbaasd over, dat tot zulk eenen geringen prijs dit keurig gebonden en fraai gedrukte boekdeel verkrijgbaar gesteld is.

Steeds heeft de Schrijver in het oog gehouden, dat deze verklaring niet alleen voor Theologen maar ook voor het volk in zijne onderscheidene geledingen bestemd is. Hoeveel voor-studie ook voorafging, toch zijn de verklarende aantekeningen zóó duidelijk en meest in zóó eenvoudige taal, dat ook de eenvoudigen het kunnen verstaan.

De Bazuin.

Men, inzonderheid onze predikanten en studenten en allen, voor wie de Schrift de eenige kenbron der waarheid is, men schaffe zich dit boek aan. f 3.90 voor zulk een boek van blijvende waarde is niet te veel.

De Wekker.

Ik heb het werkje nog maar enkele dagen in mijn bezit, en het is mij reeds bijzonder lief geworden. Het is als een rijk geschenk, waarvoor ik niet dankbaar genoeg kan zijn. Want alles wat mij opent den rijken schat van het Woord Gods is een niet genoeg te waardeeren gave.

Dr Ridderbos heeft het begin mogen maken. Ik zeg nog eens : ik beoordeel niet. Maar ik wil alleen dankbaar en blij zijn.

Groninger Kerkbode.

DE BRIEF VAN DEN APOSTEL PAULUS AAN DE GALATEN

OPNIEUW UIT DEN GRONDTEKST

VERTAALD EN VERKLAARD

DOOR

Dr S. GREIJDANUS

Hoogleeraar aan de Theologische School

PRIJS IN SLAP LINNEN STEMPELBAND f 2.25

Enkele Persbeoordeelingen van dit deel:

De verklaring is duidelijk en deugdelijk. Op verschillende plaatsen heb ik dit nagegaan, en met dankbaarheid geconstateerd, dat de uitlegging der Heilige Schrift, waaraan wij zooveel behoefte hebben, door dit boekje zeer is gebaat en niet onbelangrijk vooruitgebracht.

Ik hoop door deze bespreking iets er toe bij te dragen, dat velen van dezen geestelijken schat gaan genieten en in de lange winteravonden Paulus' Brief aan de Galaten eens willen doorwerken met gebruikmaking van dit geschrift.

De Heraut.

Even grondig bewerkt en even keurig uitgegeven als het eerste (n.l. Dr Ridderbos' „De Profect Jesaja"). Zoo'n handig boekje kan de Schriftstudie ongemeen bevorderen.

Utrechtsche Kerkbode.

Dat in deze onderneming, zoo kort na het openend werk van Prof. Ridderbos, deze verklaring van den Galater-brief van de hand van Prof. Greijdanus verscheen, is een gelukwensch waard.

Ook bewijst Prof. Greijdanus hier weer een secuur werker te zijn. Hij stapt niet spoedig over iets heen. Elke uitdrukking wil hij tot haar recht doen komen.

De Reformatie.

Het is keurig uitgegeven, scherp gedrukt, sober maar smaakvol gebonden.

Aan de verklaring is alle zorg besteed.

Echte Bijbelonderzoekers kunnen hier veel leeren.

De Nederlander.

Het Woord Gods wordt uitgelegd, de gedachten des Heiligen Geestes worden hier nader tot de gemeente gebracht, en dat doet Prof. Greijdanus uitnemend, zonder omhaal, zonder onnoodige franje, recht op het doel af, en daarvoor zijn wij dankbaar en bevelen dit werk met warmte aan.

Geref. Kerkbode v. 's Hage.

De Brief aan de Hebreëen

OPNIEUW UIT DEN GRONDTEKST
VERTAALD EN VERKLAARD

DOOR

Dr F. W. GROSHEIDE

Hoogleeraar aan de Vrije Universiteit

PRIJS IN SLAP LINNEN STEMPELBAND f 2.50

Enkele Persbeoordeelingen van dit deel:

De vertaling loopt vlot, en de verklaring is kort, zakelijk en helder. Het is een mooi boek, dat men met genot leest, een boek, dat ons dit deel der H. Schrift beter leert verstaan.

De Bazuin.

Na een beknopte maar interessante inleiding geeft de schrijver telkens zijn verklaring van een pericoop, die hij daarna verklaart.

Wie in korten tijd in de beteekenis van een deel van dezen Brief wil indringen, ontvangt hier een onwaardeerbaren Gids.

Een keurige uitgave!

De Gereformeerde Kerk.

Gelijk van de vorige reeds uitgegeven deelen, geldt óók van dit: een schat van kennis ligt erin; en wat 't uitwendige aangaat: in zijn slappen, artistieken band zeer gemakkelijk te hanteeren.

De Zeeuw.

Zooals men ziet, hier is kost ook voor onze eenvoudige lidmaten. Alle onnoodige geleerdheid is achtergehouden. En dat deze exegeet een betrouwbare gids is in de leer, lijdt wel geen twijfel. We volgden zijn verklaring doorgaans met instemming. De druk is duidelijk, het papier degelijk en het bandje smaakvol.

De Wachter.

THEOLOGY LIBRARY
CLAREMONT, CALIF.

A4450
v. 1

BS1430 .N6 / vol 1
Bible. O.T. Psalms. Dutch. Noordtzijs. 1
Het boek der Psalmen /

BS Bible. O.T. Psalms. Dutch. Noordtzijs.
1430 1923.

N6 Het boek der Psalmen, opnieuw uit den
v. 1 grondtekst vertaald en verklaard door A.
Noordtzijs. Kampen, J.H. Kok, 1923-25.

2v. 21cm. (Korte verklaring der Heilige
Schrift, met nieuwe vertaling)

1. Bible. O.T. Psalms--Commentaries. I.
Noordtzijs, Ari, b.1871, II, Series.

174450 Vol 1
CCSC/mmb

